



Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 4 Σεπτεμβρίου 2022 • Έτος 14^ο • Αρ. φύλλου 730

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΡΟΜΠΕΡΤΑ ΜΕΤΣΟΛΑ

Αισιόδοξη η Ε.Ε. για το κοίτασμα της Κύπρου



Οι πρόσφατες ανακαλύψεις σημαντικών αποθεμάτων φυσικού αερίου στα ανοιχτά της Κύπρου είναι σημαντικές, λέει στην «Κ» η πρόεδρος του Ευρωκοινοβουλίου Ρομπέρτα Μέτσολα, σημειώνοντας πως τα νέα αυτά είναι υποσχόμενα τη στιγμή που η Ε.Ε. χρειάζεται να αντικαταστήσει τις ρωσικές πηγές ενέργειας. Λίγο πριν την επίσκεψή της στην Κύπρο, ανοίγει τα χαρτιά της για το Κυπριακό, το μέλλον της Ευρώπης μετά τη ρωσική εισβολή και μιλά για το σκάνδαλο των χρυσών διαβατηρίων. **Σελ. 8**

ΤΖΟΝ ΚΕΡΙ

Η Ελλάδα έχει καίριο ενεργειακό ρόλο

Η καλύτερη απάντηση για την αντιμετώπιση της κρίσης λόγω του πολέμου είναι η ενεργειακή ανεξαρτησία, η οποία θα έρθει μέσω των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, λέει στην «Κ» ο ειδικός προεδρικός απεσταλμένος των ΗΠΑ για το κλίμα Τζον Κέρι, αναγνωρίζοντας, ωστόσο, ότι αυτό δεν μπορεί να είναι η μόνη απάντηση. Χαρακτηρίζει ηγετικό τον ενεργειακό ρόλο της Ελλάδας και αναλύει τις προκλήσεις της εποχής. **Σελ. 7**

ΜΙΧΑΗΛ ΣΑΤΗΠΑΝΤΕΛΑ

240 χιλιάδες εμβόλια μέσα στο Σεπτέμβριο

Την παραλαβή μιας μεγάλης ποσότητας εμβολίων που θα καλύπτουν όλες τις μεταλλάξεις της «ΟΜΙΚΡΟΝ» αποκαλύπτει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο Υπουργός Υγείας. Ο κ. Χατζηπαντέλα παραθέτει τους σχεδιασμούς διαχείρισης της πανδημίας για το επόμενο διάστημα. **Σελ. 10**

ΜΙΧΑΗΛ ΓΚΟΡΜΠΑΤΣΟΦ

Ενας ηγέτης που δίχασε τον κόσμο

Τους τελευταίους μήνες της ζωής του, ο Μιχαήλ Γκορμπάτσอฟ διάβαζε Πούσκιν προκειμένου να μην παρακολουθεί τον πόλεμο της Ρωσίας στην Ουκρανία. Πέθανε, παραδίδοντας τη συγκλονιστική διαδρομή του στην κρίση της Ιστορίας. **Σελ. 22**

Το ρίσκο των αρχηγών και το ναρκοπέδιο της κάλπης

Ποιος από τους κομματάρχες θα κερδίσει και ποιος θα χάσει την πολιτική του κυριαρχία

Το μέλλον των κομματικών αρχηγών διακυβεύεται από τις επικείμενες προεδρικές εκλογές. Ενώ οι υποψήφιοι είναι οι πρωταγωνιστές της εκλογικής μάχης, οι κύριοι παίκτες, που δεν είναι άλλοι από τους πολιτικούς αρχηγούς, ρισκάρουν πολλά από

αυτή τη διαδικασία. Ποιος έκανε τις σωστές επιλογές, ποιος έχασε ευκαιρίες και ποιος πόνταρε σε λάθος άλογο; Το ποιος θα βρεθεί τελικά στον β' γύρο και ποιος όχι, θα ανατρέψει ισορροπίες που γνωρίζαμε μέχρι τώρα, θα αλλάξει ενδεχομένως τις δυναμικές

των κομμάτων και ίσως να στείλει κάποιους σε πρόωρη συνταξιοδότηση. **Σελ. 5**

✓ **Το παρασκήνιο** της απόφασης του Άγγελου Βότση, το μέλλον της ΔΗΠΑ και οι τελικές αποφάσεις. **Σελ. 9**

Η ανακάλυψη μιας νέας πόλης της τέχνης



Η άγνωστη Κιότζα, κωμόπολη χτισμένη σε ξεχωριστό νησιωτικό σύμπλεγμα από τη Βενετία, είναι γνωστή ως η Μικρή Βενετία, προσωνύμιο που εξοργίζει τους ντόπιους. Σε αντίθεση με τη διάσημη πόλη, που στενάζει κάτω από τον μαζικό τουρισμό, η Κιότζα αξιοποιεί τους επιπλέον επισκέπτες που την αντιμετωπίζουν ως πόλη της τέχνης. **Σελ. 21**

Σε τροχιά αλλαγών ο Κ. Μπισσοτάκης

Ο ρόλος του επιτελικού κράτους

Ενών στη δημόσια σφαίρα επικρατεί το κεφάλαιο των παρακολουθήσεων, ο Έλληνας πρωθυπουργός Κ. Μπισσοτάκης διαμορφώνει την «επόμενη ημέρα» του επιτελικού κράτους, η οποία προβλέπει, μεταξύ άλλων, σημαντικότερο πολιτικό ρόλο για τους υπουργούς. **Σελ. 16**

Ευάλωτες σε εξαγορές οι τράπεζες

Λόγω της επιτυχούς πορείας και της χαμηλής τιμής της μετοχής τους

Η χαμηλή τιμή της μετοχής τους σε συνδυασμό με την επιτυχή πορεία των δύο συστημικών κυπριακών τραπεζών, Τράπεζας Κύπρου και Ελληνικής, τις καθιστούν ευάλωτες σε εξαγορές από ξένα - και όχι μόνο - επενδυτικά ταμεία και οργανισμούς. Την Παρασκευή, 2 Σεπτεμβρίου, η τιμή της μετοχής της Τράπεζας Κύπρου ανερχόταν

στο 1,285 ευρώ και της Ελληνικής Τράπεζας στο 0,906 ευρώ. Οι τιμές αυτές είναι ενδεχομένως χαμηλότερες από την εικόνα που παρουσιάζουν τα οικονομικά τους αποτελέσματα. Η πρόοδος που έχουν κάνει οι δύο τράπεζες είναι μεγάλη. Μείωσαν τα ΜΕΔ τους και ενίσχυσαν την κεφαλαιακή τους θέση. **Οικονομική, σελ. 3**

ΓΕΡΜΑΝΙΑ-ΝΟΡΒΗΓΙΑ

Συμπαιγνία για να κλείσει άμεσα η υπόθεση Τιτίνας

Γερμανία και Νορβηγία καταβάλλουν προσπάθειες για κλείσιμο της υπόθεσης Τιτίνας Λοϊζίδου και τερματισμό της διαδικασίας επιτήρησης από το Συμβούλιο της Ευρώπης. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» ζητήθηκε η στήριξη της θέσης τους από τα ουδέτερα μέλη. Κάτι τέτοιο θα αναδείξει την «επιτροπή αποζημιώσεων» στα κατεχόμενα, ως τη μοναδική οδό για το περιουσιακό. Έντονη αντίδραση από τη Λευκωσία. **Σελ. 4**

ΦΑΚΕΛΟΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑ

ΣΤΑΥΡΟΣ ΖΕΝΙΟΣ

Ευθύνες σε όλους



Διακομματικό χαρακτήρα στα φαινόμενα διαφθοράς στην Κύπρο προσδίδει ο καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου.

ΣΑΒΙΑ ΟΡΦΑΝΙΔΟΥ

Ουδέν μεμπτόν



Οι εισφορές προς τον ΔΗΣΥ είναι νόμιμες και δεν προέκυψαν παρατυπίες από τους ελέγχους που πραγματοποιήθηκαν.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ

Μίζα, λάδωμα, διαπλοκή



Υπάρχει θέμα όταν πολιτικός πριν λάβει απόφαση δέχεται εισφορά και η απόφαση είναι προς όφελος αυτού που την έδωσε. **Σελ. 6**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Το νομότυπο και το πρέπον

Η επαναφορά του σκανδάλου των πολιτογραφήσεων στη δημόσια σφαίρα, δεν θα πρέπει να περιοριστεί σε μία ανταλλαγή πυρίνων λόγων μεταξύ των κομμάτων. Είναι μία καλή ευκαιρία να κυθεί άπλετο φως και να επέλθει τελικώς η τιμωρία των ενόχων. Το γεγονός ότι αυτό γίνεται ενόψει προεκλογικού μπορεί να αξιοποιηθεί σωστά, πιέζοντας τους υποψήφιους για την Προεδρία να λάβουν συγκεκριμένα μέτρα και να παρουσιάσουν προτάσεις για λογοδοσία. Δεν μας αξίζει άλλωστε να δούμε άλλο πόρισμα, να φυλάγεται βολικά στο συρτάρι.

Καλύτερη Τράπεζα στην Κύπρο για το 2022

Σύμφωνα με το διεθνές περιοδικό «Euromoney»

bankofcyprus.com 800 00 800

Σε κάθε επόμενη κίνηση

Τράπεζα Κύπρου

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ»



ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Η καταστροφή των έργων

Η ιστορία των έργων του ζωγράφου Σπύρου Παπαλουκά που καταστράφηκαν στη Σμύρνη. Σύμφωνα με τον ειδικό, κάρταν περίπου 500 έργα από τα σχεδόν διπλάσια που είχε δημιουργήσει στη στρατιωτική του πορεία έως το Εοκί Σελίρ. **Ζωή, σελ. 1**

ΣΙΝΕΜΑ

Απελευθέρωση της γυναίκας

Η Κύπρια σκηνοθέτις Τώνια Μισιαλή μίλησε στην «Κ» με αφορμή τη συμμετοχή της στο Εθνικό Διαγωνιστικό Πρόγραμμα του 45ου Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας με την ταινία «Δάφνη». **Ζωή, σελ. 3**



ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

Οι εποχές του binge-watch

Πριν από την εμφάνιση του Netflix και της καινοτομίας του streaming γενικότερα, ο παραδοσιακός τρόπος θέασης μιας σειράς ήταν με την προβολή των επεισοδίων σε εβδομαδιαία βάση, μια συγκεκριμένη ημέρα και ώρα. **Ζωή, σελ. 8**

HUBLOT

BIG BANG ONE CLICK STEEL WHITE DIAMONDS

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Τα νέα της βραχονησίδας

Η Ανδριάνα Ζιβάνα Βλαδιμήρου έχει νεύρα! Κατ’ ακρίβειαν «γεννήθηκε με νεύρα», σύμφωνα με την Ιουλία, παρόλο που δική της ιδέα ήταν να την φέρει στο καρέ. «Η γυναίκα συμπεριφέρεται όπως τον λίβα που καίει τα σπαρτά» σχολίασε προβληματισμένη η Ευγενία η Καλαμαρού. Όλα συνιστούν casus belli για την αριστερή (με την κακή έννοια) Ανδριάνα Ζιβάνα Βλαδιμήρου καθώς βλέπει παντού ταξικού εκθροούς... «Ποιος ζει με 837 ευρώ τον μήνα; Είναι ντροπή ο κατώτατος μισθός!» ωρυόταν. «Και τι μας κόφτει εμάς μάνα μου;» τόληψε να θέσει το φιλοσοφικό ερώτημα το κονκλάβιο της αγγλόφωνης δεξιάς. «Μας κόφτει γιατί έχουμε ταξική συνείδηση. Βενσερέμος!» αντέδρασε η Ζιβάνα ενώ, εκ παραλλήλου, έπαιρνε και το μπιριμπακι.

Σε πιο ευχάριστα νέα, το καρέ σχολίασε το λογύδριο του Νίκου Κόσιπ για τον Νίκο της Σιωπής στο Φεστιβάλ του Στρουμπιού. Το εν λόγω βίντεο έκανε μεγάλο σουξέ στο Twitter, αν και λιγάκι ετεροχρονισμένα, καθώς το πάθος με το οποίο μίλησε ο αειθαλής Κόσιπς κρίθηκε διαχρονικό. Ένα εθνικιστικό ντελίριο με αναφορές στην «αδρωπιά», τον «πλούτο της φυλής μας» και τον «πολιτισμό», το οποίο κατέληγε στην αιογραφία του «πατρίς – θρησκεία – οικογένεια» υποψηφίου Νίκου Χριστοδουλίδη. «Και μετά;» αναρωτήθηκε το καρέ. «Μετά στον ναό του πολιτισμού ράγισαν τα πατώματα από τα σουξέ του Γιώργου Μαργαρίτη, του Μάκη Δημάκη και της Βασιλικής Νταντά!».

Η αναφορά στην Βασιλική Νταντά («κήρυξα πόλεμο χωρίς αιτία, έτσι για να ‘χω στην αγάπη τα πρωτεία») προκάλεσε μια σχετική ευφορία στο καρέ, πλην της ακραιφνούς Φουλικιάς Ευγενίας Καλαμαρούς. Γιατί εάν το πρόβλημα ήταν μόνο το παραλήρημα του Νίκου Κόσιπ ενδεχομένως να το προσπερνούσε. Η



Στον «γάμο της χρονιάς» μπορεί να μην κατάφεραν να πλησιάσουν την στιλιστική εξτραβαγκάνζα του Άσκοτ όμως κατέβαλαν φιλότιμη προσπάθεια.

ρέντα όμως του Νίκου της Σιωπής συνεχίστηκε με υποστήριξη από τον Άγγελο Βότση («Δεν μου έταξε τίποτα») και την Ελένη Θεοχάρους («Δεν είναι ζήτημα ανταλλαγμάτων»).

«Καλώς τους κι ας άργησαν!» ξέσπασε η αριστερή (με την κακή έννοια) Ανδριάνα Ζιβάνα Βλαδιμήρου, καθότι δεν θέλει και πολλά για να ξεσπάσει. «Το φάντασμα του Ενδιάμεσου εν πομπή και παρατάξει! Του έρμου του Κολοकाσίδη ποιος θα του εξηγήσει γιατί τον εγκατέλειψαν οι φυσικοί του σύμμαχοι στο Κυπριακό; Ξύπνα λαέ να δεις ποιοι σε κοροϊδεύουν κατάμουτρα! Ξύπνα γιατί

αν δεν ξυπνήσεις θα δακκάνουμεν το ένα τζάι θα τα πονούμεν ούλα!».

«Ηρέμησε Ανδριάνη μου» τόληψε να τη διακόψει η Ιουλία. «Να πρεμήσουν οι προσκυνημένοι του σαθρού καπιταλιστικού κατεστημένου. Βενσερέμος!» την αποστόμωσε η Ζιβάνα κλείνοντας θριαμβευτικά με καθαρή μπιριμπα.

Δεν είναι βέβαιο αν τα πολιτικά νέα της βραχονησίδας ήταν φτωχά ή απλώς το καρέ αποφάσισε να μην ανοικτεί στα βαθιά. Η βόμβα πάντως για τις αυθόρμητες (sic) εισφορές στα ταμεία του ΔΗΣΥ από κατόχους χρυσών διαβατηρίων προσέκρουσε στην άρνηση της Καλαμα-

ρούς να το συζητήσει. «Και τι να συζητήσουμε μάνα μου;» την προκάλεσε η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού. «Την νέα εξαγγελία υποψηφιότητας: “Ελληνική κυπριακή λαέ, γνώριμη είναι η φωνή που ακούεις. Είμαι ο Κυριάκος Κυριάκος άλλως Κάρκας, γαλανομάτης... Κάνετε follow στη σελίδα μου... Ένας τυχερός θα κερδίσει λαχείο αξίας 10 ευρώ”; Πάμε καλά;». «Να συζητήσουμε για τον Κοσμικό Αρμαγεδδώνα» της απάντησε η Ευγενία, με όση συναγερμική ψυχραιμία διέθετε.

Για τον «γάμο της χρονιάς» ειπώθηκαν τόσα πολλά που οι κυρίες

δεν ήξεραν από πού να πιάσουν το θέμα και πού να το αφήσουν. Τι να πρωτοσκολιάσει αλήθεια κανείς; Το styling του Μαυρίκιου Μαυρίκιου τύπου Λιμπεράτσε, τη νύφη υπερπαραγωγή Ιλάειρα Ζήση, τα δύο outfits που άλλαξε η νονά του γαμπρού Άντρη Αναστασιάδη ή τις δηλώσεις του πνευματικού του πατέρα Προέδρου της Δημοκρατίας στο kitscherella party; Το καρέ από όλο αυτό τον πλούτο θεμάτων επέλεξε να επικεντρωθεί σε δύο μόνο, δίδοντας τον λόγο στην Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον για να τα αναπτύξει.

«Η μητέρα του γαμπρού έκλεψε

εντέλει την παράσταση. Η γυναίκα ήταν από μόνη της ένα στιλιστικό υπερθέαμα, μια ωδή στο στρας, ένας ύμνος στην κρυφή γοητεία του κακού γούστου. Πιο αφοπλιστική όμως από την εμφάνισή της ήταν η δήλωσή της: “Νομίζω ότι τώρα έχετε καταλάβει όλοι από που έχει πάρει ο Μαυρίκιος” είπε. Respect στην ηρωική μάνα». «Respect!» ομοφώνησε το καρέ, της Ευγενίας της Καλαμαρούς μη εξαιρουμένης.

«Το γελοίον του πράγματος όμως ανέδειξε κατά τον πλέον υποδειγματικό τρόπο και η εξ Ελλάδος, καλή φίλη του ζευγαριού, Τέτα Καμπουρέλη. Ή όπως είναι γνωστή στο δυστοπικό σύμπαν των ανθρωποσελήμερις: η εθνική μας μανικουρίστ! Η οποία φωτογραφήθηκε (φυσικά) με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας (επειδή ως γνωστόν είμαστε σοβαρή χώρα) κι ύστερα ανέβασε ωραιότατη selfie με λεζάντα: Στην εκτυφλωτική γαμήλια δεξίωση στο Monte Capitol». «Το Καπιτώλιο μου μέσα» υπερθεμάτισαν οι συντρόφισσες Κουλλίτσα και Ανδριάνη, σε μια σπάνια στιγμή αριστερής σύμπνοιας.

Τα νέα της βραχονησίδας ολοκληρώθηκαν με το πάρτι γενεθλίων της γνωστής σοσιαλιτέ Κάτιας Θεοδότης στο Planet Limassol. Αν κρίνουμε από το σκηνικό απροκάλυπτης χλιδής, η εορτάζουσα όχι μόνο διαφωνεί με τη δήλωση του Εμανουέλ Μακρόν «οι μέρες της αθωνίας τελείωσαν» αλλά το εφαρμόζει και στην πράξη. Ανάμεσα στους πλούσιους και διάσημους καλεσμένους της ήταν (φυσικά) και ο εξωστρεφής Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ενώ τον τόνο έδινε το μεγαλειώδες έθνικ ντεκόρ και τα... μαύρα γκαρσόνια. «Μην τολμήσεις να πες κάτι Ανδριάνη Ζιβάνα Βλαδιμήρου!» την προειδοποίησε η Ιουλία κι έτσι γλυτώσαμε τον λίβελλο.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ»
4.9.1932

ΘΥΜΗΔΙΑ: Ο βουλευτής Γκαίριγκ, ο στενότερος συνεργάτης του Χίτλερ, ολίγον μετά την εκλογήν του εις την προεδρίαν του Ράιχσταγ, εξήτησεν από την συνέλευσιν την εξουσιοδότησιν να αποστείλη αμέσως τηλεγράφημα προς τον Στρατάρχην Πρόεδρον παρακαλών αυτόν όπως δεχθί εις ακρόασιν την επομένην, εν Νούντεκ, τα μέλη του Προεδρείου. Η ακρόασις αυτή γίνεται συνήθως τέσσαρας έως



πέντε ημέρας μετά την εκλογήν του Προεδρείου, την φωράν αυτήν όμως, λόγω των εξαιρετικών περιστάσεων, επεβάλλετο συντόμεις του διαστήματος αυτού. Συγχρόνως ο πρόεδρος Γκαίριγκ διεμαρτυρήθη κατά των φημών περί προσεχούς διαλύσεως του Ράιχσταγ, εκφράσας την γνώμην ότι αι φήμαι αιταί προκαλούν μεγάλην συγκίνησιν εις την Γερμανίαν και το εξωτερικόν. Υπαινισσόμενος την εκλογήν του ο κ. Γκαίριγκ προσέθεσεν ότι ως απεδείχθη εις το Ράιχσταγ υπάρχει εθνική πλειοψηφία και ότι ουδείς λόγος συντρέχει όπως το Ράιχσταγ κρυχθί εκ των προτέρων ανίκανον να δώση κυβέρνησιν. Το κοινοβούλιον εψήφισε την πρότασιν περί αμέσου αποστολής του τηλεγραφήματος εις τον Πρόεδρον Χίντεμπουργκ. Αλλά η δήλωσις του προέδρου Γκαίριγκ προεκάλεσε την γενικήν θυμηδίαν μεταξυ των κομμουνιστών και σοσιαλιστών. Θεωρείται αστείον το θέαμα ενός επιτελάρχου του Χίτλερ, αρχηγού κινήματος το οποίον εκ συστήματος καταδικάζει τον κοινοβουλευτισμόν, να αναλαμβάνη αίφνης την υπεράσπισιν του ίδιου αυτού κοινοβουλευτισμού κατά της Κυβερνήσεως φρον Πάπεν, η οποία ακολουθεί πάντοτε την αντικοινοβουλευτικήν πολιτικήν του εθνικοσοσιαλιστικού προγράμματος.

ΜΟΝΑΔΙΚΟΣ ΑΠΟΓΟΝΟΣ: Αριστείδης Πρωτοπαπαδάκης, μοναδικός απόγονος του τυφρεκισθέντος Πρωθυπουργού Π. Πρωτοπαπαδάκη, υποψήφιος του Λαϊκού Κόμματος εις τον Συνδυασμόν Κυκλάδων, εγεννήθη εκ των Αθηνάς το 1903. [...] Αποχωρήσας εκ της υπηρεσίας του Πολεμικού Ναυτικού διωρίσθη μηχανικός εις το Υπουργείον της Αεροπορίας, το οποίον όμως εγκατέλειψε αποφασίσας να πολιτευθί.

ΣΤΑΘΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ ΠΙΣΩ / Γράφει Ο ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ

Με άριστα το 10

1 Στο ηθικό. Βέβαια είναι νόμιμες και με διαφάνεια οι εισφορές των ‘επενδυτών’. Άλλο το νόμιμο άλλο το ηθικό Φούλη μας.

2 Στο νομικό. Τριακόσιες πενήντα τρεις πολιτογραφήσεις συνδεμένες με την κυβέρνηση βρήκε ο Οδυσσέας. Χοντρά – χοντρά, και με 100 χιλιάδες δικηγορικά αμοιβή ο καθένας, μας κάνουν 35 εκ. έσοδα. Αγαπούλες.

3 Στο οικονομικό. Παλιά γράφανε για το δικηγορικό γραφείο Τάσος Παπαδόπουλος που έκανε τις μπιζινες του τότε Προέδρου. Μετά ήρθε το κόμμα του λαού και για να αγοράσεις χωράφι έπρεπε να περάσεις για εισφορά. Τώρα ήρθαν οι ‘δικοί’ μας και έβγαλαν το παλούτζιν.

4 Στις ψευδαισθήσεις. Αν από την άλλη πιστεύετε πως με ένα από τους τρεις συστημικούς υποψήφιους προέδρους, αυτά τα φαινόμενα θα εκλείψουν, να είστε έτοιμοι για κρύο ντουζ. Παγωμένο θα έλεγα.

5 Στο σύστημα. Αν δεν αλλάξουν οι ηγεσίες των κομμάτων και έρθει νέος αέρας που θα προσέχει και την ουσία και την εικόνα της πολιτικής απέναντι στους πολίτες, τίποτα



Δεν κάνω μόδα, ΕΙΜΑΙ μόδα. Coco Chanel

δεν θα αλλάξει. Αγαπούλες.

6 Στην εικόνα. Εστειλε ο famous Πρόεδρος το λυκόσκυλο του, ουπς, τον υφυπουργό του, να ηγηθεί του επιτελείου του Αβέρωφ. Ωραία εικόνα Αβέρωφ μου πάντως εκπέμπεις, κρατικός αξιωματούχος επιτελάρχης. ‘Εσύ ξέρεις’ έλεγε η μυθική εκστρατεία του Φύτου Κωνσταντίνου.

7 Στον αποχωρισμό. Τα βρόντηξε και έφυγε το «καλό παιδί» του ΔΗΣΥ, Γιώργος Λυσανδρίτης. Χωρίς ένα thank you tweet από τον πρόδρο, από τον αντιπρόεδρο, από την Stavriana -Koala- Kofteros.

8 Στην πολιτική. Με όλα τα πιο πάνω, περιμένω πως και πως την πρώτη δήλωση υποψηφίου που θα διερωτάται με το γνωστό βλέμμα

της αγελάδας «γιατί οι νέοι γυρίζουν την πλάτη στην πολιτική». Α χα χα!

9 Στο πουλέν. Και μέσα σε όλα αυτά ο ζεν πρεμιέ υποψήφιος έστειλε το πρώτο του σποτ. Από το σποτ ξεχώρισε και υπερκάλυψε την βασανισμένη από τις πολλές πρόβες φωνή του υποψηφίου, η γραβάτα – ουράνιο τόξο, σήμα κατατεθέν της ενδυμασίας στην Εζεκία Παπαϊωάννου. Βγαλμένη ως στιλιστικό τρεντ των ’70ς και από μία από τις πρώτες έγχρωμες ταινίες της Καραγιάννης – Καραντζόπουλος «Ο τρελλοπενιτάρης», ο Δον Μαυρογιάννης τράβηξε τις γραμμές του στο ΑΚΕΛ. «Θα φορέσω τη γραβάτα – Λάμπρος Κωνσταντάρας, ενώ σε όλο το βίντεο είμαι με μονόχρωμες, αλλά μην μου ζητάτε να συμφωνήσω με τον Τσελεπή». Ετσι έκλεισε και το deal.

10 Στον αεριστήρα. Το ότι η Βουλή στο νομοσχέδιο για μειωμένο ΦΠΑ στην πρώτη κατοικία δεν έβαλε εξαίρεση για τους «επενδυτές», σιγοντάροντας τους ντηβέλοπερ που πιζάν για αυτό το σκοπό, δεν μπορεί να καταγραφεί ως μια ένδοξη μέρα για τον θεσμό. Άρα τα ρέστα ας μην τα ζητούμε για τις δικές μας πράξεις. Shift fan.

Wi-Fi
onboard

Καλωσορίζουμε μια νεο εποχή. Το Wi-Fi έφτασε!

aegeanair.com

Το Wi-Fi onboard έρχεται στο νεο στόλο μας και αλλάζει τα δεδομένα. Ολοένα και περισσότερα αεροσκάφη μας θα διαθέτουν Wi-Fi, για να είστε συνδεδεμένοι στο internet καθ' όλη τη διάρκεια της πτήσης σας και να κάνετε το ταξίδι σας ακόμη πιο απολαυστικό.

A STAR ALLIANCE MEMBER



AEGEAN



Παραसυναγωγή για «κλείσιμο» της Τίτινας

Γερμανία-Νορβηγία παρακινούν «ουδέτερες χώρες» Διαβήματα και αγώνας δρόμου από το Υπουργείο Εξωτερικών

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

«Παρασυναγωγή» με στόχο το κλείσιμο της υπόθεσης της Τίτινας Λοϊζίδου και τον τερματισμό της διαδικασίας επιτήρησης από το Συμβούλιο της Ευρώπης (ΣτΕ), «συγκλήθηκε» σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», προκαλώντας αντιδράσεις και διαβήματα από τη Λευκωσία, η οποία κάνει αγώνα δρόμου για να κρατήσει ζωντανή την διαδικασία «επιτήρησης». Όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, στο πλαίσιο της παρασυναγωγής, η οποία διοργανώθηκε από τη Νορβηγία, στα γραφεία της στο Στρασβούργο, η Γερμανία επεχείρησε να επιπράξει τα «ουδέτερα κράτη-μέλη», ζητώντας τους να αλλάξουν στάση και να προσχωρήσουν στο δικό της στρατόπεδο, υπερψηφίζοντας το κλείσιμο της υπόθεσης της Τίτινας Λοϊζίδου, ενόψει της εξέτασης του ζητήματος από την Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΣτΕ στις 20-22 Σεπτεμβρίου. Ο εκπρόσωπος της Γερμανίας παρακίνησε ευθέως τα «ουδέτερα» κράτη-μέλη του ΣτΕ να τοποθετηθούν υπέρ του τερματισμού της επιτήρησης της υπόθεσης Λοϊζίδου από το Συμβούλιο της Ευρώπης, αδιαφορώντας προφανώς για τις συνέπειες που θα επέλθουν στο Κυπριακό, και ειδικότερα στο περιουσιακό/προσφυγικό ζήτημα. Σύμφωνα με τις πληροφορίες της «Κ», ο εκπρόσωπος της Γερμανίας εισηγήθηκε μάλιστα όπως δοθεί «ένα αντάλλαγμα» προς την Τουρκία για τις καταδικαστικές αποφάσεις στην υπόθεση του Οσμάν Καβάλα και στο πλαίσιο αυτό έθεσε θέμα κλεισίματος της υπόθεσης της Τίτινας Λοϊζίδου.

Η παρουσία ΣτΕ

Η παρασυναγωγή έλαβε χώρα τον Ιούνιο και όπως πληροφορούμαστε, πέραν των «ουδέτερων» κρατών-μελών που προσκλήθηκαν, «παρούσα» δήλωσε και η γραμματεία του Συμβουλίου της Ευρώπης, κάτι που εγείρει ένα γενικότερο ζήτημα τάξης και αντιδεοντολογικής συμπεριφοράς εις βάρος της Κυπριακής Δημοκρατίας, κράτους-μέλους του ΣτΕ. Στόχος της όλης προσπάθειας των «πρωταγωνιστών» είναι τα κράτη-μέλη που τηρούν αποχή, να τοποθετηθούν υπέρ του κλεισίματος της διαδικασίας επιτήρησης από το ΣτΕ. Κάτι που θα έχει ως αποτέλεσμα, να αναδειχθεί η «επιτροπή ακίνητης ιδιοκτησίας» της Τουρκίας στο ψευδοκράτος, ως ο μοναδικός τρόπος επίλυσης του περιουσιακού ζητήματος

που προκλήθηκε εξαιτίας της τουρκικής εισβολής και κατοχής στην Κύπρο.

Αντίδραση της Λευκωσίας

Οι πληροφορίες για την παρασυναγωγή ενεργοποίησαν το Υπουργείο Εξωτερικών, το οποίο προέβη σε παραστάσεις και διαβήματα, ενώ παράλληλα επιχειρεί να διασφαλίσει τη διατήρηση της διαδικασίας επιτήρησης της υπόθεσης Λοϊζίδου από το ΣτΕ, δεδομένης της νομικής και πολιτικής της σημασίας. Όπως πληροφορείται η «Κ», η Λευκωσία προέβη σε διάβημα και προς το Βερολίνο, το οποίο

Ο εκπρόσωπος της Γερμανίας εισηγήθηκε όπως δοθεί «ένα αντάλλαγμα» προς την Τουρκία για τις καταδικαστικές αποφάσεις στην υπόθεση του Οσμάν Καβάλα και στο πλαίσιο αυτό έθεσε θέμα κλεισίματος της υπόθεσης της Τίτινας Λοϊζίδου.

Πέραν των «ουδέτερων» κρατών-μελών που προσκλήθηκαν, «παρούσα» δήλωσε και η γραμματεία του Συμβουλίου της Ευρώπης, κάτι που εγείρει ένα γενικότερο ζήτημα τάξης και αντιδεοντολογικής συμπεριφοράς εις βάρος της Κυπριακής Δημοκρατίας, κράτους-μέλους του ΣτΕ.

κατέδειξε την «διαφορετικότητα» προσέγγισης μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Γερμανίας, με την δεύτερη να εμμένει στο κλείσιμο της υπόθεσης Λοϊζίδου. Η Λευκωσία ανέπτυξε τη δική της επιχειρηματολογία προς το γερμανικό ΥΠΕΞ, το οποίο σύμφωνα με τις πληροφορίες της «Κ», «δεν αντιλαμβάνεται και δεν συμμερίζεται» τις θέσεις της Κυπριακής Δημοκρατίας. Σε κάθε περίπτωση, η Λευ-

κωσία επεσήμανε προς το Βερολίνο ότι είναι κατανοητό η Γερμανία να διατηρεί τις απόψεις της, αλλά η δρομολόγηση παρασυναγωγής και η προσπάθεια παρακίνησης άλλων κρατών-μελών του ΣτΕ σε βάρος των κυπριακών ζωτικών συμφερόντων, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως μια θεμιτή ενέργεια. Αντίθετα, εκλαμβάνεται ως απαράδεκτη και αντιδεοντολογική.

Πόσω μάλλον υπό το φως της σημασίας που έχει η υπόθεση Λοϊζίδου για την Κυπριακή Δημοκρατία, τόσο σε νομικό, όσο και σε πολιτικό επίπεδο, καθώς αφορά το ιδιοκτησιακό καθεστώς όλων των προσφύγων, συνεπεία της τουρκικής εισβολής.

Όλα αυτά που καταγράφονται τους τελευταίους μήνες, κυρίως σε σχέση με τη στάση του Βερολίνου, καταδεικνύουν και το βαθμό δυσκολίας της προσπάθειας που καταβάλλει το ΥΠΕΞ για να κρατήσει ζωντανή την υπόθεση της Τίτινας Λοϊζίδου, στην εξέταση του θέματος από την Επιτροπή Υπουργών του ΣτΕ (μόνιμοι αντιπρόσωποι), με σύνθεση για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Οι αλχημείες της παρασυναγωγής και η προσπάθεια διαφοροποίησης της στάσης συγκεκριμένων κρατών υπέρ του κλεισίματος της υπόθεσης, αναγκάζει την Κυπριακή Δημοκρατία να μετρά μια προς μια τις ψήφους των κρατών-μελών του ΣτΕ και να επιδιδαί σε έναν άνισο και σκληρό αγώνα δρόμου, στον οποίο η Γερμανία έχει προβάδισμα όχι μόνο λόγω εκτοπισματος. Αλλά και λόγω του γεγονότος ότι ο «δικαιητής», στην προκειμένη περίπτωση η γραμματεία του Συμβουλίου της Ευρώπης, είναι ο αρνητικός πρωταγωνιστής, καθώς έχει ήδη ταχθεί υπέρ του τερματισμού επιτήρησης της υπόθεσης Λοϊζίδου, θεωρώντας ότι έφτασε το πλήρωμα του χρόνου και ότι δεν υπάρχει κάτι άλλο που θα μπορούσε να προσφέρει. Προσέγγιση, η οποία εκ των πραγμάτων επιχειρεί να στείλει όλους τους πρόσφυγες στην αγκαλιά της «επιτροπής ακίνητης ιδιοκτησίας» της Τουρκίας, στο ψευδοκράτος.

Μέσα σε αυτό το δύσβατο κλίμα, το ΥΠΕΞ συνεχίζει την προσπάθεια, η οποία εντεινεται όσο πλησιάζουμε την 20η Σεπτεμβρίου, οπότε αρχίζει η τριήμερη συνεδρία της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΣτΕ. Από την πρώτη στιγμή εκδηλώσεως της παρασυναγωγής, τον περασμένο Ιούνιο, ο ΥΠΕΞ Γιαννάκης Κασουλίδης, η Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Δημοκρατίας στο Στρασβούργο



Το Υπ. Εξωτερικών προέβη σε παραστάσεις και διαβήματα, ενώ παράλληλα επιχειρεί να διασφαλίσει τη διατήρηση της διαδικασίας επιτήρησης της υπόθεσης Λοϊζίδου από το ΣτΕ, δεδομένης της νομικής και πολιτικής της σημασίας.

Ισορροπίες τρόμου επικρατούν στο Στρασβούργο

Ισορροπίες τρόμου επικρατούν αναφορικά με τη στάση που θα τηρήσουν τα κράτη-μέλη του ΣτΕ, στη συνεδρία της Επιτροπής Υπουργών (μόνιμοι αντιπρόσωποι) με σύνθεση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στις 20-22 Σεπτεμβρίου, αναφορικά με το μέλλον της υπόθεσης της Τίτινας Λοϊζίδου. Με βάση προηγούμενες πληροφορίες, περιλαμβανομένης και αυτής του 2019, η Τουρκία εξασφαλίζει σταθερά 21 ψήφους και (νοουμένον ότι θα τις διατηρήσει), θα χρειαστεί μόλις 3 επιπλέον ψήφους από τις χώρες που τηρούν αποχή. Προκειμένου, να εξασφαλίσει το κλείσιμο της υπόθεσης Λοϊζίδου, δηλαδή τον τερματισμό της επιτήρησής

της από το ΣτΕ. Πέραν της Γερμανίας που αποτελεί πλέον το πρώτο βιολί της προσπάθειας, υπέρ του κλεισίματος της υπόθεσης τάσσονται, μεταξύ άλλων, η Μεγάλη Βρετανία (είχε πρωτοστατήσει το 2019 προς την ίδια κατεύθυνση), η Νορβηγία, το Αζερμπαϊτζάν, το Βέλγιο, η Κροατία, η Τσεχία, η Εσθονία, η Φινλανδία, η Πολωνία, η Λετονία, η Λιθουανία, το Λουξεμβούργο, το Μονακό και η Ολλανδία. Οι τρεις αυτές πολυτιμες ψήφοι που αναζητά η Τουρκία για να πετύχει το κλείσιμο της υπόθεσης Λοϊζίδου, αναδεικνύουν τη σημασία της παρακίνησης από τη Γερμανία (με τη συνδρομή της Νορβηγίας) κρατών-μελών του ΣτΕ να προσχωρήσουν

στο στρατόπεδο που επιδιώκει τον τερματισμό της διαδικασίας επιτήρησης. Κάτι που στρέφεται υπέρ των θέσεων της Τουρκίας και εναντίον των ζωτικών συμφερόντων της Κυπριακής Δημοκρατίας, η οποία δικαίως αντιδρά, εκδηλώνει διαβήματα και επιχειρεί να διασφαλίσει τα συμφέροντά της. Γίνεται κατανοητό ότι οι κινήσεις της Γερμανίας με τη συμβολή και της Νορβηγίας, οδηγούν τη Λευκωσία σε μια αγωνιώδη προσπάθεια να συγκρατήσει το «στρατόπεδο» των χωρών που τηρούν αποχή, κάτι το οποίο είναι και το μεγάλο ζητούμενο των προσεχών βδομάδων μέχρι και την πραγματοποίηση της συνεδρίας στις 20-22 Σεπτεμβρίου.

και η Διεύθυνση Κυπριακού, επιχειρούν να διασφαλίσουν ότι η προσπάθεια της Γερμανίας και της Νορβηγίας, να παρακινήσουν κράτη-μέλη να τοποθετηθούν υπέρ του κλεισίματος της υπόθεσης Λοϊζίδου, δεν θα αποδώσει και ότι η διαδικασία επιτήρησης θα παραμείνει ζωντανή, ενώπιον του ΣτΕ. Η Λευκωσία προβαίνει σε ενέργειες

σε όλες τις κατευθύνσεις, τις οποίες πάντως δεν αποκαλύπτει, τηρώντας χαμηλούς τόνους.

Σημειώνεται ότι το ΥΠΕΞ της Γερμανίας ισχυρίζεται ότι η παρασυναγωγή που συγκλήθηκε από τη Νορβηγία και στην οποία όλος τυχαίως προσκλήθηκαν όλες οι ουδέτερες χώρες, είχε ως στόχο να ανταλλάγουν απόψεις και όχι να

παρακινήσουν κράτη-μέλη να προσχωρήσουν στο στρατόπεδο αυτών που θέλουν κλείσιμο της υπόθεσης Λοϊζίδου. Κάτι πάντως που δεν πείθει, δεδομένων των θέσεων που υποστήριξε, ο εκπρόσωπος της Γερμανίας στην εν λόγω συνάντηση, ενώπιον πολλών μελών του ΣτΕ και οι οποίες θέσεις έχουν καταγραφεί.

Οι γραπτές θέσεις της Λευκωσίας στο ΣτΕ

Η Κυπριακή Δημοκρατία, ως είθισται, υπέβαλε μνημόνιο γραπτών θέσεων στο Συμβούλιο της Ευρώπης (ΣτΕ), στις 23 Αυγούστου, ενόψει της συνεδρίας της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, στις 20-22 Σεπτεμβρίου. Αναφορικά με την υπόθεση Λοϊζίδου, οι θέσεις της Λευκωσίας εστιάζονται κατά κύριο λόγο στην παράγραφο 17 του μνημονίου, σημειώνοντας ότι μια αξιόπιστη αξιολόγηση της προσφοράς της «επιτροπής ακίνητης ιδιοκτησίας (IPC)» της Τουρκίας στο ψευδοκράτος, θα μπορούσε να γίνει μόνο όταν καλυφθούν τα κενά που προκαλεί η άρνηση της Άγκυρας να παράσχει ουσιαστικές πληροφορίες. Μεταξύ αυτών των ουσιαστικών πληροφοριών, η Κυπριακή Δημοκρατία επισημαίνει ότι η Άγκυρα δεν έχει απαντήσει «πότε μεταβιβάστηκε σε νέους χρήστες» η περιουσία και κατά πόσον η ενέργεια αυτή έγινε πριν ή μετά την επί της ουσίας απόφαση του

Ουσιαστικό ερώτημα που υπέβαλε στο μνημόνιο της η Λευκωσία και το οποίο παραμένει αναπάντητο, αφορά στην κατάσταση της ανάπτυξης της περιουσίας της κ. Τίτινας Λοϊζίδου.

1996, η οποία επιβεβαίωσε την εγκυρότητα των τίτλων ιδιοκτησίας της κ. Τίτινας Λοϊζίδου. Ένα ακόμη ουσιαστικό ερώτημα που υπέβαλε στο μνημόνιο της η Λευκωσία και το οποίο παραμένει αναπάντητο, αφορά στην κατάσταση της ανάπτυξης της περιουσίας της κ. Λοϊζίδου. Όπως αναφέρεται στο μνημόνιο που υπέβαλε η Κυπριακή Δημοκρατία στο ΣτΕ, γίνεται αντιλη-

πτό, σε αντίθεση με τον ισχυρισμό της Τουρκίας, ότι μέρος αυτής της περιουσίας είναι άδαιο και μη ανεπτυγμένο, και άρα κατ' αρχάς διαθέσιμο για επιστροφή. Στο μνημόνιο υπογραμμίζεται ότι ο δικηγόρος της κ. Λοϊζίδου, Αχιλλέας Δημητριάδης, απέστειλε επιστολή προς τη γραμματεία του ΣτΕ επισυνάπτοντας και φωτογραφικά στοιχεία που στηρίζουν τη θέση αυτή και τα οποία αναφέρθηκαν στη συνεδρίαση του Ιουνίου 2019.

Στα συμπεράσματα του μνημονίου της, η Κυπριακή Δημοκρατία καλεί την Τουρκία να παράσχει τις πληροφορίες και τις λεπτομέρειες που καθορίζονται στην παράγραφο 17, ενώ καλεί το ΣτΕ να συνεχίσει την εξέταση των επιμέρους μέτρων στην υπόθεση Λοϊζίδου, μόλις η Τουρκία παράσχει τις πληροφορίες και τις λεπτομέρειες που προσδιορίζονται στην εν λόγω παράγραφο. Επιπλέον, στα συμπεράσματα

του μνημονίου της, η Κυπριακή Δημοκρατία καλεί την Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΣτΕ να εκφράσει βαθιά ανησυχία καθώς η άνευ όρων υποχώρηση καταβολής δίκαιης ικανοποίησης σε 33 υποθέσεις της ομάδας Ξενίδου-Αρέστη έχει παραμεληθεί εδώ και πολλά χρόνια, παρά τις επανειλημμένες εκκλήσεις της Επιτροπής προς τις τουρκικές Αρχές να καταβάλουν τα ποσά που επιδικάσε το Δικαστήριο.

Επιπλέον, η Κυπριακή Δημοκρατία ζητάει από τη γραμματεία να προετοιμάσει ένα ενδιάμεσο ψήφισμα που να απαιτεί από τις τουρκικές Αρχές να καταβάλουν χωρίς καθυστέρηση τη δίκαιη ικανοποίηση που επιδικάσε το Δικαστήριο στις υποθέσεις αυτές. Ζητάει ακόμη, επανάληψη της εξέτασης του θέματος της καταβολής της δίκαιης ικανοποίησης στις περιπτώσεις της ομάδας Ξενίδου-Αρέστη.



Μνημόνιο γραπτών θέσεων κατέθεσε στο Συμβούλιο της Ευρώπης η Κυπριακή Δημοκρατία ενόψει της συνεδρίας της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στις 20-22 Σεπτεμβρίου.

Το ρίσκο της πολιτικής τους κυριαρχίας

Πώς οι πολιτικοί αρχηγοί θα κερδίσουν ή θα χάσουν το παιχνίδι μέσω των επιλογών τους για τις προεδρικές εκλογές του 2023

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Ο δρόμος για τον Δόφο του Προεδρικού είναι μακρύς, γεμάτος ανατροπές καθώς αυτός ο προεκλογικός έχει

όσο άλλοτε προσωπικά διακυβεύματα και μεγάλα ρίσκα. Τα μεγάλα διακυβεύματα και ρίσκα βεβαίως δεν αφορούν τόσο τους κύριους πρωταγωνιστές, τους πλείστους υποψήφιους

δηλαδή, αλλά τους πολιτικούς αρχηγούς. Οι επιλογές που έκαναν για το '23, θα κρίνουν και το πολιτικό τους μέλλον. Έπαιξαν σωστά τα χαρτιά τους, πόνταραν στο σωστό

άλογο, ή μήπως έχασαν σημαντικές ευκαιρίες λόγω κακού timing; Το ποιος θα λάβει το εισιτήριο του β' γύρου και ποιος τελικά θα εκλεγεί θα κρίνει ποιοι πολιτικοί αρχηγοί

επικρατούν στο πολιτικό παιχνίδι, ποιοι θα τα βρουν σκούρα την επόμενη μέρα και για ποιους θα κτυπήσουν οι καμπάνες της εσωκομματικής αμφισβήτησης.

Αβέρωφ Νεοφύτου

Όλα ή τίποτα για τον Συναγερμικό Πρόεδρο

«**All in**» έλεγαν σκληπτικά στα κοιμηματικά πηγαδάκια, όταν ο Πρόεδρος του ΔΗΣΥ μπήκε πρώτος και σεπτικά πρόωρα στο προεκλογικό παιχνίδι, ανακοινώνοντας την υποψηφιότητά του. Και δεν χρησιμοποιούσαν τυχαία ορολογία πόκερ, καθώς με την κίνησή του έβαζε σε υποθήκη το πολιτικό του μέλλον. Είτε θα στεφθεί ο μεγάλος νικητής, κερδίζοντας το ανώτατο αξίωμα και σφραγίζοντας την μακρά κυριαρχία του ΔΗΣΥ στην εξουσία με την συνεχόμενη τρίτη θητεία, είτε μαζί με την ήττα του θα πρέπει να διαχειριστεί και τον πολύ εμφανή κίνδυνο να χάσει το κόμμα του.

Σε μία συγκυρία που η κοινωνία απαξιώνει τα κόμματα και τους πολιτικούς αρχηγούς, ο Αβέρωφ Νεοφύτου είναι ο μόνος πολιτικός αρχηγός –πλην του Χρίστου Χρίστου (ΕΛΑΜ) –που διεκδικεί την προεδρία. Οι λόγοι ποικίλλουν:

- Η χρονική συγκυρία και η ηλικία του έλεγε πως είτε θα διεκδικήσει τώρα είτε ποτέ.
- Υπερεκτίμησε τις ικανότητές του όταν κέρδισε την προεδρία της Βουλής και θεώρησε πως με τον ίδιο ακριβώς τρόπο θα γυρίσει το παιχνίδι υπέρ του.
- Υποτίμησε τις φιλοδοξίες του Νί-

κου Χριστοδουλίδη και τη δημοτικότητα του.

Σε αντίθεση με άλλους πολιτικούς αρχηγούς, που έβλεπαν δημοσκοπήσεις προτού αποφασίσουν να κάνουν το άλμα της υποψηφιότητας, ο Αβέρωφ Νεοφύτου τις αγνόησε, προχώρησε με τις ευλογίες βεβαίως των κομματικών στελεχών που έλεγαν πως «δικαιούται ως πρόεδρος του κόμματος να δοκι-

Κινδυνεύει να αποπλέσει το κόμμα στο ενδεχόμενο μιας ήττας αλλά και την υποχώρηση ποσοστών αν εκλεγεί ο Νίκος Χριστοδουλίδης.

μάσει». Οι δημοσκοπήσεις που παρουσιάζονται δημοσίως, ωστόσο, καταδεικνύουν ότι ο ίδιος αφομοιώνει τους κραδασμούς της δυσφορίας των ψηφοφόρων απέναντι στα κόμματα, τους κραδασμούς της διακυβέρνησης Αναστασιάδη και των σκανδάλων, ενώ έχει να διαχειριστεί και τη δική του κακή εικόνα, ακόμη και μεταξύ των Συνα-

γερμικών ψηφοφόρων. Δεν έχει καταφέρει να κερδίσει τη στήριξη κανενός κόμματος ασχέτως των όσων διαρρέονταν από την Πινδάρου περί deal με τον Νικόλα Παπαδόπουλο και έχει να διαχειριστεί τη διάσπαση του ΔΗΣΥ με την υποψηφιότητα Χριστοδουλίδη, καθώς μία μεγάλη πλειοψηφία Συναγερμικών ψηφοφόρων ευνοεί την υποψηφιότητα του τέως ΥΠΕΞ.

Αυτή η μοναξιά μεταφέρεται και στο εσωτερικό του περιβάλλον. Έχει περιορίσει τον στενό του κύκλο, καθώς ελάχιστα πρόσωπα – ούτε καν ο επικεφαλής της καμπάνιας Χάρης Γεωργιάδης- δεν έχουν δει μετρήσεις το τελευταίο διάστημα. Αρκετά επίσης είναι εκείνα τα στελέχη που έχουν μειώσει την ένταση της αντιπαράθεσης με τον Νίκο Χριστοδουλίδη καθώς γνωρίζουν ότι οι ψηφοφόροι τους είναι εκείνοι που στηρίζουν τον τέως ΥΠΕΞ. Σε αυτό ακριβώς το περιβάλλον όπου πολλοί μιλούν για αυτοεγκλωβισμό του και αδιέξοδο, δεν περνά απαρατήρητο το ότι ήδη άρχισαν να διαμορφώνονται οι προσωπικές ατζέντες για την επόμενη μέρα, δυσκολεύοντας έτσι και το έργο του Συναγερμικού Προέδρου στον προεκλογικό.

Ο πρώτος στόχος του είναι να περάσει στον β' γύρο. Κάτι τέτοιο του δίνει πολιτικό σωσίβιο καθώς με το αφήγημα ότι παρά το γεγονός ότι το κόμμα διαιρέθηκε εξαιτίας του «διασπαστή Νίκου Χριστοδουλίδη», παρά την φθορά που επέφερε η δεκαετής διακυβέρνηση, παρά την απουσία συνεργασίας με άλλο κόμμα, ο ίδιος κατάφερε να περάσει στον β' γύρο. Στην περίπτωση δε που καταφέρει να εκλεγεί τότε ο Δημοκρατικός Συναγερμός κατοχυρώνει τη μακρά πολιτική του κυριαρχία αποδυναμώνοντας πλήρως τους αντιπάλους του, που μένουν για τρίτη συνεχή θητεία εκτός εξουσίας και κυρίως τον Νίκο Χριστοδουλίδη. Ο Αβέρωφ Νεοφύτου θα θεωρηθεί ο αδιαμφισβήτητος ηγέτης της Δεξιάς και θα καθορίσει ο ίδιος την επόμενη μέρα.

Το ερώτημα βεβαίως είναι τι γίνεται στο ενδεχόμενο νίκης του Νίκου Χριστοδουλίδη. Το κόμμα θα αντιμετωπίσει μείωση ποσοστών, αλλά και στελεχών που έχουν ήδη ταχθεί μαζί με τον τέως ΥΠΕΞ. Θα είναι ένα νέο τοπίο αυτό για το κόμμα της Δεξιάς καθώς θα βρίσκεται εκτός εξουσίας αλλά παράλληλα θα έχει απέναντί του Συναγερμικά πρόσωπα, ίσως και μία κυ-



Ο Αβέρωφ Νεοφύτου υποτίμησε το κόκκαλο Χριστοδουλίδη αλλά και τη δυναμική των δημοσκοπήσεων.

βέρνηση συνέχισης της πολιτικής Αναστασιάδη-ΔΗΣΥ. Σε αυτό ακριβώς το περιβάλλον δεν αποκλείεται να υπάρξουν φωνές αμφισβήτησης της προεδρίας Αβέρωφ Νεοφύτου. Να θέσουν δηλαδή στελέχη του ΔΗΣΥ ζήτημα ότι εξαιτίας του «προσωπικού καπρίτσιου» Αβέρωφ δεν άφησε τον Νίκο Χριστοδουλίδη να διεκδικήσει, με αποτέλεσμα το κόμμα να χάσει και την εξουσία, αλλά και σημαντικά ποσοστά. Αυτή η γκρίνια αναμένεται πως θα ενταθεί στο ενδεχόμενο που το κόμμα μένει εκτός δεύτερου γύρου. Ένα σενάριο εφιαλτικό για το κόμμα της Δεξιάς.

Ήδη στελέχη όπως οι Γεωργιάδης, Τορναρίτης, Δημητρίου, Νουρής, ίσως και Πετρίδης, διεκδικήσουν απέναντι από τον Αβέρωφ Νεοφύτου, όμως θα πρέπει να εξηγήσουν για ποιο λόγο οι ίδιοι δεν αποτελούν μέρος της ευθύνης για την ήττα, δεδομένου ότι, όχι μόνο δεν διαφώνησαν με την υποψηφιότητα Αβέρωφ Νεοφύτου, αλλά την στήριξαν αναφανδόν. Σε αυτό το σκηνικό, όπως λέγεται, καίριο λόγο θα έχει ο Πρόεδρος Αναστασιάδης και δεν αποκλείεται ενδεχόμενος ρόλος του Νίκου Χριστοδουλίδη στην επιλογή του διαδόχου.

Στέφανος Στεφάνου

Στην κόκκινη ζώνη ο ηγέτης του ΑΚΕΛ

Η απόφαση του Στέφανου Στεφάνου να συναινέσει στην αναβολή των δημοτικών εκλογών, θεωρήθηκε για πολλούς αναποφευκτική. Στο σύντομο εκείνο χρονικό διάστημα που είχε να οργανώσει το κόμμα από την μεγάλη ήττα, την σημαντική υποχώρηση των ποσοστών του Μπλ αλλά και των κακών χειρισμών για την εκλογή προέδρου της Βουλής, το τελευταίο που χρειαζόταν ήταν μία εκλογική μάχη όπως αυτή των δημοτικών εκλογών που θα τον αποπροσανατόλιζε. Θα τον αποπροσανατόλιζε όμως ή θα τον βοηθούσε να βάλει τις βάσεις για την μεγάλη μάχη των προεδρικών; Με την αναβολή των δημοτικών εκλογών έχασε την ευκαιρία:

- να στήσει το οργανωτικό του και να ενεργοποιήσει στελέχη και παράγοντες από νωρίς, οι οποίοι βρίσκονταν σε αδράνεια.
- να κτίσει αντιπολιτευτικό μέτωπο μέσω συνεργασιών γκρεμίζοντας έτσι την καχυποψία που είχε ενισχυθεί μετά την αποτυχία συνεννόησης για την εκλογή νέου προέδρου στη Βουλή.

Μπορεί να ξεκίνησε πορεία προς τη βάση όμως η μόνη ανανέωση που είναι εμφανής είναι η ανακαίνιση του γραφείου του, ενώ η επιλογή υποψηφίου για την Προεδρία και άργησε και δέχτηκε σοβαρά πλήγματα. Δεν βοήθησαν οι διαρροές της λίστας των πιθανών υποψηφίων, ούτε βεβαίως η διαρροή των διαλόγων για τα συν και πλην των υποψηφίων. Δόθηκε έτσι η δυνατότητα να συζητούνται ονόματα, να ενοχλούνται δελφίνοι και να αποδομούνται ονόματα. Το γεγονός βεβαίως ότι ο Στέφανος Στεφάνου επέλεξε στην κρίσημ συνεδρία του Πολιτικού Γραφείου να απέχει έντελε και το μήνυμα ότι αφενός δεν ελέγχει το σώμα και αφετέρου ότι δεν είναι ιδιαίτερα ενθέρμος με την τελική επιλογή.

Η αλήθεια βεβαίως είναι ότι από τη στιγμή που ανακοινώθηκε η υποψηφιότητα Ανδρέα Μαυρογιάννη, ο Στέφανος Στεφάνου ξεκίνησε να εργάζεται εντατικά για τη συσπείρωση του κόμματος



Ο Στέφανος Στεφάνου είναι από τους πολιτικούς αρχηγούς με κακό timing. Δεν μίλησε νωρίτερα για αλλαγή ηγεσίας στο ΑΚΕΛ και μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα πρέπει να ανανεώσει το κόμμα και να διασφαλίσει την παρουσία του στον β' γύρο.

Κινδυνεύει να αποτελέσει τη σύντομη παρένθεση του ΑΚΕΛ στο ενδεχόμενο αποκλεισμού από τον β' γύρο.

και την επιτυχή παρουσία του υποψηφίου του στον β' γύρο. Προφανώς ο γ.γ. του ΑΚΕΛ αντιλαμβάνεται πως το ενδεχόμενο αποκλεισμού Μαυρογιάννη από τον β' γύρο θα αποτελέσει κατακλυσιζουσά εξέλιξης στο κόμμα της Αριστεράς αλλά και για τον ίδιο.

Πρώτη φορά στα δεδομένα το ΑΚΕΛ θα μέινει εκτός β' γύρου και θα κληθεί να λάβει οδυνηρές αποφάσεις για το πώς θα κινηθεί την δεύτερη Κυριακή μεταξύ των δύο Συναγερμικών υποψηφιοτήτων. Αυτό εδραϊώνει την Δεξιά στην εξουσία και την ίδια ώρα οδηγεί στην απομόνωση το ΑΚΕΛ. Η τρίτη συνεχόμενη ήττα και η δεκαπενταετής απουσία από την εξουσία θα οδηγήσει σε περαιτέρω υποχώρηση ποσοστών και θα ενισχύσει τα σενάρια δημιουργίας νέων κινήμάτων στον Κεντροαριστερό χώρο. Προσωπικά όμως για τον Στέφανο Στεφάνου ανοίγει ένα δύσκολο κε-

φάλαιο. Ο γ.γ. θα κληθεί να επωμιστεί την ευθύνη των επιλογών, είτε ο ίδιος συμφωνούσε με αυτές είτε όχι και θα αυξηθούν οι πιέσεις για αλλαγές στην ηγεσία.

Είτε αυτό αφορά την επιλογή ενός πολύ νεότερου στελέχους, όπως έγινε επί Εξέκρια Παπαϊωάννου, με την επιλογή Χριστόφια για να σταλεί το μήνυμα ολικής ανανέωσης, είτε αυτό αφορά πρόσωπα από την υφιστάμενη ηγεσία. Δεν περνά απαρατήρητη, για παράδειγμα, η απότομη πολιτική ενδυνάμωση του Άριστου Δαμιανού αλλά και ο ρόλος που έπαιξε κατά τη διάρκεια της επιλογής υποψηφίου.

Το εισιτήριο του β' γύρου δίνει ανάσα ζωής στο ΑΚΕΛ, ούτως ώστε να αναδιοργανωθεί, να μπορέσει δηλαδή ο Στέφανος Στεφάνου να κάνει τις αλλαγές που επιχειρούσε και ενδεχομένως να φέρει σταδιακά νέο κόσμο μέσα. Αυτό ανοίγει βεβαίως και τον δρόμο να διεκδικήσει την προεδρία το 2028 ως αριστερή προοδευτική υποψηφιότητα. Το ενδεχόμενο, από την άλλη, της εκλογής Μαυρογιάννη ανοίγει νέα δεδομένα, καθώς το ΑΚΕΛ έρχεται μετά από χρόνια στην εξουσία και αρχίζει να αποκτά την παλιά του αίγλη ως κόμμα εξουσίας.

Νικόλας Παπαδόπουλος

Αναζητώντας τον χαμένο ρόλο του

Η ήττα των βουλευτικών εκλογών αλλά κυρίως η αποτυχία του Νικόλα Παπαδόπουλου να εκλεγεί στην προεδρία της Βουλής, έπληξε ανεπανόρθωτα τον εγωισμό του ΔΗΚΟϊκού Προέδρου αλλά παράλληλα προκάλεσε αμηχανία στα στελέχη του κόμματος. Βγήκε στο προσκήνιο η εσωστρέφεια, οι προσωπικές ατζέντες και η γενική αποδιοργάνωση που επικρατεί στο κόμμα του Κέντρου. Είτε εξαιτίας της χρόνιας απουσίας από την εξουσία –της οποίας το ΔΗΚΟϊκό DNA δεν αντέχει- είτε εξαιτίας των σοβαρών οικονομικών προβλημάτων που παρουσιάζει το κόμμα. Με αυτά τα δεδομένα, η επιλογή Χριστοδουλίδη κρίθηκε ως μάννα εξ ουρανού. Και αυτό γιατί έχει προοπτική εξουσίας αλλά παράλληλα έχει τη δυνατότητα να κρύψει κάτω από το χαλί τα μειωμένα πλέον ποσοστά του ΔΗΚΟ, αλλά και την κακή οργανωτική κατάσταση. Έχει την ίδια στιγμή φέρε σε αμηχανία την Δημοκρατική Παράταξη και τον Μάριο Καρογιάν, ο οποίος βλέπει στελέχη του να τρέχουν να συμπλεύσουν με τον Νίκο Χριστοδουλίδη και να αποδυναμώσουν την επιρροή του στο πάρε-δώσε με τους υποψηφίους. Πόσο σοφής είναι όμως για τον Νικόλα η επιλογή για την διατήρηση του ρυθμιστικού ρόλου του ΔΗΚΟ, αλλά και για τις προσωπικές του φιλοδοξίες; Η αίσθηση που επικρατεί είναι πως είτε χάσει είτε κερδίσει ο Νίκος Χριστοδουλίδης, ούτως ή άλλως, ο Νικόλας Παπαδόπουλος δεν βγαίνει ακριβώς κερδισμένος. Εντός του ΔΗΚΟ υπάρχει η δυσφορία για το γεγονός ότι δεν υπάρχει ενεργός εμπλοκή στελεχών στο επιτελείο Χριστοδουλίδη με αποτέλεσμα να μην υπάρχει καλός συντονισμός, αλλά κυρίως να ενισχύονται οι κύριες ανασφάλειες ΔΗΚΟϊκών, ότι μπορεί να μείνουν εκτός κάδρου στο μοίρασμα της εξουσίας. Αυτό άλλωστε που φημολογείται, είναι ότι ο Νίκος Χριστοδουλίδης την επομένη της εκλογής του, θα κάνει συμφωνία με Συναγερμικά στελέχη και ανεξάρτητες πολιτικές προσωπικότητες.

Η πιθανότητα εκλογής του Νίκου Χριστοδουλίδη, ανοίγει μία σειρά ζητημάτων για όλα τα κόμματα



Ο Νικόλας Παπαδόπουλος παρακολουθεί να υλοποιείται το όραμά του για τον τρίτο πόλο με σοβαρές πιθανότητες επιτυχίας, χωρίς, ωστόσο, ο ίδιος να είναι ο πρωταγωνιστής.

Ο σοβαρός κίνδυνος να χάσει το τρένο για την διεκδίκηση του ανώτατου αξιώματος αλλά και να αρχίσει η εσωκομματική αμφισβήτηση.

ανεξαιρέτως αλλά κυρίως για τον κεντρικό χώρο. Θα υλοποιήσει το όραμα που είχε ανέκαθεν ο Νικόλας Παπαδόπουλος, να ενώσει τον κεντρικό χώρο δημιουργώντας τον τρίτο πόλο; Η διαφορά είναι πως σε αυτόν δεν θα ηγείται ο ίδιος αλλά ο κ. Χριστοδουλίδης. Κλείνει έτσι και το όποιο σενάριο να διεκδικήσει σύντομα την Προεδρία της Δημοκρατίας καθώς ανοίγει την πόρτα της μακράς κυριαρχίας Χριστοδουλίδη. Με αυτό ως δεδομένο εγείρεται το ερώτημα αν τελικά ο Νικόλας Παπαδόπουλος θα στηρίξει σθεναρά την διακυβέρνηση Χριστοδουλίδη ή αν θα επικειρήσει ευσχήμως και μεθοδικά να τον αποδομήσει για την δική του επιβίωση στον χώρο. Υπάρχει βεβαίως και το σενάριο, οι δύο πολιτικοί άνδρες να μοιράσουν το παιχνίδι ισόποσα. Με τον Νίκο Χριστοδουλίδη δηλαδή να είναι πλήρως προσπλωμένος στο κυβερνητικό έργο και να δώσει τον χώρο στον Νικόλα Παπαδόπουλο

να ηγηθεί κομματικά του χώρου και να ελέγχει τις ισορροπίες στη Βουλή. Υπάρχουν βεβαίως και εκείνοι που εκτιμούν ότι το ιδανικό σενάριο για τον Νικόλα Παπαδόπουλο είναι αποκλεισμός Χριστοδουλίδη από τον β' γύρο ούτως ώστε να μπορεί να κάνει παιχνίδι αναλόγως, είτε με τον Αβέρωφ Νεοφύτου είτε με τον Ανδρέα Μαυρογιάννη. Έτσι θα βγει νικητής γιατί θα λάβει γην και ύδωρ σε αντάλλαγμα για τη στήριξη του και θα μπορέσει παράλληλα να εκπαραθυράσει τον κύριο αντίπαλό του στον χώρο που είναι ο τέως υπουργός Εξωτερικών. Στο σενάριο βεβαίως που ο Νίκος Χριστοδουλίδης αποτύχει, είτε να βρεθεί στον β' γύρο είτε να κερδίσει, αναμένεται να ενισχυθεί η γκρίνια εντός του ΔΗΚΟ ότι επί προεδρίας Νικόλα Παπαδόπουλου, το κόμμα πάει από τη μία ήττα στην άλλη. Δεν αποκλείεται συνεπώς να υπάρξει ανοικτή αμφισβήτηση του ΔΗΚΟϊκού Προέδρου. Είτε από τον ευρωβουλευτή Κώστα Μαυρίδη, είτε από την αναπληρώτρια Πρόεδρο Χριστιάνα Ερωτοκρίτου. Η τελευταία δεν έχει βεβαίως εκδηλώσει ανοικτά μία τέτοια επιθυμία, όμως δεν έχει κρύψει εσωκομματικά την ενόχλησή της για τον τρόπο που έτυχε χειρισμού η δική της πιθανότητα υποψηφιότητας, ούτε βεβαίως έκρυψε τη διαφωνία της με την επιλογή Χριστοδουλίδη.

Εισφορές ΔΗΣΥ: Το νόμιμο και το ηθικό

Η δεύτερη ανάγνωση των ζητημάτων που προκύπτουν από τα στοιχεία που παρουσίασε το ΑΚΕΛ για εισφορές αιτιπών του ΚΕΠ

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Η δημοσιοποίηση στοιχείων για εισφορές στο ΔΗΣΥ από αιτιπές στο Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα, καθώς και δικηγорικών γραφείων τα οποία φέρονται να είχαν κάποια σχέση με μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου έχει αναγάγει τα χρυσά διαβατήρια ως το κυρίαρχο θέμα της δημόσιας ατζέντας. Κομιστής των στοιχείων το ΑΚΕΛ, δικά του βουλευτή του Χρίστου Χριστοφίδη, ο οποίος αφού τα παρουσίασε στην Επι-

τροπή Ελέγχου ζήτησε την παρέμβαση των αρμοδίων θεσμών να ερευνήσουν εάν προκύπτουν ζητήματα διαπλοκής. Με το πολιτικό κλίμα να είναι τεταμένο, η «Κ» φιλοξένη τις απόψεις των δυο πρωταγωνιστών και ενός ακαδημαϊκού. Η Σάβια Ορφανίδου, από πλευράς Συναγερμού, αποδίδει προεκλογικά κίνητρα στην ενέργεια του ΑΚΕΛ, επιμένοντας πως τα αρμόδια κρατικά όργανα έλεγξαν τις επίμαχες εισφορές και δεν εντόπισαν κάτι το μεμπτόν. Από την πλευρά του, ο βου-

λευτής του ΑΚΕΛ Χρίστος Χριστοφίδης εξηγεί γιατί το κόμμα του θεωρεί πως υπάρχει διαπλοκή και αν το συγκεκριμένο θέμα περιορίζεται μόνο προς την πλευρά της Πινδάρου. Επί του ευρύτερου θέματος διαφθοράς, άκρως ενδιαφέρουσες είναι οι απόψεις που καταθέτει στην «Κ» ο καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εκ των ιδρυτών της οργάνωσης «Διαφάνεια Τώρα!» Σταύρος Ζένιος, ο οποίος υποστηρίζει πως στα ζητήματα διαφθοράς οι ευθύνες είναι διακομματικές.



Τα στοιχεία του ΑΚΕΛ διαφοροποίησαν τη δημόσια ατζέντα συζήτησης με τον Συναγερμό να βάλλεται για εισφορές που δέχθηκε από ξένους επενδυτές οι οποίοι αιτήθηκαν να πολλαπλασιαστούν κύπριοι.

ΣΑΒΙΑ ΟΡΦΑΝΙΔΟΥ, Βουλευτίνα ΔΗΣΥ

Να αλλάξουμε τη νομοθεσία εάν θέλουν

-Πώς μπορεί να σταθεί το σκεπτικό περί προσπάθειας να πληγεί ο Συναγερμός όταν 5 πρόσωπα χωρίς ενδιαφέρον για το πολιτικό και κομματικό γίγνεσθαι εισφέρουν στο κυβερνών κόμμα μετά την πολιτογράφηση τους;

-Κατ' αρχάς είναι η δεύτερη φορά που γίνεται προσπάθεια από την αντιπολίτευση για να πληγεί ο ΔΗΣΥ για αυτό το θέμα, και όπως και τότε έτσι και τώρα η προσπάθειά τους θα πέσει στο κενό. Με βάση τη νομοθεσία, κόμματα μπορούν να δεχθούν εισφορές από οποιονδήποτε, δεδομένου ότι γίνονται όλα νόμιμα και στα πλαίσια των προνοιών της κείμενης νομοθεσίας. Αυτές οι διαδικασίες να θυμίσω έχουν προωθηθεί με βάση τις συστάσεις της Greco, και εφαρμόζονται με πλήρη διαφάνεια, συνεπώς δεν υπάρχει κανένα επιλήψιμο θέμα. Να σας τονίσω πως όλα αυτά τα στοιχεία δίνονται για έλεγχο κάθε χρόνο στις αρμόδιες κρατικές αρχές. Έτσι έγινε και για αυτές τις περιπτώσεις τον καιρό εκείνο που λαμβάνονταν οι εισφορές, συνεπώς ελέγχθηκαν και δεν είχε εντοπιστεί από τις αρμόδιες αρχές κάτι μεμπτόν. Συνεπώς δεν νομίζω ότι τίθεται θέμα είτε είναι πολιτογραφηθέντες είτε όχι. Πρόβλημα θα υπήρχε εάν οι εν λόγω πολιτογραφηθέντες ήταν μέρος των προβληματικών υποθέσεων, κάτι που δεν έχω αντιληφθεί πως ισχύει. Πρόβλημα επίσης θα υπήρχε εάν τα κρύβαμε, που ούτε αυτό ισχύει καθώς είναι όλα δημοσιευμένα με διαφάνεια στην ιστοσελίδα μας.

-Δεν ήταν παράνομες οι εισφορές αλλά δεν είναι εύλογα τα ζητήματα που προκύπτουν για έναν πολίτη; Γιατί οι εισφορές δεν έγιναν π.χ. και σε κάποιο άλλο κόμμα;

-Δεν γνωρίζω εάν έγιναν ή όχι εισφορές σε άλλα κόμματα, ή τι ενδεχομένως να έκαναν άλλα κόμματα στο παρελθόν που δεν υπήρχε αυτή η διαφάνεια που υπάρχει σήμερα. Γνωρίζω ότι στη δική μας την περίπτωση δεν κρύβαμε τίποτα και ήταν δημόσια όλα εδώ και χρόνια. Και όσον αφορά το κομμάτι της δεοντολογίας, να ξεκαθαρίσω ότι υπάρχουν κανονισμοί που διέπουν το τι είναι αντιδεοντολογικό, και ότι το τι πιστεύει ο καθένας κατά το δοκούν. Και στην προκειμένη περίπτωση δεν θεωρώ ότι τίθεται τέτοιο ζήτημα. Για μας είναι ξεκάθαρο ότι η αντιπολίτευση επαναφέρει ένα ξαναξεσταμένο φαγητό στο προ-



Και όσον αφορά το κομμάτι της δεοντολογίας, να ξεκαθαρίσω ότι υπάρχουν κανονισμοί που διέπουν το τι είναι αντιδεοντολογικό, και όχι το τι πιστεύει ο καθένας κατά το δοκούν. Και στην προκειμένη περίπτωση δεν θεωρώ ότι τίθεται τέτοιο ζήτημα.

σκήνιο μετά από τόσα χρόνια για τους δικούς της μικροκομματικούς σκοπούς.

-Το νόμιμο μιας χειρονομίας προς ένα κόμμα, στη συγκεκριμένη περίπτωση προς τον ΔΗΣΥ, δεν συνεπάγεται ότι καλύπτει και το ηθικό κομμάτι;

-Όπως έχω αναφέρει και ποιο πάνω, υπάρχουν κανόνες για τη δεοντολογία. Εάν όντως πιστεύουν πως αυτό είναι αντιδεοντολογικό τότε μπορούν να προβούν σε ενέργειες για να αλλάξουν οι κανόνες.

-Προκύπτει θέμα επιστροφής των εισφορών;

-Δεν έχει περιέλθει κάτι τέτοιο στην αντίληψή μου. Θα επαναλάβω για όλες τις εισφορές σε κόμματα γίνονται έλεγχοι κάθε χρόνο και ουδέποτε μας έγινε κάποια παρατήρηση. Νομίζω ότι με βάση τη νομοθεσία όταν υπάρχει κάτι το επιλήψιμο υπάρχει διαδικασία επιστροφής της εισφοράς. Αλλά στην προκειμένη περίπτωση τα στοιχεία πάνε πίσω 4 - 5 χρόνια και δεν έχουμε δεχθεί κάποια παρατήρηση, που σημαίνει πως ήταν αποδεκτά. Εάν βεβαίως προκύψει κάτι στο μέλλον, πρέπει να εφαρμοστεί η νομοθεσία όπως πρέπει.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ, Βουλευτής ΑΚΕΛ

Παράνομο αν οι εισφορές ήταν προϊόν μίζας

-Μπορείτε να μας εξηγήσετε γιατί το ΑΚΕΛ θεωρεί εννιά εισφορές προς τον ΔΗΣΥ, καθώς νόμιμες με βάση το νόμο, διαπλοκή;

-Μετά τις τελευταίες μας καταγγελίες οι εισφορές δεν είναι πέντε, είναι εννιά (τουλάχιστον τόσους εγώ εντόπισα θα δούμε στο τέλος πόσοι πραγματικά είναι). Δεύτερον όταν ένα Υπουργικό Συμβούλιο λαμβάνει μια πολιτική απόφαση προς όφελος κάποιου και αυτός στη συνέχεια εισφέρει στο κυβερνών κόμμα ένα μεγάλο ποσό χωρίς να έχει οποιδήποτε σχέση με το κόμμα αυτό, αυτό το γεγονός φωτογραφίζει ή όχι διαπλοκή; Τρίτο το «καθόλου νόμιμες» είναι σχετικό: πέρα από υπονοίες για παραβίαση των περιόριστων νόμων, λεφτά τα οποία εξασφαλιζόταν από μίζα, εκβιασμό ή ως προϋπόθεση για μια απόφαση ούτε νόμιμα είναι ούτε ηθικά. Και αυτό ακριβώς θέλουμε να διερευνηθεί. Μαζί με το τεράστιο θέμα σύγκρουσης συμφερόντων που προκύπτει από το γεγονός ότι 353 αιτήσεις για πολιτογράφηση έχουν υποβληθεί από δικηγόρικά γραφεία που ανήκουν σε νυν και πρώην μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου ή σε συγγενείς τους πρώτου βαθμού. Γιατί επιλέξατε να αναδείξετε στο συγκεκριμένο θέμα την παρούσα χρονική στιγμή και δεν το κάνατε μερικά χρόνια πριν;

-Μερικά χρόνια πριν, όπως πιθανόν να γνωρίζετε, δεν ήμουν ούτε Βουλευτής ούτε μέλος της Επιτροπής Ελέγχου της Βουλής. Είμαι Βουλευτής εδώ και ένα χρόνο. Δεύτερον, τώρα έχει έρθει η έκθεση της Ελεγκτικής Υπηρεσίας ενώπιον της Επιτροπής Ελέγχου. Γι' αυτό ευθύνεται η κυβέρνηση η οποία για μεγάλο χρονικό διάστημα εμπόδιζε την Ελεγκτική Υπηρεσία να διεξαγάγει την έρευνα. Τέλος, έχουμε κάνει μια δύσκολη έρευνα ξεκινώντας από μία υπόθεση εργασίας ότι πολύ πιθανόν η τεράστια διαφθορά που παρατηρήθηκε στο ΚΕΠ με βάση και την έκθεση του Ελεγκτή, να περιείχε και την πτυχή των «εισφορών» προς το κυβερνών κόμμα.

-Τα ζητήματα που έχουν προκύψει από τα όσα δώσατε στη δημοσιότητα - και μιλώ για το ευρύτερο κεφάλαιο εισφορών σε κόμματα - περιορίζονται μόνο στον Συναγερμό;

-Το θέμα μας δεν είναι γενικά οι εισφορές στα κόμματα αλλά οι εισφορές πολιτογραφηθέντων με πολιτική απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου και οι οποίοι κατέθεσαν την «εισφορά» τους στο κυβερνών κόμμα. Η διαφορά στην προκειμένη περίπτωση είναι ότι οι αποφάσεις για τη χορήγηση διαβατηρίων λαμβά-



Το ΑΚΕΛ και όλα τα κόμματα δέχονται εισφορές. Το ζητούμενο είναι εάν οι εισφορές καθορίζουν τις πολιτικές σου αποφάσεις και εάν οι εισφορές αυτές είναι προϊόν μίζας, εκβιασμού και λαδώματος. Το τελευταίο είναι και παράνομο και ανήθικο.

νονται αποκλειστικά εδώ και 10 περίπου χρόνια από το Υπουργικό της κυβέρνησης ΔΗΣΥ-Αναστασιάδης. Εάν οποιοδήποτε πολιτικό πρόσωπο για παράδειγμα πριν να λάβει μια σημαντική πολιτική απόφαση λαμβάνει κορηγίες και μετά η απόφαση είναι προς όφελος αυτού που του έδωσε τα λεφτά δεν υπάρχει θέμα; Εγώ ξέρω ότι αυτό ονομάζεται μίζα, λαδώμα, διαπλοκή και διαφθορά.

-Το ΑΚΕΛ δέχεται εισφορές και εννοώ όχι από ένα απλό Ακελικό;

-Ο Συναγερμός εδώ και χρόνια όποτε έχει να απαντήσει για θέματα διαπλοκής και διαφθοράς, η γραμμή άμυνας του είναι να πείσει ότι όλοι είναι διεφθαρμένοι. Όπως το μύθο του Αισώπου για την κολοβή αλεπού που επειδή έχασε την ουρά της προσπαθούσε να πείσει τους πάντες ότι η μόδα είναι να μην έχεις ουρά. Όπως το μαθητή που όταν δεχτεί παρατήρηση ότι μιλά στην τάξη, η παιδαγωγική αντίδραση είναι «κυρία μιλούν και άλλοι». Το ΑΚΕΛ και όλα τα κόμματα δέχονται εισφορές. Το ζητούμενο είναι εάν οι εισφορές αυτές καθορίζουν τις πολιτικές σου αποφάσεις και εάν οι εισφορές αυτές είναι προϊόν μίζας, εκβιασμού και λαδώματος. Το τελευταίο είναι και παράνομο και ανήθικο.

ΣΤΑΥΡΟΣ ΖΕΝΙΟΣ, Καθηγητής Πανεπιστημίου Κύπρου

Ευθύνες σε κυβέρνηση, κόμματα για διαβατήρια

-Το ΚΕΠ συνιστά κραυγαλέα περίπτωση διαφθοράς όπως υποστηρίζει η αντιπολίτευση;

-Είναι οπωσδήποτε περίπτωση διαφθοράς και δεν τίθεται μόνο από την αντιπολίτευση. Είναι πολύ καιρό που ομάδες πολιτών και πανεπιστημιακοί προειδοποιούν για φαινόμενα διαφθοράς στη χώρα. Βολικά τώρα θυμήθηκε η αντιπολίτευση και ενόψει εκλογών να εγείρει το θέμα. Αλλά εμείς για πολύ καιρό μιλούσαμε για φαινόμενα διαφθοράς και θέλουμε να αναδείξουμε το γεγονός ότι η αντιπολίτευση που όφειλε να ασκήσει τον έλεγχο στην κατάληψη στιγμή, έχει αποτύχει. Επομένως είναι ένα φαινόμενο διαφθοράς το οποίο βόλευσε πολλούς. Αλλά η έκθεση του Γενικού Ελεγκτή καταγράφει ευρήματα τα οποία δεν μπορούν να γίνουν αποδεκτά σε μια ευνομούμενη χώρα.

-Η διαφθορά περιορίζεται μόνο κατά την περίοδο διακυβέρνησης Αναστασιάδη ή επεκτείνεται;

-Το θέμα των χρυσών διαβατηρίων είναι σαφώς θέμα που αφορά την παρούσα κυβέρνηση. Οι περιπτώσεις πολιτογραφήσεων της προηγούμενης κυβέρνησης ήταν λίγες, οι αριθμοί είναι μικροί. Από 8 μέχρι 60 τον χρόνο. Με την παρούσα κυβέρνηση είχαμε μια αύξηση στους 220 για να φθάσουν πάνω από 550 τον χρόνο. Επομένως το θέμα το συγκεκριμένο βεβαίως αφορά την παρούσα κυβέρνηση και κακώς ασκήθηκε κριτική στον Γενικό Ελεγκτή γιατί δεν διερεύνησε και προηγούμενες περιόδους. Ήταν μικροί οι αριθμοί. Όμως τα φαινόμενα διαφθοράς αγγίζουν όλο το πολιτικό σύστημα της χώρας. Το είχαμε δει στις διαγραφές δανείων. Ήταν απ' όλα τα κόμματα που υπήρξε ευνοϊκή μεταχείριση. Είχαμε εκείνα τα επαίσχυντα στο ΑΙ Jazeera με τον πρόεδρο της Βουλής που προερχόταν από μια παράταξη και ο βουλευτής από μεγάλο κόμμα της αντιπολίτευσης. Δεν θα σταθώ τόσο στους δείκτες όσο σε αυτά που φαίνονται, την κορυφή του παγόβουνου. Μην ξεχνάμε πως κατάληξε στην φυλακή Βοηθός Γενικός Εισαγγελέας, κατάληξε στη φυλακή Κεντρικός Τραπεζίτης και κατάληξε να παραιτηθεί πρόεδρος της Βουλής για φαινόμενα διαφθοράς. Αυτά μας αποκαλύπτουν το βάθος του προβλήματος.

-Για ένα τόσο σοβαρό ζήτημα ευθύνες έχει μόνο η εκτελεστική εξουσία;



Εγώ είμαι κριτικός και προς την αντιπολίτευση αυτής της στιγμής που δεν άσκησαν τον έλεγχο που όφειλαν. Αλλά και τη νυν κυβέρνηση δεν την είχα ακούσει όταν ήταν αντιπολίτευση να διαμαρτύρεται για τις διαγραφές δανείων και να ζητά διερεύνηση.

-Σε συγκεκριμένα φαινόμενα που αφορούν πράξεις εκτελεστικής εξουσίας όπως τα χρυσά διαβατήρια οι ευθύνες είναι εκεί. Όμως είναι πολλοί που βολεύονται και επομένως κλείνουν τα μάτια. Εγώ είμαι κριτικός και προς την αντιπολίτευση αυτής της στιγμής που δεν άσκησαν τον έλεγχο που όφειλαν. Αλλά και τη νυν κυβέρνηση δεν την είχα ακούσει όταν ήταν αντιπολίτευση να διαμαρτύρεται για τις διαγραφές δανείων και να ζητά διερεύνηση. Όλοι ξέραμε πως γινόντουσαν και δεν είχαμε δει την αντιπολίτευση πριν ξεσπάσει το σκάνδαλο να εγείρει θέμα στη Βουλή για τα χρυσά διαβατήρια, γιατί και αυτοί παίρνανε μέρος της πίτας. Αν θέλουμε να δείξουμε λίγη κατανόηση, ποιον εξυπηρετούσαν; Παραβίαζαν τους κανόνες, τους έκαναν λάστικο για να εξυπηρετούν τον φτωχό τον αιτητή; Όχι βεβαίως, το έκαναν για να εξυπηρετήσουν τον πωλητή, τον μεσίτη και επομένως βουλευόντουσαν πολλοί. Αυτό είναι το μεγάλο πρόβλημα της χώρας μας. Η διαπλοκή δικηγωρικών γραφείων με οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα.



Κυπριακές Αξίες,
Παγκόσμιας Αποδοχής

46
ΧΡΟΝΙΑ

Φροντίδα για τον Άνθρωπο
και την Υγεία

Καίριος ο ενεργειακός ρόλος της Ελλάδας

Ο ειδικός προεδρικός απεσταλμένος των ΗΠΑ για το κλίμα, Τζον Κέρι, μιλάει στην «Κ» για τις προκλήσεις της εποχής μας

Συνέντευξη στον **ΑΘΑΝΑΣΙΟ ΕΛΛΙΣ**

«**Η Μπτέρα Φύση** μάς στέλνει όλα τα ακραία φαινόμενα, αλλά στην πραγματικότητα αντιδράει σε αυτό που εμείς οι άνθρωποι έχουμε επιλέξει να κάνουμε», τονίζει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο ειδικός προεδρικός απεσταλμένος των ΗΠΑ για το κλίμα, Τζον Κέρι, ο οποίος διαμνύει ότι η καλύτερη απάντηση για την αντιμετώπιση της κρίσης λόγω του πολέμου στην Ουκρανία είναι η ενεργειακή ανεξαρτησία, η οποία θα έρθει μέσω των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, αναγνωρίζοντας ωστόσο με δόση ρεαλισμού, ότι αυτό δεν αρκεί και δεν μπορεί να είναι η μόνη απάντηση.

Ο πρώην υπουργός Εξωτερικών χαρακτηρίζει «ηγετικό» τον ρόλο της Ελλάδας σε ό,τι αφορά την ανάληψη πρωτοβουλιών για την κλιματική κρίση, κάνοντας ιδιαίτερη μνεία στη «στρατηγική διασύνδεσης για την ηλεκτρική ενέργεια που προέρχεται από την Αίγυπτο και ενδεχομένως τη Σαουδική Αραβία μέσω της Ελλάδας», εκτιμώντας ότι θα μπορούσε να αλλάξει τα πράγματα για ολόκληρη την Ευρώπη.

Ο κ. Κέρι, ο οποίος διετέλεσε επί 24 χρόνια γερουσιαστής και το 2004 ήταν ο Δημοκρατικός υποψήφιος για την προεδρία, αναφέρεται επίσης στον ρόλο της ναυτιλίας σημειώνοντας ότι «πρέπει όλοι να κάνουμε τα πράγματα λίγο διαφορετικά από ό,τι τα κάναμε μέχρι σήμερα» και στο πλαίσιο αυτό μιλάει για την ανάγκη να εξελιχθούν ορισμένα από τα καύσιμα και να αναπτυχθούν οι υποδομές λιμανιών σε όλο τον κόσμο.

– Σε ποιους τομείς μπορούν η Ελλάδα και οι ΗΠΑ να συνεργαστούν για την κλιματική αλλαγή, τόσο από την πλευρά της επιστημονικής καινοτομίας όσο και σε πρακτικό επιχειρηματικό επίπεδο;

– Συνεργαζόμαστε με την Ελλάδα η οποία κάνει καταπληκτική δουλειά, αναλαμβάνοντας ηγετικό ρόλο και θέτοντας σε εφαρμογή πολιτικές που θα κάνουν τη διαφορά σε μια σειρά από διαφορετικές πρωτοβουλίες για το κλίμα. Είμαστε πολύ ενθουσιασμένοι που συνεργαζόμαστε με την Ελλάδα. Η στρατηγική διασύνδεσης για την ηλεκτρική ενέργεια που προέρχεται από την Αίγυπτο και εν-

δεχομένως τη Σαουδική Αραβία μέσω της Ελλάδας είναι μια εξαιρετική προοπτική που θα μπορούσε πραγματικά να αλλάξει τα πράγματα για την Ευρώπη στο σύνολό της. Επιπλέον, υπάρχουν μέτρα προστασίας που λαμβάνει η Ελλάδα, όπως το σχέδιο για την προστασία των δασών. Και νιώθουμε μεγάλη ευγνωμοσύνη για την Ελλάδα και τον πρωθυπουργό και τον υπουργό Εξωτερικών που ανέλαβαν την πρόκληση της διάσκεψης «Our Oceans» (οι ωκεανοί μας), η οποία θα πραγματοποιηθεί εδώ το 2024. Ήδη η Ελλάδα έχει αρχίσει να προετοιμάζεται και να μελετάει το θέμα αυτό. Η απλή απάντηση λοιπόν είναι ότι η Ελλάδα έχει μια σπουδαία ναυτική Ιστορία, έχει μια σπουδαία πολιτιστική Ιστορία και τα δύο αυτά συναντώνται τώρα και προστατεύονται στο πλαίσιο της κλιματικής κρίσης. Η Ελλάδα αναγνωρίζει ότι όλοι μας πρέπει να κάνουμε περισσότερα. Και πρέπει να δράσουμε ταχύτερα. Και είναι μια χώρα που δεν έχω καμία αμφιβολία ότι θα πρωτοστατήσει στην αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης.

– Δεδομένης της εξάρτησης από το ρωσικό φυσικό αέριο και των ελλείψεων που παρατηρούνται με την ενεργειακή κρίση, πώς μπορούν οι χώρες να αντιμετωπίσουν αυτό το πρόβλημα και να είναι ταυτόχρονα πράσινες;

– Η καλύτερη απάντηση για

Η καλύτερη απάντηση για την αντιμετώπιση της κρίσης της Ουκρανίας είναι να γίνουμε ενεργειακά ανεξάρτητοι. Και η καλύτερη ενεργειακή ανεξαρτησία θα έρθει μέσω των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

την αντιμετώπιση της κρίσης της Ουκρανίας είναι να γίνουμε ενεργειακά ανεξάρτητοι. Και η καλύτερη ενεργειακή ανεξαρτησία θα έρθει μέσω των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Είναι αυτή η μόνη απάντηση; Οχι. Πρέπει επίσης να φροντίσουμε να έχουμε την ενεργειακή ασφάλεια που χρειαζόμαστε για



«Υπάρχουν πρωτοβουλίες για τη βιώσιμη καλλιέργεια στον ωκεανό. Πιστεύω ότι η Ελλάδα είναι η ιδανική χώρα για τη διεξαγωγή του ένατου συνεδρίου, το οποίο θα γίνει το 2024», επισημαίνει ο Τζον Κέρι.

Το πρώτο μεγάλο βήμα στις ΗΠΑ

– Πρόσφατα πέρασε νομοσχέδιο ύψους 437 δισ. δολαρίων, που αφορά και την κλιματική αλλαγή. Είναι αρκετό;

– Είναι το πρώτο μεγάλο βήμα. Είναι η πιο σημαντική νομοθεσία για το κλίμα που έχει περάσει από το Κογκρέσο στην ιστορία των ΗΠΑ. Και πρόκειται να παράσχει κίνητρα διογκωμένων δολαρίων για να μπορέσουν οι άνθρωποι να προχωρήσουν στην αγορά ηλεκτρικών οχημάτων και να έχουν την οικονομική δυνατότητα να το κάνουν. Θα μας βοηθήσει να δημιουργήσουμε τις υποδομές μας, σταθμούς φόρτισης και διευκόλυνση των πράσινων μετακινήσεων. Θα δώσει τεράστιο ενεργειακό βάρος στην ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών που απαιτούνται για την πραγματοποίηση αυτής της μετάβασης. Αυτή η νομοθεσία θα συνενώσει τον ιδιωτικό τομέα. Θα υπάρξουν πολύ μεγαλύτερες επενδύσεις, πολύ μεγαλύτερη δέσμευση για ταχύτερη πρόοδο. Ο πρόεδρος Μπάιντεν έχει καταστήσει απολύτως σαφές ότι πρόκειται για μια οικονομική ευκαιρία. Θα υπάρξουν περισσότερες θέσεις εργασίας, διαφορετικοί εναλλακτικοί τύποι θέσεων εργασίας. Και ήδη βλέπουμε πολίτες και πόλεις στις ΗΠΑ να σπεύδουν να επιταχύνουν τις προσπάθειές τους προκειμένου να ανταποκριθούν στην πρόκληση. Αυτή η νομοθεσία είναι ιστορική και θα έχει σημαντικό αντίκτυπο.

να διατηρήσουμε την οικονομία μας σε κίνηση όταν ο ήλιος δεν λάμπει ή όταν δεν φυσάει οι άνεμοι. Όλοι το καταλαβαίνουν αυτό. Αλλά υπάρχουν διάφορες επιλογές που αναπτύσσονται τώρα και θα διευκολύνουν την επίτευξη αυτού του στόχου, είτε πρόκειται για πράσινο υδρογόνο είτε για κυψέλες καυσίμου

είτε για πυρηνική τεχνολογία ή άλλες. Έχουμε τώρα την ικανότητα να κάνουμε αυτό που η επιστήμη μάς λέει ότι πρέπει να κάνουμε τα επόμενα οκτώ χρόνια. Και η επιστήμη λέει ότι ο πλανήτης πρέπει να μειώσει τις εκπομπές κατά τουλάχιστον 45% έως 50% μέχρι το 2030. Το 65% των παγκόσμιων οικονομι-

κών δράσεων κινείται στο πλαίσιο αυτής της δέσμευσης. Τώρα πρέπει να φέρουμε και μερικά άλλα έθνη μαζί μας. Ευτυχώς η Ευρώπη στο σύνολό της και η Ελλάδα είναι μεταξύ αυτών που έχουν δεσμευθεί να κάνουν αυτό που πρέπει. Είδα τον υπουργό Ενέργειας, τον υπουργό Περιβάλλοντος, τον υπουργό Ναυτιλίας, όλοι τους είναι ξεκάθαρο ότι έχουν καταπιαστεί σοβαρά με αυτό το θέμα. Αντιλαμβάνονται την ευθύνη και είναι απόλυτα προσπωμένοι, νομίζω, στο να διασφαλίσουν ότι η Ελλάδα θα κάνει το χρέος της.

– Αναφερθήκατε στο συνέδριο για τους ωκεανούς που θα γίνει στην Ελλάδα σε περίπου έναν χρόνο. Πόσο επιτυχημένη υπήρξε αυτή η διαδικασία, η οποία ξεκίνησε το 2014 όταν ήσασταν υπουργός Εξωτερικών; Διότι πολλές φορές υπάρχει καλή θέληση, υπάρχουν πολλά λόγια, αλλά δεν γίνονται πράξη.

– Τα πράγματα έχουν προχωρήσει. Θα σας έλεγα ότι έχουν προχωρήσει σε πολύ μεγάλο βαθμό. Όλοι είναι 100% αφοσιωμένοι. Έχουμε πάνω από 100

δισ. δολάρια σε δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί από το 2014, οι οποίες εκπληρώνονται. Υπάρχουν θαλάσσιες περιοχές που προστατεύονται. Υπάρχουν νέες τεχνολογίες που εφαρμόζονται σε διάφορα είδη προστασίας των ωκεανών. Υπάρχουν πρωτοβουλίες για τη βιώσιμη καλλιέργεια στον ωκεανό. Πιστεύω ότι η Ελλάδα είναι η ιδανική χώρα για τη διεξαγωγή του ένατου συνεδρίου, το οποίο θα γίνει το 2024. Η διαφορά αυτού του συνεδρίου από πολλά άλλα στα οποία έχω συμμετάσχει, είναι ότι βασίζεται στη δράση. Οι συμμετέχοντες αναλαμβάνουν μια δέσμευση και πρέπει να ανταποκριθούν σε αυτό που ανέλαβαν. Κανείς δεν ξεφεύγει με το παραμύθι, του να λέει απλώς ότι, ναι, ξέρετε, θα κάνουμε κάτι. Αξιολογείται από όλους τους συναδέλφους του, από όλους όσοι ασχολούνται με την προώθηση της προστασίας των ωκεανών. Και αυτό που πρέπει να καταλάβουν οι άνθρωποι είναι ότι δεν γίνεται να υπάρξει λύση στην κλιματική κρίση χωρίς να δοθεί προσοχή στον ωκεανό. Αυτό διότι είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένος με το κλίμα του πλανήτη και με ό,τι συμβαίνει. Το 90% της αύξησης της θερμοκρασίας της Γης καταλήγει στον ωκεανό και αυτό έχει βαθύτατες επιπτώσεις στον ίδιο τον ωκεανό. Συμβάλλει επίσης στην ατμοσφαιρική υγρασία που στη συνέχεια καταλήγει σε αυτές τις τρομερές καταιγίδες και πλημμύρες. Ολα σχετίζονται. Η οξίνιση των ωκεανών προέρχεται από την καύση του άνθρακα και από τον άνθρακα που χρησιμοποιείται για την παραγωγή ενέργειας. Προέρχεται από τη ρύπανση που μεταφέρεται στον αέρα και καταλήγει στον ωκεανό. Δεν μπορούμε να σώσουμε τον ωκεανό αν δεν απαλλαγούμε από τις εκπομπές ρύπανς και να αρχίσουμε να αντιμετωπίζουμε αυτό το πρόβλημα. Νομίζω λοιπόν ότι η διασύνδεση είναι αυτή που αναδύεται από αυτά τα συνέδρια. Και δεν μπορώ να σκεφτώ καλύτερη χώρα για να φιλοξενήσει αυτό το συνέδριο από μια χώρα με τόσο μεγάλη πολιτιστική και ιστορική σχέση με τον ωκεανό, ένα ναυτικό έθνος. Και ήδη σήμερα η Ελλάδα είναι ο κορυφαίος ναυτικός φορτωτής, το κορυφαίο ναυτιλιακό έθνος στον κόσμο.

Η πράσινη ναυτιλία και η μάχη κατά της υπερθέρμανσης του πλανήτη

– Γίνεται πολύς λόγος για την πράσινη ναυτιλία. Και μόλις αναφέρατε ότι η Ελλάδα είναι η πρώτη χώρα σε αυτόν τον τομέα. Τι μπορεί να κάνει η ελληνική ναυτιλία ή η ναυτιλία γενικότερα;

– Είχα το προνόμιο να συναντηθώ με μια σειρά από ναυτιλιακούς φορείς, αντιπροσωπευτικούς της ελληνικής ναυτιλίας, όχι όλους, αλλά μια μεγάλη μερίδα. Και είχαμε μια πολύ ειλικρινή συζήτηση για τις προκλήσεις σχετικά με το πώς τα πλοία πρέπει να αλλάξουν την πρόωσή τους. Πρέπει να έχουν μια ολόκληρη ναυτιλιακή αλυσίδα, από τις λιμενικές εγκαταστάσεις μέχρι τα καύσιμα, τα πλαστικά και τα άλλα στοιχεία της ζωής στον σύγχρονο κόσμο. Σήμερα, πρέπει όλοι να κάνουν τα πράγματα λίγο διαφορετικά από ό,τι τα κάναμε μέχρι τώρα. Θα αλλάξει η ναυτιλία εν μια νυκτί; Οχι, θα χρειαστεί κάποιος χρόνος. Πρέπει να εξελίξουμε ορισμένα από τα καύσιμα. Πρέπει να αναπτύξουμε τις υποδομές λιμανιών σε όλον τον κόσμο, έτσι ώστε οι άνθρωποι να μην εγκλωβίζονται επειδή είχαν τη δυνατότητα να κάνουν κάτι στην Ελλάδα και στη συνέχεια φθάνουν σε κάποιο άλλο μέρος του κόσμου, στη Λατι-

νική Αμερική, στην Ασία, και δεν υπάρχουν οι εγκαταστάσεις. Θα πρέπει να συνεργαστούμε από κοινού για να το αναπτύξουμε αυ-

Η Μπτέρα Φύση μάς στέλνει όλα τα ακραία φαινόμενα, αλλά στην πραγματικότητα αντιδρά σε αυτό που εμείς οι άνθρωποι έχουμε επιλέξει να κάνουμε.

τό. Η ναυτιλία, αν ήταν χώρα, θα ήταν ο όγδοος μεγαλύτερος παράγοντας εκπομπών αερίων που συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου στον κόσμο. Επομένως, αυτή τη στιγμή βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο με μερικούς από τους μεγαλύτερους ρυπαντές του κόσμου, μαζί με την Ινδία, τη Ρωσία, την Ινδονησία και άλλες χώρες. Ετσι, όλοι μας πρέπει να αναλάβουμε δράση και να γίνουμε μέρος της λύσης στο θέμα αυτό. Και αν αρχίσουμε να εργαζόμαστε ταχύτερα τώρα, μπορούμε να προηγηθούμε των εξελίξεων και να κάνουμε τη διαφορά.

– Το αποτέλεσμα των όσων



Ο Τζον Κέρι με τον διευθυντή της αγγλόφωνης «Κ» Αθανάσιο Ελλίς.

ακούσατε ήταν ικανοποιητικό. Είστε αισιόδοξος;

– Είμαι πάντοτε αισιόδοξος από τη φύση μου. Το ταξίδι μου στην Ελλάδα έδωσε πολλές διαβεβαιώσεις για τη συμμετοχή μιας χώρας με έναν πολύ εποικοδομητικό και θετικό τρόπο που θα κάνει τη διαφορά. Πρέπει να χτίσουμε πάνω σε αυτό. Δεν είναι μια επίσκεψη μιας ημέρας. Είναι κάτι που πρέπει να συνεχίσουμε να κάνουμε τους επόμενους μήνες και χρόνια. Ο στόχος είναι το ουδέτερο ισοζύγιο μέχρι το 2050. Πρέπει να το επιτύχουμε. Να φτάσουμε σε μείωση κατά 45% έως 50% μέχρι το 2030 προκειμένου να επιτύχουμε αυτόν τον στόχο

του 2050. Αισθάνομαι ικανοποιημένος από την επίσκεψη και είμαι βέβαιος ότι η Ελλάδα πρόκειται να συμβάλει πολύ σημαντικά, τόσο στον τομέα της ναυτιλίας όσο και στη συνολική προσέγγιση της μεταφοράς ενέργειας, της ενεργειακής μετάβασης για τη συνεργασία με την περιοχή, ιδιαίτερα όσον αφορά τη διασύνδεση μεταξύ της αφρικανικής ηπείρου και της Μέσης Ανατολής και το τι θα μπορούσε να παροσχεθεί στην Ευρώπη για να βοηθήσει στην αντιμετώπιση της πρόκλησης της Ουκρανίας και του ενεργειακού κόστους.

– Η Ελλάδα βρίσκεται σε στρα-

τηγική γεωγραφική θέση. Πώς αξιολογείται ο ρόλος της στη διαδικασία μεταφοράς ενέργειας στα Βαλκάνια και σε άλλες ευρωπαϊκές αγορές;

– Ο πρόεδρος Μπάιντεν πιστεύει, και είμαι πεπεισμένος γι' αυτό, ότι η Ελλάδα είναι ένας ουσιαστικός και πολύ σημαντικός στρατηγικός εταίρος για την περιοχή αυτή, καθώς και για τη συνεργασία της με τις άλλες χώρες που ανέφερα προηγουμένως. Η Ελλάδα θα διαδραματίσει καιριο ρόλο σε αυτόν τον οικονομικό μετασχηματισμό και στην απάντησή μας στην πρόκληση του κόστους της ενέργειας σήμερα και σε όσα συμβαίνουν στην Ουκρανία. Είμαστε τυχεροί που έχουμε έναν καλό εταίρο.

– Μια τελευταία ερώτηση σχετικά με τις πυρκαγιές, αυτό το επικίνδυνο και οδυνηρό για όλους φαινόμενο. Η Καλιφόρνια ή οι ΗΠΑ γενικότερα και η Ελλάδα έχουν ανάλογο θέμα κάθε καλοκαίρι. Για να το θέσω απλά, τι κάνουμε;

– Νομίζω, και πάλι, ότι η Ελλάδα ήταν αρκετά έξυπνη ώστε να δώσει βάση στην πρόληψη για την αντιμετώπιση της πρόκλησης των πυρκαγιών, αλλά είχε και έγκαιρη ανταπόκριση στην

αυξημένη παρατήρηση και ταχεία αντίδραση στις πυρκαγιές, κατάφερε να τις περιορίσει σε κάποιο βαθμό. Θα παραμείνει μια τεράστια πρόκληση. Η υπερθέρμανση που λαμβάνει χώρα δεν πρόκειται να εξαφανιστεί ξαφνικά αύριο. Θα αντιμετωπίσουμε αυτή την πρόκληση σε όλον τον πλανήτη. Τεράστιες πυρκαγιές εκδηλώθηκαν στη Ρωσία, στην Ινδονησία και σε διάφορα μέρη της Ασίας. Ξέρετε, κάνουμε.

– Έχουμε πλημμύρες και πυρκαγιές σε όλον τον πλανήτη.

– Η Μπτέρα Φύση μάς στέλνει όλα τα ακραία φαινόμενα, αλλά στην πραγματικότητα αντιδρά σε αυτό που εμείς οι άνθρωποι έχουμε επιλέξει να κάνουμε. Αυτή η κρίση δημιουργήθηκε από τον άνθρωπο. Και δεν είναι θέμα ιδεολογίας, ούτε πολιτικής, αλλά θέμα μαθηματικών και φυσικής που απαιτεί την αντιμετώπιση την οποία ζητούμε. Ετσι, πρέπει να αντιμετωπίσουμε αυτή την πραγματικότητα. Η Ελλάδα είναι πολύ μπροστά στην κατανόηση αυτής της πραγματικότητας. Και είμαι πολύ αισιόδοξος για το τι πρόκειται να κάνει η Ευρώπη στο σύνολό της τους επόμενους μήνες και τα επόμενα χρόνια, που είναι κρίσιμα για όλους μας.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΡΟΜΠΕΡΤΑ ΜΕΤΣΟΛΑ ΣΤΗΝ «Κ»

Υποσχόμενα για την Ε.Ε. τα κοιτάσματα της Κύπρου

Γίνεται το μπλοκ της Ευρώπης δυνατότερο με την ανακάλυψη τέτοιας ποσότητας Φυσικού Αερίου στη χώρα σας

Συνέντευξη στον
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Η **Τουρκία** θα πρέπει να σταματήσει να προβάλλει «απαράδεκτες και ακραίες προτάσεις» όπως αυτή της λύσης δύο κρατών, αναφέρει η Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Ρομπέρτα Μέτσολα σε συνέντευξη στην «Κ» με αφορμή την επίσκεψή της στην Κύπρο στις 9 Σεπτεμβρίου, απαντώντας γραπτώς σε γραπτές ερωτήσεις. Παράλληλα εκφράζει λύπη για την απόρριψη των προτάσεων για ΜΟΕ από την τ/κ πλευρά, και υπογραμμίζει πως το μέλλον των Τ/Κ είναι ως πολίτες της ΕΕ. Ωστόσο, απέφυγε να γίνει πιο συγκεκριμένη για το πώς οι πλευρές ή η Τουρκία μπορούν να πειστούν να συνεργαστούν, ή πώς μπορεί η Κυπριακή Δημοκρατία να βοηθήσει τους Τ/Κ πολίτες, ή για ενδεχόμενο ρόλο της ενέργειας στο Κυπριακό. Οι πρόσφατες ανακαλύψεις κοιτασμάτων φυσικού αερίου στην Κύπρο μπορούν ακόμα να συμβάλουν στην απεξάρτηση της Ε.Ε. από το ρωσικό φυσικό αέριο και στην κοινή πολιτική ενέργειας της Ευρώπης, πρόσθεσε.

Η Πρόεδρος του Ευρωκοινοβουλίου ήταν προσεκτική και στις τοποθετήσεις της για τις έρευνες της εξεταστικής επιτροπής για τη χρήση του Pegasus, χωρίς να τοποθετείται για το αν η Κύπρος πρέπει να συμπεριληφθεί στις έρευνες. Ανέφερε όμως πως η επιτροπή θα εξετάσει το επόμενο διάστημα φερόμενα περιστατικά κακοδιοίκησης στην εφαρμογή της νομοθεσίας. Όσον αφορά τα χρυσά διαβτήρια, επιφυλάχθηκε να σχολιάσει ενώ η διαδικασία επί παραβάσει βρίσκεται σε εξέλιξη, όμως υπενθύμισε πως τα προγράμματα αυτά είναι προβληματικά και πως, όπως αναγνώρισε η κυβέρνηση, στην Κύπρο το πρόγραμμα έτυχε εκμετάλλευσης και είχε ελλιπή εποπτεία.

Σχολιάζοντας τον πόλεμο στην Ουκρανία, η κ. Μέτσολα τόνισε πως η Ευρώπη είναι στη σωστή πλευρά της ιστορίας και δεν μπορεί να ενδώσει στους εκβιασμούς Πούτιν, ωστόσο δεν επεκτάθηκε στο ποιες νέες κυρώσεις μπορεί να λάβει

η Ε.Ε. για να προκαλέσει κόστος στο Κρεμλίνο. Υπογράμμισε όμως πως η Ε.Ε. μπορεί να διασφαλίσει την ενεργειακή της ασφάλεια μέσω μέτρων αντιστάθμισης των σημεινών συνθηκών και μακροπρόθεσημης στρατηγικής απεξάρτησης από τη Ρωσία και μετάβασης στις ανανεώσιμες πηγές. Τόνισε πως πρέπει να ληφθούν αποφάσεις τώρα, με μέτρα όπως πλαφόν στους λογαριασμούς και αποσύνδεση της τιμής του ηλεκτρισμού από την τιμή του φυσικού αερίου, αλλά και την από κοινού αγορά ενέργειας.

-Με την ευκαιρία της επίσκεψής σας στην Κύπρο, μπορείτε να σχολιάσετε πώς μπορεί στην πράξη να δοθεί ώθηση στις δύο κοινότητες να επιστρέψουν σε διαπραγματεύσεις, αλλά και πώς θα πειστεί η Τουρκία να σταματήσει να παρεμβαίνει στην κοι-

“

Ο προσανατολισμός της τουρκοκυπριακής κοινότητας είναι ευρωπαϊκός και το μέλλον των Τουρκοκυπρίων βρίσκεται στην ΕΕ.

νωνία των Τουρκοκυπρίων και να αντιστρέψει τις ενέργειές της στα Βαρώσια;

«Έχω πει αρκετές φορές πως η Κύπρος είναι κοντά στην καρδιά μου και πως η συνεχιζόμενη διαιρέση ενός μέλους της οικογένειας της Ε.Ε. είναι ανοικτή πληγή. Η επανένωση της Κύπρου αφορά ολόκληρη την Ε.Ε. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στηρίζει σθεναρά την επανέναρξη των διαπραγματεύσεων προς εκπλήρωση αυτού του στόχου. Αντιλαμβάνομαι πως οι εργασίες των διαφόρων τεχνικών επιτροπών συνεχίζονται, όμως η μόνη επιλογή για μια βιώσιμη διευθέτηση του Κυπριακού είναι η



Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο σύνολό του, κι εγώ προσωπικά, έχουμε ζητήσει την κατάργηση όλων αυτών των προγραμμάτων αρκετές φορές, λέει στην «Κ» η Πρόεδρος του Ευρωκοινοβουλίου Ρομπέρτα Μέτσολα.

συνέχιση ενός στοχευμένου διαλόγου στη βάση του συμφωνημένου πλαισίου και των ψηφισμάτων των Ηνωμένων Εθνών. Η Ε.Ε. και η διεθνής κοινότητα έχουν στηρίξει τις προτάσεις του Προέδρου Αναστασάδη για Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης επειδή θα μπορούσαν πραγματικά να προκαλέσουν κινητικότητα. Με λυπεί το ότι οι Τουρκοκύπριοι φίλοι μας τα έχουν απορρίψει εξ αρχής.

Την ίδια ώρα, η Τουρκία πρέπει να δείξει δέσμευση στη διατήρηση σχέσεων καλής γειτονίας και να σταματήσει να προωθεί απαράδεκτες και ακραίες προτάσεις όπως αυτή για λύση δύο κρατών στην

Κύπρο, αντίθετες με το πνεύμα και το γράμμα του πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών. Η Ε.Ε. και ειδικά το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κάλεσαν με σαφή τρόπο την Τουρκία να αντιστρέψει αμέσως τις ενέργειές της στα Βαρώσια, καθώς καθιστούν δυσκολότερη την προοπτική επίτευξης λύσης.

-Πώς μπορεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να στείλει το μήνυμα πως οι Τουρκοκύπριοι είναι πολίτες της Ε.Ε. που πρέπει να προστατευθούν από τον οικονομικό και κοινωνικό έλεγχο της Τουρκίας; Τι μπορεί να κάνει η κυπριακή κυβέρνηση προς αυτά

την κατεύθυνση;

«Οι Τουρκοκύπριοι είναι σήμερα, και είναι από το 2004, πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μπορούν να ψηφίσουν στις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, και μάλιστα να εκλεγούν ως ευρωβουλευτές. Ακόμα, η Ε.Ε. στηρίζει την τουρκοκυπριακή κοινότητα μέσω της οικονομικής της βοήθειας εδώ και σχεδόν δύο δεκαετίες. Τα κονδύλια της Ε.Ε. χρηματοδοτούν αρκετά αξιοσημείωτα έργα, όπως την προστασία της πολιτιστικής κληρονομίας και των δύο κοινοτήτων.

Ωστόσο, είναι αλήθεια πως με την πάροδο των χρόνων η τουρκοκυπριακή οικονομία και κοινωνία

γίνονται πιο ευάλωτες και περιορισμένες. Είναι σημαντικό να πούμε εδώ πως ο προσανατολισμός της τουρκοκυπριακής κοινότητας είναι ευρωπαϊκός και πως το μέλλον των Τουρκοκυπρίων βρίσκεται στην Ε.Ε. Άλλωστε, κατά τον τελευταίο γύρο διαπραγματεύσεων για διευθέτηση του Κυπριακού η Ε.Ε. είχε ενεργό ρόλο στη διασφάλιση της συμβατότητάς της με το κοινοτικό κεκτημένο και τις αξίες και αρχές της Ε.Ε. Αυτές οι αξίες και αρχές έχουν σημασία, καθώς είναι τα εργαλεία για να διαχειριστούμε τεράστιες παγκόσμιες προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπίσουμε μαζί, όπως την ασφάλεια, την μετανάστευση, το κλίμα και τη μετάβαση στην ψηφιοποίηση.

-Το φυσικό αέριο έρχεται και πάλι στο προσκήνιο στην Ανατολική Μεσόγειο μετά από πρόσφατες ανακαλύψεις στην περιοχή. Υπάρχει ακόμα περιθώριο η ενέργεια, από υδρογονάνθρακες ή από ανανεώσιμες πηγές, να αποτελέσει καταλύτη συνεργασίας παρά συγκρούσεων;

«Οι πρόσφατες ανακαλύψεις σημαντικών αποθεμάτων φυσικού αερίου στα ανοικτά της Κύπρου είναι σημαντικές για δύο λόγους.

Πρώτον, φέρουν την υπόσχεση της αύξησης της παραγωγής φυσικού αερίου στην Ε.Ε. χωρίς εξάρτηση σε τρίτες χώρες για την προμήθεια ενέργειας. Τα νέα αυτά είναι υποσχόμενα τη στιγμή που χρειαζόμαστε να αντικαταστήσουμε τις ρωσικές πηγές ενέργειας.

Δεύτερον, η σημερινή κρίση έχει φέρει τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ακόμα πιο κοντά - αναπτύσσουμε κοινές λύσεις για κοινά προβλήματα. Αυτό σημαίνει πως η ανακάλυψη μεγάλων κοιτασμάτων φυσικού αερίου σε μια χώρα είναι μια καλή είδηση για όλο το μπλοκ και μας κάνει όλους δυνατότερους. Πιστεύω πραγματικά πως μια κοινή προσέγγιση στην ενέργεια μπορεί να μας φέρει ακόμα πιο κοντά και να γίνει καταλύτης για την ειρήνη και τη συνεργασία παρά παράγοντας που προκαλεί συγκρούσεις.

Στη σωστή πλευρά της ιστορίας η Ευρωπαϊκή Ένωση

-Μισό και πλέον χρόνο μετά την έναρξη της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία, πώς μπορεί η Ε.Ε. να διασφαλίσει τα συμφέροντά της και να αποτρέψει την εδραίωση μιας παρατεταμένης ή παγωμένης σύγκρουσης δις αντιπροσώπων μεταξύ των ΗΠΑ και της Ρωσίας;

«Ο πόλεμος αυτός ξεκίνησε με την αδικαιολόγητη επίθεση του Πούτιν κατά του κυρίαρχου κράτους της Ουκρανίας. Δεν πρέπει να ξεχνάμε λοιπόν ποιος είναι ο επιτιθέμενος. Αν και η κύριά μας προτεραιότητα είναι το τέλος του πολέμου, πρέπει την ίδια ώρα να αποφύγουμε την κόπωση που προκαλεί. Δεν πρέπει να ξεχνάμε πως είμαστε στη σωστή πλευρά της ιστορίας, ακόμα και αν η προσπάθεια αποδειχθεί μακρά και κουραστική. Η στήριξή μας βοηθά την Ουκρανία να αντέξει, και η Ουκρανία δεν πολεμά εκ μέρους κανενός αλλά για τους πολίτες της, και για εμάς τους Ευρωπαίους, τις αξίες και τον τρόπο ζωής μας. Αν η σύγκρουση συνεχιστεί, η υπατιότητα και η ευθύνη ανήκουν μόνο στον Πούτιν. Η Ε.Ε. δημιουργήθηκε για να εξασφαλίσει την ειρήνη στην ευρωπαϊκή ήπειρο και σε αυτό θα επιμείνουμε. Η Ευρώπη δεν θα ενδώσει στον εκβιασμό ενός δικτάτορα.

-Ποιες άλλες κυρώσεις πιστεύετε πως μπορεί ρεαλιστικά να υιοθετήσει η Ε.Ε. κατά του Κρεμλίνου

ώστε να ωθήσει τον Βλαντιμίρ Πούτιν να δώσει τέλος στον πόλεμο;

«Η Ε.Ε. αντέδρασε ενωμένα και αλληλέγγυα από την πρώτη ημέρα. Έχουμε λάβει ισχυρά μέτρα σε όλους τους τομείς και έχουμε ήδη υιοθετήσει επιτά πακέτα κυρώσεων. Είμαι ευχαριστημένη για το ότι μέσω του έβδομου πακέτου κυρώσεων θα κλείσουν ορισμένα παραθυράκια και θα υπάρξουν περιορισμοί σε επιπρό-

“

Το επενδυτικό πρόγραμμα της Κύπρου έτυχε εκμετάλλευσης και είχε ελλιπή εποπτεία.

σθετους τομείς. Μπορούμε όμως πάντα να κάνουμε περισσότερα και να διερευνήσουμε διαφορετικές επιλογές για να συνεχίσουμε να ασκούμε πίεση στον Πούτιν ούτως ώστε να τελειώσει ο πόλεμος το συντομότερο δυνατόν. Σε αυτό το πλαίσιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διαρκώς ζητά πιο στοχευμένες και αποτελεσματικές κυρώσεις.

-Οι οικονομικές επιπτώσεις της

πανδημίας και οι υψηλές τιμές ενέργειας μπορούν να φέρουν δύσκολο χειμώνα για όλους τους Ευρωπαίους. Πώς μπορεί η Ε.Ε. να διασφαλίσει πως θα υπάρχει αρκετή ενέργεια και θέρμανση, και να αποτρέψει εσωτερική πολιτική και κοινωνική αστάθεια;

«Η ενεργειακή κρίση είναι σήμερα το κύριο σημείο στην ατζέντα της Ε.Ε. Πρέπει συλλογικά να διαφοροποιήσουμε τις πηγές ενέργειας, η Ε.Ε. στο σύνολό της να είναι πιο ανεξαρτησία στις διαπραχές. Τόσο η Κομισιόν όσο και τα κράτη μέλη βρίσκονται εν μέσω της διαδικασίας να κάνουν ακριβώς αυτό. Ήδη συμφωνήσαμε στη νομική υποχρέωση να γεμίσουμε τις εγκαταστάσεις αποθήκευσης πριν τον χειμώνα.

Το πρόγραμμα RePowerEU θα χρηματοδοτήσει τη γρηγορότερη μετάβαση σε οικονομικά προσιτές πηγές ανανεώσιμης ενέργειας. Υπάρχουν πολλά βήματα που μπορούν να γίνουν, όπως αγορά ενέργειας από κοινού. Όμως το πλέον σημαντικό είναι να πάρουμε αποφάσεις τώρα. Δεν μπορούμε να περιμένουμε. Μπορούμε να ενεργήσουμε μαζί για να περιορίσουμε τις επιπτώσεις, είτε βάζοντας πλαφόν στους λογαριασμούς, είτε διορθώνοντας τα συστήματα τιμολόγησης, είτε αποσυνδέοντας την τιμή του ηλεκτρισμού από αυτή του φυσικού αερίου. Αυτά μπορούν να γίνουν τώρα, ακόμα και προσωρινά, ώστε να αντισταθμι-

σουμε τις βραχυπρόθεσμες πιέσεις ενώ θα εφαρμόζουμε μακροπρόθεσμες στρατηγικές. Εάν ενεργήσουμε ενιαία, θα είμαστε αρκετά δυνατοί ώστε να αντιμετωπίσουμε την τερράστια αύξηση στις τιμές της ενέργειας και το υψηλό κόστος ζωής και να αποτρέψουμε την αστάθεια.

-Πιστεύετε ότι η εξεταστική επιτροπή του Κοινοβουλίου για τη χρήση λογισμικών παρακολούθησης θα πρέπει να εξετάσει και τον ρόλο της Κύπρου ως κέντρου εξαγωγής; Έκθεση της ίδιας της NSO κάνει λόγο για εξαγωγές μέσω Κύπρου, Βουλγαρίας και Ισραήλ.

«Η εξεταστική επιτροπή δημιουργήθηκε μόλις πρόσφατα και οι εργασίες της βρίσκονται σε εξέλιξη. Τους επόμενους μήνες η επιτροπή θα εξετάσει διεξοδικά φερόμενες παραβάσεις ή κακοδιοίκηση στην εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας σε σχέση με τη χρήση του Pegasus και ανάλγων λογισμικών παρακολούθησης spyware.

-Η κυβέρνηση θεωρεί κλειστό το σκάνδαλο των «χρυσών διαβατηρίων», όμως η διαδικασία επί παραβάσει της Κομισιόν παραμένει ανοικτή. Ποια είναι η θέση σας για τη διαχείριση του σκανδάλου από τις αρχές και κατά πόσο η υπόθεση πρέπει να προωθηθεί στο Δικαστήριο της Ε.Ε;

«Καθώς η διαδικασία επί παραβάσει της Κομισιόν παραμένει ανοικτή, θα ήταν προτιμότερο να την αφήσουμε πρώτα να ολοκληρωθεί. Παρ' όλα αυτά, τα επενδυτικά προγράμματα που ουσιαστικά οδηγούν σε πολιτογράφηση στην Ε.Ε. είναι προβληματικά. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο σύνολό του, κι εγώ προσωπικά, έχουμε ζητήσει την κατάργηση όλων αυτών των προγραμμάτων αρκετές φορές. Η κυπριακή κυβέρνηση έχει δεόντως αναγνωρίσει πως το επενδυτικό της πρόγραμμα μπορούσε εύκολα να τύχει εκμετάλλευσης και είχε ελλιπή εποπτεία και ορθώς αποφάσισε εδώ και αρκετό καιρό να το τερματίσει. Αντιλαμβάνομαι πως οι νομικές έρευνες στην Κύπρο βρίσκονται σε εξέλιξη.

-Είναι ρεαλιστική η προοπτική της διεύρυνσης μετά τις συνεχείς απογοητεύσεις για τους πολίτες των Δυτικών Βαλκανίων, ειδικά στην Αλβανία και τη Βόρειο Μακεδονία; Δεν υπάρχει κίνδυνος να χάσουμε αυτές τις χώρες; Μήπως συμβαίνει ήδη στην περίπτωση της Σερβίας;

«Η διεύρυνση ήταν πάντα μια διαδικασία μεταμόρφωσης για τις χώρες που προσβλέπουν στην Ευρώπη ως το σπίτι τους. Είναι μια θεμελιώδης διαδικασία για την Ε.Ε. καθώς η σταθερότητά της βασίζεται στην σταθερότητα της άμεσης γει-

τονίας της. Η Ε.Ε. πρέπει τώρα να εστιδάει στο να παρέχει σαφήνεια στις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων, καθώς χτυπούν την πόρτα μας εδώ και πάρα πολύ καιρό. Αντιλαμβανόμαστε πως η διαδικασία προσχώρησης είναι μακρά, είναι όμως επίσης η εγγύηση πως μια χώρα είναι έτοιμη να γίνει πλήρες μέλος της Ένωσης μας.

-Τι θα θεωρούσατε ένδειξη επιτυχίας της διαδικασίας της Διάσκευσης για το Μέλλον της Ευρώπης; Υπάρχει πιθανότητα τροποποίησης των συνθηκών δεδομένης της διαφωνίας αρκετών κυβερνήσεων με προτάσεις όπως η κατάργηση της ομοφωνίας στις εξωτερικές σχέσεις και στη διεύρυνση;

«Η Διάσκεψη για το Μέλλον της Ευρώπης θα συνεισφέρει στο να κινηθούν οι μελλοντικές πολιτικές στην κατεύθυνση στην οποία μας οδηγούν οι πολίτες. Είμαι πεπεισμένη πως το κοινό αίσθημα μας καλεί να προσαρμολογήσουμε στους νέους καιρούς ώστε να γίνουμε πιο αποτελεσματικοί σε τομείς ζωτικής σημασίας όπως η υγεία, η ενέργεια και η άμυνα. Πρέπει να ξεκινήσουμε αυτή τη συζήτηση, και για αυτό το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει ζητήσει τη διεξαγωγή ειδικού συνεδρίου. Θέλουμε να φέρουμε τους πολίτες μας πιο κοντά, οπότε ας μιλήσουμε μαζί τους.

Στη σκιά Βότση η απόφαση ΔΗΠΑ

Κλίμα δυσαρέσκειας δημιουργείται εντός της παράταξης από τον τρόπο που προσεγγίζει στελέχη ο Νίκος Χριστοδουλίδης

Της **ΟΡΙΑΝΑΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Για όσους βρίσκονται κοντά στον πρώην βουλευτή Άγγελο Βότση η μακροσκελής ανάρτησή του στις 27 Αυγούστου στο Facebook με την οποία ανακοίνωσε την στήριξη του Νίκου Χριστοδουλίδη δεν έπεσε ως κεραυνός εν αιθρία. Ο ίδιος είχε εκφράσει τις σκέψεις του σε φίλους και υποστηρικτές, ενώ μοιράστηκε την απόφαση με τους συνοδοιπόρους του στη Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων. Μάλιστα ορισμένοι εξ αυτών κάλεσαν τον κ. Βότση να κάνει δεύτερες σκέψεις, όχι σε σχέση με το πρόσωπο που επέλεξε να στηρίξει, αλλά για τον χρόνο ανακοίνωσης μιας και όπως του επισημάνθηκε θα ήταν προτιμότερο να προηγηθεί η απόφαση της ΔΗ.ΠΑ.

Από την μία κατανοούν την πικρία και τη στάση που τηρεί ο Άγγελος Βότσης, μετά τη μη παραχώρηση από πλευράς Μάριου Καρογιάν της βουλευτικής έδρας στη Λεμεσό, από την άλλη όμως διαμνύουν ότι θα έπρεπε με το πέρασμα του χρόνου να βρεθεί εκείνη η λύση που θα έδινε πε-

Ο Μάριος Καρογιάν δεν έχει πρόθεση να επιβάλει την θέση του στα μέλη της ΔΗ.ΠΑ. Θα μεταφέρει στις συναντήσεις τις θέσεις και τις απόψεις των υποψηφίων όπως αυτές παρουσιάστηκαν κατά τις συναντήσεις που είχε μαζί τους.

ρισσότερη ισχύ στην παράταξη και αναφέρουν ότι κομβικό σημείο ήταν η περίοδος πριν το συνέδριο όπου ο Πρόεδρος της ΔΗ.ΠΑ. πρότεινε στον Άγγελο Βότση την θέση του Αντιπροέδρου. Σημειώνουν μάλιστα ότι αν αυτό υλοποιείτο ίσως σήμερα στην ηγετική πυραμίδα της παράταξης να βρίσκονταν περισσότερα στελέχη της Συνεργασίας Δημοκρατιών Δυνάμενων, όπως ο Χρίστος Τσιγκής και ο Μιχάλης Γιακουμή, χωρίς αυτό να σημαίνει πως με την παρούσα ηγεσία έχουν ουσιαστικά προβλήματα, πέρα από κάποια σημεία διαφωνίας.

Σε αυτή την προσπάθεια ειρηνικής συνύπαρξης φαίνεται πως τον ηγετικό ρόλο τον έχει ο Μάριος Καρογιάν που σύμφωνα με μαρτυρίες ακούει με προσοχή τόσο τους βουλευτές του κόμματος όσο και τα στελέχη που διαμορφώνουν προτάσεις και θέσεις. Στόχος, όπως σημειώνεται αυτή την ώρα, είναι να κυλήσουν εντός Σεπτεμβρίου οι διαδικασίες όπως έχουν οριστεί ώστε μετά τις επαφές σε επαρκιακό επίπεδο να συνεδριάσει η Πολιτική Γραμματεία για να καταλήξει σε συγκεκριμένη



Πάντως σε σχέση με τον υποψήφιο που θα στηρίξει η παράταξη, οι επιλογές αυτή την ώρα φαίνεται να έχουν περιοριστεί μεταξύ του Αβέρωφ Νεοφύτου και του Νίκου Χριστοδουλίδη.

πρόταση που θα τεθεί ενώπιον του Πολιτικού Γραφείου. Η τελική απόφαση της Δημοκρατικής Παράταξης αναμένεται να ανακοινωθεί το τρίτο δεκαήμερο του Σεπτεμβρίου μετά και την συνεδρίαση του Πολιτικού Συμβουλίου. Φαίνεται πάντως ότι αυτό που θα ληφθεί σε σχέση με την απόφαση Βότση είναι πως ο καθένας κάνει τις επιλογές του ελεύθερα και ότι κανένα κόμμα δεν μπορεί να πετύχει συνολική συσπείρωση. Δεν αναμένεται να τεθεί θέμα διαγραφής του πρώην βουλευτή από το κόμμα με την ηγετική πυραμίδα να θεωρεί πως δεν πρέπει να δοθεί περαιτέρω

διάσταση. Άλλωστε περισσότερες είναι οι φωνές δυσαρέσκειας προς τις κινήσεις Νίκου Χριστοδουλίδη παρά την απόφαση Άγγελου Βότση ο οποίος χαίρει μεγάλης εκτίμησης στο κόμμα.

Τα σημεία που ενόχλησαν

Εκκαθαρίζεται πάντως ότι η απόφαση Βότση δεν αναμένεται να εκπροσώπει τις συζητήσεις για την επιλογή του υποψηφίου που θα στηρίξει η ΔΗ.ΠΑ., ωστόσο, αυτό που θα τονιστεί είναι η ενόχληση μερίδας στελεχών της ΔΗ.ΠΑ. από κίνηση Χριστοδουλίδη να πλησιάζει μεμονωμένα φίλους

Η φωτογραφία που ανήρτησε ο τέως υπουργός Εξωτερικών με τον Γιώργο Λακκοτρύπη σε συνδυασμό με την προσέγγισή του στον Βότση παρακάμπτοντας την ηγεσία, άρχισε να προκαλεί μουρμουρητά.

και στελέχη της παράταξης. Αναμένεται να γίνει αναφορά στην φωτογραφία που αναρτήθηκε στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης του υποψηφίου από φιλικό τραπέζι που είχε με τον πρώην υπουργό Ενέργειας Γιώργο Λακκοτρύπη αλλά και η προσέγγιση του Άγγελου Βότση που εκλέγεται στη Λεμεσό όπως και ο Μάριος Καρογιάν.

Παράλληλα δυσαρέσκεια θα εκφραστεί ως και προς τον χρόνο ανακοίνωσης της υποψηφιότητας την οποία θα στηρίξει η ΔΗ.ΠΑ. Υπάρχει η θέση ότι αν η παράταξη έκανε την επιλογή της στις αρχές Ιουλίου θα υπήρχε ο χρόνος για συζήτηση με τα μέλη ενώ στην παρούσα φάση σημειώνεται ότι οι περισσότεροι ψηφοφόροι έχουν λάβει τις αποφάσεις τους. Βέβαια στην αντίπερα όχθη εκφράζεται η άποψη ότι η ΔΗ.ΠΑ. θέλησε μέχρι τέλους να προσπαθήσει για την στήριξη ενός υποψηφίου όσον τον δυνατόν πιο ευρύτερης αποδοχής για το καλό του τόπου. Αυτό βέβαια δεν κατέστη δυνατό και τώρα θα πρέπει να λάβει την τελική απόφαση μιας και δεν φαίνεται να υπάρχουν περιθώρια διαφοροποίησης του πολιτικού σκηνικού.

Η συνύπαρξη ΔΗΚΟ και το σενάριο Αβέρωφ

Από την ηγετική πυραμίδα διαμνύεται πάντως πως προτεραιότητα είναι να ληφθούν υπόψη όλα τα δεδομένα ώστε η τελική απόφαση να επιτρέπει στη ΔΗ.ΠΑ. ουσιαστική παρουσία στο πολιτικό σκηνικό της χώρας. Πάντως σε σχέση με τον υποψήφιο που θα στηρίξει η παράταξη οι επιλογές αυτή την ώρα φαίνεται να έχουν περιοριστεί μεταξύ του Αβέρωφ Νεοφύτου και του Νίκου Χριστοδουλίδη. Το σκηνικό χαρακτηρίζεται από την πλειοψηφία θολό και θα πρέπει, όπως διευκρινίζεται, να υπάρξει στάθμιση των ζητημάτων. Ακούγεται έντονα η θέση ότι θα είναι δύσκολη η συνύπαρξη με το ΔΗΚΟ, με τοποθετήσεις ότι υπάρχουν στελέχη και από τις δύο πλευρές που δεν ανταλλάσσουν ούτε γεια αλλά και τις διαφωνίες σε ουσιώδη ζητήματα όπως οι χειρισμοί στο Κυπριακό που είχαν επιφέρει και τη ρήξη. Σημειώνεται ωστόσο πως οι διαβεβαιώσεις που έλαβαν από τον ίδιο τον υποψήφιο για Κυπριακό και κοινωνικά ζητήματα τους ικανοποιούν. Από την άλλη, εκφράζεται έντονα και η άποψη πως πρέπει να υπάρξει αλλαγή της παρούσας διακυβέρνησης μιας και υπήρξαν κακοί χειρισμοί σε ουσιώδη ζητήματα ενώ γίνεται αναφορά και στο γεγονός πως παρά το ότι ο ίδιος ο Αβέρωφ Νεοφύτου ζήτησε συγγνώμη για προηγούμενες συμπεριφορές όπου αδικήθηκε η ΔΗ.ΠΑ., στελέχη του ΔΗΣΥ εντός της Βουλής δεν φαίνεται να επιδιώκουν μια ευρύτερη συνεργασία με τα μέλη της παράταξης, τα οποία αναφέρουν ότι κάποιες φορές είναι δέκτες αλαζονικής συμπεριφοράς από στελέχη του κυβερνώντος κόμματος.

Ο Μάριος Καρογιάν πάντως δεν έχει πρόθεση να επιβάλει την θέση του στα μέλη της ΔΗ.ΠΑ. Στόχος να μεταφέρει στις συναντήσεις με τα μέλη που κορυφώνονται αυτές τις μέρες τις θέσεις και τις απόψεις των υποψηφίων, όπως αυτές παρουσιάστηκαν κατά τις συναντήσεις που είχε μαζί τους. Λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη και τους προβληματισμούς των πολιτών η απόφαση θα ληφθεί με στόχο ο υποψήφιος που θα στηρίξει η ΔΗ.ΠΑ. να πληροί όσο το δυνατόν περισσότερα κριτήρια από αυτά που θέτει η παράταξη έχοντας ως έγνοια το καλό του τόπου. Ακόμη και αν η απόφαση δεν συνάδει με αυτή του Άγγελου Βότση, αν και είναι απομακρυσμένο το σενάριο αυτό, αναμένεται πως θα έχει την στήριξη όλων μιας και μεταφέρουν πως ΔΗ.ΠΑ. –Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων θα προχωρήσουν ενωμένες στην επόμενη μέρα.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΤΑΚΗ ΧΑΤΖΗΓΕΩΡΓΙΟΥ**

Κυβέρνηση εθνικής σύνεσης

Πρίν μερικά χρόνια, όπως γίνεται συχνά, ένα κυπριακό λιμενικό βγάκε ανοικτά του κόλπου της Χρυσοκούς, πιο σωστά ανοικτά του Πύργου Τηλλορίας για συνήθη έλεγχο των χωρικών υδάτων. Μάλλον για παρακοιούθηση εισόδου μεταναστών προερχομένων από την Τουρκία.

Μια τουρκική τορπιλάκατος ή ακταιωρός, δεν είμαι βέβαιος, άρχισε να παρενοχλεί το λιμενικό μας και στη συνέχεια να το κυνηγά σπρώχνοντας το για γρήγορη επιστροφή. Μιλάμε, αν είμαστε ειλικρινείς, για καταδίωξη. Υπήρχε τότε μια συζήτηση (θα έχει κάπου τρία ή τέσσερα χρόνια) για το αν το τουρκικό σκάφος εγκατέλειψε την καταδίωξη και σε ποιο ακριβώς σημείο. Στα έξι μίλια ή στο ένα. Μια ανακοίνωση της κυβέρνησης πως εγκατέλειψε την καταδίωξη στα βαθιά με έβαλε σε έγνοιες. Ψάχνοντας το θέμα συνάντησα ένα στρατιώτη που βρισκόταν κατά την κρίση μου σε θέση να γνωρίζει όλη την αλήθεια. Μεχρι που μας έφεραν ήταν η ερώτηση. Η απάντηση καταπελτική. Μέχρι το λιμάνι του Πύργου. Μέσα στο λιμανάκι.

Η Τουρκία λοιπόν μας γυροφέρνει. Και ευτελίζει την εικόνα μας ως κράτους. Υπάρχουν άλλωστε και πολλά άλλα παραδείγματα, για να θυμίσω επιπρόσθετα μόνο τα

Άλλο πράγμα το αποτύχαμε σαν κράτος και άλλο το αποτύχαμε σαν λαός. Δεν καταπίνεται εύκολα αυτό.

εμπόδια στις θαλάσσιες γεωτρήσεις. Ρώτησα και άλλα πολλά τον δεκαετή χρόνο φίλο μου. Πλήρης απαισιοδοξία. Από την οικονομία και δουλειές για τους νέους, μέχρι τη διαφθορά και το Κυπριακό. Κι όταν τον ρώτησα τι φταίει, η απάντησή του με τρόμαξε: «Αποτύχαμε σαν λαός»! Δεν γνωρίζω αν είχε πλήρη επίγνωση του βάρους μιας τέτοιας διατύπωσης. Δεν άντεξα να μην διαφωνήσω. Άλλο πράγμα το αποτύχαμε σαν κράτος και άλλο το αποτύχαμε σαν λαός. Δεν καταπίνεται εύκολα αυτό. Άλλωστε, όπως πολύ σωστά διατυπώθηκε κάποτε, δεν υπάρχουν προδότες λαοί, υπάρχουν μόνο προδομένοι λαοί.

Ερχομαι στο σήμερα. Η διαφθορά πέρασε μέσα στο πετσί της κυπριακής κοινωνίας. Απο παντού ακούω πράγματα που σε κάνουν να διερωτάσαι αν είναι στην Κύπρο που συμβαίνουν αυτά. Πώς φτάσαμε ως εδώ; Πώς άνθρωποι που τάχθηκαν να υπηρετήσουν τον τόπο έχουν τελικά περισσότερη έγνοια για το πούγκι



Το βέβαιο είναι πως η λύση δεν φαίνεται στον ορίζοντα. Και δυστυχώς νομίζω πως η Τουρκία δεν θα επανέλθει...

τους παρά για το λαό! Είναι διαχρονικό αυτό; Ναι είναι. Όμως κάθε νέα κυβέρνηση δε θα έπρεπε να έχει ως στόχο το ξερίζωμα του κακού, παρά να το λιπαίνει; Απο την άλλη η οικονομία ανθίζει για λίγους και τσακίζει τους πολλούς. Οι λίγοι δε όσο μακραίνουν από τους πολλούς, τόσο λιγότερο βλέπουν τι τρέχει ανάμεσα στα νοικοκυριά.

Και η Κύπρος; Δεν λέω το Κυ-

πριακό, διότι όταν αναφέρεσαι σ' αυτό, πολλοί νομίζουν πως δεν αναφέρεσαι στην Κύπρο. Τόσο απλά. Μας αφορά όμως. Και καταλυτικά μάλιστα. Δεν θα κάνω ανάλυση του πώς φτάσαμε ως εδώ. Το βέβαιο είναι πως η λύση δεν φαίνεται στον ορίζοντα. Και δυστυχώς νομίζω πως η Τουρκία δεν θα επανέλθει, ή πάρα πολύ δύσκολα θα επανέλθει σε συζήτηση ομοσπονδιακής λύσης.

Ανησυχώ δε πολύ αν υπάρχει υποψήφιος για την προεδρία που έχει διαφορετική άποψη. Δέχομαι όμως πως η επόμενη κυβέρνηση θα πρέπει να υπερασπιστεί ξανά την ιδέα της λύσης. Όμως για να είναι αυτό έστω σε κάποιο βαθμό πιθανό, δεν χρειαζόμαστε ακόμα ένα πρόεδρο. Χρειαζόμαστε και μάλιστα επειγόντως κυβέρνηση εθνικής σύνεσης. Αν ακολουθηθεί η πεπατημένη,

είμαι απόλυτα βέβαιος πως με τη λήξη της πενταετίας θα είμαστε ίσως με μερικά ήσσονος σημασίας ζητήματα κάπως λυμένα, αλλά με τα μεγάλα και τα σημαντικά να μας έχουν συντρίψει κυριολεκτικά.

Συντρίψει. Κρατίστε το ρήμα.

Κανείς δεν θα πρέπει να θέλει να ηγείται αν βλέπει, και οφείλει να βλέπει, όσα αναφέρω. Βλέποντας λοιπόν όσους διαγκωνίζονται για το αξίωμα, είμαι σε θέση να γνωρίζω πως αναγνωρίζουν αυτά που λέω. Ποιος θα κάνει το βήμα της σύνεσης δεν είμαι βέβαιος. Ενυπάρχει βέβαια και το γλυκαντικό(;) της εξουσίας που μπορεί να επικρατήσει ξανά. Όμως τότε θα γευτούμε όλοι τους καρπούς αυτού του πικραντικού.

Αν θελούμε σ' αλήθεια να στείλουμε μήνυμα στον κόσμο, στην Ευρώπη και αλλού πως εννοούμε όσα διακηρύττουμε, πως χρειαζόμαστε και θα εργαστούμε για μια λύση, αλλά και λύσεις σε μύρια ζητήματα που θα διασφαλίζουν το μέλλον όλων, αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο αν ο φάκελος που θα περιέχει το μήνυμα θα σταλεί με την υπογραφή μιας κυβέρνησης εθνικής σύνεσης. Και ευθύνης. Μόνο έτσι θα ασκοληθούν μαζί μας. Αλοιώτικα το μέλλον που είναι ήδη εδώ το βλέπω πάρα πολύ δυσόιωνο.

Όσοι θέλετε κρατίστε αυτό το άρθρο.

Ο ΜΙΧΑΛΗΣ ΧΑΤΖΗΠΑΝΤΕΛΑ ΣΤΗΝ «Κ»

Είμαστε πιο δυνατοί και πιο έτοιμοι σε νέο κύμα της πανδημίας

Η πανδημία δεν έχει τελειώσει προειδοποιεί ο Υπουργός Υγείας ο οποίος αποκαλύπτει πως σύντομα θα έλθουν νέα εμβόλια

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Έκκληση στον κόσμο να μην εφησυχάσει από την καλή πορεία της πανδημίας απευθύνει ο Υπουργός Υγείας. Σε συνέντευξή του στην «Κ» ο Μιχάλης Χατζηπαντέλα αποκαλύπτει πως τον Σεπτέμβριο θα γίνει η παραλαβή μιας μεγάλης παρτίδας, που θα καλύπτει και τις τελευταίες μεταλλάξεις του ιού. Προειδοποιεί πως η πανδημία δεν τελειώσε, τουναντίον οι προετοιμασίες που γίνονται αφορούν την πιθανότητα ενός νέου κύματος. Εξηγεί το σκεπτικό των μέτρων για άνοιγμα των σχολείων, παραθέτει το εμβολιαστικό πρόγραμμα του φθινοπώρου, ενώ απαντά στο κατά πόσο το ΓεΣΥ διατρέχει κινδύνους κατάρρευσης.

-Οι ανησυχίες που είχατε κατά την έναρξη της καλοκαιρινής περιόδου για την πορεία της πανδημίας επιβεβαιώθηκαν;

-Λόγω της θέσης μου, οφείλω πάντα να ανησυχώ και να είμαι έτοιμος για κάθε ενδεχόμενο. Στην παρούσα φάση υπάρχει αισιοδοξία, καθώς η επιδημιολογική εικόνα παρουσιάζεται βελτιωμένη και σύμφωνα με τα δεδομένα έχουμε διανύσει το έκτο κύμα. Επί υπουργίας μου διανύσαμε πέντε κύματα του ιού. Η ιδιαιτερότητα φέτος σχετίζεται με την ευλογία των πιθκών, μια εξέλιξη που δεν υπήρχε πέρυσι. Θέλω ωστόσο να τονίσω πως όσον αφορά τον κορωνοϊό νιώθουμε σήμερα δυνατοί και πιο έτοιμοι να διαχειριστούμε ένα νέο πιθανό κύμα, λόγω της τεχνογνωσίας που αποκτήθηκε τα τελευταία σχεδόν τρία χρόνια, όπου τα νοσπλευτήριά μας είχαν δοκιμαστεί σε δύσκολες και αντίξοες συνθήκες.

-Τι φέρνει το τέλος του καλοκαιριού στο κομμάτι της πανδημίας που εάν δεν ήταν το άνοιγμα των σχολείων είναι αμφίβολο αν το όλο θέμα θ' απασχολούσε τόσο έντονα την επικαιρότητα.

-Συμφωνώ μαζί σας. Ο κύριος στόχος μας είναι τα σχολεία να παραμείνουν ανοικτά, κάτι το οποίο πετύχαμε και πέρυσι μέσω της σωστής διαχείρισης. Το Υπουργείο Υγείας σε συνεργασία με τα μέλη της Συμβουλευτικής Επιστημονικής Επιτροπής, αξιολογεί συνεχώς τα επιδημιολογικά δεδομένα και λαμβάνει τις απαραίτητες αποφάσεις για τη διασφάλιση της Δημόσιας Υγείας. Είναι γεγονός πως τις τελευταίες εβδομάδες καταγράφεται μείωση σε όλους τους επιδημιολογικούς δείκτες, κάτι που μας επέτρεψε να αναπροσαρμόσουμε τα μέτρα που ήταν σε ισχύ ή να αναθεωρήσουμε συγκεκριμένα πρωτόκολλα. Ως εκ τούτου, αποφασίστηκε η άρση της υποχρέωσης για χρήση προστατευτικής μάσκας σε εσωτερικούς χώρους. Ωστόσο, συστήνεται η χρήση μάσκας σε χώρους όπου παρατηρείται συγχρωτισμός και σε άτομα που εμπίπτουν στις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού. Είναι σημαντικό να τονιστεί πως η υποχρέωση για χρήση μά-

σκας παραμένει σε χώρους υψηλής επικινδυνότητας όπως νοσοκομεία, οίκοι ευγηρίας, κλειστές δομές ευπαθών ομάδων, χώροι παροχής υπηρεσιών υγείας (εξωτερικά ιατρεία, ιατρικά και διαγνωστικά κέντρα, κημεία, κέντρα αποκατάστασης), φαρμακεία και Μέσα Μαζικής Μεταφοράς. Οι Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας, σε συνεργασία με τα μέλη της Συμβουλευτικής Επιστημονικής Επιτροπής έχουν προχωρήσει στην ετοιμασία Οδικού Χάρτη για τη Διατήρηση της Ετοιμότητας και της Ανταπόκρισης κατά της νόσου

“

Οι ενδείξεις που λαμβάνουμε και από την Επιτροπή Υγείας της Ε.Ε. και από τον Π.Ο.Υ. δείχνουν πως δεν πρέπει να εφησυχάζουμε. Οι πιθανότητες για επιδείνωση της επιδημιολογικής εικόνας είναι ισχυρές.

COVID-19, ο οποίος περιλαμβάνει δράσεις με στόχο την προστασία της δημόσιας υγείας, διατηρώντας παράλληλα την κοινωνία και την οικονομία ανοικτές και ανθεκτικές.

-Μπορούμε ακόμα να μιλάμε για πανδημία;

-Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας είναι ο αρμόδιος να αποφασίσει τη λήξη της πανδημίας. Όπως θα γνωρίζετε οι Ευρωπαϊκοί οργανισμοί προειδοποιούν για ένα δύσκολο φθινόπωρο και χειμώνα και καλούν τα κράτη μέλη να είναι σε ετοιμότητα. Ο ιός υπάρχει ανάμεσα μας και κανείς δεν γνωρίζει τι θα ακολουθήσει το επόμενο διάστημα.

-Έχει δοθεί μια ένδειξη πότε μπορεί να γίνει;

-Οι ενδείξεις που λαμβάνουμε και από την Επιτροπή Υγείας της Ε.Ε. και από τον Π.Ο.Υ. δείχνουν πως δεν πρέπει να εφησυχάζουμε. Οι πιθανότητες για επιδείνωση της επιδημιολογικής εικόνας είναι ισχυρές. Η σωστή ερώτηση δεν είναι πότε θα τελειώσει η πανδημία, αλλά τι κάνει ο καθένας από εμάς για να τελειώσει όσον το δυνατόν γρηγορότερα.

-Υπάρχει κάτι στο κομμάτι της πανδημίας που να σας ανησυχεί;

-Δεν υπάρχει κάτι συγκεκριμένο που να προκαλεί ιδιαίτερη ανησυχία. Έδω είμαστε προετοιμασμένοι για το ενδεχόμενο ενός νέου κύματος. Σε ετοιμότητα βρίσκονται και τα νοσπλευτήρια του ΟΚΥπΥ, αλλά και τα ιδιωτικά νοσπλευτήρια για να συνδράμουν μέσω διαγωνισμού που προκήρυξε το Υπουργείο Υγείας. Το Σύστημα Υγείας δοκι-



Την παραλαβή μια παρτίδας 240 χιλιάδων επικαιροποιημένων δόσεων εμβολίων των εταιρειών Moderna και Pfizer αποκαλύπτει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο υπουργός Υγείας Μιχάλης Χατζηπαντέλα.

μάστηκε αρκετές φορές και κατάφερε να ανταπεξέλθει μέσα από τις υπεράνθρωπες προσπάθειες των επαγγελματιών υγείας.

-Μπορείτε να κάνετε μια αποτίμηση της επιδημιολογικής εικόνας της Κύπρου μέσα στο καλοκαίρι;

-Αναμένουμε αυτά τα αποτελέσματα. Μέχρι τον Ιούλιο υπήρχε μια αύξηση. Αρχές του καλοκαιριού, αν και δεχθήκαμε κριτική για την επαναφορά της μάσκας σε κλειστούς χώρους, επιμείναμε και αυτή η επιλογή μας δικαιώθηκε εκ του αποτελέσματος. Όπως καταγράφεται στην γραφική απεικόνιση της εξέλιξης της πανδημίας, η ύφε-

ση στους επιδημιολογικούς δείκτες παρατηρήθηκε μετά την επιστροφή της μάσκας. Αυτό αποδεικνύει πως ήταν ένα σωστό μέτρο που μας έδωσε τη δυνατότητα επαναξιολόγησης των μέτρων και των πρωτοκόλλων που διέπουν συγκεκριμένους χώρους.

-Η εντύπωση που έχετε για τη συμπεριφορά του κόσμου ποια είναι;

-Ο κόσμος γενικά είναι πειθαρχημένος αλλά την ίδια στιγμή δεν πρέπει να μας διαφεύγει πως ζούμε σε ένα περιβάλλον το οποίο έχει κουράσει τον κόσμο. Ναι, είναι πειθαρχημένος αλλά ταυτόχρονα και κουρασμένος από τα μέτρα. Ωστό-

σο, αυτό που χρειάζεται να αντιληφθούμε είναι πως πρέπει να επιμείνουμε στην επίδειξη ατομικής ευθύνης για τήρηση των βασικών μέτρων ατομικής προστασίας. Οι ενθαρρυντικές εξελίξεις δεν πρέπει να οδηγούν σε εφησυχασμό. Πρέπει να αναγνωρίσουμε πως η συλλογική και ατομική ευθύνη έχει συνεισφέρει τα μέγιστα στη σωστή διαχείριση και αντιμετώπιση της πανδημίας.

-Υπάρχει φόβος το επόμενο διάστημα να παρατηρηθεί μια έξαρση της πανδημίας ένεκα του καλοκαιριού;

-Για να έχουμε νέο κύμα θα πρέπει να εμφανισθεί νέα μετάλλαξη. Αυτό δείχνουν και τα στοιχεία που έχουμε. Μέχρι στιγμής όλα τα κύματα προέρχονται από νέες μεταλλάξεις. Η ευχή μου είναι να μην έχουμε κάποια άλλη μετάλλαξη το φθινόπωρο.

-Θα ήταν πσιωγύρισμα;

-Εξαρτάται από τα στοιχεία της μετάλλαξης. Αλλά έχω ήδη ενημέρωση πως θα υπάρχουν νέα εμβόλια τις επόμενες δυο εβδομάδες που θα καλύπτουν τις τελευταίες μεταλλάξεις. Άρα με τα νέα εμβόλια θα είμαστε θωρακισμένοι. Το Υπουργείο Υγείας θα εντατικοποιήσει την ενημέρωση των πολιτών για τα οφέλη του εμβολιασμού, έτσι ώστε να αυξηθεί η εμβολιαστική κάλυψη του πληθυσμού, προστατεύοντας ιδιαίτερα τους συνανθρώπους μας που εμπίπτουν στις ευάλωτες ομάδες.

-Γιατί αποφασίσατε να μην υπάρχουν μάσκες στα σχολεία και υποχρεωτικοί έλεγχοι;

-Η χρήση της μάσκας είναι προαιρετική. Από τη στιγμή που μας το επέτρεπε η επιδημιολογική εικόνα προχωρήσαμε στην άρση της υποχρέωσης. Όσον αφορά στην επιτήρηση, θα γίνονται τυχαίοι δειγματοληπτικοί έλεγχοι σε σχολικές μονάδες, κάτι το οποίο ήδη γίνεται εντός της κοινότητας. Με αυτό τον τρόπο θα καταγράφεται η επιδημιολογική εικόνα και εάν παρουσιάζεται διασπορά του ιού θα ενεργοποιούνται οι διαδικασίες του Υπουργείου Υγείας για στοχευμένη επιτήρηση.

“

Το ΓεΣΥ έχει πλέον στερεές βάσεις που ουδείς μπορεί να το ακυρώσει. Πρέπει όλοι να εστιάσουμε στα προβλήματα που εντοπίζονται και μέσα από επικοινωνιακό διάλογο και συνεργασία να τα επιλύσουμε προς όφελος των ασθενών.

-Παρά ταύτα υπάρχουν ανησυχίες για διασπορά του ιού στα σχολεία;

-Βεβαίως και υπάρχουν. Έχουμε να κάνουμε με κλειστούς χώρους στους οποίους κινούνται παιδιά. Ωστόσο, μπορούμε όπου χρειαστεί να αντιμετωπίσουμε τη διασπορά με στοχευμένα μέτρα και όχι γενικά και οριζόντια για όλα τα σχολεία. Εκτιμούμε πως θα τα πάμε καλά από τη στιγμή που καταφέραμε να διαχειριστούμε την πανδημία κατά την περσινή χρονιά.

-Να πάμε στο ΓεΣΥ. Επειδή προκλήθηκε μεγάλος θόρυβος. Το ΓεΣΥ είναι τόσο εύθραυστο που να κινδυνεύει από την παρουσία του προέδρου του ΠΙΣ στο διοικητικό συμβούλιο του ΟΑΥ;

-Θεωρώ πως το ΓεΣΥ έχει πλέον στερεές βάσεις που ουδείς μπορεί να το ακυρώσει. Πρέπει όλοι να εστιάσουμε στα προβλήματα που εντοπίζονται και μέσα από επικοινωνιακό διάλογο και συνεργασία να τα επιλύσουμε προς όφελος των ασθενών. Εκεί θα κριθούμε όλοι.

-Η απογευματινή εργασία στα δημόσια νοσπλευτήρια πότε θα λειτουργήσει;

-Αναμένεται η έναρξη των απογευματινών ιατρειών και χειρουργείων από την επόμενη βδομάδα. Στόχος μας είναι η καλύτερη εξυπηρέτηση των ασθενών, η αύξηση της προσβασιμότητας των ασθενών σε υπηρεσίες υγείας των Δημόσιων Νοσπλευτηρίων, η μείωση των λιστών αναμονής εκεί και όπου υπάρχουν, εσωτερικών και εξωτερικών ασθενών. Μία ακόμα σημαντική αναγκαιότητα γίνεται πράξη.

Πρόγραμμα Εγγύησης Ελαστικών

από το δίκτυο επιλεγμένων συνεργατών της Εταιρείας Καποδίστριας

✉ warrantytyres@chrkapodistrias.com

🌐 www.safetytogether.cy

Στον δρόμο των ανίερων συμμαχιών

Η περίπτωση Βότση

Η απόφαση του Αγγελου Βότση να στηρίξει δημοσίως τον Νίκο Χριστοδουλίδη ήταν η λογική συνέχεια των πραγμάτων όπως εκτυλίσσονται στο Κέντρο. Αυτό, ωστόσο, που ήγειρε ερωτήματα ήταν η χρονική συγκυρία. Για άλλους τέθηκε το ερώτημα για ποιο λόγο ο πρώην βουλευτής δεν περιέμενε τις επίσημες αποφάσεις της ΔΗΠΑ-Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων για τους γνώστες του παρασκηνίου το ερώτημα ήταν γιατί δεν το έκανε νωρίτερα. Στη ΔΗΠΑ, επικρατεί ήδη ανησυχία για το γεγονός ότι το κόμμα καθυστέρησε πολύ να λάβει τις τελικές αποφάσεις. Κάποιοι σημειώνουν πως αν το κόμμα ήθελε να αποκτήσει καλό όνομα και να αποτινάξει από πάνω του την υστεροβουλία στις κινήσεις του, θα έπρεπε να προτρέξει να στηρίξει πρώτο τον Νίκο Χριστοδουλίδη αν έκρινε ότι αυτός είναι ο εκλεκτός και να λάβει και τα αντίστοιχα ρίσκα. Πλέον, δυσφορούν και σημειώνουν πως όλη αυτή η καθυστέρηση καθιστά την ΔΗΠΑ εντελώς αδιάφορη.

• • • • •

Οι Αβερωφικοί

Ήδη η φωτογραφία Λακκοτρύπη με την οικογένεια Χριστοδουλίδη επιβεβαίωσε για πολλούς με ποιόν τάσσεται ο πρώην υπουργός Ενέργειας, ενώ ξεκάθαρη είναι πλέον η θέση Πάλμα στο επιτελείο. Αυτοί που έχουν στρατευθεί με την υποψηφιότητα Αβέρωφ Νεοφύτου. Ενδεικτικό παράδειγμα η πρώην βουλευτρία του ΔΗΚΟ και μέλος πλέον της ΕΕΥ, Αθηνά Κυριακίδου. Η κα Κυριακίδου τοποθετείται δημοσίως εναντίον της υποψηφιότητας Χριστοδουλίδη και υπέρ της υποψηφιότητας Αβέρωφ Νεοφύτου. «Δεν είμαι συναγερμική, όμως από όλους τους υποψηφίους που έχουμε, ο πιο ικανός που θα μπορούσε να κυβερνήσει, να είναι ο Αβέρωφ!» είχε πει εντός του καλοκαιριού εξηγώντας έτσι γιατί θα τον ψηφίσει.

• • • • •

Το τρένο και ο Μάριος

Το μεγάλο βεβαίως ερώτημα, είναι κατά πόσο έχει χάσει το παιχνίδι ο Μάριος Καρογιάν με την απόφασή του να καθυστερήσει να λάβει επίσημη απόφαση. Ο ίδιος προσβλέπει σε μία τρίτη υποψηφιότητα την οποία θα στηρίξει και ο ΔΗΣΥ, όμως το σενάριο απόσυρσης Αβέρωφ Νεοφύτου απομακρύνεται όσο περνούν οι μήνες. Τίθεται συνεπώς το ζήτημα κατά πόσο με την αργοπορία του, δεν θα έχει πλέον νόημα η όποια επίσημη στήριξη καθώς όλοι θα κάνουν τα προσωπικά τους deal.

• • • • •

Η κρούση στον Φουρλά

Από τον Λουκά Φουρλά ζητήσε ο Πρό-



«Με την τεχνική κυριαρχούμε σε όσα εκ φύσεως υστερούμε». Αντιφάνης

ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Μιχαήλ Γκορμπατσώφ



Ο Μιχαήλ Γκορμπατσώφ ο οποίος κατάφερε να αλλάξει τον ρουν της σύγχρονης ιστορίας.

εδρος του ΔΗΣΥ να αναλάβει εκπρόσωπος τύπου στο επιτελείο του. Ο ευρωβουλευτής συζήτησε όπως μαθαίνει η στήλη το ζήτημα διεξοδικά. Εξήγησε πως πρακτικά κάτι τέτοιο είναι αδύνατο δεδομένου ότι βρίσκεται στις Βρυξέλλες τουλάχιστον

πέντε μέρες τη βδομάδα. Εξαιτίας και της πείρας του από το ίδιο πόστο, επί υποψηφιότητας Ιωάννη Κασουλίδη, σημείωσε πως μία τέτοια δουλειά θέλει κάποιον που θα βρίσκεται 24 ώρες το 24ωρο ετοιμοπόλεμος και κάτι τέτοιο δε μπορεί να γίνει από τις Βρυξέλλες. Όπως μαθαίνουμε, πάντως, ο Αβέρωφ Νεοφύτου έδειξε πλήρη κατανόηση. Στο επιτελείο Αβέρωφ εντάσσεται όπως μαθαίνει η στήλη ο Γιάννος Πανταζής, ως επικεφαλής του επιτελείου στη Λευκωσία. Ο κ. Πανταζής είναι απόφοιτος του Χάρβαρντ και γενικός διευθυντής του Ομίλου Λεπτός.

• • • • •

Η αποχώρηση Λυσανδρίδη

Στην ομάδα Αβέρωφ Νεοφύτου μπαίνει δυναμικά ο υφυπουργός παρά τω Πρόεδρω Πέτρος Δημητρίου και εδώ προκύπτει θέμα τάξης, για το γεγονός ότι αξιωματούχος του κράτους αναλαμβάνει ένα τέτοιο πόστο. Στις μεγάλες απώλειες για το επιτελείο Αβέρωφ Νεοφύτου και ιδιαίτερα για τον ΔΗΣΥ καταγράφεται η αποχώρηση του Γιώργου Λυσανδρίδη. Ένα από τα λίγα πρόσωπα εντός ΔΗΣΥ που

δούλεψε αθόρυβα και έβγαζε αποτελεσματική δουλειά.

• • • • •

Χωρίς κανονισμούς

Ο επίτροπος Διαφάνειας Χάρης Πογιατζής παρευρέθηκε εκ νέου στην επιτροπή Ελέγχου της Βουλής όπου συνεχίζεται η συζήτηση για το Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα. Μετά τα διπλοκάμпина του κ. Νουρή αυτή την εβδομάδα άκουσε για εισφορές πολυτογραφηθέντων στο κυβερνών κόμμα. Ωστόσο, πέρα από τις σημειώσεις που κρατούσε αλλά και κάποιες γενικές τοποθετήσεις ο προϊστάμενος της Αρχής Κατά της Διαφθοράς δεν έχει την ευχέρεια για περαιτέρω έρευνα μιας και οι κανονισμοί που θα διέπουν την Αρχή βρίσκονται ακόμη στο στάδιο της διαμόρφωσης. Υπάρχει η αναφορά ότι πιθανόν να είναι έτοιμοι στο επόμενο δεκαπενθήμερο, αλλά ούτε και αυτό είναι ξεκάθαρο, άρα κανείς δεν ξέρει πότε μπορεί να πιάσει δουλειά η Αρχή από την οποία ο Πρόεδρος ζήτησε να επιδείξει μηδενική ανοχή στα φαινόμενα διαφθοράς απ' όπου και αν προέρχονται. Άγνωστο παραμένει και αν

στους κανονισμούς θα δίνεται η ευχέρεια στην επιτροπή να χειριστεί θέματα με αναδρομική ισχύ μιας και κάτι τέτοιο δεν προβλέπεται μέσα από την υπάρχουσα νομοθεσία.

• • • • •

Κατώτατος με προεκτάσεις

Ο υπουργός Εργασίας Κυριάκος Κούσιος είπε ότι σε σχέση με το διάταγμα για τον καθορισμό του εθνικού κατώτατου μισθού ο ίδιος έκανε καλά την δουλειά του και αυτό αποδεικνύεται από το γεγονός πως τόσο οι συντεχνίες όσο και οι εργοδότες έχουν παράπονα. Αυτό που δεν μας εξήγησε ο Υπουργός είναι γιατί δεν έκλεισε μαζί και θέματα ωραρίου και αργιών παρά μόνο είπε ότι εντός Σεπτεμβρίου θα καλέσει το Εργατικό Συμβουλευτικό Σώμα για να τα συζητήσουν. Μια συζήτηση που μπορεί να θέλει χρόνο να υλοποιηθεί, ίσως πάρει και μετά τον Φεβρουάριο μην δυσανεπισθεί κόσμος περίοδο εκλογών μιας και την υποχρέωσή μας έναντι της Ε.Ε. την έχουμε τακτοποιήσει.

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

ΑΡΘΡΟ / Του **ΠΑΝΙΚΟΥ ΛΕΩΝΙΔΟΥ**

Δικαστική Εξουσία

Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι η σύσταση σημαντικών θεσμών στο πλαίσιο λειτουργίας της Δικαστικής Εξουσίας, υπό την ευρεία έννοια και ιδιαίτερα στον τομέα ενίσχυσης των θεμελιωδών ατομικών δικαιωμάτων, είναι άκρως σημαντική για την λειτουργία ενός σύγχρονου δημοκρατικού κράτους.

Σημείο αναφοράς αποτέλεσαν η ψήφιση σε νόμο των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου το 1999, η εισαγωγή του θεσμού του Επιτρόπου Διοικήσεως το 1991, αλλά και η σύσταση του Διοικητικού Δικαστηρίου και την αποσύνδεση του με βάση το άρθρο 146 του Συντάγματος από τις εξουσίες του Ανώτατου Δικαστηρίου και την ανάθεση των διοικητικών διαφορών στα Διοικητικά Δικαστήρια. Σταδιακά λοιπόν αρχίζει και η Κύπρος να συμβάλλει σημαντικά προς την ανάπτυξη του κράτους δικαίου, καθιερώνοντας ένα σημαντικό θεσμό, αυτό της Διοικητικής Δικαιοσύνης.

Για να μπορέσει όμως να ανταποκριθεί στα σημερινά προτάγματα και τις σύγχρονες συνταγματικο-πολιτικές συνθήκες και εξελίξεις, οφείλει αφενός να βελτιώσει τις σημερινές δυσλειτουργίες και αφετέρου να προβεί σε συγκεκριμένες, αναγκαίες αλλαγές. Αλλαγές που θα συμβάλουν στην περαιτέρω ενίσχυση και διασφάλιση της προστασίας των δικαιωμάτων και ατομικών ελευθεριών των πολιτών, με

«**Βασικός μας στόχος η ενίσχυση του κράτους δικαίου και η διασφάλιση της προστασίας των δικαιωμάτων και ατομικών ελευθεριών των πολιτών**»

την αντιμετώπιση της καθυστέρησης στην εκδίκαση των υποθέσεων και συνολικά στην ορθή και αποτελεσματική απονομή της δικαιοσύνης, με την υιοθέτηση νέων μεθόδων και τεχνικών.

Σε ένα σημαντικό βήμα έχει προχωρήσει πρόσφατα η Βουλή των Αντιπροσώπων, με δική μας πρωτοβουλία στο πλαίσιο της ψήφισης της Δικαστικής Μεταρρύθμισης. Με την τροπολογία που καταθέσαμε και η οποία υιοθετήθηκε τελικά ομόφωνα από την Ολομέλεια της Βουλής, εισάγεται συνταγματικά και με την ψήφιση σχετικής νομοθεσίας, θα παρέχεται η δυνατότητα επέκτασης των αρμοδιοτήτων των Διοικητικών Δικαστηρίων και στον έλεγχο διαφορών ουσίας και να μην περιορίζεται μόνο στον ακυρωτικό έλεγχο, όπως συμβαίνει σήμερα.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο έλεγχος της ουσίας, ασκείται υπό του διοικητικού δικαστηρίου σήμερα, μόνο για φορολογικά ζητήματα και από το δικαστήριο διεθνούς δικαιοδο-



Σταδιακά λοιπόν αρχίζει και η Κύπρος να συμβάλλει σημαντικά προς την ανάπτυξη του κράτους δικαίου, καθιερώνοντας ένα σημαντικό θεσμό, αυτό της Διοικητικής Δικαιοσύνης.

σίας ζητήματα διεθνούς προστασίας κατά το δίκαιο της ΕΕ.

Είναι γεγονός ότι η δικαστική προστασία που θα παρέχεται στον διοικούμενο, στην περίπτωση των διοικητικών διαφορών ουσίας, θα είναι πληρέστερη από εκείνη που παρέχεται στην περίπτωση της ακυρωτικής διαφοράς, αφού θα ερευνηθεί και τα πραγματικά περιστατικά την ουσίας της υπόθεσης.

Στον ακυρωτικό έλεγχο το δικαστήριο ελέγχει την νομιμότητα της διοικητικής πράξης, ή διαπιστώνει την έκδοση της πράξης κατά παράβαση ή όχι της νομοθεσίας και απλώς ακυρώνει, εξαφανίζει την πράξη.

Με βάση το ισχύον δίκαιο, διαμορφώθηκε στην διοικητική δικαιοσύνη ένα σύστημα που αντί να συμπυκνώνει, πολλαπλασιάζει τις δίκες και ανακυκλώνει τις υποθέσεις. Με τη νέα νομοθεσία, το Διοικητικό Δικαστήριο εξοπλίζεται με νέες εξουσίες για την όσο το δυνατόν αμεσότερη και καθολικότερη επίλυση της διαφοράς και ασφαλώς με στόχο την αποτελεσματικότερη προστασία των δικαιωμάτων και έννομων συμφερόντων των πολιτών, παράλληλα με την σταθερότητα της διοικητικής δράσης.

Αυτό που απομένει σήμερα να πραγματοποιηθεί, είναι η ανάληψη πρωτοβουλίας από την Υπουργό

Δικαιοσύνης και τον Γενικό Εισαγγελέα για την έναρξη ενός διαλόγου και διαβουλευσεων μεταξύ των αρμοδίων φορέων, ώστε να καθοριστούν τα ζητήματα στα οποία θα επεκταθεί ο έλεγχος επί της ουσίας μιας διοικητικής διαφοράς και να οδηγηθεί το νομοσχέδιο ενώπιον της Βουλής το συντομότερο, για συζήτηση και ψήφιση.

Με την υλοποίηση αυτής της βαθιάς και σημαντικής τομής στην καρδιά του Διοικητικού μας Δικαίου, θα επιτευχθεί πληρέστερη απονομή της δικαιοσύνης, αφού επιπρόσθετα οι δικαστές μας θα αποκτήσουν μεγαλύτερη εξειδίκευση. Θα κατανοούν από την μια καλύτερα την Διοικητική Λειτουργία και από την άλλη θα καθοδηγούν τη διοίκηση, προστατεύοντας τους διοικούμενους ενισχύοντας το αίσθημα δικαίου και την εμπιστοσύνη στη Διοίκηση. Παράλληλα με την επέκταση της αρμοδιότητας των Διοικητικών Δικαστηρίων, αναμφίβολα θα ενισχυθεί ο έλεγχος, στον τρόπο άσκησης της λειτουργίας ορισμένων Διοικητικών Οργάνων του Κράτους, όπως η ΕΠΑ, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς κ.α.

Ένα άλλο πολύ σημαντικό βήμα το οποίο παρέμεινε μετέωρο, είναι να προχωρήσει το συντομότερο και να ολοκληρωθεί η συζήτηση του νομοσχεδίου και των προτάσεων νόμου, που βρίσκονται ενώπιον της Βουλής εδώ και χρόνια και αφορούν το θέμα της μη συμ-

μόρφωσης της Διοίκησης προς τις ακυρωτικές αποφάσεις των Διοικητικών Δικαστηρίων.

Η ανάγκη προστασίας των διοικουμένων, καθίσταται πιο επιτακτική στις αποφάσεις αυτές, αφού όπως ήδη έχουμε περιγράψει πιο πάνω, ο ακυρωτικός δικαστής δεν αντικαθιστά την ακυρωθείσα πράξη, ούτε την μεταρρυθμίζει, ούτε η απόφαση του αναπληρώνει την παρανόμως παραληφθείσα ενέργεια. Η υποχρέωση αυτή απορρέει ασφαλώς και επιτάσσεται από την αρχή του κράτους δικαίου, αποτελεί μορφή υποχρεωτικής και όχι μόνο αναγκαστικής εκτέλεσης της απόφασης. Συνεπώς, η ανυπαρξία μέτρων καταναγκασμού της Διοίκησης να συμμορφωθεί με τις ακυρωτικές αποφάσεις, όπως και ο καθηνητής του Πανεπιστημίου Κύπρου κ. Κώστας Παρασκευάς αναφέρει, στο σχετικό του σύγγραμμα, «είναι πρωταρχικής σημασίας, και είναι εδώ που θα πρέπει ο νομοθέτης να επέμβει με ανάλογες νομοθετικές ρυθμίσεις.

Εμείς δηλώνουμε έτοιμοι να συμβάλουμε εποικοδομητικά σε ένα διάλογο για την προώθηση και ψήφιση ενός τέτοιου νόμου, που να διασφαλίζει την προστασία των δικαιωμάτων των διοικουμένων.

Ο Πάνικος Λεωνίδου είναι Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του ΔΗΚΟ, Νομικός, Μέλος της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών.

Ο χορός της Σάνα

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Η Σάνα Μαρίν είναι η Πρωθυπουργός της Φινλανδίας. Είναι 36 ετών και προέρχεται από το σοσιαλδημοκρατικό κόμμα. Έχει μεγαλώσει σε οικογένεια ΛΟΑΤΚΙ με τη μητέρα και τη σύντροφό της. Έχει έντονη πολιτική προσωπικότητα. Την χαρακτηρίζει η ευθύτητα στο λόγο της και από το πολιτικό της στίγμα ξεχωρίζουν οι έντονες της απόψεις για εργασιακά και κοινωνικά ζητήματα καθώς και η πρόσφατη πολιτική της πρωτοβουλία για άμεση ένταξη της χώρας της στο ΝΑΤΟ. Εν τούτοις εκείνο που προκάλεσε διεθνές ενδιαφέρον δεν ήταν ούτε η ένταξη στο ΝΑΤΟ, ούτε η εξάωρη εργασία, αλλά ... ένας χορός. Για να είμαι πιο ακριβής, ένας ξέφρενος και ίσως για ορισμένους προκλητικός χορός σε ιδιωτικό πάρτι. Ο οποίος ήρθε στην επιφάνεια από τη διαρροή ενός βίντεο κάποιου από τους παρευρισκόμενους στη διαδικτυακή πλατφόρμα Tik Tok.

Η θύελλα των αντιδράσεων κατέκλυσε κατακαλόκαιρα τη Φινλανδία και ταξίδεψε σε όλα τα μέρη του κόσμου. Οι συζητήσεις αναφορικά με το κατά πόσο είναι ικανή να εξασκεί τα καθήκοντά της, μέχρι, τι θα γινόταν σε περίπτωση που παρουσιάζοταν ανάγκη να συγκληθεί άμεσα το υπουργικό της συμβούλιο, καθώς και αν έχει κάνει χρήση ναρκωτικών, απασχόλησαν όλη την οικουμένη. Η ίδια αναγκάστηκε να δώσει εξηγήσεις δημόσια, να κάνει τεστ για ναρκωτικά, να δώσει τα αποτελέσματα στη δημοσιότητα και ούτω καθεξής.

Η υπόθεση πλέον έχει περάσει στην ιστορία αλλά αυτό που μας έχει διδάξει είναι ότι ακόμη και στις πιο προοδευτικές κοινωνίες η έλλειψη σοβαροφάνειας τιμωρείται πιο αυστηρά από την έλλειψη σοβαρότητας. Μόλις μία νέα γυναίκα αρχηγός κράτους ξέφυγε από την πολιτική ορθότητα κόντεψε να συντριβεί κάτω από όλα εκείνα τα στερεότυπα, που ξαφνικά γιγαντιώθηκαν και πλέον η Σάνα δεν ήταν η επιτυχημένη και τολμηρή Πρωθυπουργός της χώρας τους, αλλά ένα άτακτο νεαρό κορίτσι. Τον προοδευτισμό με τον άκρατο συντηρητισμό τον χώριζε μία γραμμή, έτοιμη να ξεχαρβαλωθεί για ένα ξέφρενο χορό.

Αυτό που απουσίαζε από τη συζήτηση εκείνες τις ημέρες του «σκανδάλου» ήταν προφανώς η ουσία και η ουσία ήταν ότι η Σάνα Μαρίν δεν έκανε κάτι παράνομο πέρα από το να διασκεδάσει ιδιωτικά. Προφανώς το γεγονός του ότι η Πρωθυπουργός είναι μία νεαρή γοπετευτική γυναίκα έπαιξε τον δικό του ρόλο στην “καταδίκη” της.

Για όσους τουλάχιστον ανακαλέσουν στη μνήμη τους τα περίφημα πούγκα πουγκα πάρτι του πρώην Πρωθυπουργού της Ιταλίας με μαρτυρίες για τη συμμετοχή ανήλικων κοριτσιών και τη χρήση ουσιών μέχρι τα πάρτι του τέως Πρωθυπουργού της Βρετανίας στην Ντάουνινγκ Στρίτ 10 μέσα σε περίοδο αυστηρού λοκ ντάουν, μπορούν να αντιληφθούν ότι οι ανδρικές παρανομίες δεν προκαλούν ούτε στο μισό αυτό που μπορεί να προκαλέσει ένα γυναικείο ολίσθημα.

Η Σάνα Μαρίν, τελικά, κατάφερε να βγει λαβωμένη αλλά τουλάχιστον πολιτικά ζωντανή από την περιπέτειά της. Το να διαβάσεις όμως για την περιπέτεια της Μαρίν από απόσταση σε καθιστά πιο ουδέτερο και ικανό να διακρίνεις το ουσιώδες από το ασήμαντο. Τα ίδια όμως, ίσως και χειρότερα, θα συνέβαιναν και εδώ. Η εικόνα είναι σημαντική για τον κόσμο και δυσφαρεστείται όταν δεν ανταποκρίνεται στις προσδοκίες του.

Η Σάνα τσαλάκωσε τη δική της. Αλλά όταν θα έχει φύγει από το πρωθυπουργικό γραφείο εκείνο που θα μείνει στη χώρα της θα είναι τα αποτελέσματα των πολιτικών της. Επειδή είτε μας αρέσει είτε όχι, ο καθωπριεπισμός και η σοβαροφάνεια είναι ίσως στοιχεία λαοφιλή αλλά στην πραγματικότητα έχουν τόση σημασία για τη χώρα που κυβερνάς όσο ακόμη ένα βίντεο μιας νεαρής που χορεύει στο Tik Tok.

Η Ξένια Κωνσταντίνου είναι Μέλος του Εκτελεστικού Γραφείου του ΔΗΣΥ και Γραμματέας Πολιτικού Εκσυγχρονισμού.

Η Ελένη Ξένου επανέρχεται δριμύτερη το φθινόπωρο.



Τα σχολεία άνοιξαν την 1η του Σεπτέμβρη, όμως το σχολείο 39 στο Χάρκοβο, το οποίο καταστράφηκε από τους ρωσικούς βομβαρδισμούς τον περασμένο Μάρτιο, είναι εγκαταλειμμένο και τα μαθήματα πλέον γίνονται μέσω διαδικτύου.

Μια καλοστημένη επιχείρηση

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**



Όταν την περασμένη βδομάδα ο Στέφανος Στεφάνου ζήτησε από τον υπουργό Οικονομικών συνάντηση για το θέμα της φορολογίας των κερδών, ο τελευταίος απαντούσε στο αίτημα από το twitter και με ειρωνεία.

«Αγαπητέ Στέφανε, το ΑΚΕΛ να καταθέτει και να ψηφίζει (αντισυνταγματική) μείωση του ΦΠΑ ξέρει. Να αυξήσει (συνταγματικά) τους φόρους με πρόταση νόμου δεν ξέρει. Εν πάση περιπτώσει, θα βρεθούμε» έλεγε σκωπτικά. Ήταν μία στιχομυθία όμως που εκτυλίσσoταν λίγες μέρες μετά την δημοσιοποίηση της έκθεσης του γενικού ελεγκτή για τα χρυσά διαβατήρια. Τα ευρήματα της οποίας εξέθεταν, μεταξύ άλλων, ανεπανόρθωτα το υπουργείο Εσωτερικών και έστειλαν διφορούμενα μηνύματα. Είτε ότι οι κατά διαστήματα επικεφαλής ήταν ανεπαρκείς χειριζόμενοι το θέμα με το μπαλάνισμα «τικ τζε επέρναν!» είτε ότι οι χειρισμοί τους ήταν εγκληματικά ύποπτοι. Ο Κωνσταντίνος Πετρίδης για παράδειγμα, που επικειρούσε να παραδώσει μαθήματα Συνταγματικού Δικαίου και έκανε αστειάκια στην αντιπολίτευση, είχε το χαρτοφύλακιο, σε μία περίοδο που ο αριθμός των πολιτογραφήσεων είχε εκτιναχθεί.

Σε ένα φυσιολογικό κράτος, βεβαίως, όπου οι πολίτες έχουν απαιτήσεις από τα πολιτικά πρόσωπα, οι αρμόδιοι υπουργοί θα είχαν το πθικό ανάστημα είτε να σταθούν ανάχωμα μπροστά στις παρατυπίες είτε να παραιτηθούν για λόγους πολιτικής ευθιγίας μπροστά σε αυτό το μεγάλο φαγοπότι. Σε ένα τέτοιο φυσιολογικό κράτος για παράδειγμα, ένας υπουργός που σιώπησε μπροστά σε όλη αυτή την διαπλοκή βάζοντας την υπογραφή του στις παρατυπίες, δεν θα διεκδικούσε το ανώτατο αξίωμα. Πόσο μάλλον να θεωρείται άμωμος και αμόλυντος. Στην Κύπρο, ωστόσο, θα αρκούμασταν αν μπροστά στα όσα αποκαλύπτονται εκ των υστέρων, όλοι αυτοί ητρώσαν σιγή. Να ήταν στοιχειωδώς σεμνοί, σεβόμενοι, αν μη τι άλλο, τη νομιμοσύνη μας.

Να μην υποτιμούν τη νομιμοσύνη μας, γιατί οι τελείες που ενώνονται σιγά σιγά από το πόρισμα Νικολάτου, την έκθεση Καλογήρου, τις καταθέσεις των εμπλεκόμενων και τα τελευταία ευρήματα του γενικού ελεγκτή δημιουργούν την αίσθηση πως μία ολόκληρη κυβέρνηση λειτουργούσε λίγο πολύ σαν μία καλά οργανωμένη επιχείρηση γύρω από το Κυπριακό Επενδυτικό Πρόγραμμα. Μια επιχείρηση από την οποία βολικά πλούτιζαν οι λίγοι και το κράτος έμενε εκτεθειμένο. Από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, του οποίου (πρώην)

δικηγορικό γραφείο έβγαλε 57 πολιτογραφήσεις, στην εμπλοκή των δικηγορικών γραφείων μελών του Υπουργικού Συμβουλίου. Ένα συνονθύλευμα παρατυπίας που περιμένει πλέον από τη γενική εισαγγελία την παραδειγματική τιμωρία. Από τη γενική εισαγγελία της οποίας προΐστανται τελικά πολύ βολικά δύο πρώην μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου. Και που μόνο να παρατηρήσει κανείς τις φωτογραφίες του γενικού εισαγγελέα να διασκεδάει προ ημερών με τον Πρόεδρο αντιλαμβάνομαστε πόσο ζεστά α πάρει τον έλεγχο των προεδρικών χειρισμών.

Θα μπορούσε όμως σε όλο αυτό να μπει μια τελεία στον διασυρμό με την αποχώρηση του Νίκου Αναστασιάδη; Οι καταγγελίες του βουλευτή του ΑΚΕΛ Χρίστου Χριστοφίδη την βδομάδα που πέρασε, που παρουσιάζουν επενδυτές του Κυπριακού Επενδυτικού Προγράμματος να κάνουν εισφορές χιλιάδων ευρώ στο κυβερνών κόμμα, αποκαλύπτει πως ενώ το κράτος έχανε εκατομμύρια, ο Δημοκρατικός Συναγερμός επωφεληθήκε αδρά από το Πρόγραμμα Επενδύσεων.

Και επειδή θα επιχειρήσουν να μας πείσουν πως όλες αυτές οι εισφορές έγιναν τυχαία γιατί οι επενδυτές θαύμασαν το έργο του κυβερνώντος κόμματος και είχαν να το ενισχύσουν οικονομικά εμείς θα τους απαντήσουμε πως το επαναλαμβάνομε αυτό μοτίβο όπου επενδυτές που πολιτογραφούνται επιλέγουν τον ΔΗΣΥ για να κάνουν τις μεγάλες εισφορές τους, εμπλέκει πλέον και τον Αβέρωφ Νεοφύτου στον μεγάλο λεκέ των πολιτογραφήσεων.

Υπάρχει συνεπώς κάποιος που εξακολουθεί να πιστεύει πως άλλο ο Νίκος Αναστασιάδης και άλλο ο Αβέρωφ Νεοφύτου; Σε αυτό τον προεκλογικό θα ξανασυστηθούν. Το αφήγημα που είχε κτιστεί όλο αυτό το διάστημα, ότι άλλη είναι η φιλοσοφία του Νίκου Αναστασιάδη και άλλη, πιο προοδευτική και πιο φιλελεύθερη, του Αβέρωφ Νεοφύτου αποδομείται μέρα με τη μέρα. Όχι μόνο γιατί τις κρίσιμες στιγμές του Κυπριακού—ενώ προειδοποιούσε δηλαδή για εθνικό τσουνάμι—κρύφτηκε στις Μαλδίβες και στην Αφρική για να μην εκτεθεί, ούτε γιατί για να κερδίσει λίγες ψήφους συνταυτίστηκε με την πολιτική Νουρά στο μεταναστευτικό θεσμοθετώντας με το ξενοφοβικό του παραλήρημα τον ρατσισμό, αλλά γιατί πλέον επιβεβαιώνεται πως και ο ΔΗΣΥ επωφεληθήκε εμμέσως και αδρά από τον μεγαλύτερο λεκέ της κυβέρνησης Αναστασιάδη, το σκάνδαλο των πολιτογραφήσεων.

economidoum@kathimerini.com.cy

Ο μοιραίος Γκόρμπι

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**



«Οικοδομώντας ένα νέο κόσμο» ήταν ο τίτλος στο εξώφυλλο του περιοδικού Time με ημερομηνία 11 Δεκεμβρίου 1989. Στα χαμογελαστά πρόσωπα του Τζορτζ Μπους και του Μιχαήλ Γκορπατσόφ κανένα σημάδι δεν πρόδιδε αυτό που θα συνέβαινε δύο χρόνια αργότερα: την εκκωφαντική κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης. Αυτό που ο Φράνσις Φουκουγιάμα, από υπερβάλλοντα ζήλο μάλλον, διατύπωσε με τη φράση: «Ίσως να είμαστε μάρτυρες του τέλους της ίδιας της Ιστορίας».

Πολλά έχουν λεχθεί για τον τελευταίο σοβιετικό ηγέτη. Πολλά και αντιφατικά καθώς δεν έλειψαν και αυτοί που τον κατηγόρησαν για προδοσία. Σε αυτό που υποθέτω θα συμφωνήσουμε όλοι, είναι ότι ο Γκόρμπι υπήρξε ο μοιραίος άνθρωπος σε ένα από το πιο κρίσιμα σταυροδρόμια της Ιστορίας. Το αποτύπωμα του είναι ορατό και ευδιάκριτο καθώς σημάδεψε το τέλος μιας ολόκληρης εποχής. Μιας εποχής καλών προθέσεων ενδεχομένως, αλλά και εγκλημάτων εν ονόματι της κομμουνιστικής ιδεολογίας που χρησιμοποιήθηκε προς όφελος της κομματικής ελίτ. Αν δεν είχε βεβαίως σαπίσει από μέσα το οικοδόμημα του υπαρκτού σοσιαλισμού κανένας Γκορμπιατσόφ, όσο χαρισματικός κι αν ήταν, δεν θα μπορούσε να διαλύσει μια υπερδύναμη όπως την ΕΣΣΔ. Αλλά το «μέσα» είχε κακοφορμώσει τόσο που χρειαζόταν μονάχα μια θρυαλλίδα για να γίνουν όλα στάχτη. Η έλλειψη υλικών αγαθών ήταν η μια όψη του νομίσματος. Η έλλειψη ελευθερίας όμως, σε ένα κοινωνικό και πολιτικό περιβάλλον με όρους Μεγάλου Αδελφού, ήταν η άλλη και πολύ πιο διαβρωμένη όψη της σοβιετικής πραγματικότητας.

«Μας χάρισε την ελευθερία αλλά δεν ξέραμε τι να την κάνουμε», δήλωσε ο οικονομολόγος Ρουσλάν Γκρίνμπεργκ όταν τον επισκέφθηκε τον Ιούνιο του νοσοκομείο όπου νοσηλευόταν. Μια πικρή αλήθεια, η οποία επιβεβαιώνεται από το μεγάλο πλιάτσικο της μετά-σοβιετικής εποχής. Ο εθνικός πλούτος κατέληξε στα χέρια μεμονωμένων προσώπων εν μία νυκτί. Οι ολιγάρχες αντικατέστησαν το κομματικό κατεστημένο και οι φτωχοί σοβόκ, οι πάλαι ποτέ κόκκινοι πολίτες, παρέμειναν υποπαγμένοι στα γρανάζια του συστήματος. Μια νέα εποχή, αντίστοιχα σκοτεινή και ανελεύθερη, ξεκινά. Από το 1992 έως σήμερα, 82 δημοσιογράφοι και άνθρωποι των media έχασαν τη ζωή τους σε μια μετωπική σύγκρουση με το νέο Ρωσικό καθεστώς. «Η προπαγάνδα έχει πείσει την πλειοψηφία του ρωσικού λαού πως η δημοκρατία είναι επιβλαβής και πως οδηγεί σε κατάρρευση. Γι’ αυτό στους περισσότερους αρέσει η ιδέα μιας δικτατορίας με δημοκρατικό προσωπείο», δήλωσε ο βραβευμένος με Νόμπελ Ειρήνης δημοσιογράφος Ντμίτρι Μουράτοφ. Βρισκόμαστε πια στην εποχή Πούτιν. Του νέου Πατρουλάη, ο οποίος ονειρεύεται την αναβίωση της Μεγάλης Ρωσίας, ένα κράμα τσαρικού και σοβιετικού μεγαλοϊδεατισμού κάτω από τη σιδηρά του πυγμή. Η εισβολή στην Ουκρανία αποτελεί ένα απτό δείγμα του νέου ρωσικού επεκτατισμού. Και είναι τρομακτικό, αν αναλογιστούμε ότι πάνω από 15.000 άνθρωποι έχουν συλληφθεί από την έναρξη του πολέμου, άλλοι επειδή κρατούσαν ένα λευκό χαρτί κι άλλοι ένα αντίγραφο του «Πόλεμος και Ειρήνη» του Τολστόι.

Δεν έχουν νόημα οι νεκρολογίες για τον Μιχαήλ Γκορμπιατσόφ όταν απλώς ανασύρουν τους σκελετούς από την σοβιετική ντουλάπα. Πάνε αυτά, τα σκόρπισαν οι άνεμοι της Ιστορίας. Το σήμερα μετράει: Η δυστοπική πραγματικότητα μιας χώρας που συνεχίζει να μην γνωρίζει τι εστί δημοκρατία. Ο Γκόρμπι πριν από 30 χρόνια άλλαξε τον ρου της Ιστορίας. Αν’ εκεί και πέρα αποτελεί προσωπική ευθύνη του καθενός να επιλέξει την σωστή πλευρά της Ιστορίας.

Υ.Γ. Αντί επιμνημόσυνου λόγου, μια φωνή από «Το τέλος του κόκκινου ανθρώπου» της Σβετλάνα Αλεξέβιτς: «...Προσπαθώ να μην είμαι σοβόκ. Τα καταφέρνω με δυσκολία. Δουλεύω σε έναν επιχειρηματία και τον μισώ. Δεν είμαι σύμφωνη με τη μοιρασιά της πίστας που λέγεται ΕΣΣΔ, με την «ιδιωτικοποίηση» της αρπαχτής. Δεν αγαπώ τους πλούσιους. Κορδώνονται στην τηλεόραση με τα παλάτια τους, με τις κάβες τους... Δεν πάει να κολυμπάνε στις χρυσές τους μπανιέρες μέσα σε γάλα. Εμένα γιατί μου το δίνουνουν; Δεν ξέρω πώς να ζήσω κοντά τους. Με προσβάλλει αυτό. Με κάνει να ντρέπομαι. Δεν θα αλλάξω πια. Έχω ζήσει πάρα πολύ καιρό στον σοσιαλισμό. Σήμερα είναι καλύτερη η ζωή, αλλά πιο αντιπροσωπευτική».

stavros.christodoulou@gmail.com

Ασκήσεις επί χάρτου στην Ε.Ε. για «ξήλωμα» του βέτο

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**



Σε τροχιά παρασκηνιακών διεργασιών, με πρωταγωνιστές το Βερολίνο, τις Βρυξέλλες και το Παρίσι εισέρχεται η προσπάθεια «ξήλωσης» του δικαιώματος αρνησιкурίας (βέτο) των κρατών-μελών της Ε.Ε, με επίκεντρο τα ζητήματα εξωτερικής πολιτικής, ασφάλειας και οικονομίας. Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι τους τελευταίους μήνες έχουν γίνει συζητήσεις σε ανώτατο πολιτικό επίπεδο και κοινοτικοί κύκλοι θεωρούν ότι έχει ωριμάσει ο καιρός προκειμένου να αρχίσει να καταρτίζεται και επισήμως ένας σχεδιασμός, ο οποίος πάντως θα απαιτήσει χρόνο για να υλοποιηθεί, καθώς απαιτείται αναθεώρηση των ευρωπαϊκών Συνθηκών. Όπως βεβαίως και ομοφωνία όλων των κρατών-μελών προς αυτή την κατεύθυνση, κάτι που αναδεικνύει ενδεχομένως και τον βαθμό δυσκολίας του εγχειρήματος.

Η πρόσφατη τοποθέτηση του Καγκελάριου της Γερμανίας Όλαφ Σολτς, ο οποίος

τάχθηκε υπέρ της «λήψης αποφάσεων κατά πλειοψηφία (σ.σ. ειδική πλειοψηφία)», κάνοντας λόγο για «απομάκρυνση από την αρχή της ομοφωνίας», είναι ενδεικτική των προθέσεων του Βερολίνου, το οποίο εδώ και αρκετά χρόνια, από την περίοδο της διακυβέρνησης Μέρκελ, είχε αρχίσει να προλείπει για την κατάργηση του δικαιώματος βέτο, το οποίο αποτελεί το μοναδικό ενδεχομένως εργαλείο των μικρών κρατών της Ε.Ε. προκειμένου να περάσουν τις θέσεις τους, («στο μέτρο του δυνατού»), σε μια διαπραγμάτευση με τους «ιοχυρούς εταίρους».

Το Βερολίνο που μόνο να κερδίσει έχει από μια τέτοια ενδεχόμενη εξέλιξη, επιστρατεύει και επικαλείται τη στάση που επέδειξε και επιδεικνύει η Ουγγαρία, η οποία με μοχλό πίεσης το βέτο, είχε επιβάλει το φρενάρισμα ευρωπαϊκών αποφάσεων γύρω από το προσφυγικό/μεταναστευτικό. Και πιο πρόσφατα, οριοθέτησε σε σημαντικό βαθμό το πλαίσιο των ευρωπαϊκών κυρώσεων σε βάρος της Ρωσίας, εξοργί-

ζοντας Βρυξέλλες και Βερολίνο.

Η στάση της Ουγγαρίας ή της Πολωνίας (σε άλλες περιπτώσεις που δεν σχετίζονται με τη Ρωσία), αποτελούν όμως μόνο την μια όψη του νομίσματος. Αυτήν που επιστρατεύουν το Βερολίνο, το Παρίσι και οι Βρυξέλλες για να «ξηλώσουν» το δικαίωμα άσκησης βέτο. Υπάρχει όμως και η άλλη όψη, η οποία αφορά στα ζωτικά συμφέροντα μικρών κρατών-μελών, τα οποία χωρίς τη δυνατότητα επιστράτευσης και επίκλησης του δικαιώματος βέτο, θα είναι καταδικασμένα εκ των πραγμάτων να ακολουθούν τη γραμμή που επιβάλλουν η Γερμανία και η Γαλλία με τη συνδρομή των ηγετών των θεσμικών οργάνων της Ε.Ε.

Αν επιχειρήσουμε να ανατρέξουμε στα ανοικτά μέτωπα της Κύπρου, θα διαπιστώσουμε ότι εάν η Λευκωσία δεν διατηρούσε δικαίωμα βέτο, το Κυπριακό θα ήταν ήδη λυμένο από το 2004, με βάση την πρόταση της Κομισιόν για απευθείας εμπόριο από τα κατεχόμενα, καθιστώντας το ψευδοκράτος, «Ταϊβάν της Μεσογείου», η οποία

θα ήταν de facto αναγνωρισμένη (αλλά όχι de jure). Παράλληλα, η Κύπρος δεν θα μπορούσε να φρενάρει την προσπάθεια ανοίγματος διαπραγματευτικών κεφαλαίων της Τουρκίας, στην οποία είχε επιδοθεί ο Ζαν Κλοντ Γιούνκερ δίνοντας άτυπα σημειώματα και υποσχέσεις προς την Άγκυρα και αδιαφορώντας για τις απειλές που εκτόξευε το ίδιο διάστημα το τουρκικό καθεστώς κατά της Λευκωσίας, την οποία είχε αφήσει ουσιαστικά και επικοινωνιακά ακάλυπτη. Ομοίως και στο ζήτημα της συμμετοχής της Τουρκίας σε δράσεις της Μόνιμης Διαρθρωμένων Συνεργασίας της Ε.Ε (PESCO), στην οποία η Άγκυρα προσπάθησε να εισχωρήσει με τις ευλογίες κάποιων εταίρων της Κύπρου στην Ε.Ε, αλλά οι ενέργειες του κυπριακού ΥΠΕΕ με μοχλό την υποχρέωση λήψης αποφάσεων με ομοφωνία, φρέναρε την όλη προσπάθεια.

Όπως βεβαίως και στο ζήτημα του εταιρικού φόρου, το οποίο υπήρξε για μεγάλο χρονικό διάστημα ένα τεράστιο κεφάλαιο διαφωνιών μεταξύ των ισχυρών κρατών-

μελών και των μικρών, περιλαμβανομένων της Ιρλανδίας και της Κύπρου, οι οποίες διατηρούσαν την δυνατότητα άσκησης βέτο και συνεπώς έναν ισχυρό μοχλό διαπραγμάτευσης.

Όλα αυτά καταδεικνύουν την ανάγκη συντονισμού και αναζήτησης συμμαχιών μεταξύ των μικρών και μεσαίων κρατών-μελών, περιλαμβανομένων της Κύπρου και της Ελλάδας, ώστε οι προτάσεις που κάποια στιγμή θα έρθουν στο τραπέζι, για «ξήλωμα» του δικαιώματος βέτο, να μην αποτελέσουν «έκπληξη». Αλλά να τύχουν απάντησης, η οποία θα διασφαλίζει μικρά και μεσαία κράτη-μέλη και δεν θα οδηγήσει σε μια Ε.Ε. δύο και τριών διαφορετικών ταχυτήτων, παρέχοντας και μέσο των Συνθηκών στα μεγάλα και ισχυρά κράτη-μέλη τη δυνατότητα επιβολής αποφάσεων και πολιτικών, ακόμη κι αν αυτές συγκρούονται με ζωτικά συμφέροντα των «μικρών» και των μεσαίων» της Ε.Ε.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Δύσκολες ισορροπίες

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**



Η εκλογή του Κυριάκου Μητσοτάκη στην ηγεσία της Ν.Δ. δεν ήταν μια αναμενόμενη εξέλιξη. Η Κεντροδεξιά αναζητούσε τον άνθρωπο που θα κέρδιζε τον Αλέξη Τσίπρα και θα εξέφραζε το ισχυρό αντι-ΣΥΡΙΖΑ ρεύμα. Ο ίδιος δεν ήταν όμως κομμάτι της παραδοσιακής Δεξιάς η οποία είχε καταφύγει άλλη μια φορά σε έναν Μητσοτάκη, τότε όμως για να κερδίσει τον Ανδρέα Παπανδρέου που έμοιαζε ανίκαντος. Για πολλούς βετεράνους της Ν.Δ. ο Κυρ. Μητσοτάκης ήταν «ποταμίσιος», βρισκόταν δηλαδή πιο κοντά στις θέσεις του Ποταμιού από ό,τι στις απόψεις ενός δεξιού ψηφοφόρου. Ή όπως συχνά έλεγαν, «δεν κάνω κέφι να πω ένα κρασί μαζί του». Παρ' όλα αυτά κέρδισε τη μάχη για την αρχηγία και εν συνεχεία εδραιώθηκε στο κόμμα και κέρδισε θριαμβευτικά την τελική μάχη με τον κ. Τσίπρα. Και αυτό γιατί έπαισε μια ισχυρή μάζα κεντρώων ψηφοφόρων ότι θα μπορούσε να γυρίσει σελίδα και να βάλει τη χώρα στον δρόμο των μεταρρυθμίσεων.

Στον δρόμο για τις εκλογές δεν μπόρεσε να αλλάξει ουσιαστικά το κόμμα, γιατί ως γνωστόν τα μεγάλα βαπτόρια δεν στρίβουν εύκολα. Μετά όμως επέλεξε να κυβερνήσει με έναν στενό κύκλο επιτελών, οι οποίοι ουδεμία σχέση είχαν με το κόμμα. Όπως ήταν αναμενόμενο, αυτό δημιούργησε τριβές και τραυματίσε εγωισμούς. Και σε μια χώρα χωρίς στέρεους μηχανισμούς και θεσμούς κατέληξε στην υπερυγκέντρωση εξουσίας σε 2-3 άτομα.

Ο πρωθυπουργός κυβέρνησε πάντως κρατώντας μια ισορροπία, προχώρησε μεταρρυθμίσεις (παιδεία, ψηφιοποίηση, πολιτική προστασία), δεν ακούμπησε κάποιους ζωτικούς

τομείς (Δικαιοσύνη), φρόντισε την αμυντική θωράκιση της χώρας και είχε ένα επαρκές «ρεπερτόριο» για το παραδοσιακό κομματικό κοινό. Η πολιτική του κυριαρχία ήταν αδιαμφισβήτητη, με μεγάλη αποδοχή εντός και εκτός της χώρας.

Ο θυμός με τα lockdowns, οι πυρκαγιές και διάφορες «στραβές» δεν τον ακούμπησαν.

Η υπόθεση των υποκλοπών άλλαξε το σκηνικό. Οι «μέτοχοι», μικροί και μεγάλοι, του κόμματος βρήκαν την ευκαιρία να εκδηλώσουν τον θυμό τους γιατί κυβερνούσε μόνος του. Οι κεντρώοι προσπαθούν να καταλάβουν τι συνέβη και αν πρόκειται για ένα ατόπημα στο οποίο οδήγησε η στιγμιαία έλλειψη κρίσης ή αν φωτίστηκε ένας τρόπος διακυβέρνησης που δεν είχε σχέση με το προφίλ του κ. Μητσοτάκη.

Ο πρωθυπουργός έχει μπροστά του μια δύσκολη πρόκληση. Πρέπει να πείσει τους παραταξιακούς εταιρους ότι μπορεί και θα κυβερνήσει με έναν άλλο τρόπο από εδώ και πέρα. Και ταυτόχρονα τους μη παραταξιακούς ότι μπορεί να συνεχίσει κάποιες μεταρρυθμίσεις και πως ό,τι συνέβη με τις υποκλοπές ήταν μια εξαίρεση και πως εν πάση περιπτώσει δεν θα επαναληφθεί.

Ο κ. Μητσοτάκης έχει απέναντί του ένα δύσπιστο κοινό. Έχει βέβαια ένα βασικό «όπλο», το γεγονός πως κανένας παραδοσιακός δεξιός ψηφοφόρος δεν θέλει την επιστροφή του ΣΥΡΙΖΑ στην εξουσία και κανένας κεντρώος δεν μπορεί να σκεφθεί τι άλλο μπορεί να ψηφίσει. Θα ήταν λάθος όμως να τους θεωρήσει δεδομένους. Γιατί οι δεξιοί ψηφοφόροι έχουν δείξει ότι κάθονται και σπίτι τους την ημέρα των εκλογών, ενώ οι κεντρώοι σκαίνονται να τους θεωρούν «αγκιστρωμένο ψάρι».

Καραμανλικά διάφορα

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**



Είναι πολιτικά πολύ ευφυής ο πρώην πρωθυπουργός Κώστας Καραμανλής ώστε να αγνοεί ότι η αναφορά του στο θέμα των υποκλοπών που συντάρασσει την πολιτική σκηνή—κατά την ομιλία του στα Ανώγεια της Κρήτης—θα προκαλούσε μείζονες αναταράξεις. Κάθε άλλο. Εκρινε όμως ότι ήταν σκόπιμο και αναγκαίο να ομιλήσει.

Και ανεξαρτήτως των θεσμικών επιχειρημάτων που ανέπτυξε γύρω από την πράγματι «ανόητη» απόφαση παρακολούθησας των τηλεφωνικών συνδιαλέξεων του τότε υποψήφιου προέδρου του ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΑΑ Νίκου Ανδρουλάκη και του δημοσιογράφου Αθανάσιου Κουκάκη, η ομιλία του κ. Καραμανλή είχε σαφώς και στόχευση «παραταξιακή».

Κάποιοι βεβαίως αμφιβάλλουν—και ίσως δεν έχουν δίκιο—εάν η Ν.Δ. εξακολουθεί να είναι «παράταξη», που κάποτε την ονόμαζαν Δεξιά, αργότερα Κεντροδεξιά και σήμερα Φιλελεύθερη. Ή εάν σταδιακά δεν έχει εκπίσει σε σύστημα νομής ή διαχειρίσεως της εξουσίας. Αλλά αυτό είναι άλλο θέμα.

Σκανδάλισε ιδιαιτέρως ορισμένους η θέση του κ. Καραμανλή ότι «η επίκληση του απορρήτου σε τέτοιες περιπτώσεις υποτάσσεται στην ανάγκη κάθαρσης του δημοσίου βίου». Αναμενόμενο από μίαν άποψη, διότι η τοποθέτηση του πρώην πρωθυπουργού σαφέστατα αποκλίνει από την πολιτική της κυβερνήσεως κατά τη διαχείριση του μείζονος προβλήματος που έχει ανακύψει.

Η στίλη δεν θα αξιολογήσει την ορθότητα ή το αβόσιμο αυτών των δύο προσεγγίσεων. Βεβαίως οι υπερασπιστές της διαφύλαξης του «απορρήτου» θα πρέπει να γνωρίζουν ίσως ότι εμμένοντας στην προσέγγισή τους καθιστούν τον κ. Μητσοτάκη στόχο «αυταρχικής

πολιτικής συμπεριφοράς»—όχι μόνον για την αντιπολίτευση αλλά και για πολλές έγκριτες εφημερίδες της Ευρώπης και των ΗΠΑ. Ας τα διαχειριστούν όμως τα θέματα αυτά κατά την κρίση τους οι αρμόδιοι.

Ο κ. Καραμανλής δεν επιδιώκει ασφαλώς ανατροπή του κ. Μητσοτάκη, που ήταν παρεμπιπτόντως ο μόνος πρόεδρος της Ν.Δ. που δεν αντιμετώπισε τη βάση της «εσωκομματικής αντιπολιτεύσεως», όπως συνέβη με τους Γεώργιο Ράλλη, Ευάγγελο Αβέρωφ, Κωνσταντίνο Μητσοτάκη, Μιλτιάδη Εβερτ και Αντώνη Σαμαρά.

Πέραν αυτού και μόνον η παρουσία των κ. Καραμανλή και Σαμαρά στην κοινοβουλευτική ομάδα της Ν.Δ. απέτρεψε την ανάδειξη ηγετικών φιλοδοξιών κάποιων βουλευτών που είναι λογικό να υπάρχει σε κόμματα εξουσίας.

Παρατηρήθηκε ωστόσο σημαντική αποξένωση βουλευτών αλλά και στελεχών της Ν.Δ. που ανήκουν στη λεγόμενη «λαϊκή Δεξιά» λόγω της υπεροπτικής συμπεριφοράς κάποιων ενόικων του Μαξίμου.

Αλλά ένα κόμμα δεν είναι ανώνυμη πολυεθνική εταιρεία που διοικείται από διευθύνοντες συμβούλους. Ερωτηθείς κάποτε ο Χέλμουτ Κολ πώς κατένεμε τον χρόνο του όταν ασκούσε το αξίωμα του καγκελαρίου απάντησε: «Τη μισή μέρα ασχολούμουν με το κόμμα και την άλλη μισή με την κυβέρνηση».

Ίσως σε αυτούς τους ψηφοφόρους της Ν.Δ. να απευθύνθηκε ο κ. Καραμανλής καλώντας τους όχι βεβαίως σε εξέγερση, αλλά επιχειρώντας να αποκαταστήσει νέες ισορροπίες. Δεν είναι τυχαίο ότι την επομένη «κύκλοι» από τις δύο πλευρές μιλούσαν για «ταυτότητα πλέψεων». Τέλος οι μαντινάδες. Μήνυμα «ενόπτιος» εξέπεμψε η παρουσία του κ. Μητσοτάκη και του υπουργού Μεταφορών Κ. Καραμανλή στις Σέρρες. Κάποιοι ελπίζουν πως ίσως κάτι αλλάξει τελικώς...

Από τον Πλάτωνα στον Μικ Τζάγκερ

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Πολύ θα ήθελα να μπορούσα να δημοσιεύω, αν όχι όλες, τουλάχιστον ένα μεγάλο μέρος των ηλεκτρονικών επιστολών που έλαβα για τη διδασκαλία της λογοτεχνίας στο σχολείο. Το τονίζω: διδασκαλία της λογοτεχνίας, κοινώς της ζωντανής ελληνικής γλώσσας, και όχι αυτού του τεχνικού—και εν μέρει τεχνητού—κατασκευάσματος που το αποτελούν κανόνες αποχρωμασμού από την εκφραστική τους δύναμη. Ενα νόημα που ακολουθεί την ελληνική ύπαρξη από τον καιρό του Κοραή ακόμη: «πόσον γελοίο ο τύφος της κεφαλής μου γεννημένος από τον συνήθως και κοινώς τότε δεδομενον τίτλον, Λογιώτατος ή Σοφολογιώτατος, εις όλους χωρίς εξαίρεσιν τους γνωρίζοντας τας κλίσεις των ονομάτων και τας συζυγίας των ρημάτων» (Προλεγόμενα, Τόμος Α', ΜΙΕΤ).

Σήμερα ψάχνουμε κλίσεις και συζυγίες για να διαβάσουμε τη λογοτεχνία. Είναι οι λεγόμενοι «κειμενικοί δείκτες». Αυτοί ματαιώνουν το αίσθημα του κειμένου, της γλώσσας, και αυτοί μεταμορφώνουν τη γοντεία του έργου των λογοτεχνών μας σε ψυχρή ασχμία με την οποία οι έφηβοι δεν θέλουν να έχουν καμία σχέση. Χίλιες φορές τα play station και τα reality από την ανάγνωση της λογοτεχνίας και, εννοείται, από τον βασανιστικό κορσέ της ελευθερίας της σκέψης που ακούει στο όνομα «έκθεση ιδεών».

Την περίοδο της εφηβείας μου ήταν η χρυσή εποχή του ροκ. Stones, Doors, Kinks, Pink Floyd. Τους λάτρευα, ήθελα να τους μοιάσω και να φοράω τα ρούχα που φορούσαν. Για του λόγου το αληθές, πήγα σκαστός από το σπίτι στη συναυλία των Stones στο γήπεδο της Λεωφόρου Αλεξάνδρας. Ήταν Δευτέρα, την Παρασκευή της ίδιας εβδομάδας έγινε το πραξικόπημα και η συναυλία διεκόπη από την αστυνομία όταν ο Μικ Τζάγκερ πέταξε ένα κόκκινο γαρύφαλλο στο κοινό τραγουδώντας το «Lady Jane».

Για κάποιον περιεργό λόγο, την ίδια εποχή διάβαζα Τερζάκη και Βενεζή στην κλασική σειρά της «Εστίας» και άκουγα Εγγονόπουλο να απαγγέλλει Μπολιβάρ στη σειρά της Δευτέρας, την Παρασκευή της ίδιας εβδομάδας έγινε το πραξικόπημα και η συναυλία διεκόπη από την αστυνομία όταν ο Μικ Τζάγκερ πέταξε ένα κόκκινο γαρύφαλλο στο κοινό τραγουδώντας το «Lady Jane». Για κάποιον περιεργό λόγο, την ίδια εποχή διάβαζα Τερζάκη και Βενεζή στην κλασική σειρά της «Εστίας» και άκουγα Εγγονόπουλο να απαγγέλλει Μπολιβάρ στη σειρά της Δευτέρας, την Παρασκευή της ίδιας εβδομάδας έγινε το πραξικόπημα και η συναυλία διεκόπη από την αστυνομία όταν ο Μικ Τζάγκερ πέταξε ένα κόκκινο γαρύφαλλο στο κοινό τραγουδώντας το «Lady Jane».

Την ελευθερία που μου έδειχναν οι ροκάδες μουσικοί;—σημειωτέον, τότε τους Stones τους παρουσίαζε ο Νίκος Μαστοράκης στην εκπομπή του κάθε Παρασκευή. Χρειάστηκαν δεκαετίες, και πολλές ώρες απολαυστικής ανάγνωσης, για να μπορέσω να εξορθολογίσω τις αντιφάσεις της εφηβείας μου. Σήμερα μπορώ να το πω μετά λόγου γνώσεως: η λογοτεχνία, ασχέτως των ιδεών που μεταφέρει, είναι ένα όχημα ελευθερίας της σκέψης όταν ανοίγει δρόμους για την έκφρασή της. Ναί. Για να μην παρεξηγηθώ, δεν είμαι τόσο πλθιος ώστε να πιστεύω πως κάθε κείμενο που δηλώνει «λογοτεχνία» υπερασπίζεται την ελευθερία της σκέψης.

Και στο σημείο αυτό φτάνουμε στην αξία των λεγόμενων «κλασικών». Περιφρονημένοι, απαξιωμένοι, οι λεγόμενοι κλασικοί είναι βορά στις αράχνες και στα ακάρεα στα ψηλά ράφια της βιβλιοθήκης, όπως περιγράφει ο Σουίφτ στον «Πόλεμο των βιβλίων». Χρειάστηκαν χρόνια, με τις επιβραβεύσεις τους και τις απογοητεύσεις τους, για να καταλάβω την αξία των λεγόμενων «κλασικών». Χρειάστηκαν δεκαετίες για να καταλάβω ότι αυτό που μου επέτρεπε να συνδυάσω

μέσα μου τους Stones με τον Camus, τον Καβάφη ή τον Καζαντζάκη—όλοι στην ίδια εποχή και ό,τι ήθελε προκύψει—ήταν το αίσθημα ότι όλοι αυτοί, με όλες τους τις διαφορές, τελούσαν υπό την προστασία ενός υμένο που τους επέτρεπε να συνυπάρχουν στον ίδιο κόσμο. Ήταν η κλασική παιδεία. Αυτή μου έδινε τη δυνατότητα να κρίνω τι είναι λογοτεχνία. Το big bang από όπου είχαν ξεκινήσει όλοι αυτοί οι πλανήτες. Την είχα μπροστά στα μάτια μου. Λίγο αν άπλωνα τα χέρια μου, θα έκοβα κομμάτια της. Όμως οι καιροί κοίταζαν αλλού. Δικτατορία στην Ελλάδα, Μάης του '68 στην Ευρώπη, Μαρξ και Φρόντ υποχρεωτικά αναγνώσματα. Η αντίληψη περί κλασικού είχε ξωκείλει στα ρηχά. Λες και πέρα από τον 19ο αιώνα δεν υπήρχε παρά μόνον σκοτάδι.

Οφείλω να πω πως σ' αυτά τα ρηχά έχει ξωκείλει η σημερινή παιδεία μας. Κι εκεί, στην άμμο, βάλτωσε η ανάσα της ελευθερίας που της έδιναν οι λεγόμενοι «κλασικοί» στη διάρκεια τόσων αιώνων ιστορίας. Κάναμε ένα μεγάλο άλμα από τον Πλάτωνα στον Μικ Τζάγκερ. Το ερώτημα είναι αν ήταν το τελευταίο.



ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

Κάτι ακόμα για το είδωλο της «προόδου»

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Ο κανόνας είναι ότι οι συλλογικότητες βραδυπορούν, η ωρίμανση συλλογικών επιγνώσεων εμφανίζει ανυπόφορη καθυστέρηση. Χρειάζεται χρόνος πολλός, μετρημένος με τη διαδοχή γενεών, για να γίνουν κοινή συνειδηση δεδομένα που η οξυδερκεία των ολίγων ευστοχα και έγκαιρα εντοπίζει.

Πέρασαν κάπου εκατό χρόνια για να αρχίσουμε να υποψιαζόμαστε, κατά πλειονότητα, οι Νεοέλληνες (χάρη στη λεγόμενη «γενιά του '30») ότι δεν είναι απαραίτητως αφορμή ντροπής ο πολιτισμός του λαού μας στους αιώνες της Τουρκοκρατίας. Χρειάστηκαν μεγάλα αναστήματα ερευνητών της Ιστορίας και τεχνοκριτικών, για να αρχίσει να ραγίζει η συλλογική μας βεβαιότητα ότι «Βυζάντιο» σημαίνει σκοτάδι και βαρβαρότητα. Επρεπε να αναγνωριστεί με θαυμασμό από τους δυο νομιεπιστες ποιητές μας η κριτική οξυδερκεία και η λογοτεχνική αξία του Μαρκυγιάννη και του Παπαδιαμάντη, για να αρχίσει να μειδιά η νεοελληνική κοινωνία με κάποιους αφελαίς αφορισμούς του Κ.Θ. Δημαρά.

Μεσολάβησαν εκατόν πενήντα περίπου χρόνια από την «αυθεντία» του Κοραή, για να μπορεί ο Τοσάρουκς να ειρωνεύεται τον μεταπρατισμό μας των Ελλήνων, τον άκριτο και επαρχιώτικο θαυμασμό μας για ό,τι φάνταζε «εφά-

μιλλον των ευρωπαϊκών». Στο μεταξύ προλάβανε να καταστρέψουμε οριστικά και ανεπίστροφα το κάλλος της ελληνικής γης, να μεταμορφώσουμε την «οικιστική συλλογικότητα» σε κόλαση αυτοβασανισμού μας. Και συνεχίζουμε αχαλίνωτοι τον «εξευρωπαϊσμό» μας καίγοντας και τοιμεντώνοντας ή ατιμάζοντας κάθε σπιθαμή της ελλαδικής επικράτειας.

Δυο αιώνες τώρα η κατ' όνομα νεοελληνική κοινωνία μοιάζει να μη θέλει να συνειδητοποιήσει την τραγική σχιζοφρένεια που καθόρισε τον μετασχηματισμό της: από πολυφυλετική έκφανση ενιαίου πολιτισμού σε τραγική σχιζοφρένεια της απομίμησης «κράτους». Καμώνεται ότι θαυμάζει, αλλά ταυτόχρονα ντρέπεται για τον «βυζαντινό» και «μετα-βυζαντινό» πολιτισμό της, πηληκίζει την εργαλειική «ανάπτυξη» της Δύσης. Δυο αιώνες τώρα, η ανεπίγνωστη σχιζοφρένεια γεννάει αλληπάλληλους οδοντρώδεις διχασμούς και πολώσεις:

Δημοτικιστών και Καθαρευουσιστών, Βενιζελικών και Βασιλικών, Κομμουνιστών και Εθνικοφρόνων, Προοδευτικών και Συντηρητικών.

Η συλλογική ωρίμανση σε καιριες συνειδητοποιήσεις χρειάζεται πολλές γενιές, δεκαετίες πολλές ή και αιώνες για να συντελεστεί. Ακόμα και σήμερα, πόσοι Νεοέ-

λληνες συνειδητοποιούν ότι με την ίδρυση «κράτους» Ελλαδικού, σήμανε το ιστορικό τέλος του Ελληνισμού. Ίσως να μη γινόταν διαφορετικά, να ήταν μονόδρομος το «εθνικό κράτος». Όμως με την ίδρυσή του τελειώνει ο Ελληνισμός. Ως τότε, ακόμα και κάτω από φριχτή δουλεία, οι Έλληνες κατόρθωναν να παράγουν πολιτισμό: ποίηση, μουσική, αρχιτεκτονική, κοινωνικούς και συντεχνιακούς θεσμούς, απaráμιλλη λαϊκή τέχνη.

Από την ίδρυση του ελλαδικού κράτους και μετά, παράγονται μόνο μίμηση και μεταπρατισμός. Με καλές, κάποτε και εξαιρετικές επιδόσεις, αλλά μόνο απομίμησης των δυτικών σχολών, θεσμών, ιδεολογημάτων.

Από την ίδρυσή του το ελλαδικό κράτος θεμελιώνει την εξωτερική του πολιτική, αλλά και σύνολη τη λειτουργία του πολιτικού του συστήματος, στην αξιωματική βεβαιότητα ότι «ανήκομεν εις την Δύση»—στην αυτονόητη για κάθε Έλληνα πεποίθηση ότι η νεωτερική Δύση οφείλει τα θεμέλια του πολιτισμού της στην Ελλάδα, ότι «εμείς» της δώσαμε τα φώτα, επομένως μπορούμε να απαιτούμε, ρητά ή έμμεσα, ανταπόδοση.

Πιστεύουμε οι Νεοέλληνες ότι οι δυσλειτουργίες του ελληνόνημου κρατίδιου που, με άκρα συγκρατά- βαση επιτρέπουν οι Δυτικοί να

υπάρχει, θα λιγοστεύουν όσο θεσμοί, λειτουργίες και νοο-τροπία θα πειθαρχούν όλο και πιο πειθήνια στο αυθεντικό δυτικό μοντέλο.

Η κοινωνική ωρίμανση σε καιριες συνειδητοποιήσεις θέλει χρόνο πολύ, δεκαετίες ή και αιώνες. Ωρίμανση σημαίνει σοβαρή, απροκατάληπτη πληροφόρηση, ανιδιοτελή κριτική και έντιμη αξιολογική αποτίμηση του ήθους, άτεγκτη ανιδιοτέλεια, άγρυπνο αυτοέλεγχος της εντιμότητας και αξιοπρέπειας. Η συνταγή επιτυχίας είναι να επιδιώκεις την ποιότητα, όχι τη φήμη και την προτεραιότητα των εντυπώσεων.

«Η αστραπή και η βροντή χρειάζονται χρόνο, το φως των άστρων θέλει καιρό για να φτάσει σε μας, οι πράξεις χρειάζονται χρόνο για να γίνουν ορατές και ακουστές, έστω και αν έχουν μια διαπραχθεί», είπε ο Νίτσε. Ωσπου να ανοίξουν τα μάτια στη θέα της πραγματικότητας, τόσο οι αυτουργοί των ιστορικών εγκλημάτων όσο και οι οξυδερκείς που τα κατήγγειλαν, θα έχουν σαρωθεί από τον θάνατο. Οι μεν έχοντας (ίσως) απολαύσει τις ηδόνες της εξουσίας, οι δε έχοντας πληρώσει τίμημα άκρωσ οδυνηρό της αγωνιστικής τους εντιμότητας.

Αν όλα τελειώνουν σε δυο μέτρα γης, τότε ο «προοδευτικός» αμοραλισμός είναι η ύψιστη πολιτική φιλοσοφία.

Ποια λύση μπορεί να είναι ασφαλής και διαρκής για το Κυπριακό

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗ**

Ολόκληρος ο ελληνισμός της Κύπρου και τα κόμματα και οι οργανώσεις του επιδιώκουν μια λύση του Κυπριακού, που να είναι διαρκής και βιώσιμη. Να τερματίσει τη διχοτόμηση, που επέβαλε η κατοχή. Κατά τη γνώμη μου μια μόνο λύση μπορεί να είναι διαρκής και βιώσιμη, έστω κι αν δεν είναι δίκαιη, εφόσον η Τουρκία με την εισβολή της το 1974 άλλαξε τα δεδομένα.

Η λύση αυτή είναι η απελευθέρωση της Κ.Δ. από την τουρκική κατοχή. Όταν λέω απελευθέρωση δεν εννοώ φυσικά πολεμική επιλογή για εκδίωξη του εισβολέα. Μια τέτοια επιλογή θα ήταν καταστροφική. Θα παρέδιδε την Κύπρο στην Τουρκία.

Η απελευθέρωση σημαίνει διατήρηση και μετεξέλιξη της Κ.Δ. στην οποία να επανενταχθεί η τουρκοκυπριακή κοινότητα ως συνιστώσα πολιτεία. Η άλλη συνιστώσα πολιτεία της Κ.Δ. θα είναι η ελληνική κοινότητα της Κύπρου. Αυτή είναι η βασική ιδέα της απελευθέρωσης. Για πλήρη απελευθέρωση θα πρέπει να αποχωρήσουν όλα τα τουρκικά κατοχικά στρατεύματα και Να τερματιστούν οι εγγυήσεις της Βρετανίας, της Τουρκίας και της Ελλάδας. Μαζί με τις εγγυήσεις θα αποχωρήσουν φυσικά η ΤΟΥΡΔΥΚ και η ΕΛΔΥΚ, που ήταν όργανα της συνθήκης εγγυήσεως. Την εγγύηση της Κ.Δ. και της διατήρησή της θα αναλάβει η Ε.Ε., της οποίας η Κ.Δ. είναι πλήρες μέλος από το 2004. Αυτές οι συνθήκες αποτελούν το πρώτο μέρος της απελευθέρωσης.

Απελευθέρωση δεν σημαίνει φυσικά επιστροφή στις συμφωνίες Ζυρίχης - Λονδίνου. Θα συνταχθεί ένα νέο σύνταγμα, που θα καθορίζει τις εξουσίες της κεντρικής κυβέρνησης και των εξουσιών που θα παραχωρηθούν στις συνιστώσες πολιτείες. Στο σημείο αυτό πρέπει να τονιστεί, ότι στα τρία συντάγματα πρέπει να διασφαλίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα όλων των πολιτών και η εφαρμογή όλων των προνοιών του ευρωπαϊκού κεκτημένου. Τα δικαιώματα ελεύθερης διακίνησης, περιουσίας και χρήσης της θα είναι κατοχυρωμένα. Θα υπάρχουν μόνο περιορισμοί στο δικαίωμα εγκατάστασης και απόκτησης περιουσίας για να διασφαλίζεται η δίκωνικότητα του κράτους και η διατήρηση της πλειοψηφίας κάθε κοινότητας στην περιοχή της δικής της αρμοδιότητας, σύμφωνα με τα ψηφίσματα του ΟΗΕ.

Πολλοί εξαντλούν την έννοια της απελευθέρωσης και τον τερματισμό της κατοχής με τον όρο «επανένωση». Αυτή η αόριστη επανένωση θα είναι η πιο επικίνδυνη κατάσταση, αν προϋποθέτει κατάργηση της Κ.Δ. επανένωση δύο κρατιδίων με κυριαρχική ισότητα. Τότε δεν θα υπάρχει η Κ.Δ., αλλά μια «επανενωμένη» Κύπρος, έτοιμη για προσάρτηση από την Τουρκία, όταν αποφασίσει. Γιατί τότε δεν θα υπάρχει αναγνωρισμένο κράτος, που να προσφύγει στον ΟΗΕ, και η Ε.Ε. θα κάνει την πάπια ως συνήθως.

Πολλοί θα μου πουν ότι αυτές είναι μαξιμαλιστικές θέσεις και απόψεις, που δεν οδηγούν σε λύση, αλλά σε διαιώνιση της διχοτόμησης. Θα ανταπαντήσω, ότι η λύση, όπως την επιδιώκουν οι Τούρκοι, δεν θα είναι λύση, αλλά διάλυση της Κ.Δ., μετατροπή της Κύπρου σε τουρκικό προτεκτοράτο σε πρώτο στάδιο και σε προσάρτηση όλης της Κύπρου σε τελικό στάδιο, όταν η Τουρκία αποφασίσει. Θα με ρωτήσουν επίσης τι προτείνω, εφόσον οι Τούρκοι είναι αδύνατο να αποδεχτούν μια λύση, όπως περιγράφω την απελευθέρωση και τον τερματισμό της κατοχής. Και απαντώ. Να παραμείνουμε αδιάλλακτοι στη διατήρηση και συνέχιση της Κ.Δ. μέλους του ΟΗΕ και της ΕΕ., για όσο χρόνο μπορέσουμε και αντέξουμε ή ώσπου να διαφοροποιηθούν οι συνθήκες. Γιατί η Τουρκία αποδέχεται μόνο λύση, που θα είναι στην ουσία κατάργηση της Κ.Δ.. Και η κατάργηση της Κ.Δ. θα είναι το πρώτο βήμα για την επανάκτηση της Κύπρου, όπως θεωρούν ως τελική λύση οι Τούρκοι.

Έχουμε μιαν ανίκητη ασπίδα, που κανείς δεν μπορεί να την καταρρήσει. Ας είμαστε αδιάλλακτοι στη διατήρηση και συνέχιση της Κ.Δ. Αν η Κ.Δ. καταρτηθεί έστω και για μια στιγμή, αν ακυρώσει την κυριαρχία της. Ο Ελληνισμός της Κύπρου θα χαθεί ολοκληρωτικά με οποιαδήποτε λύση, που θα καταρχει την Κ.Δ.. Αυτό πρέπει να το συνειδητοποιήσουμε. Δεν πρέπει να είμαστε η τελευταία γενιά των Ελλήνων στην Κύπρο.



Ξεπέρασαν τους 1.000 οι νεκροί στο Πακιστάν από τις πλημμύρες που προκλήθηκαν από τον Ιούνιο από τις βροχές των μουσώνων, σύμφωνα με νέο απολογισμό που έδωσε στη δημοσιότητα η πακιστανική Εθνική Αρχή Διαχείρισης Καταστροφών.

ΕΡΩΔΙΑ ΒΙΔΑΡΗ

Η εκδίκηση της απραξίας

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**



ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ

Μετά τις ανακοινώσεις της κοινοπραξίας ENI-TOTAL, ήρθε η ανακοίνωση του Στέιτ Ντιπάρτμεντ στις 25 Αυγούστου. Το αμερικάνικο ΥΠΕΕ «αναγνωρίζει το δικαίωμα της Κυπριακής Δημοκρατίας να αναπτύξει τους πόρους στην ΑΟΖ της». Αναμφίβολα, σημαντική δήλωση μέσα στη συγκεκριμένη συγκυρία. Ναι, αλλά ποια είναι η οριοθετημένη ΑΟΖ της Κυπριακής Δημοκρατίας μέσα στην οποία ασκεί τα δικαιώματά της; Είναι οι θαλάσσιες ζώνες με τις οποίες η Λευκωσία έχει υπογράψει ειδικές συμφωνίες, αυτές με Αίγυπτο και Ισραήλ. Με άλλες χώρες υπάρχουν, ως γνωστόν, σοβαρές δυσκολίες για διαφορετικούς λόγους η κάθε μια περίπτωση - Ελλάδα, Τουρκία, Λίβανος, Συρία.

Ύστερα το αμερικάνικο ΥΠΕΕ προσθέτει όρους τους οποίους ο προσεκτικός αναγνώστης εύκολα διαβάξει: «Πιστεύουμε ότι οι πόροι πετρελαίου και φυσικού αερίου της Κύπρου, όπως και όλοι οι πόροι της, θα πρέπει να μοιράζονται δίκαια μεταξύ των δύο κοινοτήτων». Στην επόμενη παράγραφο, προσθέτει στην εξίσωση νέα παράμετρο-μιλά για τις χώρες της περιοχής χωρίς εξαίρεση, κατά συνέπεια βάζει στο παιχνίδι και την Τουρκία: «Η ανάπτυξη των πόρων στην Α. Μεσόγειο θα πρέπει να προάγει τη συνεργασία και να παρέχει τα θεμέλια για διαρκή ενεργειακή ασφάλεια και οικονομική ευημερία σε ολόκληρη την περιοχή». Η υποστήριξη του Στέιτ Ντιπάρτμεντ «στο δικαίωμα της Κυπριακής Δημοκρατίας να αναπτύξει τους πόρους στην ΑΟΖ της», είναι με όρους και προϋποθέσεις:

«να μοιράζονται δίκαια μεταξύ

των δύο κοινοτήτων», και η «ευημερία σε ολόκληρη την περιοχή».

Όποιος ανέλυσε τη δήλωση, τότε έχει μια σφαιρική εικόνα στα πράγματα. Προφανώς, η μεγάλη πλειοψηφία των πολιτών, που, κατά κανόνα, ακούει ή βλέπει ειδήσεις «με μια ματιά», έχει την λάθος εντύπωση. Με μισή ματιά, αλλάζουμε το νόημα των πραγμάτων- διυλίζουμε τις δυσκολίες για να νιώθουμε κάπως «καλά». Έτσι επαναλαμβάνουμε διαρκώς τα ίδια κάθε μέρα, ενώ γνωρίζουμε ότι τα πάντα στο κυπριακό είναι διαλυμένα εδώ και πέντε χρόνια.

Έτσι ο Ν. Αναστασιάδης (ομιλία στην Αναφωτία, 28/8) επαναλαμβάνει

Ο Ν. Αναστασιάδης σε κάθε του δημόσια παρέμβαση, επιχειρεί να διαλύσει ό,τι έμεινε όρθιο στην πενταετία που πέρασε.

τα ίδια, ενώ γνωρίζει πως κανένας άλλος δεν υιοθετεί αυτά που λέει. Είπε στην Αναφωτία πως «η διχοτόμηση της πατρίδας μας, όπως ήταν και παραμένει στόχος της Τουρκίας από το 1950», αλλά ποσώς τον απασχολεί πως το 2004 ήταν μετά το 1950! Τότε τι ακριβώς κάνει; Σε κάθε του ομιλία επιχειρεί να εγκλωβίσει τους πολίτες μέσα στα δίκτυα του φόβου, με παραποιήσεις, με ιστορικούς ακροβατισμούς- να περάσει το μήνυμα «μην το ψάχνετε... τίποτε δεν μπορεί να γίνει». Είπε πως «δεν αποδεχθήκαμε (τη λύση δύο κρατών), δεν πρόκειται να υποκύψουμε και δεν πρέπει να υποκύψουμε». Όμως ο αρχιεπίσκοπος άλλα είπε αποκαλύπτοντας πως «όταν ο πρόεδρος

μού μίλησε για δύο κράτη διαφώνησα μαζί του»! Ο Ν. Αναστασιάδης σε κάθε του δημόσια παρέμβαση, επιχειρεί να διαλύσει ό,τι έμεινε όρθιο στην πενταετία που πέρασε. Ακόμα χειρότερο: επηρεάζει έτσι το εκλογικό κλίμα για το 2023, όντας βέβαιος πως άχρωμοι υποψήφιοι δεν δυσκολεύουν την υποκριτική συμπεριφορά του. Μετά τα ηρωικά στην Αναφωτία, η πραγματικότητα. Δήλωσε πως «ήδη, γίνονται διαβήματα για συνάντησή μου με τον ΓΓ στη Νέα Υόρκη τον Σεπτέμβριο». Αυτός είναι ο επίλογος της θητείας Αναστασιάδη: να κάνει «διαβήματα» για μια, χωρίς ατζέντα, δεκάλεπτη συνάντηση με τον ΓΓ του ΟΗΕ!

Στο ίδιο πλαίσιο διαχείρισης της πλήρους στασιμότητας και του εσωτερικού ακροατηρίου, η υπόθεση της έκδοσης NAVTEX. «Αρμόδια πηγή» δήλωσε στο ΚΥΠΕ (29/8) τα εξής σχετικά «με την έκδοση NAVTEX από το ΚΣΕΔ της Κυπριακής Δημοκρατίας ως αντίδραση στην τουρκική NAVTEX, με ισχύ από τις 26 μέχρι τις 29 Αυγούστου σε περιοχή μέρους της οποίας αφορά την ΑΟΖ της Κυπριακής Δημοκρατίας».

Η αρμόδια πηγή ανέφερε πως «η Κυπριακή Δημοκρατία απαιτεί από την Τουρκία να ακυρώσει τη NAVTEX της, άμεσα». Η 29η Αυγούστου πέρασε. Έχουμε κάποια στοιχεία αν η «απαίτηση» έφερε κάποιο «άμεσο» αποτέλεσμα; Η ίδια πηγή ανέφερε πως «αποτελεί επίσης ποινικό αδίκημα με βάση τους νόμους της Κυπριακής Δημοκρατίας». Προφανώς κάτι έχει υπόψη της η «Αρμόδια Πηγή», αλλά τι ακριβώς; Έτσι η αρμόδια πηγή συνέχισε λέγοντας πως «αυτή η ενέργεια της Τουρκίας είναι παράνομη και αποτελεί παραβίαση του διεθνούς δικαίου και των διαδικασιών

θαλάσσιας ασφάλειας». Αλλά με βάση την προπληθείσα εμπειρία, ποια NAVTEX είχε πραγματική ισχύ και ποια ήταν ένα απλό κείμενο; Στο διά ταύτα η ίδια πηγή λέει πως «η Λευκωσία σε κάθε περίπτωση κάνει τις απαραίτητες ενέργειες για να διαφυλάξει τα συμφέροντα της Κυπριακής Δημοκρατίας ως κυρίαρχο κράτος». Δεν είναι χρήσιμο να μάθουμε ποιες ήταν αυτές οι «απαραίτητες ενέργειες», προς ποιους έγιναν, και κυρίως, πώς αυτές υλοποιήθηκαν; Στο τέλος, η πηγή είπε και μian αλήθεια, πως «οι αρχές της Δημοκρατίας παρακολουθούν την κατάσταση». Αυτό είναι το μόνο που μπορούν να κάνουν οι αρχές: «να παρακολουθούν την κατάσταση».

Ο Ν. Αναστασιάδης σπατάλησε μια ολόκληρη περίοδο στα τεχνάσματα και τις αποχωρήσεις- με απέναντι τον Μ. Ακιντζι. Τώρα που κάθε Κύπριος βλέπει τα αποτελέσματα της πολιτικής του, συνεργάτες του παράγουν καπνογόνα τύπου «αρμόδια πηγή» για να σκεπάσουν την πλήρη ακινησία. Με τη διπλωματία των NAVTEX, ίσως φτάσεις λίγο έξω από τις Φοινικοούδες, αλλά πάντως «ψάρια» δεν πιάνεις!

Αλλά το σοβαρό παιχνίδι της κανονικής διπλωματίας έχει κανόνες- και εκεί μπορεί να ποντάει η Κύπρος. Σημαντικοί παίκτες έχουν συμφέρον να επιλυθεί το Κυπριακό, να ομαλοποιηθεί η κατάσταση για να παίξουμε στο γήπεδο των κοινών συμφερόντων, όπως διαμορφώνεται την τελευταία χρονική περίοδο. Να ένα εξαιρετικό σοβαρό κεφάλαιο για το 2023, (Κυπριακό, φυσικό αέριο, ευρωτουρκικά), κεφάλαιο για σοβαρούς παίκτες!

www.larkoslarkou.org.cy

Υπάρχει σχέδιο κατά της διχοτόμησης

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**



ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΚΟΥΡΗΣ

Η συνέντευξη αυτής της εβδομάδας με την Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Ρομπέρτα Μέτσολα (γραπτές ερωτήσεις, γραπτές απαντήσεις) δεν μπήκε στα ευρωπαϊκά, σε συνάρτηση τουλάχιστον με το Κυπριακό. Τα θέματα ήταν πολλά, και δεν ήταν βέβαιο αν υπήρχε κάτι άλλο να ειπωθεί για την παγωμένη ανταξιακή πορεία της Τουρκίας και την ad hoc πλέον σχέση Βρυξελλών - Άγκυρας καθώς όλες οι πρωτεύουσες περιμένουν την αναπόφευκτη επόμενη μέρα μετά τον Ερντογάν.

Τα ευρωτουρκικά, άλλωστε, όσον αφορά την απόσταση που χωρίζει τις δύο πλευρές λόγω της κατάστασης στην Τουρκία, δεν ενδιαφέρουν ιδιαίτερα τους αναγνώστες. Μας εκπαιδευσε καλά η πολιτική τάξη η οποία δεν ενδια-

φέρεται για το εσωτερικό της γειτονικής χώρας ιδιαίτερα και την αξιοποιεί μόνο ως φόβητρο και ως δικαιολογία για τις δικές της αποτυχίες στην εξωτερική πολιτική και στο Κυπριακό. Αν λοιπόν μας ενδιαφέρει το Κυπριακό, και θέλουμε να δούμε τι έχει να πει μια από τους επικεφαλής των κοινωνικών θεσμών για τον ρόλο της Τουρκίας σε αυτό, ένα πράγμα απομένει να ρωτήσουμε, καθώς οι προοπτικές για συζήτηση της λύσης όπως την ξέρουμε είναι προς το παρόν υποτονικές: πώς προστατεύουμε τους τουρκοκύπριους πολίτες της Κυπριακής Δημοκρατίας και της ΕΕ από τις στρατιωτικές επιβολές της Άγκυρας των δικών της μέτρων και σταθμών στην κοινότητα;

Ενώ οι υποψήφιοι ανταλλάζουν ερμηνείες για το φύλο των αγγέλων και σε ποια εκδοχή του πλαισίου Γκουτέρες από το Κραν Μοντανά

Ακόμα και η κ. Μέτσολα, αναφέρθηκε χοντρικά στο τι μπορεί να κάνει η ΕΕ και η Κυπριακή Δημοκρατία για να κρατήσει τη χώρα στην τροχιά μιας κάποιας επανένωσης.

θα θέλαμε ή μπορούμε να επιστρέψουμε, μια ερμηνεία φιλολογική που ενδιαφέρει όλο και μικρότερο κύκλο ανθρώπων, το Κυπριακό που μας μένει δεν είναι αυτή τη στιγμή η συζήτηση για τις μελλοντικές δομές της ομοσπονδιακής πολιτείας, οι οικονομικές σχέσεις των δύο κοινοτήτων, το εδαφικό και το περιουσιακό.

Ή μάλλον, είναι όλα τα πιο πάνω εκτός από αυτά που αφορούν ένα μέλλον που θα διαμόρφωναν οι

Κύπριοι. Αυτή τη στιγμή, το ερώτημα είναι πώς διαχειριζόμαστε τη διχοτόμηση την οποία κληροδότησε στους Κύπριους η κυβέρνηση Αναστασιάδη, με τη σιωπή του ΔΗΣΥ και την ουσιαστική - στην πράξη - ανοχή της αντιπολίτευσης στο σύνολό της πέρα από το «τα λέγαμε».

Το διακύβευμα της διαχείρισης, και ίσως και της ανατροπής της διχοτόμησης, είναι προς το παρόν αμυντικό. Πώς αποτρέπεται η Τουρκία από το να αλλάξει την κοινωνία των κατοκούμενων, να καλλιεργήσει οριστικά την αίσθηση πως η διχοτόμηση είναι η μόνη λύση μεταξύ των Τ/Κ (και να πείσει τους πολλούς Ε/Κ που το σκέφτονταν κρυφά να το σκεφτούν χωρίς εννοχές);

Πώς διασφαλίζουμε την εκπροσώπηση της πολιτικής φωνής των Τ/Κ με τους οποίους θεωρητικά θέλουμε να επανενώσουμε το κράτος, όταν ανεχόμαστε την επιβολή

του κ. Τατάρ στην ηγεσία και θεωρούμε αντιπροσωπευτικές των Κυπρίων πολιτών των κατεχομένων τις επιφανειακές του προσεγγίσεις περί δύο κρατών;

Ακόμα και η κ. Μέτσολα, μεταξύ των γενικοτήτων που παρέθεσε στη γραπτή συνέντευξη της για να προωθήσει την επίσκεψη της στην Κύπρο, αναφέρθηκε χοντρικά στο τι μπορεί να κάνει η ΕΕ και η Κυπριακή Δημοκρατία για να κρατήσει τη χώρα στην τροχιά μιας κάποιας επανένωσης. Ακόμα και τώρα στο και πέντε της διχοτόμησης, ακόμα και αν στις Βρυξέλλες κανένας δεν περιμένει κάποια ουσιαστική κινητικότητα γιατί βλέπει μια διεφθαρμένη ελίτ στο νότο, μια υποταγμένη ηγεσία στον βορρά και μια κυνική Τουρκία στο παρασκήνιο. Η πολιτική τάξη της χώρας και οι υποψήφιοι πρόεδροι τι έχουν να πουν για τη διαχείριση της δυσκολίας αυτής κατάστασης όταν

στη Δένεια ανάβουν τα αίματα, όταν δυσκολευόμαστε να διαχειριστούμε τις αφίξεις προσφύγων και μεταναστών γιατί δεν ελέγχουμε όλα τα θαλάσσια σύνορά μας, όταν ο ρατσισμός που σπέρνουν πολλοί ανεύθυνοι στην κυβέρνηση και εκτός αυτής μπορεί σύντομα να μας φέρει πρόθυμους στόχους μιας προβοκάτσιας που θα χρησιμοποιήσει ένα τουρκοκύπριο θύμα ρατσιστικής επίθεσης ως δικαιολογία;

Θα το επαναλαμβάνω κάθε εβδομάδα μέχρι να ακούσει, αν ακούει κάποιος. Ακόμα δεν ακούσαμε από τους κύριους υποψήφιους για την Προεδρία τι θα κάνουν την επόμενη της εκλογής τους για να αλλάξουν τις τάσεις που βλέπουμε καθαρά. Μόνο ευχές πως η Τουρκία θα μας επιτρέψει να επιστρέψουμε στα μια απ' τα ίδια.

ykakouris@gmail.com

Δεύτερη φύση και τα σκάνδαλα

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**



«**Όταν** βάλεις το δάκτυλο στο βαζάκι με το μέλι, υπάρχει περιπτώση να μην το γλείψεις...» διερωτάται ο λαός, ο οποίος δεν μπορεί να πιστέψει ότι υπάρχει καθαρός πολιτικός και ότι δεν υπάρχει τίμιος πλούσιος, όσο και αν η πραγματικότητα πολλές φορές μπορεί να είναι εντελώς διαφορετική. Αλλά «καλύτερα να σου βγει το μάτι παρά το όνομα», όπως επιμένει η λαϊκή σοφία, η οποία επιστεύεται πρώτα την θεία δίκη, έστω και αν αργεί λίγο και ακολουθώς την ανθρώπινη δικαιοσύνη, η οποία και πάλι δεν βιάζεται και τόσο πολύ.

Διαβάζοντας και ξαναδιαβάζοντας τις εκθέσεις του Γενικού Ελεγκτή, εδώ και πάρα πολλά χρόνια, το μόνο το οποίο μπορεί να διαπιστώσει κανείς, είναι ότι ο άνθρωπος ρίχνει αυγά στον τοίχο, αφού όλα αλλάζουνε, αλλά όλα τα ίδια μένουν. Πολυνομίες, πολυδαιδαλες διαδικασίες, ακατανόητες γραφειοκρατίες και τελικά πύργοι στην άμμο, οι οποίοι όζουν μούχλα. Και πάντα αναδύεται σε όλο αυτό τον αχταρμά η απορία, αν και οι ελεγκτές, είναι ή όχι, και αυτή κομμάτι του κατεστημένου και της διαφθοράς.

Η ιστορία επαναλαμβάνεται, όπως επαναλαμβάνονται με άλλα λόγια, ανά τους αιώνες, οι φιλοσοφικές ρήσεις. «Αρχή άνδρα δεικνύει» έλεγε ο μέγιστος τραγωδός Σοφοκλής στην «Αντιγόνη» βλέποντας τον Κρέοντα να λέει ότι η εξουσία αποκαλύπτει τον πραγματικό χαρακτήρα του άνδρα. Με άλλα λόγια, στο αμόνι της εξουσίας, άλλοι αναδεικνύονται μεγάλοι ηγέτες και άλλοι τζάμπα μάγκες. Η εξουσία αποτελεί το ισχυρότερο αφροdisιακό και για χάρη της, κάποιοι πατούν επί πτωμάτων για να ανέλθουν, πριν καταστούν και οι ίδιοι πτώματα.

Η εξουσία δεν μόνο η πολιτική, αλλά εξουσίες ίσως και ισχυρότερες, είναι και η οικονομική και η κοινωνική και η ψυχολογική, ακόμη και η θρησκευτική εξουσία. Τα παραδείγματα ανθρώπων οι οποίοι θυσίασαν την ζωή τους, την υγεία τους, την περιουσία τους, ακόμη και την ψυχή τους για την εξουσία, δεν είναι σπάνια. Με καλύτερο παράδειγμα τον τραγικό φιλοκρήματο Μίδα, ο οποίος ό, τι άγγιζε γινόταν χρυσάφι, ακόμη και την αγαπημένη του κορούλα. Βεβαίως, τίποτα στη ζωή, δεν είναι άσπρο ή μαύρο, ούτε μόνο καλό ή κακό, αλλά όλα κρίνονται εκ του αποτελέσματος. Έτσι, και η άσκηση της εξουσίας, μπορεί να καταστεί, είτε

μέσω προσφοράς, είτε μέσω εκμετάλλευσης των ανθρώπων.

Στο διαχρονικό παιχνίδι της εξουσίας, δύο ήταν οι προσωπικότητες οι οποίες ξεχώρισαν. Στον δυτικό κόσμο ο «σατανικός» Μακιαβέλι, (1469 μ.Χ.-1527) πατέρας της σύγχρονης πολιτικής επιστήμης, κατά κάποιους, ή πατέρας του σύγχρονου τρόπου νόμιμης καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, κατ' άλλους. Από την άλλη, στον ανατολικό κόσμο και ειδικότερα στο Βυζάντιο, ήταν ο «ουτοπικός» ο Μέγας Φώτιος, Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως (810 μ.Χ.-893), πατέρας της ηθικής διδασκαπς της εξουσίας ή πατέρας του «κάδους» σε μια πολιτεία κατ' άλλους.

Ο Μακιαβέλι, με τις περίφημες «ατάκες» του, πρεσβεύει μια αμοραλιστική ηθική, η οποία δικαιολογεί τα πάντα, ηθικές και μη ηθικές ενέργειες, φτάνει να ικανοποιηθεί ο ύψιστος στόχος που είναι η προστασία του κράτους και του ηγεμόνα. Ο Μακιαβέλι προτείνει δύο τρόπους δράσης, αυτόν που ταιριάζει στους ανθρώπους και αυτόν που ταιριάζει στα ζώα και υποδεικνύει ότι όπου δεν αρκεί ο πρώτος, τότε πρέπει να χρησιμοποιείται και ο δεύτερος.

Ο Μέγας Φώτιος γράφει στην περίφημη επιστολή του, προς τον ηγεμόνα της Βουλγαρίας Βόγορη ότι κύριοι υπεύθυνοι για τη φουλότητα ή τη σπουδαιότητα μιας χώρας είναι οι άρχοντες, αφού φαύλοι άρχοντες διαπλάθουν φαύλους πολίτες. Πολλοί άρχοντες οι οποίοι νίκησαν τους εχθρούς, καταστράφηκαν απ' τους δικούς τους ανθρώπους, λόγω της κακότητάς τους, ενώ πολλοί που παρά λίγο να νικηθούν απ' τους εχθρούς, σώθηκαν απ' τους συμπατριώτες τους, που θυσίασαν ακόμα και τη ζωή τους για τον άρχοντα.

«Χαιρετίσματα λοιπόν στην εξουσία, εγώ κρατάω την ουσία κι ονειρεύομαι...» τραγουδάει ο σπουδαίος Βασίλης Παπακωνσταντίνου και υποδεικνύει ότι «εγώ δεν θέλω να με κάνετε σατράπη, ούτε συνένοχο σε κόλπα ομηδικά». Η ομορφιά της ψυχίας και η απόλαυση της ηρεμίας, δεν ανταλλάζονται με τον πλούτο του κόσμου όλου. Η χαρά βρίσκεται στις όμορφες στιγμούλες και όχι στις πολύβουες αλάνες της εξουσίας. Ωστόσο, όταν η εξουσία καθίσταται προσφορά και όχι τυραννία, όταν αποκτά χρώμα αυτοθυσίας, τότε προσφέρει και μεγάλη χαρά και καταξιώνει τον άνθρωπο, ως άνθρωπο.

kaparispan@yahoo.gr

Η εθνική ταυτότητα των πρώτων Ρώσων

Του **ΣΩΤΗΡΗ ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ**

Παράλληλα με τις στρατιωτικές συγκρούσεις, στον πόλεμο της Ουκρανίας, έχει ενταθεί και η μακρά ρωσο-ουκρανική διαμάχη στο πεδίο της ιστορίας. Κομβικά σημεία διαφωνίας αποτελούν οι σχέσεις Ρώσων και Ουκρανών στο βάθος του χρόνου, αλλά κι αυτή ακόμη η ύπαρξη ή όχι ουκρανικού έθνους. Όπως ήταν αναμενόμενο, οι θεωρίες που προβάλλονται είναι συχνά άκρως στρατευμένες, με στόχο να δικαιολογήσουν τρέχουσες πολιτικές σκοπιμότητες. Χρέος, όμως, της ιστορικής επιστήμης είναι να διαφυλάξει την αντικειμενικότητα της ανάλυσης, ανεξάρτητα από την εκάστοτε συγκυρία.

Ένα από τα ζητήματα που τίθεται σε αυτήν την ιδιόμορφη αντιπαράθεση, αφορά την εθνική ταυτότητα του κράτους του Ρους του Κιέβου, που αναδύθηκε κατά τον 9ο και 10ο αιώνα. Επρόκειτο, στην ουσία, για την πρώτη ισχυρή κρατική οντότητα των ανατολικών Σλάβων, που σήμερα εκπροσωπούνται από τους Ρώσους, τους Ουκρανούς και τους Λευκορώσους. Από πλευράς, όμως, των Ουκρανών γίνεται λόγος για ένα πρώιμο ουκρανικό κράτος. Την «ουκρανικότητα» του Ρους του Κιέβου, την υποστήριξε αρχικώς, στα τέλη του 19ου αιώνα, ο Ουκρανός ιστορικός, και πρόεδρος της πρώτης Βερχόβνα Ράντα (1917-1918), Μιχαίλο Χρουσέφσκι. Ο Χρουσέφσκι θεωρούσε ότι ο διαχωρισμός των ανατολικών Σλάβων σε διαφορετικές εθνότητες είχε ξεκινήσει ήδη από τα μέσα της πρώτης χιλιετίας μ.Χ. Πρόσφα-

τα, Ουκρανοί ιστορικοί επιμύκνυν έτι περαιτέρω την ουκρανική ταυτότητα, ταυτίζοντάς την, μάλιστα, με κάθε εθνοτική και φυλετική παρουσία εντός του υφιστάμενου ουκρανικού κράτους. Υπ' αυτήν την οπτική, εντάσσονται στην ουκρανική συνέχεια, για παράδειγμα, ακόμη και οι Σκύθες, ιρανικό φύλο που κατοικούσε κατά την αρχαιότητα στα βόρεια παράλια του Ευξεινού Πόντου. Ωστόσο, η συντριπτική πλειοψηφία των ιστορικών, γλωσσολόγων και αρχαιολόγων ενστερνίζονται την άποψη ότι ο λαός που αναδύθηκε από το μεσαιωνικό Ρους, ήταν ένας, όπως ένας και ενιαίος ήταν ο πνευματικός και υλικός πολιτισμός του. Για να φθάσουμε εκεί, όμως, και στην «ομογενοποίηση» των 13 φυλών των ανατολικών Σλάβων, που κατοικούσαν στην ευρύτερη περιοχή που περικλείεται από τη λίμνη Λάντογκα έως τις ακτές της Μαύρης Θάλασσας και από τα Καρπάθια Όρη έως τον Βόλγα, συνέβησαν, μετά τον 9ο αιώνα, δύο καταλυτικά γεγονότα. Αρχικώς, ήταν η κρατική συγκρότηση που επέβαλαν Σκανδιναβοί πολεμιστές Βαράγγοι - Ρως, αντικαθιστώντας το χαλαρό φυλετικό σύστημα. Αυτοί αποτέλεσαν την ηγεμονική τάξη της ολαβικής κοινωνίας, δίνοντας μάλιστα και το όνομά τους στο λαό που κυβερνούσαν. Οι ίδιοι αφομοιώθηκαν ταχύτατα από την ολαβική πλειοψηφία, όπως συνέβη, για παράδειγμα, και με την νορμανδική φεουδαρχία στην Γαλατία ή στην Αγγλία.

Ωστόσο, συνειδηση μιας συλλογικής ταυτότητας επιτεύχθηκε

μόνον έπειτα από την πρόσληψη και εμπέδωση της νέας θρησκείας, που ήταν ο Ορθόδοξος χριστιανισμός του Βυζαντίου. Η επιλογή, το 988, του πρίγκιπα Βλαδิมιρου του Κιέβου να βαπτιστεί ο ίδιος χριστιανός και να βαπτίσει, οικειοθελώς ή μη, τη φρουρά και τον λαό του, υπάκουε και στην ανάγκη άμβλυνσης των φυλετικών αντιθέσεων προς όφελος της ενότητας του κράτους. Ταυτόχρονα, με την απόφασή του, στόχευε στην αποτροπή της διείσδυσης των δυτικών δυνάμεων, που με πρόσχημα τον προσπλυτισμό των «παγανιστών», επεξεύτειαν τα εδάφη τους. Η μεγάλη απειλή προερχόταν από τα καθολικά κράτη της Πολωνίας, της Ουγγαρίας και της Αγίας Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας που συνένωνε τους Γερμανούς αλλά και τους εκγερμανισμένους Σλάβους. Το αποτέλεσμα ήταν η Ορθοδοξία να καταστεί το κυρίαρχο στοιχείο αυτοπροσδιορισμού των Ρως, που τους διαφοροποιούσε από τη Δύση, ενώ τα σύνορα της Ορθοδοξίας των ανατολικών Σλάβων, και όσων άλλων μη ολαβικών φυλών την αποδέχθηκαν, μετατρέπονταν αυτόματα σε εθνική οριογραμμή.

Η ιδέα ότι το σύνολο των ανατολικών Σλάβων ήταν ένας αδιαίρετος λαός εκφράστηκε για πρώτη φορά στο «Χρονικό των Περαισμένων Χρόνων», γραμμένο στις αρχές του 12ου αιώνα. Στο ίδιο έργο το Κίεβο, το οποίο στους πρώτους αιώνες της δεύτερης χιλιετίας συναγλίζονταν επαχώς τις δυτικοευρωπαϊκές πόλεις σε πλούτο και ισχύ, αναφέρεται ως «μπτρόπολη των ρωσικών πόλεων».

Η κατάκτηση, ωστόσο, των ρωσικών εδαφών από την Μογγολο-ταταρική Ορδή, μια τεράστια ένωση πολλών λαών της Ευρασίας, κατά τον 13ο αιώνα, προκάλεσε το τέλος αυτής της πρώτης περιόδου στην ιστορία των ανατολικών Σλάβων. Αργότερα, η ηγεμονική σκυτάλη θα μεταφερθεί ανατολικότερα, στο δουκάτο της Μοσκοβίας, το οποίο αποτινάσσοντας τον ταταρικό ζυγό έβαλε τα θεμέλια της ρωσικής αυτοκρατορίας. Αντιθέτως, στις δυτικές περιοχές, οι ανατολικοί Σλάβοι βρέθηκαν υπό την εξουσία των Λιθουανών και των καθολικών Πολωνών. Αυτή η διαφοροποίηση στην ιστορική διαδρομή τους φαίνεται ότι συνέβαλε, παρά τις ακραίες θέσεις Ρώσων ιστορικών, στη διαμόρφωση αναμίβρολα δικαριτών, αν και όχι περικρακωμένων, ταυτοτήτων μεταξύ των ανατολικών Σλάβων. Εν πάση περιπτώσει, οι απαντήσεις για την εμφάνιση και την εξέλιξη των εθνών δεν εντοπίζονται ποτέ στο απλουστευτικό δίπολο «άσπρο-μαύρο». Διότι πρόκειται για μια μακροχρόνια και σύνθετη διαδικασία, αενάως διαμορφούμενη από πλείστους εξωτερικούς και εσωτερικούς παράγοντες. Ας ευχηθούμε, πάντως, οι σκληρότερες αντιπαράθεσεις στο ρωσο-ουκρανικό μέτωπο σύντομα να περιοριστούν αποκλειστικά στο πεδίο της ιστορικής επιστήμης.

Ο Σωτήρης Δημόπουλος είναι διδάκτωρ Κοινωνιολογίας του Πάντειου Πανεπιστημίου, Πτυχιούχος Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου του Κιέβου και εργάζεται ως πολιτικός αναλυτής.



ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. |makris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Περεστρόικα



Περεστρόικα ή, πιο απλά, «ανασυγκρότηση», είναι η ονομασία που δόθηκε στις οικονομικές και κοινωνικές μεταρρυθμίσεις που πραγματοποιήσε ο Μιχαήλ Γκορμπατσόφ στη Σοβιετική Ένωση από τον Απρίλιο του 1985 έως τον Δεκέμβριο του 1991. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές εφαρμόστηκαν σε τρεις κύριες κατευθύνσεις: οικονομική, κοινωνική και ηθική. Βασικές αρχές της μεταρρύθμισης ήταν η επιτάχυνση, ο εκδημοκρατισμός και η διαφάνεια (γκλάσνοστ).

Οι μεταρρυθμίσεις αυτές είχαν σκοπό να ανασυγκροτήσουν ένα διεφθαρμένο και αντιπαραγωγικό κράτος, να δημιουργήσουν ένα νέο κράτος σοσιαλιστικού δικαίου και να σώσουν έτσι τον σοσιαλισμό από τον κακό εαυτό του. Όταν ο Γκορμπατσόφ ξεκίνησε τις μεταρρυθμίσεις δεν ήταν σε θέση να διαγνώσει την ουσία του προβλήματος της ΕΣΣΔ. Μεγαλωμένος σε ένα αυστηρά δογματικό περιβάλλον, όπου η προπαγάνδα είχε αποκαταστήσει την αλήθεια, υποτίμησε την πολιτική πραγματικότητα των εθνών δίνοντας έμφαση στην ολο-

κλήρωση του κομμουνιστικού εγχειρήματος. Για αυτόν, όπως άλλωστε και για πολλούς ευρωπαίους διανοούμενους, θιασώτες του καθεστώτος, το πρόβλημα του σοβιετικού κομμουνιστικού συστήματος ήταν, σύμφωνα με τη γνωστή ρήση, ότι «η δικτατορία του προλεταριάτου μετατράπηκε σε δικτατορία πάνω στο προλεταριάτο». Ο Σοβιετικός ηγέτης αγνοούσε την ιστορική σημασία του εγχειρήματός του, διότι και ο ίδιος ήταν βαθιά επηρεασμένος από την ιδεολογία των σοβιέτ. Η ιστορική πραγματικότητα όμως αποδείχθηκε εντελώς διαφορετική.

Αυτό που ονομάστηκε «παρκετός σοσιαλισμός» στη Σοβιετική Ένωση ήταν ο ιδεολογικός μανδύς μιας νέας ρωσικής αυτοκρατορίας. Η παλαιά ρωσική αυτοκρατορία, μαζί με άλλες τρεις, τη γερμανική, την αυστριακή και την οθωμανική, είχε θαρτεί κάτω από τα συντρίμια του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου. Η πολιτική ουσία της ΕΣΣΔ δεν ήταν ποτέ κοινωνική, σοσιαλιστική ή κομμουνιστική, αλλά ουσιαδώς εθνικοπολιτική. Παρόλα αυτά, όταν ο Γκορμπατσόφ ήρθε σε σύγκρουση με τον Μπόρις Γιέλτσιν, πρώην γραμματέα του κόμματος στη Μό-

σχα, ο οποίος απαιτούσε τον τερματισμό του μονοπώλιου στην εξουσία του Κομμουνιστικού Κόμματος και ένα φιλελεύθερο πολυκομματικό σύστημα εκλογών, πρόβλεψε ορθά ότι ο κίνδυνος διάσπασης της ΕΣΣΔ ήταν τεράστιος.

Και αυτό διότι η ελεύθερη εκλογική διαδικασία ουσιαστικά θα μετατρέπονταν σε μια σειρά από άτυπα δημοψηφίσματα ανεξαρτησίας των υπόδουλων στη Ρωσία ευρωπαϊκών και ασιατικών λαών. Στα τέλη της δεκαετίας του 1980 και στο όνομα της γκλάσνοστ, της διαφάνειας, οι εθνικές ταυτότητες των μη ρωσικών χωρών της Ένωσης, οι οποίες μέχρι τότε είχαν θεθεί στο περιθώριο και είχαν πέσει θύματα ενός άγριου εκρωτισμού, άρχισαν να βγαίνουν στην επιφάνεια.

Όπως ακριβώς συνέβη και στην περίπτωση του τέλους της οθωμανικής αυτοκρατορίας, κατά τον 19ο αιώνα, οι υπόδουλοι λαοί ανέκτησαν την εθνική τους συνειδηση και διεκδικήσαν την ανεξαρτησία τους. Συγκροτήθηκαν αυτονομιστικά κινήματα που στράφηκαν ενάντια στην κεντρική σοβιετική εξουσία. Γρήγορα οι αυτονομιστικές οργανώσεις μετασχηματίστηκαν σε μαζικά κινήματα ανεξαρτησίας. Τα

κινήματα αυτά επικράτησαν πρώτα στις χώρες της Βαλτικής και εν συνεχεία στην Ουκρανία, τη Μολδαβία, τον Καύκασο, καθώς και σε ορισμένες δημοκρατίες της Κεντρικής Ασίας, όπως το Τατζικιστάν. Οι αποκεντρωτικές αποσχιστικές τάσεις δεν ήταν όμως ομόφωνα αποδεκτές από το σύνολο των σοβιετικών πληθυσμών. Στις δημοκρατίες που αγωνίζονταν για την ανεξαρτησία τους, φιλορωσικές περιοχές αξίωναν να παραμείνουν σοβιετικές. Τέτοιες ήταν η Κριμαία στην Ουκρανία, η Υπερδνειστερία και η Γκαγκαουζία στη Μολδαβία, η Αμπχαζία και η Νότια Οσετία στη Γεωργία. Για να πετύχουν κάτι τέτοιο, για να παραμείνουν δηλαδή ενωμένες με τη Ρωσία, αποσχίστηκαν από τη δημοκρατία τους. Αυτή η хаοτική κατάσταση προκάλεσε ρήγμα μεταξύ του Γκορμπατσόφ και της ρωσικής κοινής γνώμης. Ο πρώτος Πρόεδρος της Σοβιετικής Ένωσης βρέθηκε στη δυσάρεστη θέση να πρέπει από τη μία να αντιμετωπίσει τους σκληροπυρηνικούς συντηρητικούς του Κόμματος, με επικεφαλής τον Εγκόρ Λιγκατσέφ, γραμματέα της Κεντρικής Επιτροπής και μέλος του Πολιτικού Γραφείου, και, από την άλλη, τους

υποστηρικτές της εκκαθάρισης του καθεστώτος, με επικεφαλής τον Μπόρις Γιέλτσιν. Όταν η αποκεντρωτική αποσχιστική δυναμική δεν μπορούσε πλέον να ανακοπεί. Ακολούθησαν η κατάρρευση της σοβιετικής οικονομίας και το ξέσπασμα ένοπλων συγκρούσεων, ιδίως στον Καύκασο. Το αποτυχημένο πραξικόπημα της 19ης Αυγούστου του 1991 που ακολούθησε επιτάχυνε τη διάλυση της ΕΣΣΔ. Η νέα Ρωσική Ομοσπονδία που δημιουργήθηκε αποτελούνταν στην ουσία σχεδόν αποκλειστικά από το έθνος κράτος της Ρωσίας.

Ποια είναι τελικά η παρακαταθήκη του τελευταίου ηγέτη της Σοβιετικής Ένωσης; Αγνοώντας την ιστορική δυναμική και πραγματικότητα, ο Γκορμπατσόφ λειτούργησε περισσότερο ως μέσον του Λόγου και της Ιστορίας στην πορεία προς την ελευθερία, όπως θα έλεγε και ο Χέγκελ, παρά ως γνήσιος εμπνευστής της νέας πολιτικής κατστάσης.

Δεν είχε μόνο παραγνωρίσει τη σημασία των εθνικών συνειδήσεων των υπόδουλων λαών, αλλά κυρίως τον ρόλο του ρωσικού εθνικισμού, ο οποίος έβλεπε το περασμένο μεγαλείο του να χάνεται. Για τη Ρωσία

και τους Ρώσους, η σοβιετική ταυτότητα είχε συγκεράσει τις εθνικές ταυτότητες και συνειδήσεις σε μια νέα διευρυμένη ρωσική πολιτική οντότητα. Τόσο για την πολιτική ελίτ του Κόμματος όσο και για τη ρωσική κοινή γνώμη ποτέ δεν υπήρξαν υπόδουλοι λαοί.

Όταν οι Ρώσοι βρέθηκαν ενώπιον των απελευθερωμένων από αυτούς λαών αντέδρασαν βίαια προτάσσοντας εκ νέου τα εθνικά τους χαρακτηριστικά.

Η νέα ρωσική «ορθοδοξία» θα ήταν πλέον υπερεθνικιστική και όχι σοσιαλιστική με ανθρώπινο πρόσωπο, όπως ευχόταν ο Μιχαήλ Γκορμπατσόφ. Τα αυτοκρατορικά αισθήματα των Ρώσων κρυμμένα κάτω από τον μανδύα της μαρξιστικής έμπνευσης σοβιετικής ιδεολογίας έγιναν πλέον φανερά. Χαρακτηριστικό αυτής της απελευθέρωσης είναι η αδιακόπια επιθετική ιμπεριαλιστική πολιτική της νέας Ρωσίας και οι αγριότητες του ρωσικού στρατού στις άλλες «σοβιετικές» επαρχίες, παλαιότερα στο Γκρόσνι, σήμερα στην Ουκρανία.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Η επόμενη μέρα του επιτελικού κράτους

Τι αλλαγές δρομολογεί ο Κυριάκος Μητσοτάκης στον τρόπο λειτουργίας της κυβέρνησης – Ο ρόλος των υπουργών

Του **Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Με την πολιτική ζωή να παραμένει εν μέρει εγκλωβισμένη στον αστερισμό της υπόθεσης των παρακολουθήσεων, που πάντως, σύμφωνα με τις τρέχουσες δημοσκοπήσεις, δεν προκαλεί σημαντική φθορά στην κυβέρνηση, ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης επικειρεί φυγή προς τα εμπρός και διαμορφώνει την «επόμενη ημέρα» του επιτελικού κράτους, η οποία προβλέπει σημαντικότερο πολιτικό ρόλο για τους υπουργούς.

Παρότι τα τελευταία 24ωρα, με αφορμή αναφορά του στο πρόσφατο υπουργικό συμβούλιο, δημιουργήθηκε η αίσθηση ότι ο κ. Μητσοτάκης έχει αποφασίσει την «υποβάθμιση» ή το «ηλωμα» του επιτελικού κράτους, η πραγματικότητα είναι εντέλως διαφορετική. Όπως ανέφερε χαρακτηριστικά σε στενούς του συνεργάτες ο πρωθυπουργός, «το επιτελικό κράτος αποτελεί αδιαπραγμάτευτη προτεραιότητα. Είναι ο μόνος τρόπος να διοικείται αποτελεσματικά η χώρα».

Επί της ουσίας, λοιπόν, το επιτελικό κράτος παραμένει ο βασικός πυλώνας της κυβερνητικής λειτουργίας σε επίπεδο διαχείρισης και παρακολούθησης του παραγόμενου έργου, αλλά ενισχύεται ο ρόλος των υπουργών, ο πολιτικός σχεδιασμός της κυβέρνησης και η συλλογική της λειτουργία μέσω του υπουργικού συμβουλίου. Τι σημαίνει αυτό πρακτικά;

– Ότι «αναβαθμίζονται» τα μέλη του υπουργικού συμβουλίου. Οι υπουργοί περνούν πλέον ολοένα και συχνότερα το κατώφλι του Μεγάρου Μαξίμου – οι περισσότεροι έχουν ήδη συναντηθεί με τον πρωθυπουργό – και οι συζητήσεις με τον κ. Μητσοτάκη δεν περιορίζονται στα θέματα του χαρτοφυλακίου τους, αλλά είναι ευρύτερα «πολιτικές». Μάλιστα, αποτελεί απόφαση του πρωθυπουργού τυχόν προβλήματα ή εμπλοκές που ανακύπτουν στους τομείς ευθύνης τους να μην παραπέμπονται προς επίλυση στο Μέγαρο Μαξίμου, αλλά να καταβάλλεται προσπάθεια να επιλυθούν εντός του υπουργείου τους.

– Ότι, καθώς η χώρα οδεύει προς την επερχόμενη διπλή εκλογική αναμέτρηση, το υπουργικό

συμβούλιο θα συνεδριάζει και με περισσότερο «πολιτικό» περιεχόμενο. Υπενθυμίζεται πως μια από τις «καινοτομίες» του κ. Μητσοτάκη ήταν ότι το υπουργικό συμβούλιο σε όλη τη διάρκεια της κυβερνητικής του θητείας συνεδρίαζε απεργεικλώς την τελευταία εβδομάδα κάθε μήνα. Όμως, η συζήτηση είχε κατά κανόνα ως επίκεντρο το νομοθετικό έργο και δεν περιελάμβανε συζητήσεις για τη συνολικότερη στρατηγική της κυβέρνησης.

«Το επιτελικό κράτος αποτελεί αδιαπραγμάτευτη προτεραιότητα. Είναι ο μόνος τρόπος να διοικείται αποτελεσματικά η χώρα», ανέφερε σε συνεργάτες του ο πρωθυπουργός.



Οι **υπουργοί** περνούν πλέον ολοένα και συχνότερα το κατώφλι του Μεγάρου Μαξίμου – οι περισσότεροι έχουν ήδη συναντηθεί με τον πρωθυπουργό – και οι συζητήσεις με τον κ. Μητσοτάκη δεν περιορίζονται στα θέματα του χαρτοφυλακίου τους, αλλά είναι ευρύτερα «πολιτικές».

Οι πολιτικές εξισώσεις στο τραπέζι του Μητσοτάκη

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Τρεις πολιτικές εξισώσεις που διαπερνούν οριζόντια όλο το πολιτικό φάσμα έχει να λύσει ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης το επόμενο διάστημα.

Πού πάει η σχέση με τον Ανδρουλάκη;

Αρχής γενομένης από το πρόσωπο των ημερών, τον Νίκο Ανδρουλάκη, ο κ. Μητσοτάκης πρέπει να βρει απαντήσεις μετά το οριστικό τέλος της οποίας πιθανότητας υπήρχε για συγκυβέρνηση με το τρίτο τη τάξει κόμμα. Η «σχέση» των δύο ανδρών ξεκίνησε με άλλες προθέσεις. Ήταν 12 Δεκεμβρίου του 2021, όταν ο Κυριάκος Μητσοτάκης συνάντησε στη Βουλή τον Νίκο Ανδρουλάκη, λίγες ημέρες μετά τη νίκη του στις εσωκομματικές εκλογές, καλώντας τον να τα πούνε από κοντά. Η αντίδραση του νέου αρχηγού του ΠΑΣΟΚ ήταν μάλλον χλιαρή έως αδιάφορη, με τις πληροφορίες να λένε τότε πως έλεγε στους συνομιλητές του πως δεν θα τρέξει «να μπει στο κάδρο του Μητσοτάκη». Μεγαλωμένος στην Κρήτη της δεκαετίας του 1980, με πατέρα έντονα κομματικοποιημένο στο ΠΑΣΟΚ και αργότερα ο ίδιος ηγετικό στέλεχος της ΠΑΣΠ Κομοτηνής, ο Νίκος Ανδρουλάκης φέρει, για όσους τον γνωρίζουν, τα «αντι-

Η Ν.Δ. θα επιχειρήσει την προσέγγιση ψηφοφόρων του ΠΑΣΟΚ, που εξακολουθούν να βλέπουν θετικά τον πρωθυπουργό σε ποσοστό 58%.

δεξιά» χαρακτηριστικά τα οποία υπάρχουν στη ληξιαρχική πράξη γέννησής του ΠΑΣΟΚ.

Η «συνάντηση γνωριμίας» τελικά δεν έγινε ποτέ και στην κυβέρνηση άρchiσαν να ικνυλατούν τη «γραμμή» απέναντι στο ΠΑΣΟΚ. Το βασικό κίνητρο ήταν να μπορέσει η Ν.Δ. να κεφαλαιοποιηθεί πολιτικά αυτό που καταγραφόταν σε όλες τις δημοσκοπήσεις: πως οι ψηφοφόροι του άλλοτε κόμματος – συγκυβερνήτη του κ. Σαμαρά βλέπουν θετικά σε πολύ μεγάλο ποσοστό τον Κυριάκο Μητσοτάκη. Οι γραμμές ήταν δύο: η μία έλεγε πως πρέπει να είναι πολύ ήπιοι απέναντι στο ΠΑΣΟΚ, η άλλη πως με την ταύτιση της νέας ηγεσίας Ανδρουλάκη με τον ΣΥΡΙΖΑ θα οδηγήσουν τους ψηφοφόρους του κόμματος, αργά ή γρήγορα, στην «αγκαλιά» της Ν.Δ. Δεδομένης της «θολής» εικόνας του Νίκου Ανδρουλάκη, που δεν ξεκαθάριζε τι πραγματικά θέλει να κάνει μετά τις

– Ότι αλλάζει ο τρόπος διαμόρφωσης των νομοσχεδίων. Εως τώρα κάθε υπουργός σε συνεννόηση με την Προεδρία της Κυβέρνησης προχωρούσε στη σύνταξη νομοσχεδίων στον τομέα ευθύνης του, τα οποία έφθαναν στο υπουργικό συμβούλιο ολοκληρωμένα, κατά κανόνα προς σύντομη συζήτηση με μόνη εκκρεμότητα την τελική τους έγκριση. Πλέον, η συλλογική λειτουργία της κυβέρνησης ενισχύεται, καθώς το υπουργικό συμβούλιο θα συζητάει εκ των προτέρων και θα συναποφασίζει για τους βασικούς άξονες της κάθε μεταρρύθμισης. Με άλλα λόγια, η διαμόρφωση των νομοσχεδίων δεν θα είναι πλέον αποκλειστική αρμοδιότητα του Μεγάρου Μαξίμου και του εκάστοτε αρμόδιου υπουργού.

Η επιλογή του κ. Μητσοτάκη να «επενδύσει» περισσότερο στα μέλη του υπουργικού συμβουλίου είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την εκτίμησή του ότι οι

υπουργοί έχουν σε γενικές γραμμές ανταποκριθεί με επιτυχία στις προκλήσεις τριετίας, γεγονός που εξηγεί γιατί, παρά τη σχετική φημολογία που επανέρχεται συνεχώς, δεν έχει στην ατζέντα του τον ανασχηματισμό. Σύμφωνα με πληροφορίες, στην ίδια συζήτηση με συνεργάτες του ο κ. Μητσοτάκης σημείωσε: «Είμαι πολύ ικανοποιημένος από τον τρόπο που λειτουργούν οι υπουργοί και το υπουργικό συμβούλιο. Ανταποκρίνονται πλήρως στις αυξημένες απαιτήσεις του επιτελικού κράτους».

Θα πρέπει να επισημανθεί, επίσης, πως το νέο μοντέλο που υιοθετεί ο κ. Μητσοτάκης με την περαιτέρω ενεργοποίηση των υπουργών δεν έχει ως ημερομηνία λήξης τις κάλπες στο τέλος της τετραετίας. Θα εφαρμοστεί και κατά τη νέα θητεία της Ν.Δ. σε περίπτωση που σχηματίσει και πάλι κυβέρνηση.

Όπως προαναφέρθηκε, οι αποφάσεις του κ. Μητσοτάκη σε κα-

μία περίπτωση δεν μειώνουν τον ρόλο και τη σημασία του επιτελικού κράτους. Είναι ενδεικτικό ότι ο Γιάννης Μπρατάκος αναλαμβάνει το σύνολο των αρμοδιοτήτων του – με κομβικό ρόλο στο Μέγαρο Μαξίμου – παραιτηθέντα γ.γ. του πρωθυπουργού Γρηγόρη Δημητριάδη και μάλιστα ως υφυπουργός. Όπως επίσης, ότι η αρμοδιότητα της ΕΥΠ αναμένεται να περάσει σε έναν άλλο «πυλώνα» του υφιστάμενου σχήματος, τον υπουργό Επικρα-

«Είμαι πολύ ικανοποιημένος από τον τρόπο που λειτουργούν οι υπουργοί και το υπουργικό συμβούλιο. Ανταποκρίνονται πλήρως στις απαιτήσεις του επιτελικού κράτους».

τείας Γιώργο Γεραπετρίτη.

Η εμπιστοσύνη που δείχνει ο κ. Μητσοτάκης στο επιτελικό κράτος εδράζεται και στην επιτυχία με την οποία αντιμετώπισε τις πολλαπλές κρίσεις με τις οποίες βρέθηκε αντιμέτωπη η κυβέρνηση κατά την τελευταία τριετία. Πρώτο κρας τεστ ήταν βεβαίως η διαχείριση της πανδημίας: Η κυβέρνηση διασφάλισε ότι η χώρα θα βγει αλώβητη από τα αλλεπάλληλα κύματα του κορωνοϊού, ενώ ουδέποτε τέθηκαν σε κίνδυνο οι αντοχές του ΕΣΥ που, μάλιστα, σταδιακά ενισχύθηκε σημαντικά. Επίσης, με ιδιαίτερα αποτελεσματικό τρόπο ολοκληρώθηκαν άλλα κρίσιμα εγχειρήματα που είχαν σχέση με την πανδημία, με χαρακτηριστικό παράδειγμα το πρόγραμμα εμβολιασμού που ολοκληρώθηκε υποδειγματικά, αλλά και την άμεση, όσο και εκτεταμένη οικονομική στήριξη εργαζομένων και επιχειρήσεων που επλήγσαν από τα διαδοχικά lockdowns.

Δεύτερη «δοκιμασία» αποτέλεσε η εμπλοκή του επιτελικού κράτους στον σχεδιασμό πρόληψης και αντιμετώπισης των πυρκαγιών, μετά τις μεγάλες καταστροφές σε Αττική και Εύβοια, το καλοκαίρι του 2021. Ο ρόλος του Μεγάρου Μαξίμου – μέσω του υπουργού Επικρατείας Ακη Σκέρτσου – ήταν φέτος ιδιαίτερα ενεργός και τα αποτελέσματα κρίνονται ως απολύτως θετικά, καθώς το καλοκαίρι οδεύει προς το τέλος του χωρίς να έχουν καταγραφεί σημαντικά προβλήματα.

Τέλος, σε εξέλιξη βρίσκεται η μάχη αντιμετώπισης της ενεργειακής κρίσης που έχει πυροδοτήσει ο πόλεμος στην Ουκρανία. Είναι σαφές ότι τους επόμενους μήνες η κυβέρνηση θα βρίσκεται αντιμέτωπη με μια διπλή πρόκληση: Πρώτον, να διασφαλίσει την ενεργειακή επάρκεια της χώρας σε ένα ιδιαίτερα ρευστό περιβάλλον που δημιουργούν τα «παιχνίδια» του Βλαντιμίρ Πούτιν με το φυσικό αέριο. Και, δεύτερον, να παρέχει – στο μέτρο των πεπερασμένων δυνατοτήτων της ελληνικής οικονομίας – επαρκή στήριξη σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις που δοκιμάζονται από την εκτίναξη του ενεργειακού κόστους, αλλά και τον πληθωρισμό.

εκλογές, επιλέχθηκε η δεύτερη στρατηγική. Οι φωνές εντός του κόμματος που έλεγαν πως «δεν μπορεί να είναι στο απυρόβλητο ο Ανδρουλάκης» οδήγησαν σε όξυνση των σχέσεων μεταξύ των δύο πλευρών, με αποτέλεσμα έναν μήνα μετά, στα μέσα Ιανουαρίου ο κ. Μητσοτάκης να ασκήσει την πρώτη σκληρή κριτική στον Νίκο Ανδρουλάκη. Οι σχέσεις είχαν μπει σε τροχιά σύγκρουσης, με πολλούς ωστόσο να επισημαίνουν πως ακόμη υπήρχε πιθανότητα συνεργασίας μετά τις εκλογές, εάν αυτό απαιτούσε η «εθνική ανάγκη».

Πλέον, μετά το θέμα των παρακολουθήσεων, η πιθανότητα

αυτή είναι ανύπαρκτη, οδηγώντας τον Κυριάκο Μητσοτάκη σε δύο εναλλακτικές: πρώτον, στο να επιδιωχθεί με ακόμη πιο επιτακτικό τρόπο η αυτοδυναμία και δεύτερον να επιχειρήσει ακόμη πιο συντονισμένα να κερδίσει ψηφοφόρους του ΠΑΣΟΚ, οι οποίοι παρά το γεγονός πως παρακολουθήθηκε ο αρχηγός του κόμματός τους, εξακολουθούν να βλέπουν θετικά τον Κυριάκο Μητσοτάκη σε ποσοστό 58%.

Θα υπάρξει εσωκομματική νηνεμία;

Η πρόσφατη παρέμβαση του Κώστα Καραμανλή από τα Ανώγεια προκάλεσε πολλούς μετα-

Ο Κυριάκος Μητσοτάκης έχει ξεκινήσει προσωπικές επαφές με τους βουλευτές, ώστε να συσπειρώσει την Κοινοβουλευτική Ομάδα.

σεισμούς που διαπέρασαν το κόμμα και έφτασαν στο Μέγαρο Μαξίμου. Η αρχική αντίγνωση – και ενόχληση του Μαξίμου – που έλεγε πως ο κ. Καραμανλής «αδειάζει» την κυβέρνηση, μαζεύτηκε άμεσα με «υποχωρήσεις» και από τις δύο πλευρές. Η πλευρά Καραμανλή εξέδωσε άτυπη ενημέρωση την επομένη της ομιλίας που έλεγε πως οι αναφορές του ουδεμία αιχμή περιείχαν για την κυβέρνηση και αυτό που είπε ο πρώην πρωθυπουργός ήταν το «αυτονόητο», ενώ από την πλευρά του και το Μαξίμου χαμήλωσε τους τόνους υπογραμμίζοντας διά επισήμων χειλέων – του Ακη Σκέρτσου – πως οι αναφορές Καραμανλή βρίσκουν σύμφωνο το Μαξίμου, καθώς πάντες ζητούν άπλετο φως στην υπόθεση.

Το θέμα θεωρείται – και είναι – λήξαν, καθώς στην παρούσα φάση ούτε το Μαξίμου θέλει εντάσεις με τον μακροβιότερο πρόεδρο του κόμματος

ούτε ο κ. Καραμανλής θέλει να κατηγορηθεί πως υπονομεύει την παράταξη του, κάτι που άλλωστε ουδέποτε έχει κάνει από την ημέρα που αποχώρησε από την προεδρία.

Την ίδια ώρα τα βλέμματα στρέφονται στον Αντώνη Σαμαρά, που δεν έχει τοποθετηθεί για το θέμα. Κάτι τέτοιο δεν αποκλείεται να το κάνει το επόμενο διάστημα. Το γεγονός πάντως πως η παρέμβαση Καραμανλή προκάλεσε τόσους μετασεισμούς, εκ των πραγμάτων οδηγεί τον Αντώνη Σαμαρά σε πιο ήπιους δρόμους, καθώς η επανάληψη μιας εσωτερικής κόντρας, αυτή τη φορά με πρωταγωνιστή τον τώως πρόεδρο, θα προκαλούσε διπλή βλάβη στο Μαξίμου.

Παράλληλα, στο εσωτερικό της Κ.Ο. υπάρχει απόλυτη ηρεμία. Ακόμη και βουλευτές που πρόσκεινται στο «Καραμανλικό» στρατόπεδο δεν αφήνουν καμία αιχμή για την κυβέρνηση και αρκούνται στο να λένε πως ο πρώην πρωθυπουργός ζήτησε άπλετο φως όπως ακριβώς ζητεί και ο Κυριάκος Μητσοτάκης. Την ίδια ώρα ο πρωθυπουργός γνωρίζοντας πως η υπόθεση των παρακολουθήσεων προκάλεσε απογοήτευση στο εσωτερικό του κόμματος, έχει ξεκινήσει προσωπικές επαφές με τους βουλευτές, ώστε να συσπειρώσει την Κοινοβουλευτική Ομάδα.

Οι έξι απόρρητες συμβάσεις της KRIKEL

Εξυλιγόντας τον μίτο των παρακολουθήσεων

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΣΟΥΛΙΩΤΗ**

Μία από τις εταιρείες που έχουν βρεθεί στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος στην πολύκροτη υπόθεση των τηλεφωνικών παρακολουθήσεων είναι η KRIKEL Μονοπρόσωπη ΙΚΕ. Κι αυτό διότι, μεταξύ άλλων, στο διάστημα από το 2018 μέχρι σήμερα έχει συνάψει μια σειρά από συμβάσεις με τις υπηρεσίες της λεωφόρου Κατεχάκη, που καλύπτονται από το απόρρητο. Η «Κ» κατάφερε να δει τις έξι αυτές απόρρητες συμβάσεις και επικειρεί σήμερα να ρίξει φως στην υπόθεση, που συνεχίζει να προκαλεί αναταράξεις στη δημόσια ζωή του τόπου.

Η KRIKEL συστάθηκε το 2017 με αρχικό κεφάλαιο 5.000 ευρώ. Είχε έδρα την οδό Πειραιώς στην Ομόνοια και δραστηριότητα το «χονδρικό εμπόριο ηλεκτρονικού και τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού». Το πρώτο εξάμηνο λειτουργίας της, δηλαδή το δεύτερο μισό της χρήσης του 2017, η KRIKEL είχε μηδενικό τζίρο. Το 2018, όμως, η εταιρεία απέκτησε έσοδα 840.000 ευρώ. Τι μεσολάβησε; Η υπογραφή τον Μάρτιο του 2018 της πρώτης από τις έξι απόρρητες συμβάσεις με το ελληνικό Δημόσιο προϋπολογισμού 495.000 ευρώ. Επρόκειτο για σύμβαση - γέφυρα διάρκειας τεσσάρων μηνών με αντικείμενο την τεχνική συντήρηση του συστήματος επικοινωνιών Tetra Sepura της Ελληνικής Αστυνομίας, που αν και είχε παραληφθεί πέντε μήνες νωρίτερα, παρέμενε ανενεργό και δίχως τεχνική υποστήριξη. Η σύμβαση φέρει την υπογραφή του –τότε– αναπληρωτή υπουργού Προστασίας του Πολίτη Νίκου Τόσκα, ο οποίος εξάλλου ήταν αυτός που είχε το φθινόπωρο του 2017 συμ-

φωνήσει στην οριστική αποδοχή του συστήματος Tetra, υπό μορφήν δωρεάς. Η αρχική πάντως συμφωνία παραχώρησης του συστήματος είχε υπογραφεί τον Δεκέμβριο του 2014, την περίοδο που στο τιμόνι του υπουργείου Δημόσιας Τάξης βρισκόταν ο σημερινός υπουργός Τουρισμού Βασίλης Κικίλιας. Τη δωρεά εμφανιζόταν να έχει κάνει εταιρεία με εμπορική επωνυμία «Lamas Pinto» και έδρα τη Νέα Υόρκη. Είχε συσταθεί την άνοιξη του 2014 με αρχικό κεφάλαιο 1.000 ευρώ και λίγους μήνες μετά τη δωρεά διέκοψε τη λειτουργία της.

Τη δεύτερη απόρρητη σύμβαση υπέγραψε η εταιρεία KRIKEL με τη Διεύθυνση Προμηθειών της ΕΛ.ΑΣ. τον Ιούλιο του 2018. Φέρει την υπογραφή του πρώην γενικού γραμματέα Δημόσιας Τάξης Δημήτρη Αναγνωστάκη και είναι προϋπολογισμού 1,6 εκατ. ευρώ. Πρόκειται ουσιαστικά για την κύρια σύμβαση της εταιρείας με την Ελληνική Αστυνομία και αφορά την υποστήριξη λειτουργίας και συντήρηση του συστήματος ασύρματης επικοινωνίας Tetra Sepura. Η διάρκεια της σύμβασης είναι πενταετής και ολοκληρώνεται στα τέλη του 2023, με δυνατότητα παράτασης.

Το ύψος της σύμβασης είχε συμφωνηθεί μερικώς μήνες πριν από την οριστική υπογραφή της, με το υπουργείο Προστασίας του Πολίτη να σημειώνει σε ανακοίνωσή του ότι «κατόπιν διαπραγματεύσεων μειώθηκε το συμβατικό συμφωνηθέν ποσό της ετήσιας συντήρησης από 2,2 εκατ. ευρώ σε 1,6 εκατ. ευρώ, ενώ η εγκαταστάτρια εταιρεία θα προβεί αντισταθμιστικά σε δωρεά σημαντικού αριθμού αστυνομικών αυτοκινήτων».



Οι πέντε από τις έξι συμβάσεις που υπέγραψε η εταιρεία KRIKEL με το ελληνικό Δημόσιο αφορούσαν τη συντήρηση, ανανέωση και επέκταση του συστήματος επικοινωνιών Tetra Sepura της Ελληνικής Αστυνομίας, ενώ μία αφορούσε την προμήθεια συστήματος αντιπαρακολούθησης, μέσω του οποίου μπορεί να διαπιστωθεί εάν σε μια περιοχή λειτουργούν «βαλιτσάκια» και άλλες συσκευές παρακολούθησης κινητών τηλεφώνων.

Η «Κ» φέρνει στο φως τις συμφωνίες της εταιρείας με το υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, η οποία βρέθηκε στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος εξαιτίας της πολύκροτης υπόθεσης.

Σύμφωνα με στοιχεία που είδε η «Κ», τη σύμβαση για λογαριασμό της εταιρείας υπέγραψε ο –τότε– διαχειριστής της KRIKEL, Πολωνός Πελτσάρ Στάνισλαβ Σίμον, ο οποίος έχει αποχωρήσει από την εταιρεία από το 2019.

Η επόμενη κατά χρονολογική σειρά σύμβαση της KRIKEL με το υπουργείο Προστασίας του Πολίτη και η μόνη που δεν αφορά το σύστημα Tetra Sepura υπεγράφη τον Νοέμβριο του 2019 για λογαριασμό της Διεύθυνσης Διαχείρισης και Ανάλυσης Πληροφοριών (ΔΙΔΑΠ) της ΕΛ.ΑΣ. Φέρει την υπογραφή του μέχρι πρότινος γενικού γραμματέα Δημόσιας Τάξης Κωνσταντίνου

Τσουβάλα, ο οποίος αντικαταστάθηκε το πρωί της Πέμπτης. Η ΔΙΔΑΠ προχώρησε στην αγορά από εταιρεία στη Δανία μέσω KRIKEL ενός συστήματος αντιπαρακολούθησης, αντί 297.000 ευρώ. Πρόκειται για συσκευή που σκανάρει τους σταθμούς βάσης των παρόχων κινητής τηλεφωνίας και εντοπίζει όσους δεν είναι «χαρτογραφημένοι». Μέσω αυτής της διαδικασίας, ο χειριστής του μηχανήματος μπορεί να διαπιστώνει εάν σε μια περιοχή λειτουργούν «βαλιτσάκια» και άλλες συσκευές παρακολούθησης κινητών τηλεφώνων. Μέρος της συμφωνίας ήταν και η εκπαίδευση 10 στελεχών της ΔΙΔΑΠ στη χρήση του μηχανήματος.

Οι επόμενες δύο απόρρητες συμβάσεις της KRIKEL με το Δημόσιο, ήτοι η τέταρτη και η πέμπτη κατά χρονολογική σειρά υπεγράφησαν τον Απρίλιο του 2020. Αφορούσαν την προμήθεια συνολικά 2.400 καινούργιων φορητών ασυρμάτων Tetra Sepura, με την εταιρεία KRIKEL να δεσμεύεται για την παράδοση ακόμα 1.000 υπό μορφή δωρεάς. Κάτι παρόμοιο είχε συμφωνηθεί και το 2018 όταν αρχηγός της ΕΛ.ΑΣ. ήταν ο Κωνσταντίνος Τσουβάλας

και αναπληρωτής υπουργός ο Νίκος Τόσκας, με το αιτιολογικό ότι τα προβλήματα που παρατηρούνταν στη λειτουργία του συστήματος επικοινωνιών οφείλονταν στην παλαιότητα των υφιστάμενων ασυρμάτων, που χρονολογούνταν από το 2004.

Η αντικατάσταση όμως των κ. Τόσκα και Τσουβάλα μετά την πυρκαγιά στο Μάτι «πάγωσε» την προμήθεια. Η νέα διοίκηση στην Κατεχάκη μάλιστα αναζητήσε τρόπους να καταγγείλει τη σύμβαση με την KRIKEL, ενώ στέλεχ της υπηρεσίας έδωσαν το «παρών» σε έκθεση στη Βαρκελώνη, σε αναζήτηση νέου συστήματος επικοινωνιών. Ο νέος –τότε– αρχηγός, Αριστείδης Ανδρικόπουλος, που φημολογείται ότι είχε κάκιστες σχέσεις με τον προκατόχο του κ. Τσουβάλα, είχε εκδώσει διαταγή με την οποία ζητούσε από τους αστυνομικούς να μη χρησιμοποιούν τους ασυρμάτους Tetra Sepura, αλλά τους αναλογικούς. Τελικά, ενάμιση χρόνο αργότερα, τον Απρίλιο του 2020, η συμφωνία συνολικού προϋπολογισμού 1,8 εκατ. ευρώ οριστικοποιήθηκε.

Η έκρηξη σε διάστημα 4 ετών και τελευταία απόρρητη σύμβαση της

KRIKEL με το υπουργείο Προστασίας του Πολίτη υπεγράφη τον Απρίλιο του 2021 από τον –τότε– αρχηγό της ΕΛ.ΑΣ. Μιχάλη Καραμαλάκη, που αύριο αναλαμβάνει και τυπικά καθήκοντα νέου γενικού γραμματέα του υπουργείου Προστασίας του Πολίτη. Αφορά την επέκταση του συστήματος Tetra Sepura στον Εβρο και το Ανατολικό Αιγαίο με προϋπολογισμό 7,4 εκατ. ευρώ. Η επέκταση του συστήματος κρυπτογραφημένων επικοινωνιών αποφασίστηκε εσπευσμένα μετά την κρίση με την Τουρκία, την άνοιξη του 2020 και τη διαπίστωση ότι οι δυνάμεις ασφαλείας που επιχειρούσαν στις ακριτικές περιοχές αντιμετώπιζαν σοβαρά προβλήματα στις μεταξύ τους επικοινωνίες. Η ολοκλήρωση του έργου αναμένεται τους αμέσως επόμενους μήνες. Μία πληρωμή ύψους 4,9 εκατ. ευρώ από την KRIKEL σε εταιρεία στην Τσεχία τον Απρίλιο του 2021 αφορά την υλοποίηση της εν λόγω σύμβασης.

Αναφορά σε απόρρητες συμβάσεις της KRIKEL με το Δημόσιο χωρίς να παραθέτει συγκεκριμένα στοιχεία έκανε η Εθνική Αρχή Διαφάνειας (ΕΑΔ) σε διαβαθμιζόμενο πόρισμα που εξέδωσε τον Ιούλιο.

Ποντάρουν σε «παράσταση νίκης» και... ΠΑΣΟΚ

Η πρωτιά στην κάλπη και το «ναι» Ανδρουλάκη παραμένουν απαραίτητες προϋποθέσεις ώστε να ευοδωθεί το σχέδιο ΣΥΡΙΖΑ

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ**

Η ιδιαιτέρως υποστηρικτική ομιλία του Γιάννη Βαρουφάκη για τον ΣΥΡΙΖΑ στην προ ημερησίας συζήτηση στη Βουλή, είχε δύο αναγνώσεις στην Κουμουνδούρου. Προβληματίστηκαν όσοι κατάλαβαν πως η Νέα Δημοκρατία θα τη χρησιμοποιήσει, προκειμένου να «τρομάξει» τους κεντροαριστερούς ψηφοφόρους, να μιλήσει για επανάλληψη του 2015 και να επανασυμπεριφέρει το αντισΥΡΙΖΑ μέτωπο. Οι πιο αισιόδοξοι είδαν να γίνεται ένα πρώτο βήμα για την επιστροφή του ΣΥΡΙΖΑ στο Μαξίμου. Η εκλογική αριθμητική, ωστόσο, δεν επιδέχεται καμία αμφισβήτηση. Μόνο με τη στήριξη του ΜέΡΑ25, η προοδευτική διακυβέρνηση από την κάλπη της απλής αναλογικής είναι ουτοπία. Οι προϋποθέσεις για την υλοποίηση του βασικού στόχου του ΣΥΡΙΖΑ είναι δύο: θα πρέπει, όχι μόνον ο Αλέξης Τσίπρας να δει το κόμμα του να κόβει πρώτο το νήμα στις εκλογές, αλλά και το ΠΑΣΟΚ να πει το μεγάλο «ναι».

Η υπόθεση των παρακολουθήσεων έχει αλλάξει τα δεδομένα. Το χάσμα μεταξύ Κυριάκου Μητσοτάκη και Νίκου Ανδρουλάκη έχει προσωπικό χαρακτήρα και οι σχέσεις Νέας Δημοκρατίας - ΠΑΣΟΚ δύσκολα θα βγουν από τον «πάγο» μέχρι την άνοιξη του 2023. Ωστόσο ο Νίκος Ανδρουλά-

κης στη συνέντευξη που παραχώρησε στο ραδιόφωνο του ΣΚΑΪ έκανε σαφές πως θα συνεχίσει τον διμέτωπο. Βάζει στην ίδια ζυγαριά τους δύο πολιτικούς του αντιπάλους και συνεχίζει να ορκίζεται για την αυτόνομη πορεία του. Το χειροκρότημα που κέρδισε ο Χάρης Καστανίδης από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ κατά την ομιλία του στην Ολομέλεια για τη σύσταση της εξεταστικής επιτροπής δεν συγκίνησε τους «22» της Χαρίλαου Τρικούπη.

Στην αξιωματική αντιπολίτευση θεωρούν πως το παιχνίδι της αυτοδυναμίας για τον Κυριάκο

Στην Κουμουνδούρου ετοιμάζουν αντιέπιθεση μετά τη ΔΕΘ, με παλαιά στελέχη ευρείας αποδοχής και νέα πρόσωπα που έχουν ήδη «κλειδώσει» να βγαίνουν μπροστά.

Μητσοτάκη έχει καθεί. Στέλεχος του ΣΥΡΙΖΑ ανέφερε στην «Κ» πως πλέον «συζητάει τους όρους αποχώρησής του». Μετά και την παρέμβαση του Κώστα Καραμανλή, το μόνο παράθυρο που βλέπουν ανοικτό για την επαναπροσέγγιση του ΠΑΣΟΚ εί-



Στο δίλημμα της πλειοψηφίας «Μητσοτάκης ή ασάθειας», η αξιωματική αντιπολίτευση θα αντιπαρατάξει το «Τσίπρας ή ακυβερνησία», υπενθυμίζοντας πως η Ν.Δ. μόνο στη συνδρομή του Κυρ. Βελόπουλου μπορεί να ελπίσει.

και ο πρωθυπουργός να παραχωρήσει τη θέση του στο Μαξίμου σε άλλο πρόσωπο μετεκλογικά. Αρκετοί στην Κουμουνδούρου αναμένουν από τον Αντώνη Σαμαρά να πάρει τη σκυτάλη της κριτικής. Οποιαδήποτε αναφορά για υπόγεια συνεννόηση με την

καρμανλική πτέρυγα δεν γίνεται αποδεκτή, γιατί «δεν ισχύει», τονίζουν. Οσον αφορά τις παρεμβάσεις του Ευάγγελου Βενιζέλου και του Νίκου Αλιβιζάτου, στελέχη της αξιωματικής αντιπολίτευσης τις βλέπουν ως ένα σήμα σε όσους κατάγονται πολιτικά από

το Κέντρο και είχαν μετακομίσει στη δεξιά πολυκατοικία να δραστηριοποιηθούν.

Το χαρτί της κυβερνησιμότητας είναι αυτό που θα παίξει ο ΣΥΡΙΖΑ μετά τη ΔΕΘ, παίρνοντας την «μπουκιά από το στόμα» του πρωθυπουργού. Το δίλημμα της πλειοψηφίας «Μητσοτάκης ή ασάθειας» θα μετατραπεί, όπως έχει σχεδιαστεί, σε «Τσίπρας ή ακυβερνησία», υπενθυμίζοντας σε κάθε ευκαιρία πως η «γαλάζια» παράταξη μόνο στη συνδρομή του Κυριάκου Βελόπουλου μπορεί να ελπίσει.

Ανανέωση και μετριοπάθεια

Στην Κουμουνδούρου ψάχνουν τον τρόπο στον κρίσιμο δείκτη της «παράστασης νίκης» το μπλε να αρχίσει να ξεθωριάζει και το ροζ να γίνει πιο έντονο. Τα πρόσωπα που θα βγουν μπροστά από το κόμμα το επόμενο διάστημα θα παίξουν κομβικό ρόλο. Ο συνδυασμός παλαιών στελεχών ευρείας αποδοχής με νέα που έχουν ήδη συμπεριληφθεί στα ψηφοδέλτια, αλλά δεν έχουν ανακοινωθεί, ευελπιστούν να δώσουν έναν αέρα ανανέωσης αμέσως μετά την επιστροφή του Αλέξη Τσίπρα από τη Θεσσαλονίκη. Οι λίστες είναι κατά σχεδόν 80% έτοιμες.

Ο Αλέξης Τσίπρας έχει αποφασίσει να ανακατέψει την τράπουλα μετά το συνέδριο. Φάνηκε

και σε σχέση με την ομάδα που ορίστηκε για την κρίσιμη μάχη της εξεταστικής επιτροπής. Πέρα από πρόσωπα με άριστες νομικές γνώσεις και εμπειρία από ανάλογες διαδικασίες (Δ. Τζανακόπουλος, Γ. Κατρούγκαλος, Γ. Ραγκούσης), στην οκτάδα προστέθηκαν ο Νίκος Βούτσικς και ο Νίκος Φίλης. Δύο από τους «φρουρούς» του ΣΥΡΙΖΑ, που μπορεί να διαφώνησαν προσυνεδριακά με τον Αλέξη Τσίπρα, ωστόσο με την κίνηση αυτή πιστοποιείται ότι οι συγκρούσεις των τάσεων δεν έχουν θέση στον δρόμο προς τις κάλπες. Εδώ και μήνες άλλωστε εσωκομματικά ζητήματα δεν υπάρχουν. Όσοι θεωρούσαν δεδομένο πως ο Παύλος Πολάκης θα είχε μια θέση στην ομάδα κρούσης, ως αναπληρωτής τομεάρχης για θέματα διαφάνειας, η επιλογή να μη συμπεριληφθεί σηματοδοτεί μια άλλη λογική. Ο Χανιώτης βουλευτής είχε την τάση, όπως φέρεται να έκανε και στην Επιτροπή Θεσμών για την ακρόαση του Θ. Δεμίρη, να στρέφει με το αφύ του ύφος όλα τα φώτα πάνω του. Τη δεδομένη στιγμή αναζητείται το πάντρεμα του «σκληρού ροκ» με τη μετριοπάθεια και εκτιμήθηκε ότι πρέπει να καταβληθεί κάθε προσπάθεια για τον σχηματισμό των μέγιστων δυνατών συμμαχιών μέσα στην Εξεταστική.

Πονοκέφαλος στα κομματικά επιτελεία λόγω απογραφής

Οι ανατροπές στον εκλογικό χάρτη δυσχεραίνουν την κατάρτιση των ψηφοδελτίων

Της **ΔΩΡΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Ο χρόνος διενέργειας των εκλογών, που πάντοτε αποτελεί ερώτημα και πηγή ανησυχίας για τους σχεδιασμούς των υποψηφίων να συμμετέχουν σε αυτές, δείχνει να εξελίσσεται σε σταθερά αυτή τη στιγμή. Οι επαναλαμβανόμενες κατηγορηματικές διαβεβαιώσεις του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη προσδιορίζουν, πλέον, την ημερομηνία της επόμενης εκλογικής αναμέτρησης στο τέλος της άνοιξης του 2023. Και αυτό προκαλεί νέους πονοκεφάλους στα κομματικά επιτελεία, καθώς οι όποιοι σχεδιασμοί έχουν γίνει αναφορικά με την κατάρτιση λίστας υποψηφίων, σε πολλές περιπτώσεις τελούν υπό αναθεώρηση. Οι εκλογές θα γίνουν με βάση τα αποτελέσματα της πρόσφατης απογραφής, η επεξεργασία των οποίων βρίσκεται σε τελικό στάδιο. Ωστόσο, με βάση τα στοιχεία που έχουν δημοσιευθεί και δείχνουν μείωση του πληθυσμού κατά 383.805 άτομα, οι ανατροπές στον εκλογικό χάρτη, στον αριθμό των εδρών ανά Περιφέρεια, είναι δεδομένες.

Τα οριστικά αποτελέσματα της απογραφής θα δημοσιευθούν με Προεδρικό Διάταγμα, το οποίο αναμένεται το αργότερο μέχρι τον Δεκέμβριο. Είναι δεδομένο, πάντως, ότι μόνο στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου έχουμε αύξηση πληθυσμού. Σε όλες τις άλλες περιοχές της χώρας έχει μειωθεί. Το υπουργείο Εσωτερικών, με βάση τα επίσημα στοιχεία της απογραφής, θα πρέπει να προχωρήσει στην ανακατανομή των εδρών ώστε, βάσει του νόμου, το αργότερο ένα χρόνο μετά την τελευταία απογραφή, δηλαδή το αργότερο μέχρι τον προσεχή Μάρτιο, να εκδοθεί το αντίστοιχο Προεδρικό Διάταγμα.

Βεβαίως, αν και τα στοιχεία της απογραφής, έστω τα προσωρινά που έχουν ήδη δημοσιευθεί, δίνουν μια εικόνα για την ανακατανομή των εδρών, αυτή δεν είναι απόλυτα ασφαλής καθώς ο υπολογισμός των εδρών ανά νομό προκύπτει από αλγόριθμο με βάση τους εγγεγραμμένους στους εκλογικούς καταλόγους.

Η δεδομένη αλλαγή, γνωστή από καιρό, είναι αυτή που αφορά τις τρεις έδρες που «άνο-



Τα προσωρινά στοιχεία της απογραφής δίνουν μια εικόνα για την ανακατανομή των εδρών, όμως αυτή δεν είναι ασφαλής, καθώς ο υπολογισμός των εδρών ανά νομό προκύπτει βάσει των εγγεγραμμένων στους εκλογικούς καταλόγους.

Οι μονοεδρικές θα αυξηθούν ενδεχομένως και σε 11, καθώς Χίος και Θεσπρωτία αναμένεται να χάσουν από μία έδρα και το ίδιο είναι πιθανό για Καστοριά και Φλώρινα.

νται» από εκλογικές περιφέρειες, προκειμένου να προστεθούν στο ψηφοδέλτιο Επικρατείας για την εκλογή βουλευτών από την ομογένεια. Από το Επικρατείας θα εκλεγούν 15 βουλευτές έναντι 12 μέχρι τώρα και οι τρεις έδρες θα προέλθουν από την Α΄ Αθήνας, την Αχαΐα και τον Νότιο Τομέα Αττικής. Αξίζει να σημειωθεί, πάντως, ότι οι τρεις επιπλέον έδρες του Επικρατείας δεν είναι δεσμευτικό να καλυφθούν από ομογενείς βουλευτές. Και αυτό διότι ο νόμος ορίζει ότι τα κόμματα θα πρέπει να συμπεριλάβουν στις τρεις πρώτες θέσεις του ψηφοδελτίου Επικρατείας υποψήφιο από την ομογένεια. Αυτό σημαίνει ότι πιθανότατα τα δύο πρώτα κόμματα, που θεωρείται βέβαιο ότι θα εκλέξουν περισσότερους από τρεις βουλευτές Επικρατείας, θα έχουν και έναν της

ομογένειας στην επόμενη Βουλή. Ωστόσο, τα υπόλοιπα κόμματα εάν δεν τοποθετήσουν τον υποψήφιο της ομογένειας στην κορυφή της λίστας, πιθανότατα αυτός δεν θα εκλεγεί.

Ενισχυμένα τα αστικά κέντρα

Όσον αφορά τις έδρες στις συνολικά 59 εκλογικές περιφέρειες, με βάση τα προσωρινά στοιχεία απογραφής, αναμένονται σημαντικές ανακατατάξεις. Ενα πρώτο ενδιαφέρον στοιχείο είναι η αναμενόμενη αύξηση των μονοεδρικών περιφερειών, οι οποίες σήμερα είναι επτά (Ευρυτανία, Φωκίδα, Γρεβενά, Σάμος, Λευκάδα, Ζάκυνθος, Κεφαλληνία). Θεωρείται βέβαιο ότι θα αυξηθούν σε 10 και ενδεχομένως σε 11 καθώς Χίος και Θεσπρωτία αναμένεται να χάσουν από μία έδρα και να γίνουν μονοεδρικές και το ίδιο αναμένεται να γίνει για μία από τις δύο ή και τις δύο, Καστοριά και Φλώρινα.

Ενισχυμένα ως προς τον αριθμό εδρών αναμένεται να βγουν τα μεγάλα αστικά κέντρα, Αττική και Θεσσαλονίκη, όπου φαίνεται ότι θα κατευθυνθούν οι «καθήμενες» έδρες. Πιθανόν μία από αυτές να κερδίσουν τα Δωδεκάνησα, εξαιτίας αύξησης του πληθυσμού στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου. Κατά τα λοιπά, θεωρείται ότι θα κερδίσει τρεις έδρες η Α΄

Αθήνας, δύο έδρες ο Δυτικός Τομέας, μία έδρα η Δυτική Αττική και από τέσσερις έδρες ο Βόρειος και ο Νότιος Τομέας. Πιθανότατα θα χαθεί μία έδρα από την Α΄ Πειραιά, την οποία θα κερδίσει η Β΄ Πειραιά. Τέσσερις έδρες αναμένεται να κερδίσει και η Α΄ Θεσσαλονίκης.

Υποψήφιος χαμένες ως προς τον αριθμό εδρών εκλογικές περιφέρειες θεωρούνται η Αιτωλοακαρνανία και οι Σέρρες, με καθεμία να υπολογίζεται ότι θα χάσει από δύο έδρες. Από μία έδρα εκτιμάται ότι θα χάσουν οι Περιφέρειες Αρκαδίας, Αρτας, Δράμας, Ηλείας, Ιωαννίνων, Καρδίτσας, Κιλκίς, Κοζάνης, Κυκλάδων, Λακωνίας, Λάριδας, Μαγνησίας, Μεσσηνίας, Πέλλας, Πιερίας, Τρικάλων και Φθιώτιδας.

Από μία άποψη, το ενδεχόμενο πρόωγων εκλογών βόλευε τα κομματικά επιτελεία, καθώς ήταν γνηστώτος ο εκλογικός «χάρτης» όσον αφορά την κατανομή εδρών και μπορούσαν με ασφάλεια να γίνουν οι όποιοι σχεδιασμοί. Η μείωση των εδρών σε όχι μικρό αριθμό εκλογικών περιφερειών πρόκειται να οξύνει τον ανταγωνισμό όχι μόνο μεταξύ των διαφορετικών κομμάτων αλλά και ανάμεσα στους υποψηφίους του ίδιου κόμματος, που στις περιφέρειες αυτές πρέπει να παλέψουν για λιγότερες θέσεις.

ΑΠΟΨΗ

Δομική προτεραιότητα η θωράκιση των θεσμών και του κράτους δικαίου

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΩΤΣΗΡΑ***

Το τελευταίο διάστημα ορισμένοι αναφέρονται στην κατάσταση του κράτους δικαίου στη χώρα με ανακριβή και σαθρά επιχειρήματα, τα οποία έρχονται σε πλήρη αντίθεση τόσο με την ίδια την πραγματικότητα, όσο με την εικόνα της Ελλάδας, όπως αυτή αποτυπώνεται σε διεθνείς αξιολογήσεις. Η ουσιαστική πρόοδος της χώρας αποτυπώνεται στις εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το κράτος δικαίου, ιδιαιτέρως στην πρόσφατη του 2022. Η κυβέρνηση, έχοντας επίγνωση των προκλήσεων που κλήθηκε να διαχειριστεί τον Ιούλιο του 2019 στο πεδίο της αποκατάστασης του κύρους των θεσμών και της διεθνούς εικόνας της χώρας, ανέλαβε καιρίες πρωτοβουλίες σε κομβικούς για την εφαρμογή της αρχής του κράτους δικαίου τομείς όπως η ενίσχυση της διαφάνειας, η καλή νομοθέτηση, η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της δικαιοσύνης και η περαιτέρω θωράκιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της διαφάνειας, η κυβέρνηση προχώρησε στη σύσταση της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας, στη θεσμοθέτηση δημοκρατικής λογοδοσίας και αξιολόγησης του κυβερνητικού έργου της μέσω του Ενοποιημένου Σχεδίου Κυβερνητικής Πολιτικής, στη διαμόρφωση ρυθμιστικού πλαισίου για το lobbying και στην έγκριση νέου Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς (2022-2025). Παράλληλα, ελήφθησαν πρωτοβουλίες για τη βελτίωση της ποιότητας των νομοθετικών κειμένων και της νομοπαρασκευαστικής μεθοδολογίας.

Στο πεδίο της Δικαιοσύνης, υλοποιήθηκαν μεταρρυθμίσεις που ενίσχυσαν την αποδοτικότητα και ποιότητα του συστήματος απονομής δικαιοσύνης και προώθησαν τη διεθνή δικαστική συνεργασία. Ενδεικτικά αναφέρονται η ενίσχυση της ηλεκτρονικής δικαιοσύνης, η εφαρμογή ενωσιακών διατάξεων για την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, η εισαγωγή εκτελών αλλά και στον Ποινικό Κώδικα και στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας για την εναρμόνιση με τις σύγχρονες συνθήκες σε οδικήματα ιδιαίτερης απαιτητικής προστασίας στα θύματα εγκληματικών πράξεων και ιδίως στα πλέον ευάλωτα από αυτά όπως τα ανήλικα θύματα, ο εκσυγχρονισμός και η ενίσχυση του ρόλου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, η Σύσταση Γραφείου Συλλογής και Επεξεργασίας Δικαστικών Στατιστικών Στοιχείων για τη Δικαιοσύνη (JustStat), η σύσταση Δικαστικής Αστυνομίας, ο θεσμός της πιλοτικής δικής και η αναμόρφωση του πλαισίου προαγωγής δικαστών και εισαγγελέων και οργάνωσης των δικαστηρίων.

Καιρία πρωτοβουλία υπήρξε και η μεταρρύθμιση της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργών που αποσκοπεί στη βελτίωση της ποιότητας της κατάρτισης των δικαστών, κάτι που αποτυπώνεται και στην έκθεση του 2022 για το κράτος δικαίου. Σε ευαίσθητους τομείς, όπως η φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη, η χώρα σημείωσε σημαντική πρόοδο που καταγράφηκε

στο EU Justice Scoreboard 2022. Συγκεκριμένα, βρίσκεται στις πρώτες θέσεις στην Ε.Ε. στον τομέα αυτόν, ενώ στην αντίστοιχη έκθεση για το 2019 βρισκόταν στην τελευταία.

Στο κρίσιμο για το κράτος δικαίου πεδίο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η κυβέρνηση ανέπτυξε σε συνεργασία με φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών μια σειρά από οριζόντιες διυπουργικές δράσεις για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων πολιτών που κατ'εξοχήν ανήκουν σε ευάλωτες κατηγορίες. Σχεδιάστηκαν και υιοθετήθηκαν συνεκτικές πολιτικές, η εφαρμογή των οποίων αξιολογείται σε συστηματική βάση στο πλαίσιο μηχανισμών της κεντρικής κυβέρνησης. Συγκεκριμένα, υλοποιούνται το πρώτο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, το πρώτο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, το πρώτο Εθνικό Σχέδιο Δράσης κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας, το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων, η πρώτη Εθνική Στρατηγική για την

Η κυβέρνηση ανέλαβε καιρίες πρωτοβουλίες σε τομείς όπως η ενίσχυση της διαφάνειας, η καλή νομοθέτηση, η αποτελεσματικότητα της δικαιοσύνης και η θωράκιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, και το πρώτο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Σεξουαλικής Κακοποίησης των Παιδιών. Αξιοσημείωτη είναι, επίσης, και η πρόοδος της χώρας όσον αφορά την εκτέλεση αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κάτι που αποτυπώνεται και στα επίσημα στοιχεία του Δικαστηρίου. Η συνολική πρόοδος της χώρας στο πεδίο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτυπώθηκε πρόσφατα και σε άλλες διεθνείς αξιολογήσεις όπως η 3η Οικουμενική Περιοδική Αξιολόγηση του Συμβουλίου Ανθρώπων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ, η αξιολόγηση από την Επιτροπή της ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού καθώς και η ετήσια αναφορά του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το έτος 2022.

Τα παραπάνω αποτελούν μέρος της ευρύτερης προσπάθειας για την ενίσχυση του διεθνούς ρόλου της χώρας και του κύρους των θεσμών μέσω της συστηματικής προαγωγής του κράτους δικαίου. Η δημοκρατία μας είναι ισχυρότερη από ποτέ με το κράτος δικαίου να αποτελεί τη μεγαλύτερη εγγύηση για κάθε πολίτη. Καλούμενοι να αντιμετωπίσουμε νέες προκλήσεις αξιοποιούμε την εμπειρία και τους θεσμούς της δημοκρατίας μας συνεχίζοντας την προσπάθεια για τη διασφάλιση και περαιτέρω θωράκιση όλων των αγώνων και θυσιών όλων των Ελλήνων έχουν κατακτηθεί.

* Ο Κ. Γιώργος Κώτσης είναι υφυπουργός Δικαιοσύνης, Βουλευτής Δυτικής Ατικής Ν.Δ.

Το στοίχημα του ΠΑΣΟΚ μετά τις παρακολουθήσεις

Να διατηρήσει τα οφέλη από την υπόθεση, διευρύνοντας την πολιτική του ατζέντα

Του **ΜΑΡΙΟΥ ΔΑΝΗΛΟΠΟΥΛΟΥ**

Μπορεί η υπόθεση των παρακολουθήσεων να παραμείνει στην κορυφή της ατζέντας του ΠΑΣΟΚ, καθώς επίκειται και η κοινοβουλευτική συνέχεια στην Εξεταστική, ωστόσο η Χαρ. Τρικούπη εισέρχεται σε έναν «καυτό» Σεπτέμβριο με στόχο να ανοίξει την πολιτική της βεντάλια. Στο πρόσφατο στρατόπεδο εκτιμούν, άλλωστε, ότι οι εξελίξεις του Αυγούστου έφεραν νέα δεδομένα. Μετατόπισαν, δηλαδή, την παράταξη στο επίκεντρο του –κρίσιμου– κεντρώου ακροατηρίου και επενδύουν στο να κτίσουν πάνω σε αυτόν τον θεμέλιο λίθο.

Επιπλέον, στα θετικά προσμετράται και το «φρένο» στη δημοσκοπική φθορά που είχε προηγηθεί έως τα τέλη Ιουλίου. Οι πρώτες μετρήσεις της σεζόν δείχνουν να αντιστρέφουν την τάση στασιμότητας ή πτώσης που είχε καταγραφεί τους τελευταίους μήνες και είναι γεγονός ότι είχε προκαλέσει προβληματισμό. Πλέον, τα εδάφη περίχ του 15% μοιάζουν πιο εφικτός στόχος για τη Χαρ. Τρικούπη, η οποία υποβαθμίζει και τις «γαλάζιες» εκτιμήσεις για «ελεγχόμενες απώλειες» της κυβέρνη-

σης. «Κανένας δεν πίστευε ότι θα αποτυπωνόταν κατευθείαν μια ραγδαία αλλαγή δεδομένων», έλεγαν χαρακτηριστικά κομματικές πηγές.

Στο σκηνικό που διαμορφώνεται, συνεπώς, το ΠΑΣΟΚ φαίνεται πως μπαίνει στο προεκλογικό έδαφος με ένα... απροσδόκητο όπλο στη μάχη του Κέντρου, αλλά και υπό νέους όρους

«Κερδίσαμε χώρο στο προσκήνιο, πρέπει τώρα να αναδείξουμε και συγκεκριμένες λύσεις κυβερνησιμότητας», λένε στη Χαρ. Τρικούπη.

απέναντι σε Ν.Δ. και ΣΥΡΙΖΑ. Κατ' αρχάς, όσον αφορά την κυβερνώσα παράταξη και τον πρωθυπουργό, είναι σαφές ότι τα όποια σενάρια περί συμμετοχής της Χαρ. Τρικούπη σε μια δεύτερη τετραετία Μητσοτάκη «καίγονται». Οι σχέσεις των δύο κομμάτων έχουν διαρραγεί, οι πόλεμοι ανακοινώσεων μεταξύ τους είναι όλο και πιο συχνοί, ενώ όποιος παρακολουθεί στε-

νά τον Νίκο Ανδρουλάκη μπορεί εύκολα να διακρίνει ότι οι τελευταίες τοποθετήσεις του έχουν απομακρυνθεί κατά πολύ από τους συνήθεις τόνους μετριοπάθειας, προς μια προσωπική οργή. Οι ισορροπίες στην εξίσωση των μετεκλογικών συνεργασιών, έχουν, εν ολίγοις, αλλάξει ραγδαία και αυτό αφορά, πιο μακροπρόθεσμα, και το εσωτερικό της Χαρ. Τρικούπη: πλέον, ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ θα έχει την άνοιξη ένα πολύ ισχυρό επιχείρημα στα χέρια του απέναντι σε πιθανές εσωκομματικές πιέσεις για συνεργασία με τη Ν.Δ. Την ίδια ώρα, το ΠΑΣΟΚ αντιμετωπίζει για πολλοστή φορά ένα γνωστό παράδοξο, όταν ανοίγει ένα καθαρό μέτωπο με ένα από τα δύο πρώτα κόμματα. «Από τη μια μέρα στην άλλη, από «πρόθυμος εταίρος της Ν.Δ.», γινόμαστε «συμπλήρωμα του ΣΥΡΙΖΑ», περιγράφουν συχνά στη Χαρ. Τρικούπη, δείχνοντας αυτή τη φορά προς τη «γαλάζια» παράταξη που παίζει εμφρακτικά το χαρτί της ταύτισης τις τελευταίες εβδομάδες. Με αυτό δεδομένο, αλλά και βλέποντας τον Αλ. Τσίπρα να επιχειρεί να εντάξει το ΠΑΣΟΚ σε ένα αντιπολιτευτικό μέτωπο υπό την «κνδεμο-

Η Αθήνα ετοιμάζεται για κρίση διαρκείας

Μηνύματα έντασης από την Αγκυρα

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Προετοιμασμένη για πολύμηνη κρίση διαρκείας στα ελληνοτουρκικά είναι η Αθήνα, όπου πλέον είναι απολύτως σαφές ότι οι κατά καιρούς διακυμάνσεις της έντασης δεν είναι παρά απόρροια χειρισμών της κυβέρνησης του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν με σκοπό προσωρινούς στόχους, όπως για παράδειγμα η διαχείριση των προβλημάτων στις σχέσεις Αγκυρας - Ουάσινγκτον. Η διάχυτη απαισιοδοξία πηγάζει από σειρά διαπιστώσεων που βασίζονται σε γεγονότα αλλά και μηνύματα που εκπέμπονται από την Αγκυρα αλλά και από ορισμένους συμμάχους.

Το πρώτο επίπεδο είναι εκείνο της δημόσιας ρητορικής, η οποία έχει ξεφύγει από κάθε καλώς ή κακώς εννοούμενο όριο και είναι απολύτως ορατό σε όλους. Η στρατηγική επιλογή της ελληνικής κυβέρνησης να μην εμπλακεί σε ανταλλαγή δηλώσεων με τους Τούρκους αξιωματούχους δεν μειώνει την ανησυχία, καθώς ο κ. Ερντογάν και τα στελέχη της κυβέρνησής του χρησιμοποιούν καθημερινά υβριστικούς τόνους κατά των Ελλήνων, ενώ εξαπολύουν ευθείες απειλές για την κυριαρχία της Ελλάδας απειλώντας με νέο 1922. Όλα αυτά, βεβαίως, αντιμετωπίζονται κατά κύριο λόγο ως γραφικά, ωστόσο δεν μπορεί να υποτιμηθεί το γεγονός ότι η Ελλάδα και η Κυπριακή Δημοκρατία αποτελούν τις μοναδικές χώρες στον περίγυρο της Τουρκίας που έχουν εξαιρεθεί από την περιβόητη «επιχείρηση γοητείας» του κ. Ερντογάν.

Το δεύτερο επίπεδο είναι το επιχειρησιακό. Σε γενικές γραμμές οι τουρκικές ένοπλες δυνάμεις (ΤΕΔ) δεν έχουν προχωρήσει σε κάποιες άμεσα επιθετικές ενέργειες. Ωστόσο, στο αεροπορικό πεδίο καταγράφονται σε καθημερινό επίπεδο παραβιάσεις του εθνικού εναέριου χώρου, μάλιστα με αυξανόμενη χρήση μη επανδρωμένων αεροσκαφών (UAV), τακτικά που παρουσιάστηκε εκτενώς την περασμένη Πέμπτη από την «Κ». Οι πτήσεις τουρκικών F-16 πάνω από ελλη-

νικές νησίδες ανήμερα τον Δεκαπενταύγουστο, σε παραβίαση κάθε έννοιας «μορατόριουμ», ενώ είχαν προηγηθεί απευθείας συζητήσεις του υπουργού Εθνικής Αμυνας της Τουρκίας, Χουλουσί Ακάρ, όχι μόνο με τον Νίκο Παναγιωτόπουλο αλλά και με τον Αμερικανό ομόλογό του Λόιντ Οстин, είναι ενδεικτικές της τουρκικής αντίληψης των πραγμάτων. Στο επιχειρησιακό επίπεδο ξεχωρίζει η 23η Αυγούστου, ημερομηνία που οι Τούρκοι ισχυρίζονται ότι οι S-300 της Πολεμικής Αεροπορίας εγκλώβισαν τουρκικά F-16. Κατά πληροφορίες που έχει στη διάθεσή της «Κ» εκείνη την ημέρα στις επικίνδυνες αερομαχίες που διεξήχθησαν πάνω από την ανοικτή θάλασσα μεταξύ του άξονα Ρόδου - Καρπάθου και της Κρήτης, κάποια από τα τουρκικά F-16 έφθασαν να πετούν 8 ναυτικά μίλια βορειοανατολικά του Ηρακλείου, καταδιωκόμενα από

Ερντογάν και στελέχη της κυβέρνησής του χρησιμοποιούν καθημερινά υβριστικούς τόνους κατά της Ελλάδας, ενώ εξαπολύουν απειλές προειδοποιώντας με νέο 1922.

ελληνικά μαχητικά. Όπως είναι απολύτως σαφές, τα τουρκικά F-16 αναζητούσαν κενά στην αεράμυνα του νησιού και, κυρίως, τους S-300 οι οποίοι, όπως τονίζουν εμφατικά διάφορες πηγές, παρέμεναν στα σιλό τους στην 11η Μονάδα Κατευθυνόμενων Βλημάτων. Η ένταση της ημέρας ήταν τέτοια, ώστε το τουρκικό ναυτικό είχε αναπτύξει στα διεθνή ύδατα μεταξύ Λέρου και Παροναξίας φρεγάτα με το οργανικό ελικόπτερό της σε επιφυλακή, προκειμένου να προχωρήσει σε επιχείρηση έρευνας και διάσωσης εφόσον αυτό καταστεί απαραίτητο. Ίσως η πλέον ενδιαφέρουσα εξέλιξη στο συγκεκριμένο θέμα είναι η στάση των ΗΠΑ που την Πέμπτη, μέσω του



Ο υπουργός Αμυνας της Τουρκίας Χουλουσί Ακάρ κλιμάκωσε περαιτέρω την ένταση την Παρασκευή, πραγματοποιώντας πτήση-πρόκληση με F-16 στο Βόρειο Αιγαίο. Μάλιστα, σχετικό βίντεο που δημοσιεύθηκε στον λογαριασμό του τουρκικού υπουργείου Αμυνας, αναφέρει: «Ο Χουλουσί Ακάρ χαιρέτησε το Μνημείο των Μαρτύρων του Τσανάκκαλε, και απηύθυνε μήνυμα μέσω ασυρμάτου: “Θα προσπαθήσουμε να είμαστε αντάξιοι όλων των μαρτύρων μας, ιδιαίτερα των μαρτύρων μας που κείτονται στο Τσανάκκαλε, και θα συνεχίσουμε τον αγώνα μας με το πνεύμα του Τσανάκκαλε”».

Το Ναυτικό και η Αεροπορία

Η κρίση διαρκείας στα ελληνοτουρκικά, συνδυασμένη μάλιστα με τις οικονομικές επιπτώσεις του πολέμου στην Ουκρανία προκαλούν εκ των πραγμάτων πίεση και στις Ένοπλες Δυνάμεις που καλούνται να αντιμετωπίσουν αυξημένα κόστη. Η κρίση έχει οδηγήσει σε δεύτερη μοίρα τη συζήτηση περί προμήθειας νέων κορβετών που, ακόμη και αν κάποια στιγμή απεμπλακεί, θα προχωρήσει με πολύ μικρότερο προϋπολογισμό. Η εξυγίανση των Ναυπηγείων Ελευσίνας ανοίγει κάποιο παράθυρο ευκαιρίας για εγχώρια παραγωγή. Ο εκσυγχρονισμός των φρεγατών τύπου ΜΕΚΟ του Πολεμικού Ναυτικού καθίσταται εκ των πραγμάτων απόλυτη προτεραιότητα, ζωτικής σημασίας, καθώς, όπως η «Κ» είχε έγκαιρα αποκαλύψει, θα πραγματοποιηθεί ως ανεξάρτητο πρόγραμμα. Στον αεροπορικό τομέα η κατάσταση είναι σαφώς καλύτερη, καθώς εντός του μήνα παραδίδονται και θα ενταχθούν στο δυναμικό της Π.Α. τα πρώτα αναβαθμισμένα F-16 Viper, ενώ ταχέως προχωρούν και οι διαδικασίες για τη δεύτερη εξάδα των Rafale τα οποία βρίσκονται στη Γαλλία.

Στέιτ Ντιπάρτμεντ, ξεκαθάρισαν ότι οι απαρχαιωμένοι S-300 της Ελλάδας και οι σύγχρονοι S-400 της Τουρκίας δεν εμπίπτουν στην ίδια κατηγορία από οποιαδήποτε οπτική γωνία.

Το τρίτο επίπεδο είναι το διπλωματικό με την ευρεία έννοια. Με εξαίρεση τις sporadικές επαφές των κ. Παναγιωτόπουλου και Ακάρ, δεν υφίστανται ενεργοί δι-αυλοι επικοινωνίας ανάμεσα σε Αγκυρα και Αθήνα. Οι προοπτικές επανέναρξης των διερευνητικών επαφών, του πολιτικού διαλόγου ή των στρατιωτικών Μέτρων Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης (ΜΟΕ) είναι περιορισμένες. Ο μηχανισμός απεμπλοκής που κάποιες φορές έχει ενεργοποιηθεί στο ΝΑΤΟ είναι και αυτός αδρανής.

Παρά το γεγονός ότι οι κατά καιρούς παρεμβάσεις της Μόνιμης Αντιπροσωπείας της Ελλάδας στο ΝΑΤΟ για θέματα μικρής ή μεγαλύτερης σημασίας (όπως η πρόσφατη ανάρτηση και διόρθωσή της από το νατοϊκό Στρατηγείο της Σμύρνης) κάποιες φορές λαμβάνονται υπόψη, τις περισσότερες προσκρούουν στην από δεκαετίες εδραιωμένη αντίληψη που έχει εγκαθιδρυθεί με το Δόγμα Λουνς σχετικά με τις διαφορές ανάμεσα σε συμμάχους. Ιδιαίτερα για τις διαμαρτυρίες σε ανώτατο στρατιωτικό επίπεδο, υφίστανται ενδείξεις ότι απλά πέφτουν στο κενό, σχεδόν ως μη γινόμενες. Ένας από τους βασικούς λόγους γι' αυτό είναι η μόνιμη επιφυλακή των Τούρκων προκειμένου να

υποστηρίξουν τις θέσεις τους περί ευθύνης στο Ανατολικό Αιγαίο. Οι τουρκικές αρχές διαρκώς επισημαίνουν σε συμμαχικά πλοία, αεροσκάφη και λοιπές μονάδες που κινούνται στο Αιγαίο ότι δεν μπορούν να προχωρούν σε ασκήσεις δίχως άδεια από την Αγκυρα, αμφισβητώντας ουσιαστικά την αρμοδιότητα της Αθήνας. Στις αρχές Αυγούστου οι Τούρκοι προειδοποίησαν συμμαχική φρεγάτα του νατοϊκού στολίσκου SNMG-2 που δραστηριοποιείται στο Αιγαίο να μην προχωρήσει στην προγραμματισμένη απονύωση του οργανικού ελικόπτερου της για άσκηση στα Ψαρά. Ο κυβερνήτης της συμμαχικής φρεγάτας αναγκάστηκε να δώσει εντολή για διακοπή της άσκησης, προκειμένου να μην εμπλακεί σε αντιπαράθεση με τις τουρκικές αρχές.

Το προσφυγικό

Το τέταρτο και τελευταίο επίπεδο είναι το προσφυγικό. Οι τουρκικές αρχές φαίνεται ότι αξιοποιούν τη διαρκή ροή πληροφορών που τους επιτρέπει η καθημερινή πτήση UAV πάνω από το Ανατολικό Αιγαίο και τη συνοριακή περιοχή του Εβρου. Παρά το γεγονός ότι δεν μπορεί να υπάρξει άμεση σύνδεση ανάμεσα σε αυτές τις πληροφορίες και εξαπάτησης. Διαθέτουμε αναξιόπιστη υπεραξία γνώσης και μυαλού.

3. Στον τομέα των Υπηρεσιών Πληροφοριών αρκούμαι να σημειώσω ότι στην περίοδο αυτή τίποτα και καμία ένδειξη, κίνηση ή πληροφορία δεν πρέπει να αξιολογείται ως δεδομένη, συννηθισμένη ή ρουτίνα. Η Τουρκία κάνει μία ολομέτωπη επικοινωνιακή επίθεση παραπληροφόρησης. Στόχοι της είναι τόσο η διεθνής κοινή γνώμη, ΜΜΕ και κυβερνήσεις όσο και ο τουρκικός λαός. Πλησιάζουμε, εκτιμώ, επικίνδυνα τη στιγμή της ολοκλήρωσης από το συστατικό της

αρχές στο συμπέρασμα ότι υφίσταται, έστω και ανεπίσημα, κάποιος διάυλος. Μια ακόμη παράμετρος που ανησυχεί την Αθήνα είναι οι επερχόμενες παράτυπες εκλογές για την ανάδειξη μωφτάρων στη Θράκη. Αν και το τρέχον θεσμικό πλαίσιο ενισχύει το διπλωματικό οπλοστάσιο της Αθήνας, ιδιαίτερα καθώς ήδη διάφορες ψευδώνυμες «τουρκικές» οργανώσεις ευθέως και το προξενείο λιγότερο δημόσια, δημιουργούν ατμόσφαιρα ήδη «παραβίασης» των δικαιωμάτων της μειονότητας.

Είναι, λοιπόν, απολύτως σαφές ότι σε αυτή την ατμόσφαιρα, ιδιαίτερα καθώς το 2023 είναι εκλογικό έτος και για τις δύο χώρες, με τον κ. Ερντογάν μάλιστα να δίνει μάχη για την πολιτική επιβίωσή του μετά 20 και πλέον έτη στην εξουσία, τα περιθώρια αισιοδοξίας και εφρησυχασμού είναι περιορισμένα.

Τα μηνύματα που φθάνουν από το εξωτερικό είναι καθησυχαστικά, ωστόσο στην Αθήνα είναι ευκρινές ότι οι δυτικοί, προσηλωμένοι όπως είναι τόσο στην ανάγκη διατήρησης αρραγούς μετώπου του ΝΑΤΟ έναντι της Ρωσίας, όσο και στα τεράστια οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα που επισωρεύονται από τον πατατεταμένο πόλεμο στην Ουκρανία, δεν βλέπουν τα ελληνοτουρκικά παρά ως ένα ζήτημα που αυτή τη στιγμή δεν προκαλεί πιεστικά προβλήματα.

ΑΠΟΨΗ

Αντιμετωπίζοντας την τουρκική προπαγάνδα

Του **ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Π. ΜΑΛΛΙΑ***

1. Δεν αρκεί ότι η καθημερινή τους ύβρις «διανθίζεται» και με ανθρωπολογικά (ρατσιστικά) κατά της Ελλάδος χαρακτηριστικά. Η ερντογανική Τουρκία στερείται επιχειρημάτων. Επιπόλαιο εντούτοις είναι να θεωρήσουμε ότι η προπαγάνδα που στηρίζεται στο ψέμα και στην εξαπάτηση (deception) δεν μας βλάπτει. Ενόσω γράφω το κείμενο αυτό η αναζήτηση στο Google «Greek S-300 lock turkish jets» δίνει πάνω από 5.800.000 αποτελέσματα. Η Ελλάδα, στόχος της Αγκυρας, οι εταίροι μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και η Ουάσινγκτον —οι S-400 άμεσα την αφορούν— δεν δείχνουμε διατεθειμένοι να αντιδρούμε με τα ίδια μέσα. Οι ελληνικές διαφεύσεις ειδικότερα, στηρίζονται μεν στην αλήθεια, μοιάζουν όμως στους τρίτους τυποποιημένες. Η ευπρέπεια και ο αυτοσεβασμός ερμηνεύονται ως ένδειξη αδυναμίας. Το ψέμα επιχειρεί να κερδίσει τις στιγμιαίες

Η ευπρέπεια ερμηνεύεται ως ένδειξη αδυναμίας. Επείγει η δημιουργία ενός συστημικού επικοινωνιακού «επιχειρησιακού θαλάμου» (war room).

έστω εντυπώσεις. Δεν είναι νέα η διαπίστωση ότι οι ιθύνοντες της Αγκυρας έχουν μελετήσει και εφαρμόζουν την παραπληροφόρηση και την προπαγάνδα. Από την εποχή του Ηροδότου και του Θουκυδίδη η εξαπάτηση αποτελεί πολυχρησιμοποιούμενο μέσο πολιτικής, διπλωματίας, ψυχολογικών επιχειρήσεων και πολέμου. Συχνά είναι αποτελεσματική. Δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί μόνο με τους κλασικούς κανόνες και επίσημους μηχανισμούς και φορείς επικοινωνίας και δημόσιας διπλωματίας.

2. Σκέψεις-προτάσεις:

Α. Παρά την εμπειρία που θα έπρεπε να είχαμε αποκτήσει από τις διαδοχικές κρίσεις και προσπάθειες αποσταθεροποίησης του Μαρτίου - Αυγούστου 2020, εξακολουθούμε να υστερούμε στους αυτοματοποιημένους μηχανισμούς δημιουργίας και αξιοποίησης λογαριασμών προβολής των θέσέων μας στο Twitter και γενικότερα στα σύγχρονα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Οι δραστήριοι λογαριασμοί του πρωθυπουργού, των υπουργών Εξωτερικών και Αμυνας, άλλων κυβερνητικών στελεχών, καθώς και του αρχηγού ΓΕΕΘΑ, δεν μπορούν να διαγκωνίζονται επώνυμους ή ανώνυμους σχολιαστές και επαγγελματίες αμφισβητίες, αρνητές, συχνά δε και υβριστές. **Β.** Επιπλέον, δεν είμαστε πάνω από δέκα-δώδεκα επώνυμοι που τακτικά τουιτάρουμε στην αγγλική προβολή τοντας τα συμφέροντα και τις θέσεις της Ελλάδος. Τις εθνικές μας θέσεις. Όταν όμως δέχεται υβριστικά σχόλια από

κατεθυνόμενους επώνυμους ή ανώνυμους —κυρίως τουρκικής προέλευσης— τότε ή τους διαγράφει —πρακτικά που ακολουθώ— ή δεν δίνει συνέχεια για λόγους αυτοπροστασίας και αυτοσεβασμού. Πρακτικά που επίσης ακολουθούμε χωρίς να είναι όμως η πλέον αποτελεσματική. **Γ.** Επείγει η δημιουργία ενός συστημικού επικοινωνιακού «επιχειρησιακού θαλάμου» (war room) με τεχνητά (virtual) παραρτήματα σε αρκετές χώρες ώστε να χειρίζονται στην αγγλική ποικιλώνυμους Εξωτερικών προβολής, αναμετάδοσης, επιθετικής προώθησης των θέσέων μας και διαρκώς αντίκρουσης αρνητικών σχολίων. Το «war room» άλλωστε προτείνουν και στήνουν οι μεγάλες εταιρείες λόμπι και δημοσίων σχέσεων της Κ Street στην Ουάσινγκτον. Αναλογία και συμμετρία συνεπώς στον επικοινωνιακό πόλεμο ουσίας και εντυπώσεων. **Δ.** Παρατηρώ την αμεσότητα και την ευκολία με την οποία δημιουργούνται καθημερινά λογα-

ριασμοί προώθησης κομματικών θέσεων και δυσφήμισης —χαρακτηρισμός υποτονικός— των πολιτικών αντιπάλων. Δεν είναι δύσκολο να γίνει κάτι ανάλογο σε εθνικό επίπεδο για την προβολή των θέσέων μας και την αντίκρουση της ανώνυμης και επώνυμης τουρκικής —και όχι μόνο— προπαγανδιστικής παραπληροφόρησης και εξαπάτησης. Διαθέτουμε αναξιόπιστη υπεραξία γνώσης και μυαλού.

3. Στον τομέα των Υπηρεσιών Πληροφοριών αρκούμαι να σημειώσω ότι στην περίοδο αυτή τίποτα και καμία ένδειξη, κίνηση ή πληροφορία δεν πρέπει να αξιολογείται ως δεδομένη, συννηθισμένη ή ρουτίνα. Η Τουρκία κάνει μία ολομέτωπη επικοινωνιακή επίθεση παραπληροφόρησης. Στόχοι της είναι τόσο η διεθνής κοινή γνώμη, ΜΜΕ και κυβερνήσεις όσο και ο τουρκικός λαός. Πλησιάζουμε, εκτιμώ, επικίνδυνα τη στιγμή της ολοκλήρωσης από το συστατικό της

τουρκικής κρατικής δομής παρακράτος και τα υποταγμένα μέσα ενημέρωσης «σκηνικού» κατάλληλου για την εφαρμογή εφόσον κρίνουν ότι χρειασθεί μια ερνογανικής μορφής «Βαριοπούλας» (σχεδιασμένο επεισόδιο και επίρριψη ευθυνών στην Ελλάδα).

4. Τέλος, οι επιφορτισμένοι για την άσκηση της δημόσιας διπλωματίας και επικοινωνίας φορείς as συγκεντρώσουν τώρα την προσοχή και τη δράση τους αποκλειστικά στα κορυφαία προτεραιότητας ζητήματα. Να αξιοποιήσουμε το έμπειρο ανθρώπινο δυναμικό που διαθέτουμε. Την εποχή της επικοινωνιακής θύελλας εις βάρος των εθνικών μας συμφερόντων δεν έχουμε την πολυτέλεια να αγνοούμε ή να υποαπασχολούμε σε άδεια γραφεία πολύτιμα και δοκιμασμένα στελέχη.

* Ο κ. Αλέξανδρος Π. Μάλλιας είναι πρώην πρέσβης της Ελλάδος στην Ουάσινγκτον.

Τα ρεκόρ έφεραν και λίμιτ-απ στις τιμές



25,4%

ήταν αυξημένες οι τιμές των ακτοπλοϊκών εισιτηρίων σε σύγκριση με πέρυσι (ΕΛΣΤΑΤ)



62,3%

ήταν αυξημένες οι τιμές των αεροπορικών εισιτηρίων σε σύγκριση με πέρυσι (ΕΛΣΤΑΤ)



20%

ήταν αυξημένες οι τιμές στα ξενοδοχεία (ΕΛΣΤΑΤ)



4,6%

έχουν αυξηθεί οι τιμές στην εστίαση (ΕΛΣΤΑΤ)



66%

των καταναλωτών είχε στόχο να μειώσει τις ημέρες των διακοπών (Επαγγελματικό Επιμελητήριο Αθηνών)

Το κυτίο παραπόνων των διακοπών

Ταξιδιώτες μιλούν στην «Κ» για όσα παράδοξα αντιμετώπισαν το φετινό καλοκαίρι σε ελληνικούς προορισμούς

Της **ΛΙΝΑΣ ΓΙΑΝΝΑΡΟΥ**

Και στις διακοπές, η καλή μέρα από το πρωί φαίνεται. Αλλά για την Α.Γ., που με δύο φίλους της είχαν κλείσει μέσα από γνωστή πλατφόρμα μια μεζονέτα μπροστά στη θάλασσα στη Μεσσηνία, το καλωσόρισμα ήταν κακό, ψυχρό κι ανάποδο. «Αντικρίσαμε ένα σπιτάκι κακοδιατηρημένο, άσχημο και ζεστό σαν φούρνο, που μύριζε βρώμικη σφουγγαρίστρα και μούχλα», λέει η ίδια την «Κ» (τα στοιχεία όλων βρίσκονται στη διάθεση της εφημερίδας).

«Δεν είχε θέα όπως έγραφε στην περιγραφή, το δήθεν μπαλκόνι ήταν περισσότερο παράθυρο, υπήρχαν τρύπες στο πάτωμα, στο μπάνιο το σιφώνι ήταν βρώμικο και με τρίχες, το χαλάκι δεν είχε αλλάξει ποτέ κ.ά. Εκτός αυτών, όταν είπα στον ιδιοκτήτη ότι δεν είναι στρωμένος ο -Θεός να τον κάνει- καναπές-κρεβάτι, όπως είχαμε συνεννοηθεί, απάντησε: “Θα αρχίσουμε με γκρίνιες;”». Το ημερήσιο μίσθωμα για το κατάλυμα ήταν 125 ευρώ και η παρά είχε προπληρώσει για όλη τη διαμονή μέσω της πλατφόρμας. «Η πλατφόρμα, αν και έλαβε εγκαίρως τα παράπονά μας, απλώς επικοινωνήσει με τον ιδιοκτήτη, ο οποίος αρνήθηκε να επιστρέψει τα χρήματά μας. “Δεν μπορούμε να κάνουμε κάτι”, μας απάντησε η εταιρεία. Το κερασάκι; «Όταν φύγαμε, κάθισα στο τιμόνι του οδηγού και ο ιδιοκτήτης κορόιδευε τους φίλους μου ότι οδηγώ εγώ και όχι αυτοί, φωνάζοντας ότι δεν πρέπει η γυναίκα να κάνει κουμάντο. Τέλειο;».

Ελληνικό καλοκαίρι 2022. Η περίοδος που όλοι περιμέναμε διακαώς μετά τον μακρύ χειμώνα της πανδημίας, τότε που θα μπορούσαμε επιτέλους να ζήσουμε τον μύθο μας με (σχετική) ασφάλεια, λες και μας άφησε όλους να περιμένουμε τη σειρά μας σε μια γραμμή παραπόνων. Το επιβεβαιώνει στην «Κ» και η ΕΚΠΟΙΖΩ, που καταγράφει αύξηση των καταγγελιών των καταναλωτών, σύμφωνα με τις οποίες φέτος υπήρξαν:

- Ανατιμήσεις προϊόντων και υπηρεσιών σε ταξιδιωτικούς προορισμούς που φτάνουν σε 50%-70%.
- Υπηρεσίες κατώτερες των υπηρεσιών που διαφημίζονται, μολονότι το αντίτιμο έχει προπληρωθεί.
- Μεγάλες καθυστερήσεις σε προορισμούς από αεροπορικές και ακτοπλοϊκές εταιρείες.
- Μεγάλες αυξήσεις προϊόντων σε σούπερ μάρκετ.

- Αδιαλλαξία στην αντιμετώπιση των διαμαρτυριών των καταναλωτών και μη τήρηση της νομοθεσίας.
- Ποιότητα γευμάτων που δεν ανταποκρινόταν στις υπερβολικά υψηλές τιμές.
- Αδυναμία να κοπεί απόδειξη ή να γίνει χρήση πιστωτικής κάρτας με πρόσχημα την έλλειψη σύνδεσης στο Ιντερνέτ.

Πιο φθηνή η Ιταλία

«Ένα θα σου πω», λέει στην «Κ» η Δ.Κ. «Παγωτό στη Φοντάνα ντι Τρέβι σε κωνάκι, 2,5 ευρώ. Μπάλα παγωτό σε κυπελλάκι τόσο δα στο Βαθύ Μεγανησιού (σ.σ. νισάκι του Ιουνίου), 3 ευρώ. Με τις υγιείς μας!». Η σύγκριση με την Ιταλία φέτος δεν περιποιούσε τιμή για την Ελλάδα. Το διαπίστωσε η Σ.Α., που με την οικογένειά της έκαναν διακοπές και στις δύο χώρες. «Το διαμέρισμα στο οποίο μείναμε στη βόρεια Ιταλία, σε γνωστό τουριστικό προορισμό, το οποίο είχε δύο κρεβατοκάμαρες, δύο μπάνια, πλυντήριο κ.λπ., είχε την ίδια τιμή με το δίκωρο δωμάτιο που κλείσαμε στην Ηρακλεία (σ.σ. 140 ευρώ)», αναφέρει. Η ίδια έχει

«Δεν είχε θέα όπως έγραφε στην περιγραφή, το μπαλκόνι ήταν περισσότερο παράθυρο, στο μπάνιο το σιφώνι ήταν βρώμικο, το χαλάκι δεν είχε αλλάξει ποτέ...».

επισκεφθεί πολλές φορές το νησί των Μικρών Κυκλάδων. «Φέτος είδα μεγάλη διαφορά στις τιμές. Ο καφές στην Ιταλία ήταν απειρώς φθηνότερος. Στις ταβέρνες, ακόμα και η χωριάτικη είχε εξωφρενική τιμή. Γι’ αυτό και ο κόσμος επέλεγε να τρώει στο δωμάτιο. Το ξέρω γιατί έβλεπα τι αγόραζαν στο μίνι μάρκετ. Έβλεπα να παίρνουν κατεψυγμένα φασολάκια και αρακά να φτιάξουν στα παιδιά τους. Ή βλέπαμε κόσμο με σακούλες με σουβλάκια που επέστρεφε στο δωμάτιο για να φάει. Η αύξηση των τιμών ήταν παράλογη σε σχέση με πέρυσι και δεν συνοδευόταν από βελτίωση της ποιότητας. Ήταν δυσάρεστο, έβλεπες μια κοντόφθαλμη λογική ό,τι φάμε κι ό,τι πούμε τώρα, λες και οι επισκέπτες ήμασταν ΑΤΜ», λέει η Σ.Α. και αμέσως προσθέτει: «Εννοείται ότι σε πολλά μαγαζιά έπρεπε να ζητήσεις απόδειξη και ότι το



Υστερα από ένα μακρύ χειμώνα πανδημίας, η προσμονή για το ελληνικό καλοκαίρι ήταν μεγάλη. Με το πέρας του, ωστόσο, πολλοί κατέληξαν να προσθέσουν το όνομά τους σε μια λίστα παραπόνων για τις ακριβές τιμές και την ποιότητα των υπηρεσιών.

POS στην καφετέρια όπου παίρναμε πρωινό ήταν χαλασμένο για όλο το διάστημα που μείναμε στο νησί».

Παρόμοια εμπειρία είχε η Λ.Φ. στην Κύθνο. «Το δωμάτιο είχε χαλασμένη κουζίνα και ένα μπαλκόνι ένα επί ένα με θέα τον απέναντι τοίχο. Όλα αυτά τα παραβλέψαμε λόγω της καλής θέσης του καταλύματος, της καθαριότητας και του ότι δεν θα μαγειρεύαμε. Όταν όμως ήρθε η ώρα να πληρώσουμε, όμως τυχαίως ήταν χαλασμένο το μπλάνο που έκοβε απόδειξη. Της δώσαμε το email μας για να μας τη στείλει, αλλά όσο την είδες εσύ, την είδαμε κι εμείς. Το νιώσαμε ότι πήγαν να βγάλουν σε ένα καλοκαίρι όλα τα σπασμένα του περασμένου διαστήματος. Βρήκαμε σε beach bar το σετ ομπρέλας 40 ευρώ χωρίς κανάλωση, βρήκαμε σε μαγαζί μαγνητάκι 12 ευρώ, αλλά στη μια περίπτωση πιάσαμε αλμυρική και στην άλλη απλώς δεν το αγοράσαμε. Αυτό που με πείραξε ήταν το δωμάτιο. Σκέφτηκα να κάνω αρνητική αξιολόγηση, αλλά είπα άο’. Είχαμε δύσκολο χειμώνα, δεν μπορώ άλλη μίρλα. Κράτη-

«Στις ταβέρνες ακόμα και η χωριάτικη είχε εξωφρενική τιμή. Γι’ αυτό ο κόσμος επέλεγε να τρώει στο δωμάτιο. Το ξέρω γιατί έβλεπα τι αγόραζαν στο μίνι μάρκετ».

σα την ομορφιά του νησιού και δεν ασχολήθηκα άλλο».

Πολλά ήταν τα προβλήματα που προέκυψαν φέτος και από τις online κρατήσεις. Ο Ν.Τ. από τη Θεσσαλονίκη διηγείται στην «Κ» τη δική του απίθανη ιστορία. «Είχα κλείσει να πάω στην Κίμωλο μέσω γνωστής πλατφόρμας, την οποία χρησιμοποιώ παρπάνω από συχνά, ανήκοντας πλέον στην ανώτατη βαθμίδα των “μελών”. Η κράτηση συνοδεύεται και από μικρή έκπτωση ως επιβράβευση. Έλαβα την επιβεβαίωση του καταλύματος και προχώρησα στην οργάνωση του υπόλοιπου ταξιδιού, κλείνοντας αεροπορικά, ακτοπλοϊκά και διαμονή στην Αθήνα. Δύο ημέρες πριν από το ταξίδι, λαμβάνω μήνυμα ότι το κατάλυμα δεν δύναται να εξυπηρετήσει την κράτηση λόγω overbooking. Μάλιστα, υπήρχε υπογραμμισμένη η φράση “χωρίς χρέωση”, μολονότι

αυτοί μου ακύρωσαν! Να σημειώσω πως δεν υπήρχε η επιλογή να ακυρώσω εγώ σε περίπτωση αλλαγής σχεδίων. Από τη στιγμή που επιβεβαιώσα, αποδέχθηκα ότι θα χρεωθώ όλο το ποσό, ανεξάρτητα από το αν εμφανιστώ. Σε επικοινωνία που είχα με την πλατφόρμα, μου πρότειναν ως εναλλακτική διαμονή σε άλλο νησί και άλλες ημερομηνίες. Από τη χώρα τους, η Μήλος φαινόταν κοντά... Όταν τους είπα πως τα ακτοπλοϊκά μου είναι συγκεκριμένα και δεν αλλάζουν, τότε μου απάντησαν πως δεν γίνεται κάτι άλλο εφόσον δεν αποδέχθηκαν την εναλλακτική». Ο παραλογισμός συνεχίστηκε όταν την επόμενη μέρα του τηλεφώνησε η ιδιοκτήτρια του καταλύματος να τον ενημερώσει πως δεν είχε γίνει overbooking, απλώς είχε συνειδητοποιήσει ότι με τις εκπτώσεις που εφαρμόστηκαν στην κράτηση... δεν βγαίνει οικονομικά. «Της είπα πως ήθελα να βαθμολογήσω με 0 στα 10 την όλη εμπειρία μου. Μου ζήτησε να μην κρίνω και κακοχαρακτηρίζω το νησί με βάση αυτό το γεγονός και πως απλά έπεσα στην περίπτωση».

Τριπλή ανατίμηση

Οι τιμές των ακτοπλοϊκών ήταν ο λόγος που πολλοί επέλεξαν φέτος να μην επισκεφθούν νησιωτικό προορισμό. «Τα ναύλα για Σέριφο με ταχύπλοο αυξήθηκαν φέτος 20%», αναφέρει στην «Κ» ο Κ.Π. «Επίσης, παρατηρήθηκε νέα επιπλέον αύξηση μετά τις 10 Αυγούστου της τάξης των 6 ευρώ». Μετά την τρίτη κατά σειρά αύξηση των τιμών των ακτοπλοϊκών εισιτηρίων, στα μέσα Αυγούστου, οι Δήμοι Σεριφου και Σίφνου απέστειλαν επιστολή διαμαρτυρίας στα αρμόδια υπουργεία επισημαίνοντας τις πολύπλευρες αρνητικές επιπτώσεις της πρακτικής εν μέσω θερινής περιόδου. «Η συγκεκριμένη ενέργεια ακυρώνει σε μεγάλο βαθμό το αποτέλεσμα του πολύμηνου σχεδιασμού των τοπικών φορέων που “επενδύουν” στην γκαίρη προβολή των νησιών μας, προσπαθώντας να προσελκύσουν ολοένα και περισσότερους επισκέπτες», τονίζουν. Τα δύο νησιά εξυπηρετούνται και με συμβατικό πλοίο, που όμως πραγματοποιεί σε 5-6 ώρες τη διαδρομή, ενώ φέτος κατέγραψε πολλές καθυστερήσεις καθημερινά. «Η στάση της εταιρείας σε εισιτήρια που δεν ήταν εφικτό να χρησιμοποιηθούν λόγω καθυστερήσεων είναι άμα δεν μπορείτε να ταξιδέψετε μέσα σε ένα έτος με αυτά, απλά τα πετάτε και κάνετε τα χρήματά σας», αναφέρει ο Κ.Π.

Το μπάχαλο με την ακτοπλοϊκή

Η Χαρά Γκούντλι ζει με τον σύζυγό της Τζίνο και τα δύο παιδιά τους στην Ελβετία. Όπως κάθε χρόνο, ανυπομονούσαν να έρθουν για διακοπές στην Ελλάδα, πατρίδα της Χαράς. Φέτος θα περνούσαν με πλοίο από Ιταλία στις αρχές Ιουλίου. Τα εισιτήρια τα είχαν κλείσει τρεις μήνες νωρίτερα: τέσσερα άτομα με καμπίνα και αυτοκίνητο, 1.800 ευρώ. Λίγες μέρες πριν από την αναχώρησή τους, η εταιρεία έστειλε μήνυμα αλλάζοντας τις ώρες του δρομολογίου Ανκόνα - Ηγουμενίτσα - Πάτρα, ενώ την ημέρα της αναχώρησης άλλαξε πάλι την ώρα αναχώρησης από Ανκόνα, ενώ ανακοίνωσε ότι δεν θα γίνει άφιξη στην Πάτρα! «Λάβαμε το μήνυμα ενώ ήμασταν στα μισά της διαδρομής στο αυτοκίνητο



Η Χαρά Γκούντλι.

στην Ιταλία, τέσσερις ώρες πριν από το λιμάνι. Μια διαδρομή εννέα ωρών στο σύνολο», λέει η κ. Γκούντλι στην «Κ». «Βγήκαμε στην Ηγουμενίτσα. Όσοι ήθελαν

να φτάσουν Πάτρα να κόψουν τον λαιμό τους. Η τηλεφωνική εξυπηρέτηση έμαθε από εμάς στο τηλέφωνο πως δεν θα πάσει Πάτρα το καράβι, το ίδιο και ο υπάλληλος που μας πήγε στην καμπίνα. Μπάχαλο». Το επόμενο διάστημα κύλησε τόσο ωραία, που έχασαν την ταλαιπωρία της άφιξης στην Ελλάδα. Το θυμήθηκαν όταν στις αρχές Αυγούστου έλαβαν εκ νέου μήνυμα από την εταιρεία, που τροποποιούσε και πάλι το δρομολόγιο της επιστροφής. Αντί το πλοίο να αναχωρήσει για Ανκόνα από την Πάτρα, όπως ήταν προγραμματισμένο, θα αναχωρούσε από την Ηγουμενίτσα. Το ζευγάρι δεν έχει κάνει αποδοχή της αποζημίωσης που του έχει προσφερθεί, ενώ έχει επικοινωνήσει και με δικηγόρο.

Όταν οι βρύσες βγάζουν σταγόνες

Οι πρώτες διακοπές με παιδί είναι πάντα μια περιπέτεια, αλλά καμιά φορά για αναπάντεχους λόγους. Για τη Βάλια Δημητρακοπούλου και την οικογένειά της οι διακοπές στον Αρτεμώνα της Σίφνου στις αρχές Αυγούστου είχαν την επιπλέον δυσκολία της έλλειψης τρεχούμενου νερού. «Χωρίς υπερβολή, αν έβαζες το χέρι σου κάτω από τη βρύση πολύ συχνά δεν έβγαине σταγόνα ή έτρεχε τόσο λίγο που δεν μπορούσες ούτε να πλύνεις τα πιάτα. Αν ήσουν τυχερός, μία - δύο φορές μπορεί να είχε αρκετό νερό ώστε να κάνεις ένα ολοκληρωμένο ντους», λέει στην «Κ». «Υπήρχαν μέρες που δεν μπορούσα να ξεπλύνω το μπιμπερό του μωρού για να του φτιάξω γάλα ή να το ξεπλύνω από τα αλάτια από τη



Η Βάλια Δημητρακοπούλου.

θάλασσα». Η φετινή ήταν η 25η χρονιά που η Βάλια έκανε διακοπές στη Σίφνο. Είναι ο τόπος της. Το πρόβλημα με το νερό το έζησε και το προηγούμενο κα-

λοκαίρι. «Ίσως πέρυσι να μη με ένοιαζε τόσο πολύ γιατί ήμουν μόνη μου. Είχαμε δεχτεί το σπύγμα των όμων, ότι δεν περιμέναμε τόσο κόσμο, ότι δεν έβρεξε αρκετά. Τους αφήσαμε ένα χρόνο όμως. Δεν είναι λίγο ένας χρόνος. Είναι αρκετός ώστε να γεμίσει ένα νησί από εκατοντάδες Airbnb που ένας Θεός ξέρει πώς λειτουργούν αυτές τις μέρες. Δηλαδή, τι; Θα πει ο ιδιοκτήτης στον Γάλλο τουρίστα να κάνει ντους μετά τις 11 το βράδυ;». Ο αντιδήμαρχος Σίφνου Γιώργος Γεωργούλης είπε στην «Κ» ότι τα προβλήματα ήταν φέτος περισσότερο και εστιάζοντας στις ώρες αιχμής και κυρίως στα καταλύματα που οι ιδιοκτήτες τους δεν έχουν προβλέψει να αποθηκεύουν νερό σε στέρνες.

Η δικαίωση της φτωχής γειτόνισσας

Η απαγόρευση μεγάλων κρουαζιερόπλοιων στη Βενετία δημιουργεί τουριστικές ευκαιρίες για τις γύρω κοινότητες

Της **ANNA MOMILIANO**
THE NEW YORK TIMES

Στις 4 Αυγούστου, το κρουαζιερόπλοιο «Viking Sea» με 930 επιβάτες έδεσε στη λιμνοθάλασσα της Βενετίας. Εκ πρώτης όψεως, η σκηνή έμοιαζε οικεία: γιγάντιο λευκό πλοίο, γεμάτο τουρίστες από τη Βόρεια Αμερική, διέσχιζε τον κόλπο δίπλα στην ιστορική πόλη. Ο προορισμός του δεν ήταν όμως η Βενετία αλλά η άγνωστη Κιότζα, κωμόπολη χτισμένη σε ξεχωριστό νησιωτικό σύμπλεγμα, 19 χλμ. από την πιάτσα Σαν Μάρκο.

Υστερα από διαδηλώσεις που πραγματοποίησαν πέρυσι περιβαλλοντικές οργανώσεις, η ιταλική κυβέρνηση άρχισε πρόσφατα να εφαρμόζει την απαγόρευση εισόδου πλοίων άνω των 40.000 τόνων στον κόλπο του Αγίου Μάρκου, το τμήμα της λιμνοθάλασσας που περιβάλλει το ιστορικό κέντρο. Η απαγόρευση προϋπέθετε την ύπαρξη εναλλακτικού λιμένα για την αποβίβαση επισκεπτών. «Αν αφαιρέσεις τη Βενετία, σκοτώνεις την κρουαζιέρα στην Αδριατική», λέει ο Φραντσέσκο Γκαλιέτι, πρόεδρος του συνδέσμου πρακτόρων κρουαζιέρας. Οι ιταλικές αρχές χρειάστηκαν εννέα χρόνια για να εκταμιεύσουν τα 157 εκατ. ευρώ που απαιτούσε ο εκσυγχρονισμός κοντινών λιμανιών προκειμένου να είναι ικανά να φιλοξενούν κρουαζιερόπλοια.

Τα περισσότερα πλοία επέλεξαν το λιμάνι της Τεργέστας, σε απόσταση περίπου 100 χλμ.

Σε αντίθεση με τη διάσημη πόλη, που στενάζει κάτω από τον μαζικό τουρισμό, η Κιότζα καλωσορίζει τους επιπλέον επισκέπτες.

από τη Βενετία, ενώ άλλα επέλεξαν το εμπορικό λιμάνι της Βενετίας, Μαρτζέρα. Δώδεκα περίπου ελλιμενίσθηκαν στην Κιότζα, με διπλάσιο αριθμό αφίξεων να αναμένεται για το 2023, σύμφωνα με τον δήμαρχο Μάουρο Αρμελάο.

Κάθε τι που στερείται η Βενετία προς όφελος της Κιότζα αποτελεί επιτυχία για την τοπική κοινωνία που θεωρεί τον εαυτό της αδικημένο από την επιρροή του πανίσχυρου γείτονά της. Η κωμόπολη είναι γνωστή ως Μικρή Βενετία, προσώνυμο που εξοργίζει τους ντόπιους. Πολλοί από αυτούς υποστηρίζουν ότι η Βενετία είναι αυτή που θα έπρεπε να λέγεται Μεγάλη Κιότζα, για να ξεπλυθούν αιώνες αδικίας. Η Βενετία κατέκτησε τον Μεσαίωνα τη γειτονική της κοινότητα, με την ανισορροπία ισχύ-



Κανάλι στην κωμόπολη Κιότζα, γνωστή ως Μικρή Βενετία - προσώνυμο που εξοργίζει τους ντόπιους. Πολλοί από αυτούς υποστηρίζουν ότι η Βενετία είναι αυτή που θα έπρεπε να λέγεται Μεγάλη Κιότζα, για να ξεπλυθούν αιώνες αδικίας.



Το κρουαζιερόπλοιο «Viking Sea» στο λιμάνι της Κιότζα. «Προσπαθούμε να έχουμε επαφή με τους επισκέπτες, να τους ενημερώνουμε για τον τρόπο ζωής και για την ιστορία του νησιού μας. Θέλουμε να μάθουν να ζουν σαν ντόπιοι και όχι σαν εισβολείς», λέει κάτοικος.



προς το παρόν, η εξέλιξη αυτή μοιάζει να έχει θετικές επιπτώσεις για την τοπική οικονομία. «Πολλά παλιά κτίρια ήταν άδεια γιατί οι νέοι προτιμούν να ζουν σε σύγχρονα κτίσματα με ανεγκυστές και άλλες ανέσεις», λέει η Περίνι.

Πολλοί κάτοικοι της Κιότζα συνειδητοποιούν, όμως, ότι η ισορροπία είναι πολύ λεπτή. Η ίδια έκρηξη του τουρισμού που βοηθάει στην αναγέννηση της πόλης μπορεί να σημάνει την καταστροφή εφόσον αφεθεί ανεξέλεγκτη. Ο δήμαρχος λέει ότι αν ο αριθμός ενοικιαζόμενων δωματίων αυξηθεί υπερβολικά, σκέφτεται να υιοθετήσει το παράδειγμα της Βενετίας, θέτοντας ανώτατο όριο στον αριθμό τους, προκειμένου να διευκολύνονται οι μόνιμοι κάτοικοι να βρίσκουν προσιτά ενοίκια.

Δώδεκα ιδιοκτήτες ενοικιαζόμενων δωματίων ίδρυσαν τον σύλλογο Vacanza in Calle (Διακοπές στα σοκάκια) με στόχο την αυτορρύθμιση του χώρου και την επιβολή κανόνων: «Προσπαθούμε να έχουμε επαφή με τους επισκέπτες, να τους ενημερώνουμε για τον τρόπο ζωής και για την ιστορία του νησιού μας. Θέλουμε να μάθουν να ζουν σαν ντόπιοι και όχι σαν εισβολείς», λέει ένα από τα μέλη του συλλόγου.

Οι κρουαζιέρες είναι και αυτές ευαίσθητο ζήτημα. Η περιβαλλοντική οργάνωση που οργάνωσε διαδηλώσεις στη Βενετία κατά των κρουαζιερόπλοιων ζητάει τον οριστικό αποκλεισμό των πλοίων αυτών από τη λιμνοθάλασσα της Βε-

Οι Βενετσιάνοι ειρωνεύονται την Κιότζα για το σύμβολο της πόλης, που είναι και αυτό ένα liontari όπως της Βενετίας, αποκαλώντας το «η γάτα».

ος να συνεχίζει να υφίσταται ακόμη και σήμερα.

Η Κιότζα και οι κάτοικοί της, που ανήκαν στην εργατική τάξη, ήταν εξαρτημένοι από τη γεωργία και την αλιεία, ενώ στελέχωναν παραδοσιακά τα πληρώματα των δημόσιων πλωτών μέσων μεταφοράς της Βενετίας καθώς και το προσωπικό των πολυτελών της ξενοδοχείων.

Η περιφρόνηση που επιδεικνύουν οι Βενετσιάνοι απέναντι στους κατοίκους της Κιότζα περιγράφεται στα θεατρικά έργα του Γκολντόνι, που εμφανίζει τους καταγόμενους από την Κιότζα ως καβγατζήδες και απλοίους χωρικούς.

Οι «Κιοτζότι», όπως λέγονται οι ντόπιοι, επαιρούνται για την «αυθεντικότητά» τους, αντιδιαστέλλοντάς την με τον κυνισμό και την υποκρισία των

Βενετσιάνων. Κάθε χρόνο στις αρχές Αυγούστου, τοπικός θίασος ανεβάζει έργα του Γκολντόνι σε ανοικτές παραστάσεις στους δρόμους. Οι Βενετσιάνοι, από τη μεριά τους, ειρωνεύονται την Κιότζα για το σύμβολο της πόλης, που είναι και αυτό ένα liontari όπως της Βενετίας, αποκαλώντας το «η γάτα». Ο δήμος της Κιότζα απέκτησε πρόσφατα χάλκινο αγαλματιο-νταριού σε φυσικό μέγεθος, εν μέρει «για να καταλάβει επιτέλους ο κόσμος ότι δεν είναι γάτα», λέει ο δήμαρχος.

Σε αντίθεση με τη Βενετία, που στενάζει κάτω από τον μαζικό τουρισμό, η Κιότζα καλωσορίζει τους επιπλέον επισκέπτες. «Είμαστε πολύ περήφανοι που φιλοξενούμε τόσο κόσμο. Ακούμε αγγλικά στον δρόμο. Δεν είχαμε συνηθίσει σε αυτό. Ημασταν παιδιά κατώτερου

θεού και σήμερα δεν είμαστε πια», λέει κάτοικος του νησιού. Το κίνητρο δεν είναι ασφαλώς η όποια αίσθηση υπερηφάνειας, αλλά τα έσοδα από τον τουρισμό που απολαμβάνει τα τελευταία πέντε χρόνια η Κιότζα και επιτρέπουν τη χρηματοδότηση της ανακαίνισης του κέντρου της κωμόπολης.

Η Κιότζα γνώριζε ήδη από τουρισμό, ο οποίος ήταν συγκεντρωμένος στις δύο «πόλεις δορυφόρους» Ιζολα Βέρντε και Σοτομαρίνα, γνωστές για τις παραλίες τους. Το κεντρικό νησί του συμπλέγματος, με την ψαγαυρά του, τον καθεδρικό του 17ου αιώνα και το μεσαιωνικό καμπαναριό, παρέμενε άγνωστο στο κοινό.

Τα τελευταία χρόνια, ένα νέο είδος επισκέπτη έκανε την εμφάνισή του. «Δεν τους ενδιέφερε μόνο η παραλία. Εβλε-

παν την Κιότζα ως “πόλη της τέχνης”. Πριν από πέντε μόλις χρόνια, όλα είχαν εγκαταλειφθεί. Οι νέοι δεν είχαν τίποτα να κάνουν. Σήμερα, η πόλη είναι γεμάτη ζωή», λέει ο Τζιουλιάνο Σιεγκόν, πρόεδρος του συλλόγου ξενοδόχων.

Η αναγέννηση είναι πιο εμφανής στην αναβίωση των «μπακάρι», των τοπικών μπαρ που σερβίρουν κρασί και ψαρομεζέδες στο κεντρικό κανάλι Ρίβα Βένα. Η Μαρία Περίνι, ιδιοκτήτρια ενός εξ αυτών, λέει ότι το ήμισυ των πελατών της είναι τουρίστες και οι υπόλοιποι μόνιμοι κάτοικοι: «Είναι ο καλύτερος συνδυασμός. Εχω όσο κόσμο χρειάζομαι για να κρατάω το μαγαζί ανοικτό και να συμβάλλω στην ευημερία της κοινότητας». Μικρά ξενοδοχεία ξεφυτρώνουν στο ιστορικό κέντρο της Κιότζα ενώ

νετίας προκειμένου να προστατευθεί το ευαίσθητο οικοσύστημα. Αυτό θα οδηγούσε σε αποκλεισμό των πλοίων από την Κιότζα και το Μαρτζέρα, καθώς και τα δύο βρίσκονται μέσα στον κόλπο.

Στην Κιότζα δεν υπάρχει κάποιο εμφανές σημάδι αντίστασης στις κρουαζιέρες καθώς η κωμόπολη απολαμβάνει τους οικονομικούς καρπούς των κρουαζιερόπλοιων. Την ίδια ώρα, το λιμάνι της Κιότζα δεν φιλοξενεί μεγάλα πλοία των 3.000 επιβατών, αλλά μικρότερα πλοία χωρητικότητας 1.000 επιβατών. Κάποιοι κάτοικοι παραμένουν, όμως, σκεπτικοί. «Ας δούμε πώς θα εξελιχθεί. Για την ώρα, έχουμε βρει καλή ισορροπία. Αν, όμως, αρχίσουμε να κυνηγάμε το εύκολο χρήμα, όλα θα αλλάξουν», λέει κάτοικος της νήσου.

Κρίσιμες κάλπες για νέο σύνταγμα στη Χιλή

ΣΑΝΤΙΑΓΟ. Αγνώστο παρέμενε χθες εάν οι Χιλιανοί ψηφοφόροι θα εγκρίνουν στο αυριανό δημοψήφισμα την πρόταση για αλλαγή του συντάγματος της χώρας, που υιοθέτησε η στρατιωτική δικτατορία του στρατηγού Πινοσέτ το 1973. Οι αντιπάλοι της μεταρρύθμισης εκτιμούν ότι η διαδικασία εκπόνησης του νέου κειμένου υπήρξε αδιαφανής, ενώ οι υποστηρικτές της πρωτοβουλίας υποστηρίζουν ότι η εκστρατεία παραπληροφόρησης από μέρους των αντιπάλων τους έχει προκαλέσει σύγχυση στο εκλογικό σώμα.

Το δημοψήφισμα θεωρήθηκε αποτελεσματική μέθοδος αντιμετώπισης της λαϊκής οργής, που εκδηλώθηκε με διαδηλώσεις.

Ποσοστό 80% των ψηφοφόρων ζήτησε τον Οκτώβριο του 2020 νέο σύνταγμα, με τα μέλη της συντακτικής συνέλευσης να εκλέγονται ένα χρόνο αργότερα. Η αλλαγή του συντάγματος θεωρήθηκε αποτελεσματική μέθοδος αντιμετώπισης της λαϊκής οργής, που εκδηλώθηκε με διαδηλώσεις.

ωρήθηκε αποτελεσματική μέθοδος αντιμετώπισης της λαϊκής οργής, που εκδηλώθηκε αρχικά στις μαθητικές διαδηλώσεις και τις διαμαρτυρίες για την αύξηση στα εισιτήρια των συγκοινωνιών.

Οι τελευταίες σφυγμομετρήσεις δείχνουν, όμως, ότι η πλειονότητα των Χιλιανών θα απορρίψει το συνταγματικό κείμενο, που κατοχυρώνει την ισότητα μεταξύ των φύλων, την προστασία του περιβάλλοντος και τα δικαιώματα των αυτοχθόνων πληθυσμών. «Το δημοψήφισμα αυτό είναι οι σημαντικότερες εκλογές στην ιστορία της Χιλής», λέει ο

33χρονος γιατρός Γκασπάρ Ντομίνγκεζ, που ήταν μέλος της συντακτικής συνέλευσης και επιμένει ότι οι δημοσκοπήσεις είναι εσφαλμένες και ότι οι ψηφοφόροι θα εγκρίνουν τη συνθήκη. «Αν αποτύχουμε, η ευθύνη θα βαρύνει όσους διέσπειραν ψεύδη», λέει.

Σε μια προσπάθεια να διαλύσει τις ανησυχίες, ο αριστερός πρόεδρος και υποστηρικτής του νέου συντάγματος της χώρας, Γκάμπριελ Μπόρικ, δεσμεύθηκε δημόσια σε αλλαγή άρθρων και εδαφίων του συντάγματος, τα οποία είναι ασαφή ή θεωρού-

νται υπερβολικά αμφιλεγόμενα. Ο 36χρονος πρόεδρος της χώρας αντιμετωπίζει ραγδαία υποχώρηση της δημοτικότητάς του μετά την ανάληψη της προεδρίας τον Μάρτιο.

«Τα τελευταία χρόνια η Χιλή βιώνει περίοδο αναγέννησης και επανίδρυσης, με αμφισβήτηση του πολιτικού και οικονομικού συστήματος. Ακόμη και αν η συνταγματική μεταρρύθμιση πττηθεί στο δημοψήφισμα, η διαδικασία του κοινωνικού εκσυγχρονισμού δεν μπορεί να ανακοπεί», λέει ο καθηγητής πανεπιστημίου Ρομπέρ Φουνκ.



Συγκέντρωση υποστηρικτών του νέου συντάγματος, που κατοχυρώνει την ισότητα μεταξύ των φύλων, την προστασία του περιβάλλοντος και τα δικαιώματα των αυτοχθόνων πληθυσμών.

Πόλεμος στην Ουκρανία, ανατροπές στην Ευρώπη

Κρίσιμη δοκιμασία ο σκληρός χειμώνας

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Ο **Βλαντιμίρ** Πούτιν θέλησε να διαιρέσει την Ευρώπη, αλλά πέτυχε το αντίθετο αποτέλεσμα, είναι το διαρκώς επαναλαμβανόμενο ρεφρέν των κοινοτικών αξιωματούχων ύστερα από τη μοιραία 24η Φεβρουαρίου, ημερομηνία έναρξης της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία. Ωστόσο ο Ζοζέπ Μπορέλ είναι περισσότερο σκεπτικιστής. «Μένει να δούμε πόσο θα κρατήσει αυτή η εικόνα», εξομολογούνταν στη γαλλική Le Figaro ο ύπατος εκπρόσωπος εξωτερικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προσθέτοντας ότι «αυτό το φθινόπωρο η ενόπλη της Ένωσης θα υποστεί καίρια δοκιμασία».

Με τον πληθωρισμό ήδη στο 9%, κατά μέσον όρο, στην Ευρώπη, τις τιμές της ενέργειας στα ουράνια και τον Πούτιν να παίζει με τα νεύρα των Ευρωπαίων ανοιγοκλείνοντας τις στρόφιγγες των αγωγών φυσικού αερίου, η απειλή ενός εφιαλτικού χειμώνα, με μπλακ άουτ και δελτία στην κατανάλωση ενέργειας, όπου εκατομμύρια άνθρωποι θα κληθούν να διαλέξουν αν πεινάσουν ή αν ξεπασιάσουν, βρίσκεται επί θύραις. Σε αυτό το φόντο, οι υπογειες ρωγμές κινδυνεύουν να εξελιχθούν σε ανοικτά ρήγματα και τα πρώτα δείγματα είναι ήδη ορατά.

Ο Ούγγρος πρωθυπουργός Βίκτορ Ορμπαν είναι η πιο χαρακτηριστική περίπτωση. Σε αντίθεση με τους περισσότερους ομολόγους του όχι μόνο απέρηγε να στείλει όπλα στην Ουκρανία, αλλά απαγόρευσε ρητά τη

διέλευση οπλικών συστημάτων συμμάχων του από το έδαφος της Ουγγαρίας. Την περασμένη εβδομάδα ήρθε σε συμφωνία με τη Μόσχα για την αύξηση των προμηθειών φυσικού αερίου, την ίδια στιγμή που η Ρωσία περιοριζε στο 20% τις ροές μέσω του Nord Stream 1, εντείνοντας την πίεση στο Βερολίνο. Οι καλοί ανταμείβονται, οι κακοί τιμωρούνται ήταν το σαφές μήνυμα του Κρεμλίνου, που φαίνεται ότι ακούστηκε δυνατά στη Σόφια, η οποία ετοιμάζεται να πληρώνει τους Ρώσους σε ρούβλια.

Αλλά όσο κι αν ο Ορμπαν εμφανίζεται ως το μαύρο πρόβατο της Ένωσης, δεν αποτελεί μονα-

Η ρωσική εισβολή ενίσχυσε το ειδικό βάρος των πιο ατλαντικών χωρών, ενώ Μακρόν και Σολτς αναζητούν νέα πνοή για το σχέδιο της ευρωπαϊκής αυτονομίας.

χικό οδοιπόρο. «Υπάρχουν ήδη αρχηγοί ευρωπαϊκών κυβερνήσεων που πιέζουν έντονα για άρση των κυρώσεων κατά της Ρωσίας. Δεν τολμούν να ζητήσουν δημοσίως τον τερματισμό της στρατιωτικής βοήθειας προς την Ουκρανία, αλλά περισσότεροι του ενός το σκέφτονται», δήλωσε ο Μπορέλ σε πρόσφατη συνέντευξη Τύπου στην Ισπανία. Κοινός παρονομαστής των εν λόγω ηγετών είναι ότι, σε αντί-



Τμήμα του Nord Stream 1 στο Λούμπιν της Γερμανίας. Η Ρωσία περιορίσε στο 20% τις ροές φυσικού αερίου στον αγωγό, εντείνοντας την πίεση στο Βερολίνο. Η απειλή ενός εφιαλτικού χειμώνα στην Ε.Ε., όπου εκατομμύρια άνθρωποι θα κληθούν να διαλέξουν αν θα πεινάσουν ή θα ξεπασιάσουν, βρίσκεται επί θύραις.

θεση με την Αμερική, η Ευρώπη πρέπει να επιδιώξει όχι την πάση θυσία ήττα της Ρωσίας, αλλά διαπραγματεύσεις μεταξύ των εμπόλεμων για την όσο το δυνατόν ταχύτερη κατάπαυση του πυρός, και ότι η παροχή οπλικών συστημάτων στο Κίεβο το μόνο που πετυχαίνει είναι να παρατείνει τον πόλεμο, με προοπτική τη συνέχισή του και το 2023. Κι όποιος αντέξει.

Ακόμη και στη Γαλλία, τη χώρα που θα έπρεπε να είναι πιο θωρακισμένη απ' όλες χάρη στους υψηλούς βαθμούς ενεργειακής αυτονομίας που της κληροδότησε ο Σαρλ Ντε Γκωλ με το πυρηνικό του πρόγραμμα, ο Ερνουέλ Μακρόν εμφανίζεται εξαιρετικά ανήσυχος. Τις προάλλες κάλεσε τους ομοεθνείς του να ξεχάσουν «τα χρόνια της αφθονίας και της ανεμελιάς», θυμίζοντας λιγάκι Τσόρτσιλ που υποσχόταν μόνο «αίμα, μόχθο, δάκρυα και ιδρώτα» ενόψει της τιτάνιας αναμέτρησης. Οι πολεμικοί συνειρμοί κορυφώθηκαν την Παρασκευή, όταν ο Γάλλος πρόεδρος συγκάλεσε το Εθνικό Συμβούλιο Άμυνας και Ασφάλειας για τη διαχείριση του ενεργειακού. Στο

μεταξύ, ο συνεχιζόμενος επί έξι και πλέον μήνες πόλεμος του Πούτιν κατά της Ουκρανίας έχει κλονίσει καίρια το μεγάλο σχέδιο που πάσχιζε να δρομολογήσει ο Μακρόν από την πρώτη ημέρα της προεδρίας του για τη «στратηγική αυτονομία» της Ευρώπης – κάτι που είχε ως προϋπόθεση και τη συνεννόηση με τη Ρωσία. Όπως διαπιστώνουν οι Financial Times, ο πόλεμος αύξησε στους κόλπους της Ένωσης το ειδικό βάρος των ακραιφνών ατλαντικών και σκληρά αντιρωσικών χωρών της Ανατολικής Ευρώπης (Βαλτικές, Πολωνία, Τσεχία), στις οποίες τελευταία προστέθηκε και η Φινλανδία, σε βάρος του γαλλογερμανικού ζεύγους. Οι εν λόγω χώρες εμφανίζονται δικαιωμένες για τις προειδοποιήσεις τους αναφορικά με τη «ρωσική απειλή» απέναντι στους άπιστους Θωμάδες. Υπό την τσεχική προεδρία, οι υπουργοί Εξωτερικών και Άμυνας υιοθέτησαν την περασμένη εβδομάδα σχέδιο για εκπαίδευση Ουκρανών στρατιωτικών σε ευρωπαϊκά εδάφη και απόφαση που καθιστά πιο δύσκολη και πιο αργή την παροχή βίζας σε Ρώσους πολίτες.

Την ίδια ώρα, ο Μακρόν υποδεχόταν με ανοιχτές αγκάλες τον Πολωνό πρωθυπουργό Ματέους Μοραβιέτσκι, μέχρι χθες το δεύτερο μαύρο πρόβατο της Ένωσης πλάι στον Ορμπαν, ο οποίος μόλις τις προάλλες έπνεε μένεα κατά της «ντε φάκτο γαλλογερμανικής ολιγαρχίας» στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η ομιλία Σολτς

Φυσικά οι ενδοευρωπαϊκοί συσχετισμοί απέχουν πολύ από το να έχουν παγιωθεί. Την περασμένη Δευτέρα, ο Ολαφ Σολτς εκφώνησε στην Πράγα σημαντική ομιλία που έμοιαζε με καθυστερημένη ηχώ της βαρυσήμαντης ομιλίας Μακρόν στη Σορβόνη, το φθινόπωρο του 2017. Ο Γερμανός καγκελάριος υιοθέτησε την έκκληση Μακρόν για «στратηγική αυτονομία της Ευρώπης σε όλα τα πεδία», συμπεριλαμβανομένης της άμυνας, όπως και την πρότασή του για μια «Ευρωπαϊκή Πολιτική Κοινότητα», που σημαίνει, πρακτικά, μια Ε.Ε. πολλών ταχυτήτων. Πρότεινε επίσης αναθεώρηση των ευρωπαϊκών συνθηκών, κατάργηση

της ομοφωνίας στην εξωτερική πολιτική αλλά και στη φορολογία, και πιο ρεαλιστικούς όρους για το δημόσιο χρέος.

Απομένει να αποδειχθεί ότι αυτή τη φορά θα πρόκειται όχι για έκθεση μάταιων πόθων, αλλά για κάτι πιο σοβαρό. Στο μεταξύ, οι επικείμενες εκλογικές αναμετρήσεις στην Ευρώπη επιτείνουν την ατμόσφαιρα αβεβαιότητας. Στη Σουηδία, η τετραμελής συμμαχία της Δεξιάς απειλεί να ανατρέψει την κυβέρνηση των Σοσιαλδημοκρατών στις εκλογές της 11ης Σεπτεμβρίου. Σοβαρότερο αντίκτυπο ενδέχεται να έχουν οι ιταλικές εκλογές της 25ης Σεπτεμβρίου, αν επικρατήσει η Δεξιά, με πρώτη δύναμη τους νεοφασιστικές προέλευσης Αδελφούς της Ιταλίας. Αν και η αρχηγός τους Τζόρτζια Μελόνι υιοθέτησε σκληρή γραμμή έναντι του Πούτιν για να βγει άσπιλη και πρωθυπουργίσμη από την κολυμβήθρα του Σιλβάμι, οι δύο βασικοί εταίροι της, ο Σαλβίνι και ο Μπερλουσκόνι, βρίσκονται πολύ πιο κοντά στη γραμμή Ορμπαν. Και η Ιταλία δεν είναι μια τυχαία χώρα στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι.

Διάβαζε Πούσκιν για να μη βλέπει τον πόλεμο...

Οι ψευδαισθήσεις, τα σφάλματα και οι επιτυχίες του Μιχαήλ Γκορμπατσόφ, του τελευταίου ηγέτη της Σοβιετικής Ένωσης

Της **ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΞΗ**

Τους τελευταίους μήνες της ζωής του, βαριά άρρωστος, ο Μιχαήλ Γκορμπατσόφ διάβαζε Πούσκιν προκειμένου να μην παρακολουθεί τον πόλεμο της Ρωσίας στην Ουκρανία, να μη βλέπει τους δύο σημαντικότερους διαδόχους της υπερδύναμης, της οποίας κάποτε ηγείτο, να σκοτώνονται. Τα κοσμοϊστορικά γεγονότα που οδήγησαν στη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης, πριν από τρεις δεκαετίες, είχαν τη σφραγίδα του και ο Γκορμπατσόφ έζησε αρκετά για να δει πού οδήγησαν. Πέθανε την Τρίτη, λίγους μήνες αφότου έκλεισε τα 91 του χρόνια, παραδίδοντας τη συγκλονιστική διαδρομή του στην κρίση της Ιστορίας. «Η απότομη κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης είναι μια από τις αιτίες της σύγκρουσης στην Ουκρανία», είχε δηλώσει ο Γκορμπατσόφ το 2015, μετά την πρώτη φάση της σύγκρουσης στο Ντονμπάς, σε μακροσκελή συνέντευξη στο περιοδικό Spiegel.

Κραυγή για την Ουκρανία

Εναν χρόνο νωρίτερα είχε απευθύνει επιστολές στον Αμερικανό πρόεδρο Μπάρακ Ομπάμα και τον Ρώσο πρόεδρο Βλαντιμίρ Πούτιν. «Τους ζήτησα να διαπραγματευθούν γιατί η σύγκρουση στην Ουκρανία συνιστά απειλή για ολόκληρο τον κόσμο, όχι μόνο για την Ουκρανία και τους γείτονές της. Οι επιστολές μου ήταν μια κραυγή από τα βάθη της ψυχής μου».

Ο κόσμος ανακάλυψε πόσο βαθιά πίστευε ο Γκορμπατσόφ στη διεθνή ειρήνη και τον αφοπλισμό το 1986, όταν έκανε το πρώτο του ταξίδι στο εξωτερικό, στο Παρίσι, ως νέος γραμματέας της Κεντρικής Επιτροπής του Κομμουνιστικού Κόμματος της Σοβιετικής Ένωσης. Επικοινωνιακός, προσηνής, τελείως διαφορετικός από τους «ξύλινους» προκατό-

Έντονα φιλειρηνιστής, προσπάθησε να πείσει τον Ρόναλντ Ρέιγκαν, ώστε ΗΠΑ και ΕΣΣΔ να καταργήσουν από κοινού τα πυρηνικά τους οπλοστάσια στο σύνολό τους.

χους του, είπε στον Γάλλο ομόλογό του Φρανσουά Μιτεράν ότι προτίθεται να καταργήσει τους πυρηνικούς πυραύλους μέσω βεληνεκούς, αν συμφωνήσει ο Αμερικανός πρόεδρος Ρόναλντ Ρέιγκαν. Στη διάσκεψη κορυφής του Ρέικιαβικ, ο Γκορμπατσόφ προσπάθησε να πείσει τον Ρέιγκαν να πάνε ακόμη μακρύτερα, καταργώντας από κοινού τα πυρηνικά τους οπλοστάσια στο σύνολό τους.

Αυτή δεν ήταν η μόνη ευκαιρία που άνοιξε για την ανθρωπότητα η σύντομη παρουσία του ιδεαλιστή πολιτικού στο τιμόνι της Σοβιετικής Ένωσης. Το 1990-1991, όταν η κατάρρευση βρι-



Τα δάκρυα του Μιχαήλ στην κηδεία της γυναίκας του Ραΐσα, η οποία πέθανε το 1999 από λευχαιμία σε ηλικία 67 ετών. Δίπλα του η κόρη τους Ιρίνα. Η αγάπη του Γκορμπατσόφ για τη σύζυγό του ήταν παροιμιώδης.

σκόταν σε εξέλιξη, πρότεινε μια νέα ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική ασφαλείας «από τη Λισαβόνα ως το Βλαδίβοστόκ». Πίστεψε τις επανειλημμένες διαβεβαιώσεις όλων –και κυρίως των Αμερικανών– ότι αν δεχθεί την ένταξη της ενιαίας Γερμανίας στο ΝΑΤΟ, το ΝΑΤΟ δεν θα μετατοπίσει τα σύνορά του «ούτε μία ίντσα» προς τα ανατολικά και συμφώνησε να αποσύρει ειρηνικά τα

όπλα –και κυρίως των Αμερικανών– ότι αν δεχθεί την ένταξη της ενιαίας Γερμανίας στο ΝΑΤΟ, το ΝΑΤΟ δεν θα μετατοπίσει τα σύνορά του «ούτε μία ίντσα» προς τα ανατολικά και συμφώνησε να αποσύρει ειρηνικά τα

σοβιετικά στρατεύματα από την Ανατολική Γερμανία.

Ο Γκορμπατσόφ πέρασε τις τρεις τελευταίες δεκαετίες της ζωής του καταγγέλλοντας τον επαγισμό στους λίγους που είχαν τη διάθεση να τον ακούσουν – οι περισσότεροι στη Ρωσία του γύρισαν την πλάτη, αποδίδοντάς του την ευθύνη για τα δεινά της κατάρρευσης, ενώ για τους Δυτικούς η αξία χρήσης του είχε παρέλθει. «Τον Νοέμβριο του 1990 στη σύσκεψη της Διάσκεψης για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΔΑΣΕ, μετέπειτα ΟΑΣΕ) συζητήσαμε για μια νέα ειρηνική διεθνή τάξη πραγμάτων. Αλλά δεν βγήκε τίποτα, αντιθέτως στην Αμερική εμπεδώθηκε μια επικίνδυνη νοστροπία νικητή», είπε. «Κανένας Ρώσος πρόεδρος δεν θα το ανεχόταν αυτό».

«Μια δίκαιη υπόθεση»

Στο τελευταίο του άρθρο, το 2021, ο Γκορμπατσόφ παραδέχθηκε «ψευδαισθήσεις, σφάλματα αλλά και επιτυχίες». «Αν είχα την ευκαιρία να αρχίσω ξανά, θα έκανα πολλά πράγματα διαφορετικά. Αλλά είμαι πεπεισμένος ότι ιστορικά η περυστροφή ήταν μια δίκαιη υπόθεση». Ο Γκορμπατσόφ ήταν ο άνθρωπος που έδωσε στον λαό της Σοβιετικής Ένωσης την ελευθερία του λόγου, της θρησκείας, του τύπου, των ταξιδιών στο εξωτερικό, απελευθέρωσε πολιτικούς κρατούμενους και αναζήτησε ένα νέο μοντέλο διακυβέρνησης. Δεν μπορούσε

να προβλέψει –και αυτή είναι η δεύτερη μεγάλη αφέλεια που δεν του συγκλωρύν πολλοί Ρώσοι– ότι η πολιτική του θα απελευθέρωνε τόσο έντονες και τόσο ραγδαίες διαλυτικές τάσεις.

Ως το τέλος της ζωής του επέμενε ότι δεν διέλυσε αυτός τη Σοβιετική Ένωση, ούτε έφερε αυτός τη «θεραπεία σοκ» της μαζικής φτωχοποίησης και εκποίησης κρατικής περιουσίας, αλλά ο διάδοχός του, Μπόρις Γιέλτσιν. Θεωρήθηκε εξαιρετικά υποτιμητικό το γεγονός ότι τη δεκαετία του 1990 μετατράπηκε σε διαφημιστή δυτικών καταναλωτικών αγαθών, αλλά πιθανότατα δεν θα χρειαζόταν να κάνει κάτι τέτοιο αν είχε φροντίσει να επωφεληθεί προσωπικά από τη λεηλασία του κρατικού πλούτου που δημιούργησε τη νέα ρωσική ολιγαρχία.

Όταν τιμήθηκε με το Νομπέλ Ειρήνης το 1990, δώρισε ένα μέρος των εσόδων στον δημοσιογράφο Ντμίτρι Μουράτοφ για να ιδρύσει την εφημερίδα Νοβάγια Γκαζέτα. «As θυμόμαστε για πάντα: αγάπησε μια γυναίκα (τη σύζυγό του Ραΐσα, με την οποία ήταν αχώριστοι) περισσότερο από τη δουλειά του, έβαλε τα ανθρώπινα δικαιώματα πάνω από το κράτος και έδινε μεγαλύτερη αξία σε έναν ειρηνικό ουρανό από ό,τι στην προσωπική ισχύ», έγραψε ο Μουράτοφ. «Mas χάρισε τριάντα χρόνια ειρήνης, χωρίς την απειλή παγκόσμιου και πυρηνικού πολέμου. Αλλά το δώρο τελείωσε. Δεν υπάρχει πια. Και δεν θα υπάρξουν άλλα δώρα».

Αναζητούν φυγή και από τον δυνάστη σύζυγο

Γυναίκες πρόσφυγες μιλούν στην «Κ»

Της **ΙΩΑΝΝΑΣ ΦΩΤΙΑΔΗ**

«**Δεν περίμενα** ποτέ να ζήσω τέτοια ευτυχία, να μπορώ να περπατώ ελεύθερη στον δρόμο, να μη δέχομαι πίεση από καμία πλευρά». Είναι απομνησμένο Παρασκευής και η Μουνίρα από το Αφγανιστάν, χέρι χέρι με την 8χρονη κόρη της, ανηφορίζει χαμογελαστή τη Φωκίωνος Νέγρη. Η 26χρονη κατόρθωσε –κυριολεκτικά– στην Ελλάδα να χωρίσει από τον σύζυγο και ξάδελφό της, στον οποίο «την είχαν δώσει» οι γονείς της πριν από δέκα χρόνια.

Την επιθυμία και τη βαθιά ανάγκη για μια πραγματικά νέα ζωή εκφράζουν όλο και περισσότερες γυναίκες πρόσφυγες. Οι εργαζόμενοι στους καταυλισμούς συχνά καλούνται να διαχειριστούν περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας και να χωρίσουν τα ανδρόγυνα σε διαφορετικά κοντέινερ για λόγους ασφάλειας της γυναίκας...

Το φαινόμενο είχε παρατηρηθεί από την έναρξη των προσφυγικών ρευμάτων. «Πολλές γυναίκες αναγκάστηκαν να κάνουν μόνες, και συχνά έχοντας υπό την ευθύνη τους τα παιδιά τους, ένα πολύ ριψοκίνδυνο ταξίδι, ενώ πολλές έως τότε δεν είχαν ξεμυτίσει από το χωριό τους», περιγράφει άνθρωπος με βαθιά γνώση, και «όσες κατάφεραν να φθάσουν αλώβητες στην Ελλάδα είχαν αποκτήσει πίστη στον εαυτό τους και επίγνωση ότι μπορούν να τα καταφέρουν και χωρίς τον σύζυγο – ακόμα και σε ακραία δύσκολες καταστάσεις». Αυτή η βίαιη ενδυνάμωση σε συνδυασμό με την ισχύουσα νομοθεσία και τη δυτική νοοτροπία ωθούν πολλές γυναίκες να ζητήσουν προστασία από έναν σύζυγο-δυνάστη ή ακόμα και να διακόψουν ένα γάμο, στον οποίο συναίνεσαν άλλοι γι' αυτές.

Μάταιες προσπάθειες

«Αρκετές γυναίκες, που έχουν απευθυνθεί σε εμάς, είχαν κάνει προσπάθειες να απομακρυνθούν από τον κακοποιητή σύντροφο και όσο έμεναν στη χώρα καταγωγής, χωρίς αποτέλεσμα», σχολιάζει στην «Κ» η κ. Γεωργία Χατζιωαννίδου, υπεύθυνη διαχείρισης περιστατικών έμφυλης βίας στη «Διοτίμα», η οποία εφαρμόζει το πρόγραμμα «Παρέμβαση κατά της έμφυλης βίας στις αστικές περιοχές», που με την υποστήριξη της Υπατης Αρμοστείας λειτουργεί μεταξύ άλλων στη Λέσβο και τη Χίο, την Κω και τη Λέρο, εξυπηρετώντας έτσι και

προσφυγικό πληθυσμό. «Η σκέψη και η επιθυμία υπάρχουν, σίγουρα η ελληνική νομοθεσία από τη μία αλλά και η πλαισίωση και προστασία από την άλλη ενισχύουν την απόφαση». Στο διάστημα από τον Ιανουάριο έως τον Ιούλιο του 2022 το πρόγραμμα της «Διοτίμα» ανέλαβε περιστατικά έμφυλης βίας, στα οποία τα θύματα μιλούσαν αγγλικά, γαλλικά, αραβικά και φαρσί, γλώσσες για τις οποίες είχαν διερμνέα. «Ένα μεγάλο, επομένως, ποσοστό έχει χώρα καταγωγής το Αφγανιστάν, το Ιράν, τη Λ.Δ. του Κονγκό, το Καμερούν, και ακολουθούν άλλες χώρες, όπως Ιράκ, Αλγερία κ.ά.». Το ηλικιακό εύρος είναι 17-50 ετών, στην πλειονότητα όμως ήταν 20 έως 40 ετών.

«Η έκδοση του διαζυγίου είναι σχεδόν ακατόρθωτη, αν δεν έχουν μαζί τους κάποιο έγγραφο, όπου ο γάμος να είναι καταγεγραμμένος, όπως π.χ. ένα πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης», εξηγεί στην «Κ» η κ. Χριστιάνα Κύρκου, υπεύθυνη στο δίκτυο «Μέλισσα». «Αν το ανδρόγυνο έρθει χωριστά στην Ελλάδα καταγράφεται στις υπηρεσίες πρώτης υποδοχής χώρα, οπότε υπό μία έννοια δεν χρειάζονται διαζύγιο για να κινούνται αυτόνομα σε ελληνικό έδαφος». Το ζητούμενο, ωστόσο, είναι με ποιον έρχονται τα παιδιά και ως τέκνα ποιου καταγράφονται... «Μπορεί η κάθε πλευρά να διεκδικήσει την πιστοποίηση της συγγένειας μέσω τεστ DNA, το οποίο ωστόσο ως κόστος δεν καλύπτεται». Στις χώρες καταγωγής τους ειθίσται η επιμέλεια να δίνεται στον πατέρα ή στην οικογένειά του, ένας άγραφος νόμος που δεν μπορεί να στοιχειοθετηθεί αλλού.

Όπως διευκρινίζει η κ. Κύρκου, η αίτηση διαζυγίου έχει νόημα μόνο για όσες γυναίκες αναγνωριστούν ως πρόσφυγες και δικαιούνται νομική εκπροσώπηση. «Οι κινήσεις στις οποίες προβαίνουν κατά κανόνα οι υπόλοιπες είναι η καταγγελία και η κατάθεση ασφαλιστικών μέτρων, προκειμένου να προστατευθούν τη ζωή τους». Έτσι προχωρούν η απομάκρυνση του θύματος και των παιδιών από τον κακοποιητή και η αναζήτηση ενός ασφαλούς καταλύματος. Εξυπακούεται ότι στη διάρκεια της καραντίνας τα περιστατικά έμφυλης βίας μέσα στους καταυλισμούς αυξήθηκαν 100%.

«Εξίσου ζωτικό είναι να διαχωριστεί το cash assistance (σ.σ. η κάρτα μέσω της οποίας λαμ-



Η ύπαρξη παιδιών περιπλέκει την κατάσταση για τις γυναίκες πρόσφυγες που επιθυμούν διαζύγιο επί ελληνικού εδάφους. Εφόσον τα παιδιά έχουν καταγραφεί ως τέκνα του πατέρα, τότε η διεκδικήσή τους από τη μητέρα είναι πολύ δύσκολη. Στη φωτογραφία, γυναίκα πρόσφυγας με το παιδί της στην Ειδομένη.

Στη διάρκεια της καραντίνας τα περιστατικά έμφυλης βίας μέσα στους καταυλισμούς αυξήθηκαν 100%.

177

γυναίκες και 232 παιδιά πρόσφυγες φιλοξενήθηκαν σε ξενώνες για γυναίκες θύματα έμφυλης βίας, από 1/11/2019 έως 30/9/2021.

71

γυναίκες πρόσφυγες και μετανάστριες υποστηρίχθηκαν μέσω της διερμηνείας σε 12 Συμβουλευτικά Κέντρα και 10 ξενώνες φιλοξενίας, κατά την περίοδο Απριλίου 2020 - Οκτωβρίου 2020.

263

συνεδρίες πραγματοποιήθηκαν με τη βοήθεια της διερμηνείας, κυρίως με φυσική παρουσία και λιγότερο μέσω τηλεφώνου/Skype (Συνεργασία UNICEF, ΜΕΤΑδραση, ΚΕΦΙ).

Πηγή: Γενική Γραμματεία Ισότητας, 1η και 2η Ετήσια Εκθεση για τη Βία Κατά των Γυναικών.

βάνουν ένα μηνιαίο οικονομικό βοήθημα, το οποίο διακόπτεται όταν τους δοθεί το προσφυγικό στάτους), το οποίο στην Ελλάδα εκδίδεται στο όνομα του συζύγου», υπογραμμίζει η κ. Κύρκου. «Πάντως, οι ίδιες προτιμούν να έχουν ένα επίσημο διαζευκτήριο στα χέρια τους, για ψυχολογικούς και πολιτισμικούς λόγους, για να είναι δηλαδή σε θέση να κάνουν μελλοντικά έναν δεύτερο γάμο με ομοεθνή τους», επισημαίνει. «Παραμένει, όμως, ένα πολύπλοκο εγχείρημα».

«Για τις περισσότερες γυναίκες από τη Μέση Ανατολή υπάρχει ένα ηλικιακό ορόσημο, βαθιά καταγεγραμμένο μέσα τους – αυτό των 30 ετών», παρατηρεί η ψυχολογική κ. Θάλεια Πορτοκάλογλου. «Αν έχουν περάσει τα 30 αδυνατούν να διανοηθούν μια τόσο ριζική αλλαγή στη ζωή τους, παραιτούνται, νιώθουν ότι τα χρόνια πέρασαν». Επιπλέον, καθώς η πλειονότητα έχει τεκνοποιήσει πριν από τα 18, «έχουν παιδιά στην εφηβεία, με άποψη, την οποία λαμβάνουν σοβαρά υπόψη, ειδικά όταν πρόκειται για γιους».

Στο δίκτυο «Μέλισσα», που λειτουργεί ως κέντρο ημέρας, οι γυναίκες πρόσφυγες έρχονται για να συμμετάσχουν σε μια πληθώρα δραστηριοτήτων – εκπαιδευτικών, καλλιτεχνικών, ανάπτυξης δεξιοτήτων κ.ά. «Δημιουργείται ένα κλίμα ασφάλειας και οικειότητας, μέσα στο οποίο συν τα χρόνια μπορεί να μιλήσουν σε κάποιον, π.χ. στη δασκάλα των ελληνικών, για τα κακώς κείμενα του γάμου τους», περιγράφει

η κ. Ναντίνα Χριστοπούλου, ανθρωπολόγος και συνιδρύτρια της «Μέλισσας». «Δεν διαθέτουμε ένα πρόγραμμα καθαυτό για την έμφυλη βία, προσεγγίζουμε ολιστικά τις γυναίκες, με στόχο την ενδυνάμωση». Κατ' αυτόν τον τρόπο, βέβαια, είναι εφικτή και η τακτική προσέλευση γυναικών, που λογοδοτούν καθημερινά για τις κινήσεις τους. Δεδομένης, πάντως, της έκτασης του προβλήματος, η «Μέλισσα» ενίσχυσε το πρόγραμμα ατομικής ψυχοθεραπείας.

Βία κατά των παιδιών

«Σε πάνω από το 90% των γυναικών με τις οποίες κάνω συνεντεύξεις αναδύεται το αίτημα για απομάκρυνση από τον σύζυγο, ως ανάγκη, ακόμα και αν αυτό εντοπίζεται σε φαντασιακό επίπεδο», σημειώνει η κ. Πορτοκάλογλου. Σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις αιχμή του δόρατος είναι η βία, κάθε μορφής, που ασκείται στις γυναίκες. «Φυσικά, με όσες έχουμε την πολυτέλεια του χρόνου, η θεραπεία μάς οδηγεί στους γονείς, καθώς ο σύζυγος κατά κανόνα αποτελεί μια αντανάκλαση της πατρικής οικογένειας, όπου επικρατούσαν η βία και η μη κατανόηση». Η παρουσία, δε, πεθερών ή γονέων στην Ελλάδα δυσχεραίνει ακόμα περισσότερο την προσπάθεια της γυναίκας για απελευθέρωση. «Προσπαθούν με νύχια και με δόντια να συντηρήσουν αυτούς τους γάμους, ακόμα και αν βρίσκονται μακριά, πιέζουν μέσω της καθημερινής επικοινωνίας, απειλούν». Αλλιώς, οι γυναίκες προκειμένου να

χωρίσουν καλούνται να στερηθούν οτιδήποτε τους ήταν έως τότε οικείο – να διακόψουν τη σχέση με την πατρική τους οικογένεια, να αποκοπούν από την κοινότητα κ.ά. Η πιθανή απόφασή τους τελικά να παραμείνουν μέσα σε έναν καταπιεστικό γάμο ανατρέπεται όταν ο σύζυγος στρέφεται με βία ενάντια στα παιδιά τους. «Αυτό αποτελεί το κόκκινο πανί», επιβεβαιώνει και η κ. Κύρκου.

«Η αίσθηση των δικαιωμάτων που απολαμβάνει μια γυναίκα στην Ευρώπη είναι μεθυστική για τις ίδιες», παρατηρεί η κ. Πορτοκάλογλου, «ωστόσο όσες παίρνουν παρορμητικά την απόφαση συχνά εξαναγκάζονται να επιστρέψουν στους συζύγους». Κοινός στόχος, επομένως, είναι «να τους δώσουμε χώρο και χρόνο να ανακαλύψουν τα δικά τους θέλω, καθώς έχουν ζήσει εγκλωβισμένες στα κοινωνικά πρέπει και δεν είχαν το περιθώριο να αναπτύξουν τη δική τους ταυτότητα».

Στην πλειονότητά τους οι εν λόγω γυναίκες έχουν ξεκινήσει ακουσίως έναν έγγαμο βίο ως ανήλικες, έχουν ζήσει χωρίς καν προσωπικό χώρο στους κόλπους πολυμελών οικογενειών. «Έχουν, λοιπόν, μπροστά τους μια επώδυνη και χρονοβόρα διαδρομή, την οποία, όμως, πρέπει να διανύουν μόνες τους», καταλήγει η κ. Πορτοκάλογλου. «Εμείς αποστασιοποιούμαστε, γιατί το ζητούμενο είναι να φτάσουν σε κάποιο επίπεδο συνειδητότητας, όπου κανείς να μην μπορεί να τους επιβάλει μια επιλογή».

Οι Ταλιμπάν, ο έξαλλος πεθερός και «αυτός που με χτυπούσε κάθε βράδυ»

«**Είχα πει** ότι προτιμούσα να πεθάνω παρά να τον παντρευτώ», θυμάται η 24χρονη σήμερα Ασάλ, που βρίσκεται με τα δύο παιδιά της, πέντε και οκτώ ετών, στην Ελλάδα. «Στην Τουρκία φοβόμουν ότι θα με εντοπίσουν». Υπό άλλες συνθήκες η Ασάλ, που έμεινε χήρα προ τριετίας, όταν ο 30χρονος σύζυγός της που πολεμούσε στο πλευρό των Ταλιμπάν σκοτώθηκε σε μια μάχη, θα μπορούσε να συνεχίζει τη ζωή της στο Αφγανιστάν. «Όμως ο αδελφός του άνδρα μου δήλωσε ότι ήθελε να γίνω η τρίτη γυναίκα του, κάτι που δεν μπορούσα καν να διανοηθώ», σημειώνει. «Η θρησκεία μάς το επιτρέπει, αλλά δεν συνθηζείται».

Το «όχι» της νεαρής κοπέλας δεν εισακούεται. «Φέρνει, λοιπόν, τον μουλά να... ευλογήσει

την ένωσή μας και εγώ εκείνη τη στιγμή ενώπιον όλων βγάζω ένα μαχαίρι και κόβω τις φλέβες μου». Ο πεθερός της γίνεται έξαλλος, τη δέρνει και την κλείνει για δέκα ημέρες σε ένα δωμάτιο μαζί με τα παιδιά της. Καθώς, όμως, η κατάσταση της υγείας της επιδεινώνεται, αναγκάζονται να τη μεταφέρουν στο νοσοκομείο στην Καμπούλ. Για καλή της τύχη έχει ως σύμμαχο έναν αδελφό της, παντρεμένο με μία από τις κουινιάδες της. Αυτός πληρώνει έναν ταξιτζή και τον στέλνει στο νοσοκομείο. «Κρύβω επιμελώς τα παιδιά κάτω από την μπουργκα και επιβιβάζομαστε στο αμάξι». Ο οδηγός την περνάει από τα χερσαία σύνορα στο Πακιστάν, στο Ιράν, στην Τουρκία και από εκεί έρχεται στην Ελλάδα. «Το χω-

ρίο μου στο βόρειο Αφγανιστάν ελεγχόταν από τότε από τους Ταλιμπάν, τώρα ελέγχεται όλη η χώρα», λέει με λύπη η κοπέλα. «Πολλά αδελφια μου έχουν πάει

«Εφερε τον μουλά να... ευλογήσει την ένωσή μας και εγώ ενώπιον όλων έβγαλα μαχαίρι και έκοψα τις φλέβες μου...».

στο Ιράν, εκτός από τον αγαπημένο μου αδελφό, που είναι εκεί και δεν επικοινωνώ μαζί του, για να τον προστατέψω». Η Ασάλ είναι το 2019 η πρώτη γυναίκα που

το έσκασε από το χωριό.

«Εδώ κατάφερα να πάρω το καθεστώς του πρόσφυγα, όμως καθώς δεν έχω κανένα χαρτί που να αποδεικνύει ότι έχω την επιμέλεια των παιδιών, δεν μπορώ να τα πάρω μαζί μου στη Γερμανία, όπου είναι η αδελφή μου και έχω δικαίωμα να πάω». Το επόμενο σοβαρό πρόβλημα αφορά τον βιοπορισμό, καθώς ως αναγνωρισμένη πρόσφυγας πλέον δεν δικαιούται στέγη, ούτε οικονομική βοήθεια. «Ψάχνω δουλειά, αλλά δεν έχω κάπου να αφήσω τα παιδιά μου, καθώς για ευνόητους λόγους δεν έχω σχέσεις με την κοινότητα», λέει.

«Η Ελλάδα με απελευθέρωσε»

Με προζενίο, όταν ήταν δεκαέξι, η Μουνίρα Χαμίντι παντρεύ-

τηκε έναν συνομήλικό της ξάδελφο. «Ζούσαμε για χρόνια στο Ιράν, η Ελλάδα ήταν μια δική του απόφαση, εγώ δεν ήθελα να ακολουθήσω, αλλά ο πατέρας του επέμενε», διηγείται. «Δεν μπορούσα, βέβαια, να φανταστώ ότι η Ελλάδα θα μου επιφύλασσε την ελευθερία μου».

Ο σύζυγος αλλά και όλη η οικογένεια ασκούν σωματική βία στη Μουνίρα. Το ζευγάρι φθάνει προ 4ετίας στη Σάμο. Ο σύζυγος την πιέζει να βγάλει πιστοποιητικό ως ψυχικά ασθενής με το πρόσχημα ότι έτσι θα μεταφερόταν πιο γρήγορα στην Αθήνα. «Συμπατριώτες μου, όμως, με προειδοποιούν να μην το κάνω, γιατί θα έχανα και την επιμέλεια της κόρης μου και τη δυνατότητα να κινούμαι μόνη μου». Εκείνος

τη χτυπάει κάθε βράδυ για να τη μεταπεισεί. Ταυτόχρονα έχει εξωσυζυγική σχέση, ξοδεύει για κατρί της όλο το cash assistance. Έτσι, η Μουνίρα αποφασίζει να ζητήσει βοήθεια, καθώς έχουν μεταφερθεί στο μεταξύ σε καταυλισμό στην Αττική. «Απευθύνομαι κάθε μέρα σε όποιον εκπρόσωπο οργάνωσης βρίσκω, λέω άπειρες φορές την ιστορία μου».

Όταν αποφασίζουν να του κάνουν σύσταση, σταματάει το ξύλο. Στο επόμενο μεγάλο συμβάν, ενώπιον του παιδιού, απομακρύνουν τη Μουνίρα σε ξενώνα και δρομολογείται το διαζύγιο. «Συναίνεσε εύκολα στο διαζύγιο, γιατί, κακά τα ψέματα, ούτε εκείνος ήθελε αυτόν τον γάμο», καταλήγει. «Εκτοτε δεν με έχει ξαναενοχλήσει».

Μεταβολές εβδομάδας				Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΟΗΕ	Πετρέλαιο	€/ \$
	Χ.Α.Κ.		Χ.Α.								
	-0,4%		-5,44%	-1,40%	-2,59%	-3,57%	-4,84%	-4,32%	Κίνδυνος επισιτιστικής κρίσης από αύξηση τιμών Σελ. 11	-5,39%	0,05%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ



ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΙΑΝΕΜΠΟΡΙΟ

Οι τουρίστες αύξησαν τον τζίρο στις εκπτώσεις

Καλύτερες από αυτές του 2021, αλλά όχι και από αυτές του 2019, ήταν οι επιδόσεις του λιανεμπορίου κατά τις φετινές θερινές εκπτώσεις, στην Ελλάδα. Η αυξημένη τουριστική κίνηση έδωσε ώθηση στις πωλήσεις στο κέντρο της Αθήνας, και σε δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς, **Σελ. 6**

ΕΛΛΑΔΑ

Σε χαμηλό 12ετίας υποχώρησε η ανεργία

Στο 11,4%, δηλαδή στο χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων 12 ετών, υποχώρησε η ανεργία τον Ιούλιο στην Ελλάδα. Το αντίστοιχο ποσοστό του 2021 ήταν 14,3%, σύμφωνα με την Eurostat. Το πρόβλημα είναι οξύ στις νεαρές ηλικίες. Οι άνεργοι κάτω των 25 ετών ανέρχονται σε 63.000. **Σελ. 7**

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ

Αύξηση στεγαστικών δανείων στην Ελλάδα

Η ενεργειακή κρίση και ο πληθωρισμός δεν μείωσαν την επιθυμία των Ελλήνων για ιδιόκτητη κατοικία. Οι αιτήσεις για στεγαστικά αυξήθηκαν σημαντικά, καθώς πολλοί σπεύδουν να «κλείδωσουν» τα χαμηλά σταθερά επιτόκια. Η αγορά ακινήτου αποτελεί ασφαλές επενδυτικό καταφύγιο. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων		
	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	3,24%	0,15%
Γερμανία	1,56%	0,25%
Γαλλία	2,14%	0,14%
Ιταλία	3,54%	0,37%
Ισπανία	2,75%	0,27%
Ιρλανδία	2,13%	0,09%
Ελλάδα	4,16%	0,32%
Ην. Βασίλειο	2,87%	0,26%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης		
Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba1	NP
S&P	BBB-	A-3

Στο στόχαστρο οι τράπεζες λόγω τιμής

Η επιτυχής πορεία τους τις καθιστά ευάλωτες σε εξαγορές από ντόπιους και ξένους επενδυτές

Η επιτυχής πορεία των δύο σημαντικών κυπριακών τραπεζών, Τράπεζας Κύπρου και Ελληνικής, σε συνδυασμό με τη χαμηλή τιμή της μετοχής τους, τις καθιστούν ευάλωτες σε εξαγορές από ξένα - και όχι μόνο - επενδυτικά ταμεία

και οργανισμούς. Την Παρασκευή, 2 Σεπτεμβρίου, η τιμή της μετοχής της Τράπεζας Κύπρου ανερχόταν στο 1,285 ευρώ και της Ελληνικής Τράπεζας στο 0,906 ευρώ. Οι τιμές αυτές είναι ενδεχομένως χαμηλότερες από

την εικόνα που παρουσιάζουν τα οικονομικά τους αποτελέσματα. Οι τομείς που έχουν κάνει οι δύο τράπεζες είναι μεγάλες και απόδειξη αυτού είναι πως κέρδη ξεκίνησαν να εμφανίζουν μόλις τα τελευταία λίγα χρόνια. Όποια

κέρδη και να παρήγαν, απορροφούνταν για να διορθώσουν τους ισολογισμούς τους και τη γενικότερη λειτουργία τους. Η νούμερο ένα προτεραιότητα όλα αυτά τα χρόνια και για τις δύο τράπεζες ήταν η μείωση των μη εξυ-

πηρετούμενων τους δανείων. Και τα κατάφεραν, όπως κατάφεραν να βγουν στις αγορές μέσω ομολόγου υψηλής εξοφλητικής προτεραιότητας επιλέξιμου για MREL και να ενισχύσουν την κεφαλαιακή τους θέση. **Σελ. 3**

Ο τουρισμός του Νότου αποτρέπει βαθιά ύφεση στην Ευρωζώνη



Ο Νότος, χάρη στον τουρισμό, γλιτώνει την Ευρωζώνη από τη βαθιά ύφεση διαπιστώνει η Goldman Sachs. Η Ελλάδα, η Ισπανία και η Πορτογαλία παρουσιάζουν δυναμικές επιδόσεις στον τομέα του τουρισμού με αποτέλεσμα η ανάπτυξη τους να αποτρέπει μια βαθιά ύφεση στην Ευρωζώνη. Ο επενδυτικός κολοσσός εκτιμά, πάντως, πως η ύφεση αποτελεί ήδη πραγματικότητα για την Ευρωζώνη, καθώς έχει ήδη ξεκινήσει το τρίτο τρίμηνο και προεξοφλεί πως θα συνεχιστεί και το τελευταίο τρίμηνο του έτους. **Σελ. 10**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Τον **ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ** και **ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ**

Σαουδική Αραβία: οι προκλήσεις ανεξάρτησης από τον ορυκτό πλούτο

Η Σαουδική Αραβία (ΣΑ), παραδοσιακά, στηρίζει την πολιτική της στο φυσικό της πλούτο. Η διοικητική/κυβερνητική της δομή στηρίζεται στην εξουσία της οικογένειας Σαούντ και στην ισλαμική ιδεολογία. Παρόλες τις αδυναμίες της, η ΣΑ απέκτησε τεράστιο πλούτο. Με ΑΕΠ που ξεπέρασε τα \$800 δις το 2021, συγκαταλέγεται ανάμεσα στις 20 μεγαλύτερες οικονομίες του πλανήτη, με αξιόλογη γεωπολιτική σημασία.

Οι συνθήκες, ωστόσο, αλλάζουν. Η μείωση της σημασίας του πετρελαίου τα τελευταία χρόνια, λόγω του αρνητικού περιβαλλοντικού αποτυπώματος, δημιουργούν την ανάγκη εκσυγχρονισμού της ΣΑ. Ο σημερινός της ηγέτης, Mohammed bin Salman (MBS), φαίνεται να κατανοεί τα νέα δε-

δομένα. Αν και η δολοφονία του αντιφρονούντος δημοσιογράφου Khashoggi το 2018 εξόργισε την παγκόσμια κοινή γνώμη, ο MBS θεωρείται αναμορφωτής και προωθεί σημαντικές εκσυγχρονιστικές δράσεις ως εξής:

Πρώτο, ο MBS αναγνωρίζει την αναγκαιότητα επενδύσεων σε νέους τομείς, περιορίζοντας την εξάρτηση της χώρας του από το πετρέλαιο. Συναφώς, έχει ανακοινώσει το «Όραμα 2030», ένα στρατηγικό πλάνο που προβλέπει ριζική αναμόρφωση της οικονομίας μέσω της ανάπτυξης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ), καθώς και της προώθησης υπηρεσιών, όπως η υγεία, η εκπαίδευση και ο τουρισμός. Το μεγαλεπήβολο όραμα του MBS περιλαμβάνει τη δημιουργία της «Neom», μιας νέας πό-

λης στην Ερυθρά θάλασσα, που θα στηρίζεται ολότελα στις ΑΠΕ και στην προηγμένη τεχνολογία (ρομποτική, κλπ). Σημειώνεται ότι η μείωση της τιμής του πετρελαίου και των συναλλαγματικών αποθεμάτων, την περίοδο 2014-2020, οδήγησε σε καθυστέρηση υλοποίησης του νέου αναπτυξιακού οράματος.

Δεύτερο, ο MBS προωθεί σχέδιο “σαουδοποίησης” του εργατικού δυναμικού. Με τους ξένους εργαζόμενους να ανέρχονται σε περίπου 12 εκ. σε συνολικό αριθμό 34 εκ. κατοίκων, το εγχείρημα είναι δύσκολο. Η επιδιωκόμενη ένταξη των γυναικών στην αγορά εργασίας είναι ορθή, όμως δεν αναμένεται να καλύψει το κενό. Επίσης, θεωρείται δύσκολο οι νεαροί άνεργοι Σαουδάραβες να δεχθούν το είδος

και τους όρους εργασίας ξένων εργατών.

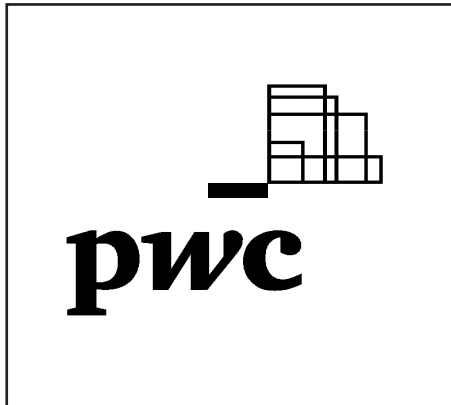
Τρίτο, ο MBS εστιάζει στα προβλήματα συγκέντρωσης του πλούτου, κοινωνικής ανισότητας και διαφθοράς. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι ο πλούτος της ΣΑ ελέγχεται από περίπου 2.000 μέλη της βασιλικής οικογένειας. Με στόχο την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, η κυβέρνηση έχει αναβαθμίσει το κράτος ευημερίας σε βαθμό όμως που κρίνεται υπερβολικός όσον αφορά βασικά αγαθά (π.χ. νερό, ηλεκτρισμός και καύσιμα) και άρα αντιπαράγωγικός.

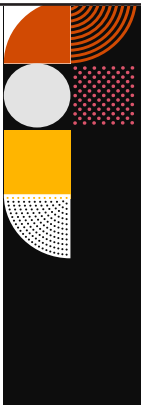
Περαιτέρω, ο MBS δεν διστάζει να συνεργαστεί με παραδοσιακά λιγότερο φιλικές χώρες. Οι οικονομικές σχέσεις με την Κίνα διευρύνονται, ενώ η ΣΑ αποδέχθηκε τη σύναψη, ιστορικής σημασίας,

συμφωνιών μεταξύ του Ισραήλ και των ΗΑΕ.

Για χρηματοδότηση των πιο πάνω, η κυβέρνηση συμβάλλει μέσω της μεγαλύτερης εταιρείας πετρελαίου στον κόσμο, της Saudi Aramco. Οι πρόσφατες γεωπολιτικές εξελίξεις και η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία έχουν οδηγήσει σε αύξηση των τιμών του πετρελαίου. Αν και αυτή η εξέλιξη θα τονώσει, προσωρινά, τα οικονομικά της ΣΑ, οι προκλήσεις μετατροπής της σε μια σύγχρονη οικονομία παραμένουν.

Ο Ανδρέας Χαράλαμπος είναι οικονομολόγος και πρώην διευθυντής στο Υπουργείο Οικονομικών. Ο Όμηρος Πισσαρίδης είναι διευθύνων σύμβουλος της PricewaterhouseCoopers Investment Services.





PwC webcast

Deep dive in Cyprus Transfer Pricing

Local File documentation requirements

13 September 2022, 15:00



ΑΝΑΛΥΣΗ

Των **ΕΜΑ ΡΑΜΝΕΪ**, **ΣΙΜΟΝ ΤΖΕΣΟΠ** και **ΣΟΦΙΑΣ ΚΡΙΣΤΕΝΣΕΝ** / REUTERS

Χρηματοδοτούν εξορύξεις στην Αφρική, αλλά δεν αποζημιώνουν τους ντόπιους

Ο **Μαμαντού** Λαμαράνα ήλπιζε πως η οικονομική εμπλοκή της Παγκόσμιας Τράπεζας στην εξόρυξη βωξίτη δυτικά της Γουινέας θα οδηγούσε στην αποζημίωση της κοινότητάς του για την περιβαλλοντική ρύπανση και τις απώλειες που σημειώθηκαν σε αυτήν. Ο 38χρονος ηλεκτρολόγος μαζί με εκπροσώπους 12 άλλων χωριών της περιοχής παραπονέθηκαν πριν από τρία χρόνια στη συγατρική της Παγκόσμιας Τράπεζας, την International Finance Corporation, πως η εταιρεία που ανέπτυξε το συγκεκριμένο πρότζεκτ, η Companies des Bauxites

ρίξης που παρείχαν οι αναπτυξιακές τράπεζες σε πρότζεκτ, αγνοώντας ωστόσο τις επιπτώσεις τους στις κοινότητες.

Εκπρόσωπος της IFC ανέφερε πως η τράπεζα εργάζεται στενά με την CBG προκειμένου να απαντήσουν στις ανησυχίες των κατοίκων, αλλά και στις δεσμεύσεις που έκαναν κατά τη διαδικασία της εξόρυξης. Αντί για αποζημίωση, η IFC αναφέρεται σε μία ανεξάρτητη διαδικασία γνωστοποίησης των παραπόνων η οποία διευκολύνει τις συζητήσεις μεταξύ των εργολάβων, αλλά και των κοινοτήτων, ενώ προτείνει και αλλαγές στους κανόνες της τράπεζας για τη χρηματοδότηση μελλοντικών έργων.

Όπως ανέφερε ο κ. Λαμαράνα, η CBG είχε υποσχεθεί να δώσει στην κοινότητά του 56 εκτάρια χωραφιού, ωστόσο τελικά στην κοινότητα κατέληξαν 22 εκτάρια. Η νέα έκταση είχε προηγουμένως εξορυχθεί, ενώ είχαν επέλθει σε περιοχή όπου αξιοποιούνταν για την παραγωγή τροφίμων, πρόσθεσε ο ίδιος. «Μας είπαν πως το νέο μας χωριό θα αποτελεί καθρέφτη της Αφρικής, επειδή θα ήταν πολύ όμορφο. Ομως τελικά δεν έγινε αυτό», αναφέρει ο ίδιος σε συνέντευξή του.

de Guinee (CBG) δεν επανόρθωσε έπειτα από τη ζημία που προκάλεσε στην περιοχή. Οι εκπρόσωποι των χωριών ζητούν να αποκατασταθεί η περιοχή τους και να αποζημιωθούν οι κοινότητες τους. Ευελπιστούσαν μάλιστα πως η IFC, η οποία χρηματοδότησε με 200 εκατομμύρια δολάρια τη συγκεκριμένη εξόρυξη, θα τους βοηθούσε.

Όμως η IFC, καθώς και άλλες αναπτυξιακές τράπεζες, όπως η Asian Development Bank, εδώ και πολύ καιρό αρνούνται να αποζημιώσουν τις κοινότητες που επλήγησαν από τα διάφορα έργα τα οποία οι ίδιες χρηματοδοτούσαν.

Η αύξηση των καταγγελιών για σχέδια, όπως αυτά που πραγματοποιήθηκαν στη Γουινέα, έχουν ωθήσει αρκετούς ακτιβιστές να πείσουν τις αναπτυξιακές τράπεζες ώστε να αποζημιώσουν αυτούς που επλήγησαν.

Ενα γκρουπ ακτιβιστών, το Accountability Counsel, επισημαίνει πως μεταξύ 2009-2019 ο αριθμός των καταγγελιών αυξήθηκε κατά 231% λόγω της στή-

Από την πλευρά του εκπρόσωπος της CBG δήλωσε στο Reuters πως η εταιρεία είχε δεσμευτεί να αποκαταστήσει την περιοχή και πως προωθούσε προγράμματα αποκατάστασης, στα οποία περιλαμβάνεται η παραγωγή πουλερικών αλλά και η βιώσιμη γεωργία. Ο ίδιος συμπλήρωσε πως η εταιρεία έχει πληρώσει αποζημίωση είτε με μετρητά είτε με παρόμοιο τρόπο για την αποκατάσταση της περιοχής που επλήγη, ωστόσο αρνήθηκε να δώσει κάποιο ακριβές ποσό, επικαλούμενος θέματα εμπιστευτικότητας.

Μιλώντας στο Reuters, εκπρόσωπος της IFC ανέφερε πως η τράπεζα εξετάζει ένα νέο πλαίσιο που θα περιλαμβάνει την παροχή οικονομικής βοήθειας ή αντίστοιχες δράσεις για κοινότητες που έχουν πληγεί «κάτω από εξαιρετικές συνθήκες», χωρίς να διευκρινίζει ποιες είναι αυτές οι συνθήκες.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy



Η **επικείμενη** άνοδος των επιτοκίων αναμένεται να επηρεάσει δυσμενώς νοικοκυριά και επιχειρήσεις στο τέταρτο τρίμηνο του έτους.

Κρίσιμος μήνας

Μπαίνουμε σε κρίσιμο μήνα για την ΕΚΤ και τα νεότερα όσον αφορά στα επιτόκια του ευρώ. Σύμφωνα με αξιωματούχους της τράπεζας, η περίοδος Δεκεμβρίου - Ιουλίου αποτέλεσε την πρώτη περίοδο «κανονικοποίησης» της νομισματικής πολιτικής. Η πρώτη φάση ξεκίνησε με την απόφαση για τερματισμό των αγορών ομολόγων και έληξε με την ακύρωση των αρνητικών επιτοκίων (άνοδος 0,5%). Η επικείμενη συνεδρίαση Σεπτεμβρίου θα είναι καθοριστικής σημασίας για την μετέπειτα πορεία των πραγμάτων αφού θα καθορίσει τον βηματισμό για τον μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Σύμφωνα με αναφορά της Goldman Sacs, η άνοδος των επιτοκίων στην επόμενη συνεδρίαση εκτιμάται στο 0,75% αποτυπώνοντας την άσχημη εικόνα που επικρατεί στο μέτωπο του πληθωρισμού.

• • • • •

Επιτόκια ξανά

Τα επιτόκια αναμένεται πως θα μας απασχολήσουν για αρκετό καιρό αφήνοντας για τα καλά πίσω μια περίοδο όπου παρέμειναν κολημένα στο μηδέν και ήταν σαν να μην υπήρχαν. Σε αυτό το πλαίσιο, παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον η έκθεση της ΕΚΤ για την κατάσταση των επιτοκίων τον μήνα Ιούλιο. Σύμφωνα με τα στοιχεία, το κόστος δανεισμού στις επιχειρήσεις διαμορφώθηκε στο 1,77% ενώ για τα νοικοκυριά ήταν στο 2,15%. Αντίστοιχα οι καταθέσεις τακτής προθεσμίας καταγράφηκαν στο 0,11% για τις επιχειρήσεις και στο 0,38% για τα νοικοκυριά.

• • • • •

Αύγουστος της υποτίμησης

Ο **Αύγουστος** που μόλις μας αποχαίρεισε δεν μπορεί να χαρακτηριστεί καλός μήνας για την αγγλική λίρα η οποία διολίσθησε κατά σχεδόν 5% έναντι του δολαρίου. Η μηνιαία μεταβολή θεωρείται γιγάντια και έχει να παρατηρηθεί από

τον μακρινό Οκτώβριο του 2016 όταν επικράτησε το Brexit και η χώρα ξεκίνησε τον δρόμο αποχώρησης από την ΕΕ. Οι αναλυτές αποδίδουν την πτώση στις κακές προοπτικές της βρετανικής οικονομίας, η οποία σύμφωνα με εκτιμήσεις της τράπεζας της Αγγλίας, το τέταρτο τρίμηνο θα μπει σε κατάσταση ύφεσης. Η πορεία της στερλίνας κρίνεται ως πολύ σημαντική και για την υπόλοιπη Ευρώπη καθώς η Βρετανία αποτελεί παραδοσιακό αιμοδότη του τουρισμού, γεγονός που καθιστά την ισοτιμία του βρετανικού νομίσματος έναντι των βασικών νομισμάτων κρίσιμη για την ταξιδιωτική συμπεριφορά των βρετανών.

• • • • •

Ερχεται διόρθωση

Οι **αρνητικές** αποδόσεις στις επενδύσεις συνιστούν μια νέα πραγματικότητα σε συνδυασμό με τις αυξήσεις των τιμών και την άνοδο στο κόστος διαβίωσης. Τα χρηματοοικονομικά μέσα

εκτός από τον κίνδυνο της αγοράς αυτή την περίοδο χαρακτηρίζονται και από περιορισμένη ρευστότητα, ενώ ο πιστωτικός κίνδυνος αν και ψηλός αναμένεται πως έχει περιθώρια μέχρι τη κορύφωση. Οι προβλέψεις για ύφεση σε συνδυασμό με τις σημαντικές κλιματικές προκλήσεις στήνουν το σκηνικό για μεγαλύτερες διορθώσεις στις αγορές, γεγονός που θα πρέπει να λάβουν σοβαρά υπόψη οι επενδυτές.

• • • • •

Εποπτικές βελτιώσεις

Την αποτελεσματικότητά των εποπτικών πρακτικών που εφαρμόζει η τραπεζική ένωση επιθυμεί να βελτιώσει η ΕΚΤ και προς τούτο έχει μισθώσει τις υπηρεσίες πέντε εμπειρογνομιών για να υποβάλουν προτάσεις. Η κατάθεση προτάσεων στην βάση βέλτιστων πρακτικών αναμένεται πως θα ολοκληρωθεί το πρώτο τρίμηνο του 2023. Σημαντικό να τονιστεί ότι οι πέντε εμπειρογνώμονες συμμετέχουν υπό τη προσωπική τους ιδιότητα, είναι ανεξάρτητοι μεταξύ τους και θα παρέχουν τις υπηρεσίες τους αμισθί.

• • • • •

Εξυπηνη εργασία

Η **βασική** ιδέα πίσω από τη τετραήμερη εργασία η οποία κερδίζει ολοένα και περισσότερο έδαφος, είναι να μειβεί ο εργαζόμενος στο 100% του μισθού δουλεύοντας στο 80% του χρόνου και παράγοντας στο 100%. Με αυτό τον τρόπο οι επιχειρήσεις που συμμετέχουν στο πρόγραμμα αυξάνουν την εργασιακή ικανοποίηση των εργαζομένων, γεγονός που αναμένεται πως θα έχει ευεργετικά αποτελέσματα στο επίπεδο εξυπηρέτησης των πελατών της επιχείρησης. Όπως πολύ εύστοχα το έθεσε ένα διευθυντής επιχείρησης που συμμετέχει στο πρόγραμμα: «προτιμώ να απωλέσω 5% της παραγωγικότητας αυξάνοντας 50% την ικανοποίηση των υπαλλήλων μου έχοντας παράλληλα την δυνατότητα να προσελκύσω καλύτερο ταλέντο».

Θαμμένη κάτω από σκουπίδια η Αιώνια Πόλη

Πρωτοβουλίες του δήμου της Ρώμης για την αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης που προκαλούν τα απορρίμματα

Του **ΤΖΕΪΣΟΝ ΧΟΡΟΒΙΤΖ**

Τίποτα δεν αντιπροσωπεύει καλύτερα την παρακμή της σύγχρονης Ρώμης, όσο η κρίση των σκουπιδιών. Καθημερινά, παράταιρη πανίδα αγριογούρουνων, επιθετικών γλάρων και αρουραίων συγκλίνει στην Αιώνια Πόλη για να γευματίσει στους υπερπλήρεις κάδους απορριμμάτων. Στις αρχές του καλοκαιριού, σειρά υπόπτων πυραγών σε εργοστάσια διαχείρισης και μάντρες ανακυκλώσιμων υλικών μαύρισαν τον ουρανό πάνω από την πρωτεύουσα και έκαναν τον αέρα της επικίνδυνο για τον άνθρωπο. Την ώρα που όλα έδειχναν να έχουν φθάσει στο απροχώρητο, διένεξεν ξέσπασε γύρω από την κατασκευή αποτεφρωτηρίου σκουπιδιών, η οποία προσέφερε αφορμή για την πτώση της κυβέρνησης του πρωθυπουργού Ντράγκι τον Ιούλιο. Ο δήμαρχος της Ρώμης και βετεράνος της Αριστεράς, Ρομπέρτο Γκαλιέρι, εκμεταλλεύθηκε την πολιτική συγκυρία, εξασφαλίζοντας από την υπηρεσιακή πλέον κυβέρνηση Ντράγκι τη χρηματοδότηση εγκαταστάσεων παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος μέσω της καύσης απορριμμάτων, κόστους 600 εκατ. ευρώ.

Μετά το κλείσιμο του ΧΥΤΑ της Μαλαγκρότα, ένας από τους μεγαλύτερους στην Ευρώπη, το 2013,



Τα **εστιατόρια** πετούν τα σκουπίδια τους σε κάδους κατοικιών και οι πολίτες ρίχνουν τις σακούλες σκουπιδιών πάνω και γύρω από τους ήδη πλήρεις κάδους. Η πυρκαγιά της Μαλαγκρότα υπήρξε μέρος «επιδημίας» πυρκαγιών σε εργοστάσια διαχείρισης σκουπιδιών αυτό το καλοκαίρι. Η Ρώμη «εξάγει» σήμερα τα απορρίμματά της, έναντι υψηλού τιμήματος, επιβαρύνοντας τον δημοτικό προϋπολογισμό και ευνοώντας τα συμφέροντα της μαφίας.

Επιδείνωση της κατάστασης εξαιτίας της κακοδιαχείρισης και της διαφθοράς των δημοτικών υπηρεσιών.

το θέμα των σκουπιδιών αποδείχθηκε ανυπέρβλητο για την προκάτοχο του Γκαλιέρι, τη Βιρτζίνια Ράτζι του Κινήματος των 5 Αστέρων, η εξέγερση του οποίου οδήγησε στην πτώση της κυβέρνησης Ντράγκι. Παρότι η χωματερή έπαψε να δέχεται φορτία απορριμμάτων,



το εργοστάσιο διαλογής που στεγάζεται εκεί συνεχίζει να διαχειρίζεται 1.500 τόνους απορριμμάτων την ημέρα. Το εργοστάσιο καταστράφηκε ολοσχερώς από πυρκαγιά το καλοκαίρι. Η πυρκαγιά της Μαλαγκρότα δεν υπήρξε μεμονωμένο περιστατικό, αλλά μέρος «επιδημίας» πυρκαγιών σε εργοστάσια διαχείρισης σκουπιδιών αυτό το καλοκαίρι. Ο Γκαλιέρι, παρότι δεν είναι φίλος των θεωριών συνωμοσίας, υπενθυμίζει τη συνεχιζόμενη εμπλοκή του οργανισμού εγκλήματος στη διαχείριση σκουπιδιών. Η Ρώμη «εξάγει» σήμερα τα απορρίμματά της, έναντι υψηλού τιμήματος, επιβαρύνοντας τον δημοτικό

προϋπολογισμό και ευνοώντας τα συμφέροντα της μαφίας.

Ατομική ευθύνη

Το ζήτημα της ατομικής ευθύνης των επιχειρήσεων και των πολιτών παίζει και αυτό σημαντικό ρόλο στην κρίση των σκουπιδιών. Ακόμη και ο γεννημένος στη Ρώμη Γκαλιέρι παραδέχεται ότι πολλοί συμπολίτες του υιοθετούν αντικοινωνική συμπεριφορά. Τα εστιατόρια πετούν τα σκουπίδια τους σε κάδους κατοικιών, ενώ τα μέλη του κοινού αντιδρούν πετώντας τις σακούλες σκουπιδιών τους πάνω και γύρω από τους ήδη πλήρεις κάδους, δημιουργώντας αρχιπέλαγος απορ-

ριμμάτων γύρω από αυτούς και προσελκύοντας ενδιαφέρουσα άγρια πανίδα. Ο δήμος σχεδιάζει τώρα να κινηθεί αποφασιστικά κατά της ενδημικής κακοδιαχείρισης της διαύθυνσης καθαριότητας. Οι δεκαετίες προσλήψεων με πελατειακά κριτήρια είχαν οδηγήσει την πλειονότητα των εργαζομένων καθαριότητας να βρίσκεται αποσπασμένη σε γραφεία να προχωρήσει στην εξυγίανση της υπηρεσίας καθαριότητας, χτυπώντας τις αργομισθίες και τις ψευδείς ιατρικές βεβαιώσεις, που οδήγησαν στην ενδομική υποστελέχωση.

Σε δεύτερη φάση, το σχέδιο του δημάρχου προβλέπει την τοποθέ-

τηση νέων κάδων απορριμμάτων στους δρόμους της πρωτεύουσας, πριν από την έναρξη της τρίτης φάσης το 2025, όταν ο αποτεφρωτήρας νέας γενιάς αναμένεται να τεθεί σε λειτουργία, παράλληλα με την ολοκλήρωση της θητείας του δημάρχου. Κατά τη διάρκεια της προεκλογικής του εκστρατείας το καλοκαίρι του 2021, ο Γκαλιέρι είχε αναφέρει ότι το πρόβλημα των σκουπιδιών θα μπορούσε να ρυθμιστεί χωρίς αποτεφρωτήρα και ότι θα είχε βρει μακροπρόθεσμη λύση μέχρι τη Χριστούγεννα. Σήμερα, ομολογεί ότι δεν είχε συνειδητοποιήσει την περιπλοκότητα της κρίσης των απορριμμάτων στη Ρώμη.



Ευάλωτες σε εξαγορές οι κυπριακές συστημικές

Ενώ παρουσίασαν μεγάλο έργο, η τιμή της μετοχής τους παρέμεινε χαμηλά

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Την Παρασκευή, 2 Σεπτεμβρίου 2022 που γραφόταν αυτό το άρθρο, η τιμή της μετοχής της Τράπεζας Κύπρου ανερχόταν στο 1,285 ευρώ και της Ελληνικής Τράπεζας στο 0,906 ευρώ. Οι τιμές αυτές μπορεί να μην βρίσκονται εντελώς εκτός της πραγματικής τους αξίας, ωστόσο, είναι ενδεχομένως χαμηλότερες από την εικόνα που παρουσιάζουν τα οικονομικά τους αποτελέσματα. Ως αποτέλεσμα των πιο πάνω, οι

Η τιμή της μετοχής ενός οργανισμού διαμορφώνεται από πολλά στοιχεία, ωστόσο, οι αναλυτές και οι επενδυτές εστιάζουν πρώτον στη δυνατότητα να παράξουν έσοδα και δεύτερον στο πόσα έξοδα έχουν.

δύο κυπριακές συστημικές τράπεζες—δηλαδή αυτές που δραστηριοποιούνται στην Κύπρο, διότι κυπριακή τράπεζα δεν υπάρχει αν δοθεί σημασία στο μετοχικό τους κεφάλαιο—είναι εύκολος στόχος για εξαγορές από άλλους οργανισμούς. Και αυτή τη ροπή βλέπουμε τα τελευταία δυο χρόνια, με την κορύφωση της τριπλής προσφοράς του αμερικανικού επενδυτικού ταμείου Lone Star για την απόκτηση μεγάλου μέρους της Τράπεζας Κύπρου. Η πρόταση του Ταμείου δεν αποκλείεται να «τεταρτώσει» είτε

απευθείας προς το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας Κύπρου, είτε προς τους μετόχους της Τράπεζας, μικρή σημασία έχει. Αντίστοιχα και για την Ελληνική Τράπεζα, η κάτω από το ένα ευρώ χρηματιστηριακή της αξία δίνει την ευκαιρία σε επενδυτές να την «καλοβλέπουν», ενώ επενδυτές που ήδη έχουν μπει στην Τράπεζα να βλέπουν περαιτέρω αύξηση του ποσοστού τους εντός της τράπεζας εάν βρεθεί πρόσφορο έδαφος (βλέπε Eurobank). Η μεγάλη εικόνα για τις δύο συστημικές τράπεζες της Κύπρου είναι πως η χρηματιστηριακή τους αξία είναι αρκετά χαμηλή και τις καθιστά «ευάλωτες» σε εξαγορές. Πόσο δρόμο έχουν διανύσει όμως οι δύο τράπεζες από την εικόνα που παρουσίαζαν στην τραπεζική κρίση του 2013 που έπληξε αρκετά την Τράπεζα Κύπρου και που «γρατσούνισε» την Ελληνική Τράπεζα; Οι τομές που έχουν κάνει είναι αρκετές και απόδειξη αυτού είναι πως κέρδη ξεκίνησαν να εμφανίζουν μόλις τα τελευταία λίγα χρόνια. Όποια κέρδη και να παρήγαν, απορροφούνταν για να διορθώσουν τους ισολογισμούς τους και τη γενικότερη λειτουργία τους. Σημειώνεται πως σκοπός του παρόντος άρθρου σε καμία περίπτωση δεν είναι να στείλει μήνυμα στο κοινό να σπείσει να αγοράσει μετοχές της Τράπεζας Κύπρου ή της Ελληνικής Τράπεζας.

Υπενθυμίζεται πως το Υπουργείο Οικονομικών «τρέχει» να ετοιμάσει νομοσχέδιο και να ψηφιστεί σε νόμο που θα εξετάζει κατά πόσον η επιχείρηση στην οποία προγραμματίζεται ή έχει πραγματοποιηθεί η άμεση ξένη επένδυση δραστηριοποιείται σε ιδιαίτερα ευαίσθητο τομέα, ο οποίος αφορά



Η νούμερο ένα προτεραιότητα όλα αυτά τα χρόνια και για τις δύο τράπεζες ήταν η μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων τους.

υποδομές ζωτικής σημασίας, άρα και να μπορεί να δοθεί πράσινο φως.

Σχεδόν τερμάτισαν ΜΕΔ

Η νούμερο ένα προτεραιότητα όλα αυτά τα χρόνια και για τις δύο τράπεζες ήταν η μείωση των μη εξυπηρετούμενων τους δανείων. Στην περίπτωση της Τράπεζας Κύπρου, συνολικά, από το ανώτατο τους επίπεδο το 2014 τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια (ΜΕΔ) έχουν μειωθεί κατά 14,4 δισ. ευρώ ή 96% σε 0,6 δισ. ευρώ και το ποσοστό ΜΕΔ προς δάνεια κατά πάνω από 57 εκατοστιαίες μονάδες, από 63% σε 5,7%. Η Τράπεζα Κύπρου όπως αναφέρει στα οικονομικά αποτελέσματα του εξαμήνου του 2022, βρισκεται σε πορεία ώστε να επιτύχει τον στόχο για ποσοστό ΜΕΔ προς δάνεια ύψους περίπου 5% μέχρι το τέλος του 2022 και λιγότερο από 3% μέχρι το τέλος του 2025.

Στην περίπτωση της Ελληνικής Τράπεζας τα ΜΕΔ ανήλθαν στα 1,4 δισ. ευρώ το Μάρτη του 2022, ενώ ο δείκτης των καθαρών ΜΕΔ στο σύνολο των περιουσιακών στοιχείων στο ίδιο διάστημα διαμορφώθηκε στο 3,4%. Στα τέλη του 2015 αν ανατρέξει κανείς στα αποτελέσματα της Ελληνικής θα δει ότι είχαν φτάσει τα ΜΕΔ στα 2,6 δισ. ευρώ και αντιστοιχούσαν στο 59,2% των συνολικών τους δανείων. Η μείωση είναι μεγάλη.

Οι δύο τράπεζες έχουν κατα-

φέρει να βγουν στις αγορές μέσω ομολόγου υψηλής εξοφλητικής προτεραιότητας επιλέξιμα για MREL, αφήνοντας στην άκρη πως η Ελληνική δανείστηκε ακριβότερα από την Τράπεζα Κύπρου. Η Ελληνική βγήκε πιο πρόσφατα με ομόλογο 100 εκατ. ευρώ με σταθερό επιτόκιο 9% και η Τράπεζα Κύπρου είχε βγει για 300 εκατ. ευ-



ρώ με επιτόκιο 2,5%. Το να επιστρέψουν στις αγορές οι δύο συστημικές της Κύπρου θεωρείται επιτυχές γεγονός.

Και οι δύο τράπεζες έχουν ενισχύσει την κεφαλαιακή τους θέση. Η Τράπεζα Κύπρου έχει Δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (CET1) 14,2% και Συνολικό Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρ-

κειας 19,3% και η Ελληνική Τράπεζα έχει Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας και Δείκτη Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 (CET 1) στο 20,53% και 18,26% αντίστοιχα.

Τέλος, έχουν πλεονάζουσα ρευστότητα και οι δύο, άρα και έχουν άνεση στο να δανείζουν, τα ποσοστά είναι περικττά.

Τι ρίχννει την τιμή τους

Η τιμή της μετοχής ενός οργανισμού διαμορφώνεται από πολλά στοιχεία, ωστόσο οι αναλυτές και οι επενδυτές εστιάζουν πρώτον στη δυνατότητα να παράξουν έσοδα και δεύτερον στο πόσα έξοδα έχουν. Για τις τράπεζες αυτός ο δείκτης είναι το Net Interest Margin (NIM), ελληνιστι καθαρό επιτοκιακό περιθώριο, δηλαδή η δυνατότητα της τράπεζας να έχει επικερδότητα και ανάπτυξη. Το καθαρό επιτοκιακό περιθώριο για το α' εξάμηνο 2022 για την Τράπεζα Κύπρου ανήλθε σε 1,32% (σε σύγκριση με 1,56% για το α' εξάμηνο 2021) και επιβεβαιώθηκε αρνητικά από την αντίστοιχη μείωση στα καθαρά έσοδα από τόκους και την αύξηση στον μέσο όρο των τοκοφόρων περιουσιακών στοιχείων. Για την Ελληνική Τράπεζα, το καθαρό επιτοκιακό περιθώριο

για την πρώτη τριμηνία του 2022 ανήλθε σε 1,35%. Όπως εξηγεί, το καθαρό επιτοκιακό περιθώριο επηρεάστηκε αρνητικά από τα μειωμένα καθαρά έσοδα από τόκους και η αύξηση στον μέσο όρο των τοκοφόρων περιουσιακών στοιχείων οφείλεται κυρίως στην αύξηση των μετρητών και καταθέσεων σε Κεντρικές Τράπεζες το 2021.

Δεύτερος μεγάλος δείκτης είναι τα έξοδα. Τα συνολικά έξοδα για το α' εξάμηνο 2022 για την Τράπεζα Κύπρου ανήλθαν σε 190 εκατ. ευρώ, αυξημένα κατά 2% σε ετήσια βάση, εκ των οποίων 53% αφορά το κόστος προτιμήσεων (100 εκατ. ευρώ), 38% αφορά τα άλλα λειτουργικά έξοδα (73 εκατ.) και 9% αφορά τον ειδικό φόρο επί των καταθέσεων και άλλα τέλη/εισφορές (17 εκατ.). Σημειώνεται πως τον Ιούλιο 2022

η Τρ. Κύπρου ολοκλήρωσε το Σχέδιο Εθελούσιας Αποχώρησης Προσωπικού, μέσω του οποίου περίπου 550 υπάλληλοι είχαν εγκριθεί για αποχώρηση με το συνολικό κόστος να ανέρχεται σε περίπου 99 εκατ., το οποίο αναμένεται να αναγνωριστεί στα αποτελέσματα του τρίτου τριμήνου. Ο δείκτης κόστους προς έξοδα ανέρχεται σε 63%. Όσον αφορά στην Ελληνική, τα συνολικά έξοδα για την πρώτη τριμηνία του 2022 ανήλθαν σε 75,8 εκατ. και σε σύγκριση με 64,6 εκατ. την πρώτη τριμηνία του 2021 σημείωσαν αύξηση 17%, κυρίως από την αύξηση στα έξοδα προσωπικού και στα διοικητικά και άλλα έξοδα. Ο δείκτης εξόδων προς έσοδα για την πρώτη τριμηνία του 2022 διαμορφώθηκε στο υψηλό 81% για την Ελληνική.

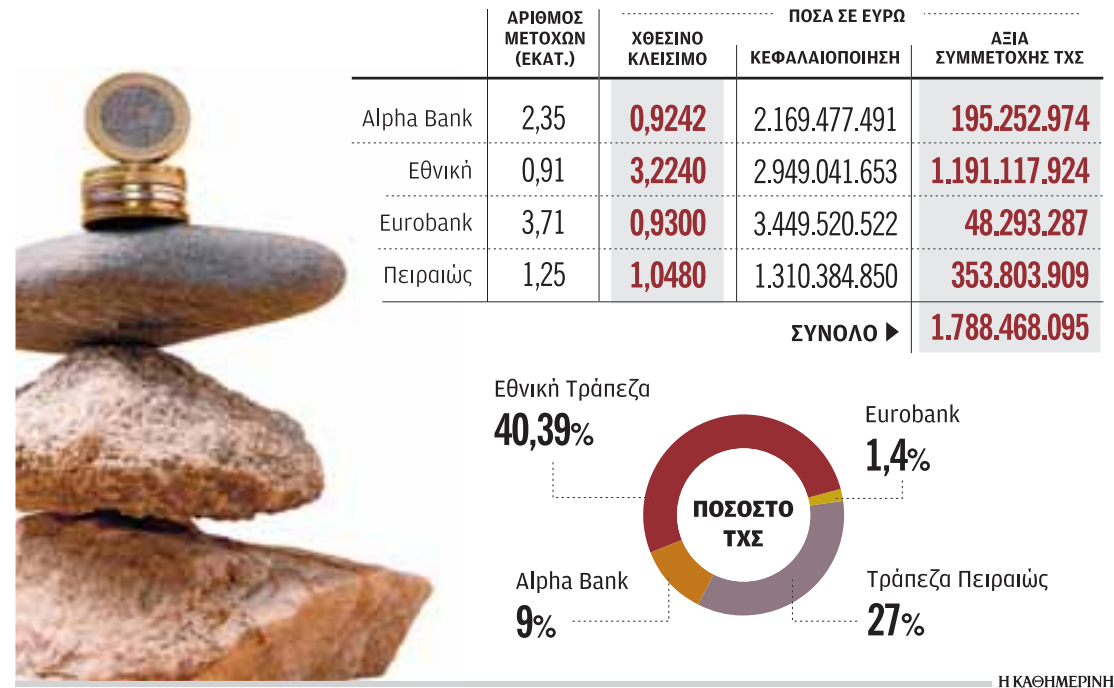
Επενδυτικό ενδιαφέρον για Εθνική Τράπεζα Ελλάδος από Σαουδ. Αραβία

Της ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ

Εκδήλωση ενδιαφέροντος για την απόκτηση του 20% της Εθνικής Τράπεζας υπέβαλε επισήμως στο ΤΧΣ ο πρίγκιπας διάδοχος του θρόνου της Σαουδικής Αραβίας Μοχάμεντ Μπιν Σαλμάν. Η πρόταση υποβλήθηκε στο πλαίσιο της επίσκεψης που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα και αναμένεται να ανοίξει, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», τη διαδικασία για την αποεπένδυση του Δημοσίου από τις τράπεζες, αρχής γενομένης από την Εθνική Τράπεζα.

Ηδη το ΤΧΣ βρίσκεται στην τελική φάση για την πρόσληψη του συμβούλου που θα χαράξει τη στρατηγική αποεπένδυσης από τις τράπεζες, ενώ η επίσημη εκδήλωση ενδιαφέροντος από την πλευρά του Μοχάμεντ Μπιν Σαλμάν προϋποθέτει την παράλληλη εκκίνηση της διαδικασίας πρόσληψης συμβούλου διάθεσης, η οποία σύμφωνα με πληροφορίες έχει επίσης ξεκινήσει. Σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες, η εκδήλωση ενδιαφέροντος δεν αποτελεί πρόταση καθώς δεν αναφέρεται σε τιμή αγοράς ή σε ύψος επένδυσης, σηματοδοτεί ωστόσο μια επίσημη προσέγγιση του Ταμείου με ενδιαφερόμενο επενδυτή. Να σημειωθεί ότι η «Κ» απευθύνθηκε στη διοίκηση του ΤΧΣ για το θέμα, χωρίς ωστόσο να λάβει απάντηση.

Η συμμετοχή του ΤΧΣ στις 4 συστημικές τράπεζες



Στην τελική φάση η πρόσληψη συμβούλου για την αποεπένδυση του ΤΧΣ από τις τράπεζες.

Υπενθυμίζεται ότι η Εθνική Τράπεζα αποτελεί το μεγαλύτερο asset του ΤΧΣ, στην οποία ελέγχει ποσοστό 40,39%, η αξία του οποίου με βάση τη σημερινή κεφαλαιοποίηση είναι περίπου 1,2 δισ. ευρώ.

Στην Τράπεζα Πειραιώς το ΤΧΣ ελέγχει ποσοστό 27%, αξίας 353,8 εκατ. ευρώ, στην Alpha Bank ποσοστό 9%, αξίας 195,2 εκατ. ευρώ,

ενώ στη Eurobank ελέγχει μικρό ποσοστό μόλις 1,4%.

Οι δύο διαδικασίες, δηλαδή της πρόσληψης συμβούλου που θα χαράξει τη στρατηγική αποεπένδυσης και η πρόσληψη συμβούλου διάθεσης, θα «τρέξουν» παράλληλα με στόχο να ολοκληρωθούν εντός του Οκτωβρίου. Προτεραιότητα με βάση όσα προβλέπει ο νέος νόμος για το ΤΧΣ,

που ψηφίστηκε το καλοκαίρι, είναι η πρόσληψη του συμβούλου που θα χαράξει τη στρατηγική αποεπένδυσης και για τον σκοπό αυτό το ΤΧΣ έχει αποστείλει σχετική πρόσκληση σε περίπου 15 συμβουλευτικούς οίκους.

Μέχρι σήμερα ενδιαφέρον έχουν εκδηλώσει πάντως περίπου 5 συμβουλευτικοί οίκοι, καθώς οι περισσότεροι από τους μεγάλους επενδυτικούς οίκους έχουν προκρίνει τη συμμετοχή τους στο στάδιο του συμβούλου για τη διάθεση μετοχών.

Η χάραξη στρατηγικής αποεπένδυσης μετά την επιλογή του συμβούλου αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός του φθινοπώρου, αλλά προκειμένου το Ταμείο να λαβεί την απόφαση περί διάθεσης μετοχών σε οποιαδήποτε τράπεζα, θα πρέπει να προσλάβει σύμβουλο διάθεσης, που σύμφωνα με τον νόμο θα πρέπει να διαθετεί διεθνώς αναγνωρισμένο κύρος και πείρα σε αντίστοιχες συναλλαγές. Η διαδικασία έχει ξεκινήσει με την αποστολή σχετικής πρόσκλησης σε 5 μεγάλους επενδυτικούς οίκους, χωρίς να έχει διευκρινιστεί ακόμη εάν ο σύμβουλος διάθεσης θα επικεντρωθεί στη διάθεση μετοχών μιας μόνο τράπεζας ή περισσότερων.

Σημειώνεται ότι τον τελικό λόγο έχει το υπουργείο Οικονομικών, το οποίο με βάση τον νόμο παρέχει τη γνώμη του προς το ΤΧΣ βάσει

καταλόγου τουλάχιστον 3 υποψηφίων συμβούλων (short list), τον οποίο του υποβάλλει το Ταμείο.

Η έκθεση του συμβούλου διάθεσης εκπονείται εν όψει σχεδιαζόμενης διάθεσης για συγκεκριμένο πιστωτικό ίδρυμα και περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον την επίσημη του συμβούλου διάθεσης προς το Ταμείο για τα εξής:

(α) Πρόταση συγκεκριμένων συναλλαγών διάθεσης σύμφωνα με τη στρατηγική αποεπένδυσης.

(β) Αποτύπωση και αξιολόγηση των συνθηκών που επικρατούν στην αγορά.

(γ) Αιτιολογημένη πρόταση της πλέον ενδεδειγμένης δομής της συναλλαγής.

Η έκθεση συνοδεύεται από χρονοδιάγραμμα αναφοράς για τη διάθεση των μετοχών ή άλλων χρηματοοπιστωτικών μέσων, στην οποία αιτιολογούνται επαρκώς οι προϋποθέσεις και ο τρόπος διάθεσης των μετοχών ή των άλλων χρηματοοπιστωτικών μέσων που κατέχει το Ταμείο, καθώς και οι απαραίτητες ενέργειες για την ολοκλήρωση της διαδικασίας και την τήρηση του χρονοδιαγράμματος.

Ο σύμβουλος διάθεσης παρέχει συμβουλευτική υποστήριξη στο Ταμείο και μετά την υποβολή της εκθέσεώς του, καθώς και σε όλα τα στάδια υλοποίησης της συναλλαγής.

Στο τραπέζι η διασύνδεση του κατώτατου με το ωράριο

Εντός Σεπτεμβρίου θα αρχίσει
η συζήτηση για το επίμαχο κεφάλαιο

Τον **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Ο **κατώτατος** μισθός επιτέλους θε-σπίστηκε και για τους έξι πρώτους μήνες απασχόλησης ο μισθός θα είναι 885 ευρώ μικτών απολαβών και όταν συμπληρώνονται έξι μήνες με την εφαρμογή του τότε ο εργοδοτούμενος να λαμβάνει 940 ευρώ. Εκείνο που δεν ορίστηκε όμως είναι η διασύνδεσή του με την ωριαία βάση, αγκάθι κατά τις

Αφού δεν υπάρχει η διασύνδεση, τότε υπάρ-χει ο φόβος ότι ο κάθε εργοδότης θα πληρώνει διαφορετικό κατώτατο σύμφωνα με τις ώρες εργασίας κάθε εργαζό-μενου σε ένα εύρος με-ταξύ 38 και 48 ωρών.

συντεχνίες που αφήνει παράθυρο για να εκμεταλλευθούν καταστά-σεις οι εργοδότες. Το Σεπτέμβριο οι συντεχνίες αναμένεται να ανοί-ξουν αυτό το μεγάλο κεφάλαιο που παρέμεινε ανοικτό στο συμβούλιο του Εργατικού Συμβουλευτικού Σώματος. Όπως σχολιάζουν πηγές

που θα βρίσκονται κοντά στη δια-δικασία δεν αναμένονται σημαν-τικές εξελίξεις εντός Σεπτεμβρίου, καθώς είναι ένα δύσκολο ζήτημα το οποίο δεν έγινε κατορθωτό να κλείσει ούτε πριν την εξαγγελία του κατώτατου την 31η Αυγούστου 2022. Είναι εντούτοις ένας πυλώνας που πρέπει να κλείσει με επιτυχία για να εφαρμοστεί με επιτυχία ο εθνικός κατώτατος μισθός στην Κύπρο. Ήταν η νούμερο ένα δια-φωνία μεταξύ συντεχνιών και εργοδοτών και ήταν λανθασμένη η εικόνα που είχε δοθεί ότι το ύψος του κατώτατου ήταν η μεγάλη προτεραιότητα.

Οι συντεχνίες εκφράζουν τον φόβο αφού δεν υπάρχει η διασύν-δεση, τότε ο κάθε εργοδότης θα πληρώνει διαφορετικό κατώτατο σύμφωνα με τις ώρες εργασίας κά-θε εργαζόμενου σε ένα εύρος με-ταξύ 38 και 48 ωρών.

Μιλώντας στο κρατικό ραδιό-φωνο εντός της εβδομάδας ο υπουργός Εργασίας Κυριάκος Κού-σιος διευκρίνισε πως “το διάταγμα ξεκάθαρα λέει ότι οι ώρες εργασίας ανά τομέα οικονομικής δραστη-ριότητας είναι ακριβώς εκείνες οι οποίες ισχυαν πριν την έκδοση του διατάγματος. Αν κάποιος δου-λευε 40 ώρες, θα δουλεύει 40 ώρες και αντί να παίρνει 800 ευρώ, θα παίρνει 940. Με την ίδια λογική, αν ένας ωρομίσθιος δούλευε για



Οι εργοδότες προκρίνουν κινδύνους από το ύψος του κατώτατου μισθού στα 940 ευρώ.

600, τότε θα αυξηθεί ο μισθός. Όλοι ανεξαιρέτως κατοχυρώνονται από την συμφωνία”. Πρόσθεσε δε ότι το Υπουργείο Εργασίας είναι πρόθυμο να συζητήσει το ζήτημα στο ευρύτερο πλαίσιο του ωραρίου εργασίας, ωστόσο όχι στη βάση του εθνικού κατώτατου μισθού.

Οι συλλογικές συμβάσεις

Μιλώντας με πηγές που είναι γνώστες των εργασιακών ζητη-μάτων σημείωσαν πως το ζήτημα δεν είναι ούτε να γίνει διασύνδεση κατώτατου και ωριαίας βάσης. Εξήγησαν ότι την όλη λύση στο πρόβλημα θα τη δώσουν οι συλ-λογικές συμβάσεις. Μέσω των συλ-λογικών συμβάσεων, είπαν, δια-σφαλίζονται οι ώρες εργασίας ενός εργαζομένου και φυσικά η πιστή εφαρμογή αυτών. Στόχος, όπως εξάλλου δήλωσε ο γενικός γραμ-ματέας της ΣΕΚ, Ανδρέας Μάτσας στην εκπομπή «Διασπορά Ειδή-σεων» της Οριάνας Παπαντωνίου, οι συλλογικές συμβάσεις να φτά-

σουν να καλύπτουν τους εργαζο-μένους της Κύπρου στο 80%.

Στο 60% του ΕΔΜ

Οι εργοδότες, από πλευράς τους, προκρίνουν κινδύνους από το ύψος του κατώτατου μισθού στα 940 ευρώ. Η ΟΕΒ σημειώνει σε εγκύ-κλιό της πως τα 940 ευρώ αντι-στοιχούν ακριβώς στο 60% του Εθνικού Διάμεσου Μισθού (ΕΔΜ), κάτι που κατά τη γνώμη της εν-δέχεται να επιφέρει παράπλευρες αρνητικές συνέπειες σε επί μέρους επιχειρήσεις αλλά και στην αντα-γωνιστικότητα της οικονομίας συ-νολικά, ιδιαίτερα δεδομένης της παγκόσμιας γεωπολιτικής και οι-κονομικής αστάθειας.

Τι αναφέρει το διάταγμα

Η εφαρμογή του Εθνικού Κα-τώτατου Μισθού αρχίζει την 1.1.2023, με μια μεταβατική πε-ρίοδο για να μπορέσει η οικονομία και οι εργοδότες να αντιμετωπί-σουν αυτή την αλλαγή. Από τον

κατώτατο εξαιρούνται κάποιες κα-τηγορίες εργοδοτούμενων, όσοι εργάζονται στη γεωργοκτηνοτρο-φία, οι οικιακές βοηθοί και όσοι εργάζονται στη ναυτιλία. Εξαι-ρούνται επίσης όσοι τυγχάνουν ευνοϊκότερης μεταχείρισης μέσα από σύμβαση, έθιμο, πρακτική ή άλλο Διάταγμα.

Αν ένας εργοδοτούμενος έχει καλύτερα οφέλη από αυτά που προβλέπει το Διάταγμα με κανένα τρόπο τα καλύτερα οφέλη δεν επη-ρεάζονται. Ακόμη, εξαιρούνται άτομα τα οποία λαμβάνουν κατάρ-τιση ή εκπαίδευση για απόκτηση πτυχίου ή επαγγελματικού προ-σόντος όταν ο εργοδότης προσφέ-ρει σίτιση και στέγαση θα μπορεί με συμφωνία μεταξύ των μερών να αφαιρείται από το ποσό σε χρή-μα 15% για τη σίτιση και 10% για τη στέγαση. Αυτό είναι επιτρεπτό μόνο στην περίπτωση συμφωνίας μεταξύ εργοδότη και εργοδοτου-μένου. Ο τελευταίος μπορεί με προειδοποίηση 45 ημερών προς

τον εργοδότη να απαλλαγεί από αυτό το μέρος της συμφωνίας, είπε ο Υπουργός Εργασίας. Για εποχια-κούς εργάτες ηλικίας μέχρι 18 ετών, με την εποχιακή εργασία να καθορίζεται στο ανώτατο όριο των δύο μηνών, μπορεί να αποκόπτεται ποσοστό 25% από τον Εθνικό Κα-τώτατο Μισθό. Αν αποκόπτονται ποσά για τη σίτιση και τη στέγαση, δεν μπορεί να αποκόπτεται και το 25%.

Ο κατώτατος μισθός στην Κύ-προ ήταν καθορισμένος μέχρι τις 31 Αυγούστου 2022 μόνο για εννέα επαγγέλματα. Του πωλητή, του γραφέα, του νοσηλευτικού βοηθού, του βοηθού παιδοκόμου, του βοη-θού βρεφοκόμου, του σχολικού βοηθού, του σχολικού φροντιστή, του φρουρού ασφαλείας και του καθαριστή. Το ποσό του κατώτα-του γι’ αυτά τα επαγγέλματα είναι στα 870 ευρώ και με τη μονιμο-ποίησή τους (δηλαδή αν εργάζον-ται για 6 συνεχείς μήνες), τα 924 ευρώ.

Με φυσική παρουσία φέτος η Γεν. Συνέλευση του Συνδέσμου Τραπεζών

Στις 14 Σεπτεμβρίου στη Λευκωσία

Στο **Δημοτικό** Θέατρο Λευκω-σίας, την Τετάρτη 14 Σεπτεμ-βρίου 2022, με παρουσία κό-σμου μετά από το καλοκαίρι του 2019 διοργανώνεται η φετινή Ετήσια Γενική Συνέ-λευση του Συνδέσμου Τρα-πεζών Κύπρου.

Στην Κύπρο ως επίσημος προσκεκλημένος του Συνδέ-σμου Τραπεζών Κύπρου, για να κάνει ειδική παρουσίαση στη συνέλευση, θα είναι ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Πληρωμών (Eu-ropean Payments Council) κ. Javier Santamaria.

Παρουσία της πολιτικής ηγεσίας του τύπου, στελεχών από την αγορά, την οικονoμία, επαγγελματικούς οργα-νισμούς, κρατικές υπηρεσίες και ανεξάρτητες αρχές ο Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας, κ. Κωνσταντίνος Πετρίδης και ο Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας, κ. Κωνσταντίνος Ηροδότου θα χαιρετίσουν τη συνέλευση του Συνδέσμου Τραπεζών.

Νέος πρόεδρος

Του τελετουργικού μέρους θα προηγηθούν οι αρχαιρε-σίες της Ετήσιας Γενικής Συ-νέλευσης, διαδικασία από την οποία θα αναδειχθεί ο νέος Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου για θητεία ενός έτους.

Μαζί θα γίνουν γνωστά και τα άλλα τρία μέλη της Εκτε-λεστικής Επιτροπής του ΔΣ του οργανισμού, τα οποία κα-

Επίσημος προσκε-κλημένος και κύ-ριος ομιλητής ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμ-βουλίου Πληρωμών Javier Santamaria.

ταλαμβάνουν αντίστοιχες θέ-σεις αντιπροέδρων στο σώμα.

Οι ομιλητές

Το τελετουργικό μέρος στην κεντρική αίθουσα του Δημοτικού Θεάτρου Λευκω-σίας θα αρχίσει στις 12 το με-σημέρι, την Τετάρτη 14 Σε-πτεμβρίου. Κατά την εκδή-λωση πέραν των χαιρετισμών από τους κυρίους Πετρίδη και Ηροδότου, θα εκφωνη-θούν ομιλία ο απερχόμενος Πρόεδρος του ΔΣ του Συνδέ-σμου και Διευθύνων Σύμβου-λος της Τράπεζας Κύπρου, κ. Πανίκος Νικολάου και ο Γε-νικός Διευθυντής του Οργα-νισμού, κ. Μιχάλης Καμμάς.

Η κύρια παρουσίαση από τον κ. Javier Santamaria θα αποτελέσει την κορύφωση της εκδήλωσης. Τα μέλη του ΔΣ, η διεύθυνση και το προ-σωπικό του Συνδέσμου Τρα-πεζών θα δεξιοθούν τους προσ-σκεκλημένους στο φουαγιέ του θεάτρου, μετά το πέρας των εργασιών της Ετήσιας Γενικής Συνέλευσης.

Στο 90% οι πληρότητες αθηναϊκών ξενοδοχείων τον Ιούνιο και τον Ιούλιο

Τον **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Πληρότητες πρακτικά ταυτόσημες με εκείνες του 2019, αλλά τιμές ση-μαντικά υψηλότερες, κατεγράφησαν φέτος τον Ιούνιο και τον Ιούλιο. Συγκεκριμένα οι πληρότητες στα ξενοδοχεία της Αθήνας διαμορφώ-θηκαν τον Ιούνιο στο 90,6% έναντι 92,8% το αντίστοιχο διάστημα του 2019 και τον Ιούλιο στο 89,3% έναν-τι 89,8%.

Ωστόσο η μέση τιμή δωματίου

Κατά 19,4% υψηλότε-ρες από το 2019 ήταν οι τιμές των ξενοδοχει-ων τον Ιούλιο.

φέτος τον Ιούνιο διαμορφώθηκε στα 147,64 ευρώ, επίπεδο 17,5% υψηλότερο από εκείνο του Ιουνίου 2019. Τον δε Ιούλιο η μέση τιμή των δωματίων στην Αθήνα διαμορ-φώθηκε στα 144,49 ευρώ, ήτοι 19,4% υψηλότερα από τον αντί-στοιχο μήνα του 2019.

Αλλά και στο σύνολο του επιτα-μήνου η μέση τιμή των δωματίων (117,68 ευρώ) εμφανίζεται κατά 11,3% αυξημένη σε σχέση με το επιτάμνο του 2019. Δεν συμβαίνει το ίδιο πάντως και με τις πληρότητες του επιταμήνου, καθώς εμφανίζονται κατά 17,8% χαμηλότερα από τον αντίστοιχο διαστήματος του 2019. Το γεγονός αυτό εξηγείται βεβαίως από το ότι στις αρχές του έτους φέ-τος εξακολουθούσαν να βρίσκονται σε ισχύ οι περιορισμοί στις μετα-κινήσεις και τον τουρισμό εν γένει λόγω της πανδημίας. Τα στοιχεία αυτά έδωσαν στη δημοσιότητα η



Συγκριτικά με τις ανταγωνίστριες πόλεις - προορισμούς, η Αθήνα έρχεται πέμπτη στη σχετική κατάταξη όσον αφορά τις πληρότητες, μετά τη Βαρκελώνη, το Λονδίνο, το Παρίσι και την Κωνσταντινούπολη.

Ενωση Ξενοδόχων Αθηνών - Αττι-κής και Αργοσαρωνικού και προ-έρχονται από επεξεργασία της GBR Consulting.

Συγκριτικά με τις ανταγωνίστριες πόλεις - προορισμούς στην Ευρώπη, η Αθήνα έρχεται πέμπτη στη σχε-τική κατάταξη όσον αφορά τις πλη-ρότητες μετά τη Βαρκελώνη, το Λονδίνο, το Παρίσι αλλά και την Κωνσταντινούπολη. Παραμένει δε ανταγωνιστικά τιμολογημένη αν κρίνει κανείς από το γεγονός πως η μέση τιμή δωματίου είναι ένατη στην κατάταξη των δέκα πιο ση-μαντικών προορισμών. Σημειώνεται πως η υψηλότερη μέση τιμή δωμα-τίου εντοπίζεται στο Παρίσι με 285,3 ευρώ και ακολουθεί το Λον-δίνο με 203,2 ευρώ. Ακόμη και η Κωνσταντινούπολη εμφανίζει μέση τιμή 120,6 ευρώ έναντι 117,6 ευρώ της Αθήνας.

Στο σημείο αυτό πρέπει να ση-

μειωθεί πως πολύ μεγαλύτερες αυ-ξήσεις φαίνεται να καταγράφονται στις βραχυχρόνιες μισθώσεις στην Αθήνα, που λειτουργούν πλέον ευ-θέως ανταγωνιστικά των ξενοδο-χείων. Ειδικότερα, σύμφωνα με έρευνα της AirDNA που γνωστο-ποίησε χθες ο υπουργός Τουρισμού Βασίλης Κικίλιας, η ζήτηση για μι-σθώσεις Airbnb με βάση τις κρα-τήσεις που έχουν γίνει για τους μή-νες Ιούλιο, Αύγουστο και Σεπτέμβριο καταγράφει αύξηση κατά 26,5% σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2019.

Σε ανακοίνωσή της η Ενωση Ξε-νοδόχων Αθηνών - Αττικής και Αρ-γοσαρωνικού τονίζει πως βρίσκεται σε αναμονή των αποτελεσμάτων και των επιδόσεων του Αυγούστου, αλλά και των μηνών Σεπτεμβρίου και Οκτωβρίου «προκειμένου να έχουμε μια ακόμη πιο σαφή και σφαιρική εικόνα». Επισημαίνει

ωστόσο ότι η Αθήνα, αν και δωδε-κάμηνος αστικός προορισμός, πα-ρουσιάζει πλέον πολύ έντονα στοι-χεία τουριστικής εποχικότητας μη ξεπερνώντας τους 6-7 μήνες υψη-λών επιδόσεων, ενώ έχει να αντι-μετωπίσει προκλήσεις σε επίπεδο όχι μόνο ευρωπαϊκού και διεθνούς ανταγωνισμού, αλλά και από την υπερπροσφορά κλινών από τον αθέ-μιτο ανταγωνισμό των βραχυχρό-νιων μισθώσεων και των κλινών της παραξενοδοχίας, όπως χαρα-κτηριστικά αναφέρει.

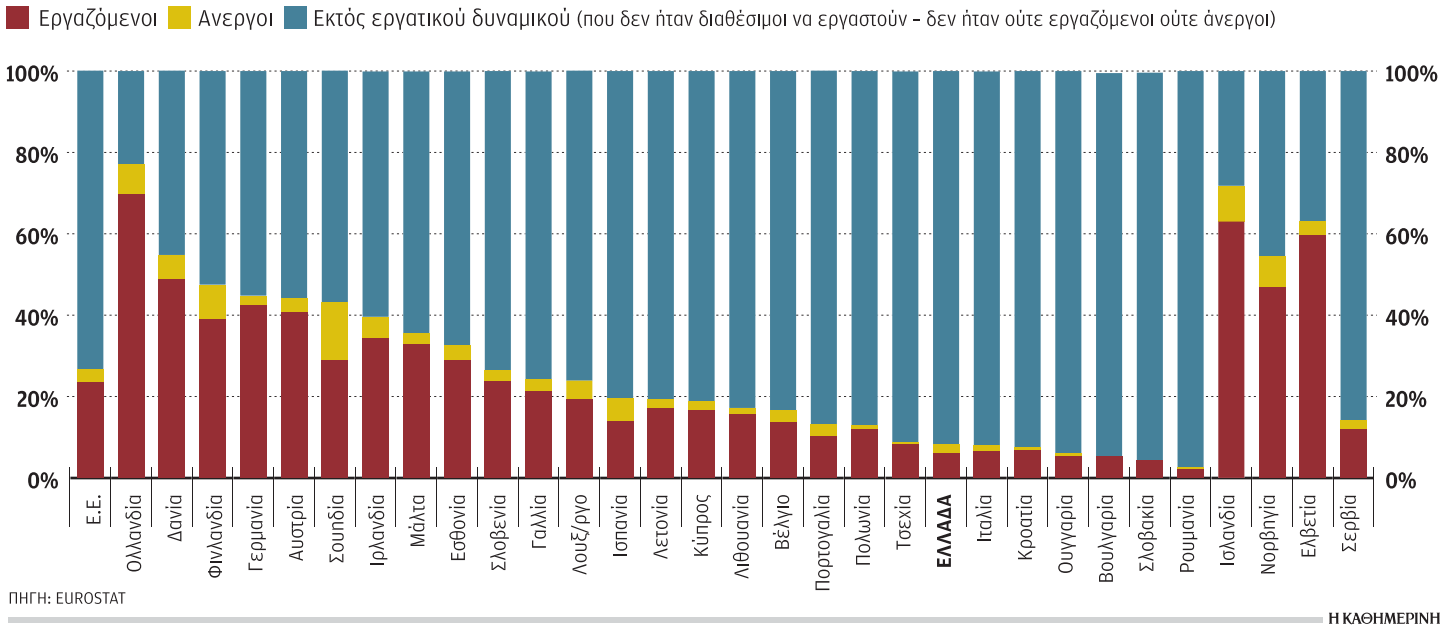
Ο λόγος για τα συγκροτήματα βραχυχρόνιων μισθώσεων, που λει-τουργούν ουσιαστικά ως ξενοδο-χεία, αποφεύγοντας ωστόσο να συμμορφωθούν με τις υποχρεώσεις που αυτό συνεπάγεται. Παράλληλα η Ενωση Ξενοδόχων Αθηνών δια-τυπώνει και την ανησυχία της για τον επερχόμενο δύσκολο ενεργει-ακά χειμώνα.



wiz-guide.com

wiz BookOnline

Ποσοστό των φοιτητών που εργάζονταν το 2021 στην Ευρώπη



9 στους 10 σπουδαστές δεν έχουν καμία επαφή με την αγορά εργασίας

Μόλις το 6,1% των νέων ηλικίας έως 29 ετών εργάζεται στην Ελλάδα

Της ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Τη χαμηλή διασύνδεση της εκπαίδευσης με την απασχόληση στη χώρα μας δείχνει έρευνα της Eurostat, σύμφωνα με την οποία περισσότεροι από εννέα στους δέκα νέους, ηλικίας έως 29 ετών, που σπουδάζουν δεν έχουν καμία επαφή με την αγορά εργασίας. Βρίσκονται δηλαδή εκτός εργατικού δυναμικού της χώρας, αφού δεν είναι ούτε μισθωτοί ούτε δηλώνουν άνεργοι ώστε να αναζητούν εργασία και να είναι διαθέσιμοι για την κάλυψη κάποιας κενής θέσης. Ετσι, σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας το 2021, το 6,1% των νέων ηλικίας μεταξύ 15 και 29 ετών στην Ελλάδα, που συμμετείχαν σε κάποια βαθμίδα της επίσημης εκπαίδευσης ή κατάρτισης, απασχολούνταν ταυτόχρονα.

Αλλο ένα μόλις 2,1% αναζητούσε δουλειά και ήταν διαθέσιμο να αρχίσει να εργάζεται, ήταν δηλαδή άνεργοι με βάση την επίσημη ορολογία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, η συντριπτική πλειονότητα αυτής της ομάδας, και συγκεκριμένα το 91,8%, ήταν εκτός εργατικού δυναμικού, δεν ήταν δηλαδή ούτε μισθωτοί ούτε άνεργοι και

κατά συνέπεια δεν είχαν καμία επαφή με την αγορά εργασίας. Σε επίπεδο Ε.Ε., ένα σημαντικά υψηλό ποσοστό νέων ηλικίας έως 29 ετών που σπουδάζουν και εργάζονται εκπροσωπούν το 23,4% της συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας, με αποτέλεσμα, κατά μέσον όρο, το 73,4% να είναι τελείως αποκομμένο από την αγορά εργασίας. Τα στοιχεία είναι αποκαλυπτικά καθώς

Ουραγός η χώρα μας στην Ευρώπη στη διασύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας.

δείχνουν τις διαφορετικές ταχύτητες μεταβάσης των νέων από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με δεδομένο πάντα ότι προέχει και θεωρείται ως ένας από τους πλέον σημαντικούς στόχους των κρατών, μελών η παροχή καλής-ποιοτικής εκπαίδευσης στους νέους. Να σημειωθεί ότι σε ορισμένες χώρες οι νέοι αρχίζουν να εργάζονται, π.χ. με τη μορφή

μερικής απασχόλησης, Σαββατοκύριακου ή φοιτητικής εργασίας, ενώ παράλληλα συμμετέχουν στην επίσημη εκπαίδευση. Αυτό καθορίζεται από τα εθνικά συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και από άλλους παράγοντες, όπως τα χαρακτηριστικά της εθνικής αγοράς εργασίας και τους πολιτιστικούς παράγοντες. Συνολικά, το 2021 το 23% των νέων σπουδαστών απασχολούνταν επίσης, ενώ το 3% αναζητούσε δουλειά και ήταν διαθέσιμο να αρχίσει να εργάζεται (δηλαδή άνεργοι). Ωστόσο, το 73% ήταν εκτός εργατικού δυναμικού (ούτε μισθωτοί ούτε άνεργοι).

Στην Ολλανδία συναντάται το υψηλότερο ποσοστό μαθητών και μαθητευομένων ηλικίας 15-29 ετών που εργάζονται ενώ βρίσκονταν ακόμη στην εκπαίδευση, ήτοι 70%, και ακολουθούν η Δανία (49%) και η Γερμανία (42%). Αντίθετα, τα χαμηλότερα ποσοστά απασχόλησης μεταξύ φοιτητών και μαθητευομένων ηλικίας 15-29 ετών βρέθηκαν στη Ρουμανία (2%), τη Σλοβακία (4%), την Ουγγαρία και τη Βουλγαρία (και οι δύο 5%). Αμέσως μετά κατατάσσεται η Ελλάδα με 6,1%.

Το υψηλότερο ποσοστό φοι-

τητών και μαθητευομένων ηλικίας 15-29 ετών που ήταν άνεργοι (που σημαίνει ότι αναζητούσαν δουλειά και ήταν διαθέσιμοι να αρχίσουν να εργάζονται ενώ σπουδάζουν) καταγράφηκε στη Σουηδία (14%), ακολουθούμενη από τη Φινλανδία (9%) και την Ολλανδία (7%). Από την άλλη πλευρά, λιγότερο από το 1% των μαθητών και των μαθητευομένων σε αυτή την ηλικιακή ομάδα ήταν άνεργοι στην Τσεχία, τη Ρουμανία, την Ουγγαρία και την Κροατία. Το αντίστοιχο ποσοστό στη χώρα μας ήταν 2,1%.

Και όπως επισημαίνουν παράγοντες της εγχώριας αγοράς εργασίας, η μετάβαση των νέων από το σχολείο στην εργασία αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για την Ελλάδα, η οποία μαστίζεται και από σημαντικά υψηλά ποσοστά ανεργίας των νέων. Συνδέουν, μάλιστα, την αδυναμία διασύνδεσης της εκπαίδευσης με την εγχώρια αγορά εργασίας όχι μόνο με τον κατακερματισμό της ελληνικής αγοράς, αλλά και με τις πάγιες παθογένειες των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, και τη χαμηλή ικανότητα της πολιτείας να παρέχει προσωποποιημένες υπηρεσίες στους νέους.

Αυξημένος ο τζίρος των θερινών εκπτώσεων λόγω των τουριστών

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Καλύτερες από αυτές του 2021, αλλά όχι και από αυτές του 2019 ήταν οι επιδόσεις του λιανεμπορίου κατά τις φετινές θερινές εκπτώσεις, οι οποίες ολοκληρώθηκαν στις 31 Αυγούστου. Η αυξημένη τουριστική κίνηση έδωσε ώθηση στις πωλήσεις σε ορισμένες περιοχές, όπως στο ιστορικό κέντρο της Αθήνας, και σε δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς, όπως η Μύκονος και η Σαντορίνη, χωρίς, ωστόσο, να καταφέρει να καλύψει τις απώλειες από τη μείωση της ζήτησης από τα νοικοκυριά στην Ελλάδα, καθώς και από τη μη έλευση στη χώρα Ρώσων και Κινέζων τουριστών. Σειρά μετά τις εκπτώσεις έχουν οι προσφορές για τη διάθεση των όποιων αποθεμάτων έχουν μείνει σε προϊόντα της προηγούμενης σεζόν.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις παραγόντων της αγοράς, και μάλιστα προερχόμενων από την πλευρά των αλυσίδων, ο τζίρος των φετινών εκπτώσεων εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί σε επίπεδα περίπου 4%-5% κάτω από τα επίπεδα του 2019. Οι Έλληνες καταναλωτές δεν προχώρησαν σε πολλές αγορές σε μια προσπάθεια να αντεπεξέλθουν στις πολύ αυξημένες δαπάνες για τρόφιμα, καύσιμα, ηλεκτρικό ρεύμα, αλλά και διακοπές, ενώ δεν είναι λίγοι εκείνοι που έκαναν οικονομία ενόψει του χειμώνα που προβλέπεται εξαιρετικά δύσκολος δεδομένης της διαρκούς ανόδου της τιμής του ηλεκτρικού ρεύματος και του φυσικού αερίου.

Ειδικά στην Αθήνα έρευνα που πραγματοποιίσε ο Εμπορικός Σύλλογος Αθηνών σε συνεργασία με το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών και την επιστημονική επιμέλεια του καθηγητή κ. Γιώργου Μπάλα έδειξε ότι έξι στις δέκα επιχειρήσεις είδαν φέτος περισσότερα χρήματα στο ταμείο τους σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2021.

Ωστόσο, υπήρχε και ένα 21,6% των επιχειρήσεων που δήλωσε ότι ο τζίρος τους ήταν χειρότερος από το 2021. Επιπλέον, έξι στις δέκα επιχειρήσεις

του λιανεμπορίου είδαν ότι ο φετινός τζίρος υπολείπεται ακόμη σημαντικά αυτού του 2019. Μία στις πέντε επιχειρήσεις δήλωσε ότι είχε παρόμοιο τζίρο φέτος σε σύγκριση με το 2019 και 14,2% καλύτερες πωλήσεις από αυτές προ πανδημίας.

Τα αποτελέσματα, σύμφωνα με τον Εμπορικό Σύλλογο Αθηνών, είναι αρκετά χειρότερα για τις επιχειρήσεις μακριά από το κέντρο της Αθήνας, καθώς και στις περιφερειακές αγορές, που δεν επηρεάζονται από τον τουρισμό.

Σε ό,τι αφορά τις αγορές από τουρίστες, οι περισσότερες, σύμφωνα με παράγοντες του λιανεμπορίου που μίλησαν στην «Κ», έγιναν κυρίως από Αμερικανούς και Ισραηλινούς,

Συγκρατημένοι οι Έλληνες καταναλωτές ενόψει του δύσκολου χειμώνα που έρχεται.

ενώ πολύ λιγότερες από τους Βορειοευρωπαίους και τους τουρίστες από τις βαλκανικές χώρες. Ελειψαν, όπως χαρακτηριστικά ανέφεραν, οι μαζικές αγορές που πραγματοποιούν από πολλά καταστήματα και όχι μόνο από τα πολύ ακριβά στη Μύκονο και στη Σαντορίνη, οι Κινέζοι και οι Ρώσοι τουρίστες.

Σε ό,τι αφορά το επόμενο διάστημα οι προσδοκίες του λιανεμπορίου είναι εξαιρετικά χαμηλές δεδομένης της ακρίβειας που επικρατεί.

Τα νέα είδη της φθινοπωρινής σεζόν (ρούχα, σχολικά κ.λπ.) αναμένεται να είναι μεσοσταθμικά ακριβότερα κατά 10%-12% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περυσινή περίοδο. Μάλιστα οι αυξήσεις αυτές θεωρούνται σχετικά χαμηλές και οφείλονται κυρίως στο γεγονός ότι αρκετοί έμποροι αναζητήσαν εναλλακτικούς προμηθευτές, ενώ υπήρξαν και τροποποιήσεις στις χειρότερες των προϊόντων, κυρίως ρούχων.

Τα νοικοκυριά μειώνουν τις δαπάνες τους

Περιοκές σε μετακινήσεις με Ι.Χ. και στις δαπάνες για είδη ένδυσης και υπόδησης κάνουν οι καταναλωτές στην Ελλάδα, σε μια προσπάθεια να αντεπεξέλθουν στις αυξημένες δαπάνες για ενέργεια και τρόφιμα. Τούτο δείχνουν πλέον όχι μόνο οι έρευνες για τις καταναλωτικές συνήθειες που έχουν πραγματοποιηθεί τους τελευταίους μήνες, αλλά και τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ) για το λιανεμπόριο.

Ειδικότερα, σύμφωνα με όσα ανακοίνωσε η ΕΛΣΤΑΤ, ο δείκτης κύκλου εργασιών στο λιανεμπόριο αυξήθηκε κατά 12,1% τον Ιούνιο του 2022 σε σύγκριση με τον Ιούνιο του 2021. Εξέλιξη αναμενόμενη θα έλεγε κάποιος, δεδομένου ότι πέτυσε τα καταστήματα λειτουργούσαν υπό περιορισμούς και η τουριστική περίοδος δεν είχε ξεκινήσει λόγω των μέτρων για τον κορωνοϊό. Ωστόσο, τα στοιχεία για τον όγκο πωλήσεων δείχνουν τη συγκράτηση των νοικοκυριών να προβούν σε μεγάλες δαπάνες, παρά τα δύο χρόνια «εγκλεισμού» λόγω πανδημίας. Ο όγκος πωλήσεων αυξήθηκε συνολικά στον κλάδο μόλις κατά 1,2%, ενώ σε αρκετές περιπτώσεις καταγράφεται ακόμη και σημαντική μείωση των πωλήσεων. Συγκεκριμένα, στα καταστήματα ειδών ένδυ-



Τα στοιχεία για τα σουπερ μάρκετ δείχνουν μεν αύξηση του τζίρου κατά 12,9%, όμως αυτή είναι επίσης απόρροια σε σημαντικό βαθμό των πολλών και συνεχών ανατιμήσεων.

Περιοκές σε ένδυση, υπόδηση και καύσιμα δείχνουν τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για τον Ιούνιο.

σης - υπόδησης καταγράφηκε μείωση τόσο της αξίας όσο και του όγκου πωλήσεων κατά 7,9% και 11,6% αντίστοιχως. Ανάλογη είναι η εικόνα στα πο-

λυκαταστήματα, όπου ο τζίρος υποχώρησε κατά 4,6% και ο όγκος πωλήσεων κατά 8,9%. Μείωση του όγκου πωλήσεων, όχι όμως και του τζίρου, κάτι που οφείλεται στις πολύ μεγάλες ανατιμήσεις στα καύσιμα, καταγράφεται στα πρατήρια καυσίμων. Ο κύκλος εργασιών στην κατηγορία αυτή αυξήθηκε τον Ιούνιο του 2022 σε σύγκριση με ένα χρόνο πριν κατά 32,9%, όμως ο όγκος πωλήσεων υποχώρησε το ίδιο διάστημα κατά 8,9%.

Τα στοιχεία για τα σουπερ μάρκετ δείχνουν μεν αύξηση του τζίρου κατά 12,9%, όμως αυτή είναι επίσης απόρροια σε σημαντικό βαθμό των πολλών και συνεχών ανατιμήσεων. Ο όγκος πωλήσεων, την ίδια ώρα, έχει αυξηθεί κατά 1,7%. Στα εξειδικευμένα καταστήματα τροφίμων ο κύκλος εργασιών αυξήθηκε κατά 10,5%, όμως ο όγκος πωλήσεων παρέμεινε σχεδόν στα ίδια επίπεδα, αυξημένος κατά 0,1%.

Στις υπόλοιπες κατηγορίες προϊόντων, όπου δεν υπάρχουν μεγάλες ανατιμητικές τάσεις, τα στοιχεία δείχνουν μια σχεδόν ανάλογη μεταβολή της αξίας και του όγκου πωλήσεων. Ετσι, στα φαρμακεία ο τζίρος αυξήθηκε κατά 10,1% και ο όγκος πωλήσεων κατά 7,6%. Στα καταστήματα επίπλων - ηλεκτρικών ειδών - οικιακού εξοπλισμού ο κύκλος εργασιών ενισχύθηκε κατά 13,5% και ο όγκος πωλήσεων κατά 8,3%. Στα βιβλιοπωλεία - χαρτοπωλεία ο κύκλος εργασιών αυξήθηκε τον Ιούνιο του 2022 σε σύγκριση με τον Ιούνιο του 2021 κατά 6,7% και ο όγκος πωλήσεων κατά 8,1%.

Τέλος, σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, ο κύκλος εργασιών για τις πωλήσεις εκτός καταστημάτων -πρόκειται κατά βάση για ηλεκτρονικά καταστήματα- αυξήθηκε κατά 2,3% σε ετήσια βάση.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ



Ο τζίρος των φετινών εκπτώσεων εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί σε επίπεδα περίπου 4%-5% κάτω από αυτά του 2019.

ΟΙ ΠΕΡΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ (ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΙΕΡΑΡΧΙΚΕΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1900 (Κ.Δ.Π 55 ΤΟΥ 1990)

Ειδοποίηση δυνάμει του Κανονισμού 4(1)

Δίδεται ειδοποίηση, σύμφωνα με τον Κανονισμό 4(1) των Περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας (Αιτήσεις και Ιεραρχικές Προσφυγές) Κανονισμών του 1990, ότι ενώ/εμείς η Ιερά Μητρόπολη Πάφου, από Πάφο, ιδιοκτήτες των τεμαχίων με αρ. 2397, 2402, 2403 Φ/Σ. 51/020604, τοποθεσία/ενορία Αγίος Θεόδωρος οδός/αριθμός Λεωνίδου, Ιπποκράτους 7&11 στην περιοχή του Δήμου Πάφου θα υποβάλουμε αίτηση στην Πολεοδομική Αρχή Πάφου για εξασφάλιση πολεοδομικής άδειας για εστιατόριο / ταβέρνα. Μετατροπή καταστημάτων σε εστιατόριο / ταβέρνα.

Παραστάσεις κατά της αιτήσεως μπορούν να υποβληθούν προς την Πολεοδομική Αρχή μέσα σε προθεσμία 21 ημερών από τη δημοσίευση της Ειδοποίησεως αυτής.

Κάτω από 12% η ανεργία, υψηλή παραμένει στους νέους

Τον Ιούλιο υποχώρησε στα χαμηλότερα επίπεδα των τελευταίων 12 ετών

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Σε χαμηλό 12ετίας, κάτω από 12% και με σημαντική αποκλιμάκωση, της τάξης σχεδόν μιας μονάδας, σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα, έκλεισε στο τέλος Ιουλίου το ποσοστό ανεργίας στη χώρα μας, που σύμφωνα με τα εποχικά προσαρμοσμένα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας διαμορφώθηκε στο 11,4%. Η μείωση είναι ακόμη μεγαλύτερη, κατά 2,9 ποσοστιαίες μονάδες, σε ετήσια βάση, καθώς τον Ιούλιο του 2021 το αντίστοιχο ποσοστό σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσιοποίησε η Eurostat ήταν 14,3%. Στην Ευρωζώνη, το ποσοστό ανεργίας τον Ιούλιο ήταν 6,6% έναντι 6,7% τον Ιούνιο και 7,7% τον Ιούλιο του 2021, ενώ στο σύνολο της Ε.Ε. το αντίστοιχο ποσοστό διαμορφώθηκε τον Ιούλιο σε 6,0%, από 6,1% ένα μήνα νωρίτερα και 6,9% τον Ιούλιο του 2021.

Σε απόλυτα νούμερα, οι άνεργοι στην Ελλάδα ανέρχονται σε 530.000, ενώ στο σύνολο της Ε.Ε. τον Ιούλιο του 2022 ήταν 12,96 εκατομμύρια, εκ των οποίων 10,98 εκατομμύρια στη ζώνη του ευρώ.

Σε σύγκριση με τον Ιούνιο του 2022, ο αριθμός των ανέργων μειώθηκε κατά 113.000 στην Ε.Ε. και κατά 77.000 στη ζώνη του ευρώ, ενώ στην Ελλάδα η μείωση είναι της τάξης των 49.000 ατόμων.

Βέβαια, το πρόβλημα της ανεργίας των νέων εξακολου-

Ανεργία στην Ευρώπη			
	Ιούλιος 2021	Ιούνιος 2022	Ιούλιος 2022
Ευρωζώνη	7,7%	6,7%	6,6%
Ε.Ε.	6,9%	6,1%	6,0%
ΕΛΛΑΔΑ	14,3%	12,3%	11,4%
Γερμανία	3,5%	2,9%	2,9%
Ισπανία	15,1%	12,6%	12,6%
Γαλλία	7,9%	7,6%	7,5%
Ιταλία	9,1%	8,0%	7,9%
Πορτογαλία	6,6%	6,0%	5,9%
Σουηδία	8,9%	7,4%	7,4%
Ολλανδία	4,1%	3,4%	3,6%

ΠΗΓΗ: EUROSTAT

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Το ποσοστό ανέργων στους νέους αυξήθηκε στο 28,6% έναντι 27,4% τον Ιούνιο και 34% τον Ιούλιο του 2021.

θεί να μαστίζει τη χώρα μας, που κατατάσσεται στην πρώτη θέση με 28,6% τον Ιούλιο του 2022 έναντι 27,4% τον Ιούνιο και 34% τον Ιούλιο του 2021. Είναι δε ανησυχητικό ότι φέτος τον Ιούλιο η ανεργία των νέων αυξήθηκε σε σχέση με τον Ιούνιο του

τρέχοντος έτους, γεγονός που αποδεικνύει ότι απαιτούνται δραστικότερες λύσεις, καθώς πλέον φαίνεται πως η Ελλάδα ακολουπά τον σκληρό πυρήνα του προβλήματος.

Όπως άλλωστε επισημαίνεται σε μελέτες που υπογράφει ομάδα οικονομολόγων του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, του ΚΕΠΕ και της δι-αΝΕΟσις, η ανεργία δεν είναι ένα παροδικό φαινόμενο μικρής διάρκειας, διότι αυξάνει την πιθανότητα μελλοντικής ανεργίας, ενώ λειτουργεί κι ως ένα μέσο διαιώνισης της φτώχειας.

Στην Ε.Ε. το ποσοστό ανεργίας των νέων διαμορφώθηκε

σε 14% και 14,2% στη ζώνη του ευρώ.

Ετσι, οι επισήμως καταγεγραμμένοι άνεργοι νέοι, ηλικίας κάτω των 25 ετών, ήταν 2,63 εκατομμύρια. Από αυτούς, 2,17 εκατομμύρια στις χώρες της Ευρωζώνης και 63.000 στην Ελλάδα.

Για ακόμη ένα μήνα, άλλωστε, οι γυναίκες αποδεικνύονται τα μεγαλύτερα θύματα σε σχέση με τους άνδρες, με το ποσοστό ανεργίας τον Ιούλιο να είναι στο 13,8% έναντι 9,5% των ανδρών. Σε επίπεδο Ε.Ε. το ποσοστό ανεργίας στις γυναίκες τον Ιούλιο ήταν 6,4%, σταθερό σε σύγκριση με τον Ιούνιο του 2022.

Το ποσοστό ανεργίας στους άνδρες ήταν 5,7% τον Ιούλιο του 2022, επίσης σταθερό σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα. Στην Ευρωζώνη το ποσοστό ανεργίας στις γυναίκες μειώθηκε από 7,1% τον Ιούνιο του 2022 σε 7,0% τον Ιούλιο του 2022, ενώ το ποσοστό ανεργίας στους άνδρες παρέμεινε σταθερό στο 6,3%.

Στη μεγάλη μείωση του ποσοστού ανεργίας στη χώρα μας αναφέρθηκε και ο υπουργός Εργασίας Κωστής Χατζηδάκης, σε ανάρτηση στον προσωπικό του λογαριασμό σε μέσο κοινωνικής δικτύωσης. Συγκεκριμένα αναφέρει τα εξής: «11,4% η ανεργία τον Ιούλιο (Eurostat). Χαμηλό 12ετίας. Ο ΣΥΡΙΖΑ μάς την άφησε 17,3%. Σχεδόν 6 μονάδες κάτω! Μειώθηκαν οι άνεργοι κατά 300.000. Δεν έτυχε, πέτυχε».

Ενεργοποιήθηκαν 49.000 επιταγές κοινωνικού τουρισμού

Σχεδόν 50.000 επιταγές κοινωνικού τουρισμού ενεργοποιήθηκαν εντός του Αυγούστου, σύμφωνα με τα στοιχεία της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (ΔΥΠΑ - τ. ΟΑΕΔ).

Αναλυτικά, τον προηγούμενο μήνα ενεργοποιήθηκαν συνολικά 49.000 επιταγές κοινωνικού τουρισμού ΟΑΕΔ - ΔΥΠΑ 2022-2023 σε τουριστικά καταλύματα της χώρας, σημειώνοντας αύξηση κατά 4% συγκριτικά με τον αριθμό των επιταγών που ενεργοποιήθηκαν το αντίστοιχο διάστημα πέρυσι.

Επίσης ενεργοποιήθηκαν περισσότερες από 5.500 επιταγές ακτοπλοϊκής μεταφοράς.

Μάλιστα, ο πιο δημοφιλής προορισμός τον φετινό Αυγούστο ήταν η Εύβοια με 6.498 επιταγές, καταγράφοντας αύξηση 223% σε σχέση με την ίδια περίοδο πέρυσι.

Μεταξύ των περιφερειακών ενοτήτων με τον μεγαλύτερο αριθμό ενεργοποιημένων επιταγών σε τουριστικά καταλύματα κατά το διάστημα 1-31 Αυγούστου 2022 ήταν επίσης η περιφερειακή ενότητα Χαλκιδικής με συνολικά 5.191 επιταγές (10,59%), Πιερίας με 3.803 (7,76%), Πρέβεζας με 3.774 (7,70%), Λευκάδας με 2.360 (4,82%) και Αργολίδας με 2.317 επιταγές (4,73%).

Υπενθυμίζεται ότι οι διακοπές με το ενισχυμένο πρόγραμμα κοινωνικού τουρισμού 2022-2023 μπορούν να πραγματοποιηθούν έως τις 31 Ιουλίου 2023 σε τουριστικά καταλύματα του μητρώου παρόχων της ΔΥΠΑ.

Πρόκειται για ένα πρόγραμμα ιδιαίτερα ενισχυμένο τόσο για τους δικαιούχους όσο και για τους παρόχους, καθώς χαρακτηρίζεται από μειωμένη έως μηδενική ιδιωτική συμμετοχή για τους δικαιούχους στο κόστος της διανυκτέρευσης στα τουριστικά καταλύματα και αυξημένες τιμές επιδότησης για τους παρόχους.

Οι δικαιούχοι και ωφελοϋμενοι μπορούν να πραγματοποιήσουν έως έξι διανυκτερεύσεις σε τουριστικό κατάλυμα που επιλέγουν από το μητρώο

Στη διάρκεια του Αυγούστου - Η Εύβοια ο δημοφιλέστερος προορισμός.

παρόχων της ΔΥΠΑ κατόπιν απευθείας συνεννόησής τους με τον πάροχο.

Ειδικά για καταλύματα σε Λέρο, Λέσβο, Χίο, Κω και στον νομό Εβρου μπορούν να πραγματοποιηθούν έως δέκα διανυκτερεύσεις με μηδενική ιδιωτική συμμετοχή, ενώ στα καταλύματα των Δήμων Ιστιαιάς - Αιδηψού και Μαντουδίου - Λίμνης - Αγ. Άννας της Β. Εύβοιας και της Σάμου μπορούν να πραγματοποιηθούν έως δώδεκα διανυκτερεύσεις εντελώς δωρεάν.

Εκτός από τη διαμονή σε τουριστικά καταλύματα επιδοτούνται και τα ακτοπλοϊκά εισιτήρια.

ΔΦΚ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΥΠΡΙΑ
KYPRIA INTERNATIONAL FESTIVAL

6/9 - 16/10/22

www.kypria.org.cy

T. 70002212

Μέγας Χορηγός
Major Sponsor

Χορηγός
Sponsor

Εισιτήρια | Tickets

ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΣ
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
ΣΚΥΡΟΠΟΙΩΝ

Συνδεδεμένος με το Κυπριακό Εμπορικό & Βιομηχανικό Επιμελητήριο

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Το Σχέδιο Ακάμα αφήνει την Κύπρο χωρίς οικοδομικά υλικά

Προειδοποιούμε ότι στο πολύ προσεχές διάστημα η Κύπρος θα κινδυνεύσει να μείνει χωρίς οικοδομικά υλικά. Ο λόγος είναι ότι στο πλαίσιο της Γνωμάτευσης του Τμήματος Περιβάλλοντος (ημερομηνίας 25/8/2022) για το υπό Εκπόνηση Τοπικό Σχέδιο του Ακάμα, δεν εγκρίθηκε η δεδομένη βάσει των σχεδιασμών, Νέα Λατομική Ζώνη. Αυτό ισοδυναμεί με αδρανοποίηση και κλείσιμο δύο λατομείων που δραστηριοποιούνται στην επαρχία Πάφου η οποία συνεπώς θα μείνει χωρίς οικοδομικά υλικά. Με βάση αυτά τα δεδομένα ο Παγκύπριος Σύνδεσμος Σκυροποιών, κατόπιν έκτακτης γενικής συνέλευσης (1.9.2022) αποφάσισε σειρά μέτρων.

Εάν μέχρι τις 15.9.2022, το Τμήμα Περιβάλλοντος δεν τηρήσει τα υπεσχημένα του παρελθόντος και συνεπώς δεν αναθεωρήσει την απόφαση του για μη έγκριση της Νέας Λατομικής ζώνης, ο Σύνδεσμος από την 16η Σεπτεμβρίου, θα λάβει σειρά δυναμικών μέτρων.

Πρέπει να γίνει σε όλους αντιληπτό ότι αν δεν υπήρχαν τα λατομεία για να παράγουν τα αδρανή υλικά τότε δεν θα υπήρχε κυριολεκτικά τίποτα γύρω μας, όπως δρόμοι, λιμάνια, αεροδρόμια, κτήρια, σχολεία, νοσοκομεία, κατοικίες. Τίποτα! Με τα αδρανή υλικά κτίζονται όσα στεγάζουν και προστατεύουν τη ζωή και την δραστηριότητα του ανθρώπου. Μετά το νερό, τα αδρανή υλικά είναι τα πιο χρησιμοποιημένα υλικά στον πλανήτη!

Ως Σύνδεσμος έχουμε σαν πρώτο μέλημα, αυτό το αναγκάιο για την ανθρωπότητα αγαθό, να είναι διαθέσιμο τόσο τώρα όσο και για τις μελλοντικές γενιές.

Η παραγωγή των αδρανών υλικών έχει σχετικά χαμηλό αποτύπωμα διοξειδίου του άνθρακα (CO₂), αλλά, όταν μεταφέρονται σε απόσταση που υπερβαίνει τα 40 χλμ. τότε οι ρύποι από τη μεταφορά τους είναι μεγαλύτεροι από την παράγωγή τους. Για αυτό το λόγο είναι ασύμφορο και επιζήμιο για το περιβάλλον να μεταφέρονται στην Πάφο αδρανή υλικά από άλλες επαρχίες.



Στόχος των τραπεζών είναι να διατηρηθούν τα περιθώρια, δηλαδή τα spreads των χορηγήσεων σε χαμηλά επίπεδα σε σχέση με το κόστος χρήματος και να μπορέσουν αφενός να πετύχουν τους στόχους για καθαρή πιστωτική επέκταση και επιστροφή στην κερδοφορία και αφετέρου να επιτευχθεί ο στόχος για τη χρηματοδότηση της οικονομίας.

Επιπλέον έσοδα 1,2 δισ. φέρνει η αύξηση επιτοκίων σε τράπεζες

Το euribor 3μήνου εκτιμάται σε έως 1,8% στα τέλη του έτους από 0,58% σήμερα

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Αύξηση των εσόδων από τόκους ύψους 1,2 δισ. ευρώ αναμένουν οι τράπεζες από την άνοδο των επιτοκίων κατά ακόμη 100-150 μονάδες βάσης που προεξοφλείται έως τα τέλη του χρόνου, με βάση την εξέλιξη του euribor 3μήνου που εκτιμάται ότι θα φτάσει έως και το 1,8% από το σημερινό επίπεδο του 0,58%. Τα αυξημένα επιτοκιακά έσοδα αναμένεται να αποτυπωθούν ήδη από τα κέρδη του γ' τριμήνου, αρχής γενομένης δηλαδή από τον Ιούλιο οπότε και ανακοινώθηκε η πρώτη αύξηση των επιτοκίων από την ΕΚΤ, αλλά θα κορυφωθούν από το δ' τρίμηνο, οπότε και θα ισχύσει η δεύτερη άνοδος των επιτοκίων, με βάση τις ανακοινώσεις του Σεπτεμβρίου που προεξοφλούν άνοδο κατά 0,50 ή ακόμη και 0,75 στα βασικά επιτόκια.

Ετσι, με έμφαση το 2023 τα επιτοκιακά έσοδα αναμένεται να εκτοξευθούν κατά 1,2 δισ. ευρώ και θα είναι αποτέλεσμα όχι μόνο της αύξησης των εσόδων από τα δάνεια, αλλά κυρίως της συγκράτησης των εξόδων στο σκέλος των καταθέσεων, που θα επωφεληθούν ελάχιστα από την άνοδο των επιτοκίων. Στόχος των τραπεζών είναι να διατηρηθούν τα περιθώρια, δηλαδή τα spreads των χορηγήσεων σε χαμηλά επίπεδα σε σχέση με το κόστος χρήματος

και να μπορέσουν αφενός να πετύχουν τους στόχους για καθαρή πιστωτική επέκταση και επιστροφή στην κερδοφορία και αφετέρου να επιτευχθεί ο στόχος για τη χρηματοδότηση της οικονομίας και της ανάπτυξης.

Η αύξηση των καταθέσεων που αθροίζει τα 41,7 δισ. ευρώ από τον Ιανουάριο του 2020 μέχρι σήμερα, παρά το ξέσπασμα της πανδημικής κρίσης

Ο ανταγωνισμός μεταξύ των τραπεζών για νέες χορηγήσεις περιορίζει την επιβάρυνση όσων θα λάβουν νέα δάνεια.

και την ύφεση που προκάλεσε στην οικονομία, έχει δημιουργήσει πλεονάζουσα ρευστότητα στο τραπεζικό σύστημα. Δίνει έτσι το αναγκαίο περιθώριο στις τράπεζες να απορροφήσουν ένα μέρος της αύξησης του κόστους χρήματος που πυροδότησε η άνοδος του πληθωρισμού, περιορίζοντας τα οφέλη της ανόδου των επιτοκίων για τους καταθέτες. Εκτός από τις τράπεζες που βγαίνουν ωφελημένες από αυτόν τον μηχανισμό, τα κέρδη θα καρπωθούν

και οι επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά που θα δανειστούν με χαμηλότερα spreads σε σχέση με αυτά που θα ίσχυαν εάν υπήρχε έλλειψη ρευστότητας στο τραπεζικό σύστημα και οι τράπεζες «στριμώχνονταν» για την προσέλκυση των καταθέσεων, όπως συνέβη κατά την περίοδο της προηγούμενης δεκαετούς κρίσης.

Η ανάληψη από την πλευρά των καταθετών του βάρους της πιστωτικής μεγέθυνσης ερμηνεύει και το γεγονός ότι τα περιθώρια (spreads) στις νέες χρηματοδοτήσεις παραμένουν χαμηλά τόσο στα επιχειρηματικά δάνεια όσο και στα δάνεια των νοικοκυριών και δη στα νέα στεγαστικά δάνεια σταθερού επιτοκίου, τα επίπεδα των οποίων δεν συμβαδίζουν με την άνοδο του κόστους χρήματος. Η τάση αυτή προκύπτει και από τα αποτελέσματα 6μήνου που ανακοίνωσαν οι τέσσερις συστημικές τράπεζες με βάση τα οποία το επιτοκιακό περιθώριο (Net Interest Margin) παρέμεινε χαμηλό μεταξύ 1,6%-1,9%, επιβεβαιώνοντας τον υψηλό ανταγωνισμό μεταξύ των τραπεζών για την αύξηση των μεριδίων τους στις νέες χρηματοδοτήσεις, που αποτελεί και τον προπομπό για την οριστική επιστροφή στην κερδοφορία.

Οι καταθέτες, σύμφωνα με όλες τις εκτιμήσεις, θα είναι ο αδύναμος κρίκος της εξισω-

σης ακόμη και μετά τη λήξη του προγράμματος στοχευμένων συναλλαγών μακροχρόνιας αναχρηματοδότησης, γνωστού ως TLTRO III, που ενεργοποιήθηκε από την ΕΚΤ μέσα στην πανδημία για να στηρίξει τις τράπεζες έτσι ώστε να διοχετεύσουν φθηνά δάνεια στις επιχειρήσεις και στα νοικοκυριά, αντλώντας ρευστότητα με αρνητικό επιτόκιο -1% ή -0,5%. Το πρόγραμμα μέσω του οποίου οι τέσσερις συστημικές τράπεζες άντλησαν ρευστότητα ύψους 50,7 δισ. ευρώ με βάση τα στοιχεία του β' τριμήνου, άρχισε να λήγει από τα τέλη Ιουλίου και οι τράπεζες θα πρέπει σταδιακά να αποπληρώσουν αυτή τη ρευστότητα έως και τον Μάρτιο του 2024.

Εν αναμονή της ανακοίνωσης από την ΕΚΤ ενός νέου προγράμματος που θα στοχεύει στη στήριξη της χρηματοδότησης με φθηνή ρευστότητα, οι τράπεζες στοχεύουν στην αύξηση των χορηγήσεων που θα τους επιτρέψει να διαθέτουν τις αναγκαίες εγγυήσεις (collateral) που θα καταθέτουν στην ΕΚΤ για την άντληση ρευστότητας, ακόμη και αν αυτή δεν θα δοθεί με τόσο γενναιοδωρούς όρους όπως συνέβη τα δύο προηγούμενα χρόνια ή ακόμη και αν το «κούρεμα» (haircut) που θα εφαρμόσει η ΕΚΤ για την αποδοχή αυτών των collateral δεν θα είναι τόσο ευνοϊκό για τα ελληνικά assets.

Η αβεβαιότητα «πάγωσε» τη σύσταση νέων εταιρειών

«Πάγω» σε επενδυτικά σχέδια φαίνεται ότι έβαλε η οικονομική αβεβαιότητα που προκάλεσε η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία και κυρίως η ένταση των πληθωριστικών πιέσεων που ακολούθησαν. Αυτό τουλάχιστον προκύπτει από τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής για την ίδρυση νέων επιχειρήσεων, οι οποίες κατά το β' τρίμηνο του 2022 ήταν λιγότερες τόσο σε σύγκριση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2021, περίοδο που σημειώτεον η επιχειρηματική δραστηριότητα ήταν σε καθεστώς μερικού lockdown λόγω κορωνοϊού όσο και σε σύγκριση με το α' τρίμηνο του 2022, μεγάλο μέρος του οποίου καλύπτει την περίοδο πριν από την έναρξη των εχθροπραξιών (σ.σ. η εισβολή της Ρωσίας έγινε στις 24 Φεβρουαρίου 2022). Μάλιστα, ένας από τους κλάδους που καταγράφεται μεγάλη μείωση της έναρξης νέων επιχειρήσεων είναι αυτός του εμπορίου, κάτι που συνδέεται άμεσα με τη μείωση της κατανάλωσης ως αποτέλεσμα της μείωσης του διαθέσιμου εισοδήματος. Από την άλλη, η αναμενόμενη «έκρηξη» στον τουρισμό οδήγησε στην αύξηση του αριθμού νέων επιχειρήσεων καταλυμάτων και εστιασίων κατά 12,1% σε σύγκριση με το α' τρίμηνο του 2022 και κατά 21,9% σε σύγκριση με το β' τρίμηνο του 2021.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοίνωσε η ΕΛΣΤΑΤ, οι εγγραφές νέων επιχειρήσεων (ενάργεις λειτουργίας επιχειρήσεων) για το σύνολο των τομέων της οικονομίας, το β' τρίμηνο του 2022 διαμορφώθηκαν σε 25.341, παρουσιάζοντας μείωση 3,9% σε σχέση με το β' τρίμηνο του 2021 που είχαν ανέλθει σε 26.370. Σε σύγκριση με το α' τρίμηνο του 2022 οι ενάργεις νέων επιχειρήσεων κατέγραψαν μείωση 7,2%, καθώς στο διάστημα Ιανουαρίου

- Μαρτίου 2022 ο αριθμός τους είχε φτάσει τις 27.301.

Για τους τομείς οικονομικής δραστηριότητας με τη μεγαλύτερη συνεισφορά στον συνολικό κύκλο εργασιών, σύμφωνα με τα στοιχεία του Στατιστικού Μητρώου Επιχειρήσεων έτους αναφοράς 2019, η μεγαλύτερη αύξηση στο πλήθος των εγγραφών νέων επιχειρήσεων το β' τρίμηνο 2022 σε σχέση με το β' τρίμηνο 2021 καταγράφηκε στον τομέα «Μεταφορά και αποθήκευση» (36,3%) και στον τομέα «Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες» (22,5%), ενώ η αντίστοιχη μεγαλύτερη μείωση καταγράφηκε στον τομέα «Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυ-

Οι ενάργεις λειτουργίας επιχειρήσεων μειώθηκαν κατά 3,9% το β' τρίμηνο σε ετήσια βάση.

σκού αερίου, ατμού και κλιματισμού» (15,2%) και στον τομέα «Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών» (13,7%).

Το 66,6% των νέων επιχειρήσεων κατά το β' τρίμηνο του 2022 ήταν ατομικές επιχειρήσεις, το 11,1% προσωπικές, το 1,8% κεφαλαιουχικές επιχειρήσεις, ενώ το 20,5% λοιπές νομικές μορφές.

Η ΕΛΣΤΑΤ δεν ανακοίνωσε τον αριθμό των πτωχεύσεων για το β' τρίμηνο για λόγους εμπιστευτικότητας, όπως αναφέρει σχετικά με την προστασία της ταυτότητας των επιχειρήσεων, καθώς ήταν πολύ λίγες οι πτωχεύσεις.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ



Η μεγαλύτερη αύξηση στο πλήθος των εγγραφών νέων επιχειρήσεων το β' τρίμηνο 2022 καταγράφηκε στον τομέα «Μεταφορά και αποθήκευση».

Οι ελληνικές επιχειρήσεις βρίσκονται αντιμέτωπες με την τέλεια καταιγίδα

Οι ελληνικές επιχειρήσεις «χρειάζονται κάθε δυνατή στήριξη» εν μέσω των αβεβαιοτήτων που βιώνει η αγορά, τονίζει ο πρόεδρος της Κεντρικής Ένωσης Επιμελητηρίων Ελλάδος Ιωάννης Μασούτης στο υπόμνημα που απέστειλε η ΚΕΕ στους πολιτικούς αρχηγούς ενόψει της 86ης ΔΕΘ.

«Εδώ και αρκετούς μήνες, ιδιαίτερα μετά την έναρξη του πολέμου στην Ουκρανία, βιώνουμε συνθήκες «τέλειας καταιγίδας» στην παγκόσμια οικονομία, με τις χώρες και τις κοινωνίες σε όλη την Ευρώπη να αντιμετωπίζουν τις συνέπειες μιας πολυεπίπεδης κρίσης», τονίζει η ΚΕΕ αναφερόμενη στο διεθνές περιβάλλον. Όπως τονίζεται, παρά τα θετικά μηνύματα για την ελληνική οικονομία, οι παράγοντες αβεβαιότητας είναι σημαντικοί, ενώ η κατάσταση στην κοινωνία και την αγορά παραμένει δύσκολη εξαιτίας των ανατιμήσεων.

«Οι ελληνικές επιχειρήσεις καλούνται από τη μια να διαχειριστούν τα άμεσα προβλήματα

που σχετίζονται με την τρέχουσα συγκυρία, όπως είναι οι δυσβάσταχτες ενεργειακές επιβαρύνσεις, η αύξηση του κόστους λειτουργίας τους και η μείωση των τζίρων στην αγορά, ενώ ακόμη προσπαθούν να καλύψουν τις απώλειες και τις υποχρεώσεις που συσσωρεύθηκαν στη διάρκεια της πανδημίας» σημειώνει η Ενωση.

Ταυτόχρονα, όπως αναφέρεται στο υπόμνημα, «χρειάζεται

Άμεσα μέτρα στήριξης ζητεί η Κεντρική Ένωση Επιμελητηρίων Ελλάδος.

να σχεδιάσουν την επόμενη μέρα: να προσαρμοστούν σε ένα περιβάλλον, όπου ο ψηφιακός μετασχηματισμός, η καινοτομία, οι νέες τεχνολογίες και η μετάβαση σε πράσινα μοντέλα λειτουργίας και η εξωστρέφεια αναδεικνύονται σε προϋποθέ-



Μεταξύ άλλων η ΚΕΕ ζητεί την ταχύτερη επιστροφή ΦΠΑ στις επιχειρήσεις.

σεις, όχι μόνο για την ανάπτυξη, αλλά και για την ίδια την επιβίωσή τους».

Σε αυτή την προσπάθεια, υπογραμμίζει η ΚΕΕ, χρειάζονται κάθε δυνατή στήριξη. Σύμφωνα με την Ενωση, «οι μέχρι τώρα παρεμβάσεις της κυβέρνησης δημιούργησαν ένα σημαντικό δίκτυο

προστασίας για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ενάντια στις ανατιμήσεις». Ωστόσο, όπως σημειώνει, «δεν είναι αρκετές για να απορροφήσουν το σύνολο των επιπτώσεων μιας παγκόσμιας κρίσης».

Μεταξύ άλλων η Ενωση προ-τείνει:

— Επιστροφή στη δημοσιονομική ισορροπία και τη μείωση του δημοσίου χρέους με στόχο την ανάκτηση της επενδυτική βαθμίδας το 2023.

— Άμεση αξιοποίηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης και του ΕΣΠΑ, ειδικά στο σκέλος που αφορά την ευνοϊκή χρηματοδο-

τηση των επιχειρήσεων.

— Απλοποίηση και επιτάχυνση των διαδικασιών των προγραμμάτων. Από την υποβολή της αίτησης μέχρι την αίτηση και τη χρηματοδότηση. Πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στα απολύτως απαραίτητα βήματα, να περιοριστούν περιττές γραφειοκρατικές διαδικασίες.

— Απλοποίηση και συντόμευση του περιεχομένου των προκηρύξεων. Όταν έχουμε μια προκήρυξη 50 και πλέον σελίδων, με δυσνόητους τεχνοκρατικούς όρους, είναι σχεδόν αδύνατο για την επιχείρηση να τη διαχειριστεί. Ειδικά, μάλιστα, για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, που στη συντριπτική τους πλειονότητα δεν διαθέτουν εξειδικευμένο σε αυτά τα θέματα προσωπικό.

— Περαιτέρω μείωση της φορολογικής και ασφαλιστικής επιβάρυνσης των επιχειρήσεων, αλλά και των φυσικών προσώπων, στο πλαίσιο των δημοσιονομικών δυνατοτήτων της χώρας. Επιτάχυνση επιστροφών ΦΠΑ.

Πρωτοφανής ξηρασία απειλεί την παγκόσμια οικονομία

Μεγάλο πλήγμα σε αγροτική παραγωγή, κτηνοτροφία, παραγωγή ενέργειας

Μια πρώτη αλλά γερή δόση των επιπτώσεων που θα έχει η κλιματική αλλαγή στην παγκόσμια οικονομία έδωσε σχεδόν σε όλον τον πλανήτη αυτό το καλοκαίρι. Οι ακραίες καιρικές συνθήκες του καύσωνα και της ξηρασίας έχουν πλήξει την παραγωγή σε όλα τα μήκη και τα πλάτη και σε πολλούς τομείς, από τις καλλιέργειες βασικών αγροτικών προϊόντων

Στην Ε.Ε. η ξηρασία και οι υψηλές θερμοκρασίες έχουν μειώσει τη σοδειά του καλαμποκιού κατά 16%, της σόγιας κατά 15% και των ηλιοτροπίων κατά 12%.

στη Γηραιά Ήπειρο μέχρι τα ηλεκτροκίνητα οχήματα και γενικότερα την αυτοκινητοβιομηχανία στην Κίνα.

Στην Ε.Ε. οι πρώτοι υπολογισμοί αναφέρουν πως η ξηρασία και οι υψηλές θερμοκρασίες έχουν μειώσει τη σοδειά του καλαμποκιού κατά 16%, της σόγιας

κατά 15% και των ηλιοτροπίων, από τα οποία παράγεται το ηλιέλαιο, κατά 12%. Την ίδια στιγμή, έχει δεχθεί καιριο πλήγμα η αγροτική παραγωγή στη Βρετανία, όπου καταγράφεται μεγάλη μείωση στην παραγωγή πατάτας, κρεμμυδιών, παντζαριών, μήλων και λυκίσκου, πρώτης ύλης που χρησιμοποιείται στη ζυθοποιία. Σύμφωνα με τις πρώτες εκτιμήσεις, η μείωση της παραγωγής κυμαίνεται από 10% έως 50% σε ορισμένα είδη, με την παραγωγή πατάτας, για παράδειγμα, να έχει μειωθεί κατά 40%. Μιλώντας στο αμερικανικό δίκτυο CNBC, αγρότης που καλλιεργεί καρότα στο Γιόρκσαϊρ της βόρειας Αγγλίας – περιοχή που αποφέρει το 4% της παραγωγής της χώρας– εξέφρασε την εκτίμηση πως η παραγωγή του θα είναι φέτος μειωμένη κατά τουλάχιστον 30%. Και όπως τονίζει η Άλις Γουίτσχολς, αναλύτρια στην εταιρεία ερευνών αγοράς Mintec, η μικρή σοδειά μεταφράζεται σε υψηλότερες τιμές για τους καταναλωτές. Οι επιπτώσεις δεν σταματούν βέβαια στην ακρίβεια. Κτηνοτρόφοι στο Οξφορντσαίρ της νοτιοανατολικής Αγγλίας αναφέρουν πως η μείωση της σοδειάς ορισμένων προϊόντων αναγκαίων για τις ζωο-



Αναλυτές προειδοποιούν ότι οι μικρότερες σοδειές αγροτικών προϊόντων θα οδηγήσουν σε ακόμη υψηλότερες τιμές για τους καταναλωτές.

τροφές έχει άμεση επίπτωση στη φυσική κατάσταση των ζώων, με αποτέλεσμα να μειωθεί η παραγωγή γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων και προπαντός να περιορισθεί ο ρυθμός αναπαραγωγής των ζώων.

Την ίδια στιγμή, όμως, η παραγωγή αυτοκινήτων έχει μειωθεί δραματικά στην Κίνα, το «εργοστάσιο του κόσμου», καθώς ο πρωτοφανής καύσωνας και η εκτεταμένη ξηρασία στη διάρκεια των θερινών μηνών στέρησε τους ποταμούς της χώρας, συμπεριλαμβανομένου του μεγαλύτερου και εμπορικά σημαντικότε-

ρου ποταμού της, του Γιανγκτσέ. Το αποτέλεσμα ήταν να μειωθεί δραματικά η παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας και να σημειωθούν εκτεταμένες διακοπές στην ηλεκτροδότηση ολόκληρων περιοχών, οδηγώντας σε αναστολή της λειτουργίας μεγάλων βιομηχανιών. Ανάμεσά τους, οι μονάδες παραγωγής των Toyota και Foxconn που αναγκάστηκαν να διακόψουν πλήρως την παραγωγή τους, αλλά και η μονάδα της αυτοκινητοβιομηχανίας ηλεκτροκινήτων Tesla στη Σαγκάη που αντιμετώπισε μεγάλα προβλήματα στην εφοδιαστική αλυσίδα

της εξαιτίας των διακοπών στην ηλεκτροδότηση. Το ίδιο συνέβη και στην κρατική κινεζική αυτοκινητοβιομηχανία SAIC Motor, ενώ η επίσης κρατική Changan Automobile ανακοίνωσε πως μέσα στον Αύγουστο η παραγωγή της μειώθηκε κατά 100.000 οχήματα εξαιτίας των διακοπών στην ηλεκτροδότηση που την ανάγκασαν να κλείσει τη μονάδα της στο Σετσουάν.

Το Σετσουάν είναι, άλλωστε, έδρα πολλών βιομηχανιών λιθίου και πολυσilikόννης, υλικών αναγκαίων στην παραγωγή ηλεκτροκινήτων οχημάτων, μπαταριών

για ηλεκτροκίνητα και φωτοβολταϊκών. Σύμφωνα με τις πρώτες εκτιμήσεις, τον Αύγουστο οι διακοπές στην ηλεκτροδότηση οδήγησαν σε μείωση της παραγωγής λιθίου, και ειδικότερα κατά 1.250 τόνους την παραγωγή ανθρακικού λιθίου και κατά 3.050 τόνους την παραγωγή υδροξειδίου του λιθίου. Και βέβαια οι κινεζικές αρχές έχουν ήδη επιστρατεύσει μεθόδους ανάλογες με εκείνες στις οποίες καταφεύγουν και πολλές ευρωπαϊκές χώρες, όπως καθορισμός ανώτερου ορίου θερμοκρασίας στα κλιματιστικά και σβηστά φώτα στους δρόμους των πόλεων.

PIK 1

ΓΕΥΣΤΙΚΟ ΤΑΞΙΔΙ - ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ

Η Χρύσω Λέφου μας ξεναγεί σ’ ένα μοναδικό γαστρονομικό ταξίδι! Καθημερινά φιλοξενεί στο στούντιο ξεχωριστούς σεφ και ανθρώπους που αγαπούν και ασχολούνται με τη μαγειρική, οι οποίοι μοιράζονται μαζί μας λαχταριστές συνταγές και χρήσιμα μυστικά μαγειρικής.

Παρουσίαση
Χρύσω Λέφου

Επιμέλεια παραγωγής – Σκηνοθεσία
Μενέλαος Χατζηστυλίου

Καθημερινά
6.30 μ.μ.
PIK 1

PIK 1

ΣΕ ΞΕΝΑ ΧΕΡΙΑ

Μια ελληνική σειρά παραγωγής EPT έρχεται στο νέο πρόγραμμα του PIK για να μας κρατήσει συντροφιά τ' απογεύματα και να μας ξυπνήσει ποικίλα συναισθήματα!

Μια ανατρεπτική ιστορία που συνδυάζει γέλιο, συγκίνηση και δράση! Αφετηρία της αφήγησης αποτελεί η απαγωγή ενός βρέφους που γίνεται η αφορμή να ενωθούν οι μοίρες και οι ζωές των ανθρώπων της ιστορίας μας.

Πρωταγωνιστούν
Γιάννης Μπέζος, Γεράσιμος Σκιαδαρέσης, Ρένια Λουϊζίδου, Βάσω Λασκαράκη, Χριστίνα Αλεξανιάν, Κυριάκος Σαλής, Σίσυ Τουμάση, Αλεξάνδρα Παντελάκη, Τάσος Γιαννόπουλος, Λεωνίδας Μαράκης, Ελεάννα Στραβοδήμου, Τάσος Κονταράτος, Μαρία Μπαγανά, Νίκος Σταυρακούδης, Κωνσταντίνα Αλεξανδράτου, Σωσώ Χατζημανώλη, Αθηνά Σακαλή, Ήρα Ρόκου, Χρήστος Κοντογεώργης, Παναγιώτης Καρμάτης, Λαμπρινή Σκρέκα.

Σκηνοθεσία
Στέφανος Μπλιάτσος

Καθημερινά
5.00 μ.μ.
PIK 1

Ο Νότος σώζει την Ευρωζώνη από τη βαθιά ύφεση

Καλύπτει την επιβράδυνση του Βορρά χάρη στις καλές επιδόσεις του τουρισμού

Πραγματικό χάσμα ανάπτυξης ανάμεσα στις χώρες Βορρά και Νότου της Ευρωζώνης διαπιστώνει η Goldman Sachs, αλλά αυτή τη φορά εκείνες που είναι σε πλεονεκτική θέση είναι οι χώρες του Νότου και είναι αυτές που ανεβάζουν τον μέσο όρο ανάπτυξης. Η Ελλάδα, η Ισπανία και η Πορτογαλία παρουσιάζουν δυναμικές επιδόσεις στον τομέα του τουρισμού με αποτέλεσμα η ανάπτυξή τους να αποτρέπει μια βαθιά ύφεση στην Ευρωζώνη. Ο επενδυτικός κολοσσός εκτιμά, πάντως, πως η ύφεση αποτελεί ήδη πραγματικότητα για την Ευρωζώνη, καθώς έχει ήδη ξεκινήσει το τρίτο τρίμηνο και προεξοφλεί πως θα συνεχιστεί και το τελευταίο τρίμηνο του έτους.

Όπως επισημαίνει η Goldman Sachs, οι δείκτες τρέχουσας δραστηριότητας δείχνουν ότι πολλές από τις χώρες του ευρωπαϊκού Νότου σημειώνουν σημαντική ανάπτυξη στη διάρκεια των θερινών μηνών. Συνολικά οι δείκτες PMI καταδεικνύουν πως η οικονομική δραστηριότητα στον τομέα των υπηρεσιών επιβραδύνεται σημαντικά σε όλη την Ευρωζώνη, αλλά οι χώρες του Νότου εμφανίζουν μεγάλη ανάπτυξη στις υπηρεσίες και ειδικότερα στον τομέα του τουρισμού,

μολονότι πρόκειται για τομέα ιδιαίτερα ευαίσθητο στις εξελίξεις της πανδημίας. Η Goldman Sachs βλέπει, επίσης, μεγάλα περιθώρια περαιτέρω ανάπτυξης στον τομέα του τουρισμού των χωρών του Νότου. Όπως τονίζει, τα στοιχεία που έχουν δοθεί έως τώρα σχετικά με την τουριστική κίνηση των θερινών μηνών σκιαγραφούν μια πολύ καλή τουριστική σεζόν, η οποία μπορεί να ενισχύσει σημαντικά την οικονομική ανάπτυξη στην Ελλάδα, στην Ισπανία και στην Πορτογαλία. Στο ίδιο χρονικό διάστημα οι ίδιοι δείκτες κατατείνουν σε συρρίκνωση των μεγαλύτερων οικονομιών του ευρωπαϊκού Βορρά όπως, για παράδειγμα, της Γερμανίας.

Η ισχυρή ανάπτυξη των χωρών του Νότου, πάντως, εξισορροπεί τη ραγδαία επιβράδυνση των οικονομιών του Βορρά και φαίνεται πως κατά το τρίτο τρίμηνο θα περιορίσει σημαντικά την ύφεση του συνόλου της Ευρωζώνης. Τα στοιχεία καταδεικνύουν επιβράδυνση της Ευρωζώνης καθώς ο σύνθετος δείκτης υπεύθυνων προμνηθιών (PMI) υποχώρησε περαιτέρω τον Αύγουστο κάτω από το σημείο αναφοράς των 50 μονάδων, που διαχωρίζει την ανάπτυξη από την ύφεση. Παράλληλα, η κατάσταση



Η ισχυρή ανάπτυξη των χωρών του Νότου λόγω του τουρισμού εξισορροπεί τη ραγδαία επιβράδυνση των οικονομιών του Βορρά και φαίνεται πως κατά το τρίτο τρίμηνο θα περιορίσει σημαντικά την ύφεση του συνόλου της Ευρωζώνης.

Για χάσμα ανάπτυξης μεταξύ Νότου και Βορρά, αλλά υπέρ του πρώτου, κάνει λόγο η Goldman Sachs.

στην ευρωπαϊκή αγορά φυσικού αερίου παραμένει ανησυχητική αν και είναι παρήγορο το γεγονός ότι η πρώτη και η τρίτη οικονομία της Ευρωζώνης, Γερμανία και Ιταλία, έχουν επιτύχει τους στόχους για την πληρότητα στους ταμειωτήρες αερίου και μάλιστα νωρίτερα από τους προκαθορισμένους χρόνους. Όπως, πάντως, υπογραμμίζει η Goldman Sachs, την ίδια στιγμή οι τιμές του αερίου παραμένουν σε πολύ υψηλά επίπεδα και η παροχή του καυ-

σίμου έχει μειωθεί δραματικά μέσω του αγωγού Nord Stream 1 που σημαίνει πως υπονομεύεται η ανάπτυξη.

Στο μεταξύ, στη Γερμανία έχει υποκατασταθεί σε σημαντικό βαθμό η κατανάλωση φυσικού αερίου με πετρέλαιο και έχει σημειωθεί απότομη μείωση της ζήτησης για αέριο. Η κατανάλωση του καυσίμου έχει μειωθεί σχεδόν κατά 25% σε σύγκριση με τον μέσο όρο των τελευταίων πέντε ετών. Όπως επισημαίνει η Goldman Sachs, ενδέχεται ως συνέπεια αυτής της μείωσης να υπάρξουν σημαντικές περικοπές στην παραγωγή μέσα στους επόμενους μήνες. Σε ό,τι αφορά τον πληθωρισμό, ο αμερικανικός επενδυτικός κολοσσός εκτιμά πως το τέταρτο τρίμηνο του έτους θα διαμορφωθεί κατά μέσον όρο στο 10,3%, ενώ

θεωρεί πιθανό να παραμείνουν στα υψιστάμενα υψηλά επίπεδα οι τιμές του αερίου. Συνολικά εκτιμά πως η ύφεση στην Ευρωζώνη θα είναι ήπια με μια συρρίκνωση του ΑΕΠ της κατά 0,1% το τρίτο τρίμηνο και κατά 0,2% το τέταρτο τρίμηνο. Στην περίπτωση, πάντως, που η Ευρωζώνη αντιμετωπίσει σοβαρότερα προβλήματα έλλειψης προσφοράς αερίου, η Goldman Sachs θεωρεί ότι υπάρχει κίνδυνος να βυθιστεί αργότερα σε ύφεση και μάλιστα σαφώς βαθύτερη και με μεγαλύτερη διάρκεια. Εκτιμά πως θα πληγούν περισσότερο η Γερμανία και η Ιταλία με μεγαλύτερη μείωση του ΑΕΠ τους, ενώ θα εξακολουθήσουν να παρουσιάζουν θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης η Γαλλία και η Ισπανία. Σε ό,τι αφορά τέλος τις επόμενες κινήσεις της ΕΚΤ, εξακο-

λουθεί να θεωρεί πιθανότερη μια αύξηση κατά 50 μονάδες βάσης στη συνεδρίαση του Σεπτεμβρίου, καθώς η Τράπεζα εξωθείται προς μια επιθετική κίνηση μετά τη ραγδαία αύξηση του κόστους δανεισμού από την αμερικανική Federal Reserve, αλλά παράλληλα περιορίζεται η ελευθερία κινήσεων της από τη διαφανόμενη ύφεση στην Ευρωζώνη. Δεδομένων πάντως των πρόσφατων δηλώσεων από στελέχη της ΕΚΤ που ζητούν να εξετασθεί μια αύξηση κατά 75 μ.β., δεν μπορεί να αποκλειστεί και ένας τέτοιος αιφνιδιασμός τον Σεπτέμβριο. Η Goldman Sachs εκτιμά, πάντως, πως η Τράπεζα θα επιβραδύνει τον ρυθμό αύξησης των επιτοκίων με μια αύξηση κατά 25 μ.β. τον Οκτώβριο, ώστε στα τέλη του έτους το βασικό επιτόκιο της να έχει διαμορφωθεί στο 1,5%.

Honda και LG θα κατασκευάσουν στις ΗΠΑ εργοστάσιο μπαταριών 4,4 δισ. δολ.

Η ιαπωνική αυτοκινητοβιομηχανία Honda Motor Co θα κατασκευάσει στις ΗΠΑ νέα εργοστασιακή μονάδα παραγωγής μπαταριών ιόντων λιθίου, με το οικονομικό ύψος της επένδυσης να φθάνει τα 4,4 δισ. δολ.

Η κατασκευή της μονάδας θα γίνει σε συνεργασία με την κορεατική εταιρεία παραγωγής μπαταριών LG Energy Solution Ltd, όπως ανακοίνωσαν χθες οι δύο εταιρείες. Η συνεργασία τους έρχεται σε μια στιγμή που οι παραγωγοί μπαταριών αναζητούν τρόπους για να επιτύχουν την αύξηση της παραγωγής τους στις ΗΠΑ. Η στρόφη των καταναλωτών προς την ηλεκτροκίνηση και την αγορά ηλεκτροκίνητων οχημάτων αναμένεται να εκτοξεύσει τη ζήτηση μπαταριών. Καθοριστικό ρόλο αναμένεται να παίξει η απόφαση της Ουάσιγκτον να εφαρμόζει εφεξής πιο αυστηρούς κανονισμούς και καθιστά πιο επιλεκτική τη χορήγηση φορολογικών απαλλαγών.

Η στρόφη των καταναλωτών προς την ηλεκτροκίνηση αναμένεται να εκτοξεύσει τη ζήτηση για μπαταρίες.

Η τοποθεσία της νέας εργοστασιακής μονάδας δεν έχει ακόμη αποφασιστεί. Σύμφωνα, πάντως, με δύο πηγές που έχουν λάβει σχετική ενημέρωση, έχουν ήδη επιβεβαιωθεί αναφορές ότι η Honda εξετάζει σοβαρά το Οχάιο, όπου βρίσκεται η κεντρική μονάδα παραγωγής της εταιρείας στις ΗΠΑ. Στόχος των δύο εταιρειών είναι να επιτύχουν μια ετήσια παραγωγική ικανότητα περίπου 40 γιγαβατώρας, με τις μπαταρίες να διατίθενται αποκλειστικά στις εγκαταστάσεις της Honda στη Βόρεια Αμερική για την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών των ηλεκτροκίνητων οχημάτων



Η πολιτεία της Καλιφόρνιας ανακοίνωσε ότι όλα τα νέα οχήματα που θα πωλούνται εκεί από το 2035 και μετά θα πρέπει να είναι είτε ηλεκτρικά είτε υβριδικά.

της Honda και της Acura. Παράλληλα, αναμένεται ότι οι δύο εταιρείοι θα συγκροτήσουν κοινωπραξία πριν από την κατασκευή της εργοστασιακής μονάδας. Η

παραγωγή εκτιμάται πως θα αρχίσει γύρω στις αρχές του 2023, ενώ μαζική παραγωγή σε μεγάλη κλίμακα προγραμματίζεται να αρχίσει στα τέλη του 2025.

Ο κυβερνήτης του Οχάιο, Μάικ ΝτεΓουάιν, δήλωσε ότι η τοπική κυβέρνηση συνεργάζεται με τη Honda και την LG «για να διασφαλιστεί ότι θα επιλέξουν το Οχάιο για αυτό το νέο εργοστάσιο παραγωγής ηλεκτρικών μπαταριών». Σύμφωνα με τις πηγές που έχουν λάβει σχετική ενημέρωση, η ανακοίνωση της τοποθεσίας του νέου εργοστασίου θα γίνει μέσα στις επόμενες εβδομάδες. Η αμερικανική κυβέρνηση προωθεί πολιτικές που έχουν σχεδιαστεί για να προσελκύσουν περισσότερες επενδύσεις στην παραγωγή ηλεκτρικών οχημάτων, αλλά και μπαταριών στην αμερικανική επικράτεια.

Ο Αμερικανός πρόεδρος Τζο Μπάιντεν υπέγραψε τον Αύγουστο νόμο που προβλέπει δαπάνες 430 δισεκατομμυρίων δολαρίων για τη χρηματοδότηση δράσεων για το κλίμα, τις υπηρεσίες υγείας, αλλά και την παροχή φορολογικών κινήτρων. Ο νόμος αυτός αποκλείει από τις φορολογικές

απαλλαγές τα ηλεκτρικά οχήματα των εταιρειών που παράγονται εκτός της Βόρειας Αμερικής.

Ο Αλι Ζαϊντι, αναπληρωτής σύμβουλος του Λευκού Οίκου για το κλίμα, σχολίασε θετικά τη «μεγάλη επένδυση» της Honda και της LG και υπογράμμισε τον καθοριστικό ρόλο που έχουν παίξει οι νομοθετικές πρωτοβουλίες για το κλίμα και για τις υποδομές.

Η υπουργός Ενέργειας των ΗΠΑ, Τζένιφερ Γκράνχολμ, ανέφερε σε ανάρτησή της στο Twitter ότι η κυβέρνηση «φέρνει πιο εσωτερική παραγωγή μπαταριών, ώστε οι Αμερικανοί να έχουν θέσεις εργασίας που αμειβονται καλά και θα ενισχύσουν την επανάσταση των ηλεκτρικών οχημάτων». Σημειώτεον ότι η πολιτεία της Καλιφόρνιας ανακοίνωσε την προηγούμενη εβδομάδα ότι όλα τα νέα οχήματα που θα πωλούνται στην πολιτεία από το 2035 και μετά θα πρέπει να είναι είτε ηλεκτρικά είτε υβριδικά.

Εντόπισαν 20.000 αδήλωτες πισίνες στη Γαλλία

Οι φορολογικές αρχές της Γαλλίας, με τη βοήθεια ενός λογισμικού τεχνητής νοημοσύνης, ανακάλυψαν περισσότερες από 20.000 αδήλωτες ιδιωτικές πισίνες και άρχισαν να επιβάλλουν αθρόα πρόστιμα στους κατόχους τους. Μέχρι στιγμής τα έσοδα που έχουν φέρει τα πρόστιμα στα ταμεία του γαλλικού κράτους ανέρχονται σε περίπου 10 εκατ. ευρώ, σύμφωνα με τα γαλλικά μέσα ενημέρωσης.

Σχετικό ρεπορτάζ του BBC αναφέρει πως το εν λόγω λογισμικό αναπτύχθηκε από την Google αλλά και από τη γαλλική συμβουλευτική εταιρεία Capgemini.

Εντόπισε τις αδήλωτες πισίνες με αεροφωτογραφίες σε εννέα διαμερίσματα του Παρισιού, στο πλαίσιο πιλοτικής δοκιμής

Μέχρι στιγμής τα έσοδα από τα πρόστιμα ανέρχονται στα 10 εκατ. ευρώ.

τον Οκτώβριο του περασμένου έτους. Σύμφωνα πάντως με τις φορολογικές αρχές, η χρήση του λογισμικού για τον ίδιο λόγο θα επεκταθεί σε όλη την επικράτεια της Γαλλίας. Ο ιστότοπος δεδομένων και στατιστικών Statista αναφέρει πως το 2020 υπήρχαν στη Γαλλία πάνω από 3,2 εκατ. ιδιωτικές πισίνες, καθώς οι πωλήσεις στο είδος είχαν αυξηθεί θεαματικά πριν από την πανδημία του κορωνοϊού. Στη διάρ-

κεια της πανδημίας, όμως, και δεδομένου ότι πολύ περισσότεροι άνθρωποι εργάζονται από το σπίτι τους και αναζητούν καλύτερο περιβάλλον, οι πωλήσεις σημείωσαν περαιτέρω αύξηση. Σύμφωνα με σχετικό δημοσίευμα της γαλλικής εφημερίδας Le Parisien, η φορολογική επιβάρυνση που συνεπάγεται μια πισίνα 30 τ.μ. για τον ιδιοκτήτη της είναι επιπλέον 200 ευρώ τον χρόνο.

Η επιτυχία του λογισμικού ενθάρρυνε τις γαλλικές αρχές, που έχουν εκφράσει την πρόθεση να το χρησιμοποιήσουν για να εντοπίσουν πολλά άλλα είδη αδήλωτων περιουσιακών στοιχείων, όπως οι επεκτάσεις κατοικιών, οι βεράντες και οι πέργκολες, καθώς και τα στοιχεία αυτά συνεπάγονται πρόσθετη φορολογία.

Προσφάτως ο γενικός γραμματέας του κόμματος των Οικολόγων-Πρασίνων, Ζουλιάν Μπαγιό, δήλωσε ότι εξετάζει ακόμη και το ενδεχόμενο να απαγορευθούν οι νέες ιδιωτικές πισίνες. Μιλώντας στον τηλεοπτικό σταθμό BFM TV, ο Μπαγιό δήλωσε πως η Γαλλία χρειάζεται να αναπτύξει «μια διαφορετική σχέση με το νερό» και ότι μια τέτοια απαγόρευση θα ήταν η έσχατη λύση. Με τη δήλωσή του αυτή φάνηκε να συνδέει το πρόβλημα της φοροαποφυγής μέσω των αδήλωτων περιουσιακών στοιχείων με ένα άλλο κρίσιμο πρόβλημα που αντιμετωπίζει η Γαλλία: τη χειρότερη ξηρασία που έχει καταγραφεί στην ιστορία της και έχει ήδη αφήσει περισσότερους από 100 δήμους της χώρας χωρίς πόσιμο νερό.



Το λογισμικό που ανακάλυψε τις πισίνες δημιουργήθηκε από την Google και τη γαλλική συμβουλευτική εταιρεία Capgemini και μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για παράνομες επεκτάσεις κατοικιών.

Κίνδυνος επισιτιστικής κρίσης από την έκρηξη τιμών στα τρόφιμα

Στα πρόθυρα πείνας 345 εκατ. άτομα, προειδοποιεί ο ΟΗΕ

Ο πόλεμος στην Ουκρανία «έριξε λάδι στη φωτιά» των τιμών των τροφίμων που είχαν ήδη πάρει την ανιούσα πριν από τη ρωσική εισβολή και είναι πιθανόν να αυξηθούν περαιτέρω συνολικά κατά ακόμη 8,5% μέχρι το 2027. Στην απαισιόδοξη αυτή προειδοποίηση προέβη ο ΟΗΕ διά στόματος του Αρίφ Χουσαΐν, στελέχους του παγκόσμιου επισιτιστικού προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών, που υπογράμμισε πως ο κίνδυνος επισιτιστικής κρίσης «δεν σχετίζεται με την έλλειψη ή ανεπάρκεια τροφίμων, αλλά με το ότι οι τιμές των τροφίμων καθίστανται απρόσιτες για μια σημαντική μερίδα του παγκόσμιου πληθυσμού». Προειδοποίησε, ωστόσο, πως η κρίση μπορεί να μετασχηματιστεί σε κρίση έλλειψης τροφίμων αν δεν αντιμετωπισθεί το πρόβλημα της ανεπάρκειας λιπασμάτων.

Η Ουκρανία

Μιλώντας στο αμερικανικό ειδησεογραφικό δίκτυο CNBC, ο αξιωματούχος του ΟΗΕ επικαλέστηκε τα στοιχεία του διεθνούς οργανισμού, σύμφωνα με τα οποία οι τιμές των τροφίμων σε παγκόσμιο επίπεδο ήταν τον Ιούλιο κατά 13% υψηλότερες σε σύγκριση με εκείνες την αντίστοιχη περίοδο του περασμένου έτους. Όπως υπογράμμισε, οι τιμές των τροφίμων συνεχι-

ζουν την ανοδική τους πορεία, καθώς η Ουκρανία είναι μια από τις σημαντικότερες χώρες στον κόσμο στις εξαγωγές σιτηρών, λιπασμάτων και πλιελαίου. Παράλληλα με τις τιμές των τροφίμων, όμως, αυξάνονται και οι τιμές των λιπασμάτων τρο-

Εκτός από τον πόλεμο στην Ουκρανία, η παραγωγή τροφίμων επιδεινώνεται από την έλλειψη λιπασμάτων και την κλιματική αλλαγή.

φοδοτώντας νέα ανοδική πορεία στις τιμές των τροφίμων που περνούν στους καταναλωτές. Αιτία είναι κυρίως η απουσία των ρωσικών εξαγωγών από την παγκόσμια αγορά, καθώς η Ρωσία αντιπροσωπεύει περίπου το 14% των παγκόσμιων εξαγωγών λιπασμάτων. Η ανεπάρκεια λιπασμάτων έχει, άλλωστε, μειώσει και την παραγωγή αγροτικών προϊόντων σε πολλές περιοχές του πλανήτη.

Εξίσου ανησυχητικές είναι οι επισημάνσεις της Μάρι Παντζέ-στου, γενικής διευθύντριας του τμήματος αναπτυξιακής πολιτικής και συνεργασιών της Πα-

γκόσμιας Τράπεζας. Μιλώντας στο ίδιο δίκτυο, η κ. Παντζέ-στου τόνισε πως η εκτόξευση των τιμών των τροφίμων και των λιπασμάτων, σε συνδυασμό με τις ιλιγγιώδεις τιμές της ενέργειας αλλά και με το έμφραγμα στην παγκόσμια εφοδιαστική αλυσίδα, υπονομεύουν τη δυνατότητα της Παγκόσμιας Τράπεζας να ανταποκριθεί στις αυξανόμενες ανάγκες για χρηματοδότηση της παραγωγής τροφίμων, καθώς η παραγωγή τροφίμων αναμένεται να αυξηθεί σημαντικά μέσα στην επόμενη διετία. Κατέληξε και πάλι στην ίδια προειδοποίηση, ότι η αυξανόμενη αβεβαιότητα μάλλον θα διατηρήσει τις τιμές των τροφίμων σε πολύ υψηλά επίπεδα και πέραν του 2024. Εξαιρετικά ανησυχητικοί είναι, άλλωστε, οι υπολογισμοί του ΟΗΕ, που εκτιμά πως ο αριθμός των ανθρώπων σε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης από επισιτιστικής απόψεως, δηλαδή στα πρόθυρα της πείνας, έχει αυξηθεί σημαντικά από τα 135 εκατομμύρια άτομα στα οποία ανερχόταν το 2019 στα 345 εκατομμύρια σήμερα.

Ακραίες καιρικές συνθήκες

Στο μεταξύ, πρόσθετος επιβαρυντικός παράγοντας στην παγκόσμια αγορά τροφίμων είναι οι ακραίες καιρικές συνθήκες, ο καύσωνας και η ξηρα-



Ο κίνδυνος επισιτιστικής κρίσης «δεν σχετίζεται με την έλλειψη ή την ανεπάρκεια τροφίμων, αλλά με το ότι οι τιμές των τροφίμων καθίστανται απρόσιτες για σημαντική μερίδα του παγκόσμιου πληθυσμού», επισημαίνει ο ΟΗΕ. Σημειώνεται ότι οι τιμές των τροφίμων σε παγκόσμιο επίπεδο ήταν τον Ιούλιο κατά 13% υψηλότερες σε σύγκριση με τον Ιούλιο του περασμένου έτους.

σία αλλά και οι πλημμύρες που έπληξαν την Κίνα μέσα στο καλοκαίρι. Η Κίνα είναι η πρώτη στον κόσμο δύναμη σε παραγωγή σιτηρών, αλλά οι ακραίες αυτές καιρικές συνθήκες έχουν πλήξει την αγροτική της παραγωγή τους τελευταίους μήνες. Προ ημερών η δεύτερη οικονομία στον κόσμο κήρυξε για πρώτη φορά τη χώρα σε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης λόγω ξηρα-

σίας, καθώς οι κεντρικές και νότιες επαρχίες της υπέφεραν επί εβδομάδας από ασυνήθιστα υψηλές θερμοκρασίες, που σε αρκετές πόλεις υπερέβησαν τους 40 βαθμούς Κελσίου. Οι ακραίες θερμοκρασίες εμπόδισαν την παραγωγή και σε πολλές περιπτώσεις προκάλεσαν προβλήματα στους εκτροφείς ζώων. Όπως τόνισε ο Μπρούνο Κα-

ράσκο, γενικός διευθυντής του τμήματος βιώσιμης ανάπτυξης και κλιματικής αλλαγής στην Ασιατική Αναπτυξιακή Τράπεζα, «η παραγωγή του ρυζιού είναι ιδιαίτερα ευάλωτη στις μεταβολές της θερμοκρασίας». Ο ίδιος εξήγησε πως συνολικά η παραγωγή τροφίμων στην ευρύτερη περιοχή Ασίας - Ειρηνικού σε ποσοστό 60% εξαρτάται από την άρδευση μέσω της βροχής.

RIK1

ΟΛΑ ΣΤΟΝ ΑΕΡΑ

Ο Αλέξανδρος Ταραμουντάς και η Ντόρα Μακρυγιάννη σας προσκαλούν καθημερινά στο πιο ξεχωριστό, χιουμοριστικό, αποκαλυπτικό και πλούσιο μαγκαζίνο της κυπριακής τηλεόρασης!

Ενημέρωση για όλα όσα μας απασχολούν καθημερινά. Γνωριμία με ανθρώπους, γνωστούς και αγνώστους, που κάτι έχουν να μας πουν. Με αισιοδοξία απέναντι στα δύσκολα, με αγάπη και κέφι βαδίζουμε μαζί καθημερινά και δεν υπάρχει τίποτα που δεν βγάδουμε στον αέρα!

Παρουσίαση
Αλέξανδρος Ταραμουντάς, Ντόρα Μακρυγιάννη

Δημοσιογραφική Επιμέλεια
Ανδρέας Αναστασίου

Επιμέλεια Παραγωγής – Σκηνοθεσία
Βούλα Αντωνίου, Μιχάλης Ασιήκας

Δευτέρα – Παρασκευή
3.30 μ.μ.
RIK 1

FOR SALE

LUXURY OFFICE

521sq, Egkomi

TEL: 99697799

Αύξηση αιτήσεων για στεγαστικά δάνεια κατά 8,3% στο εξάμηνο

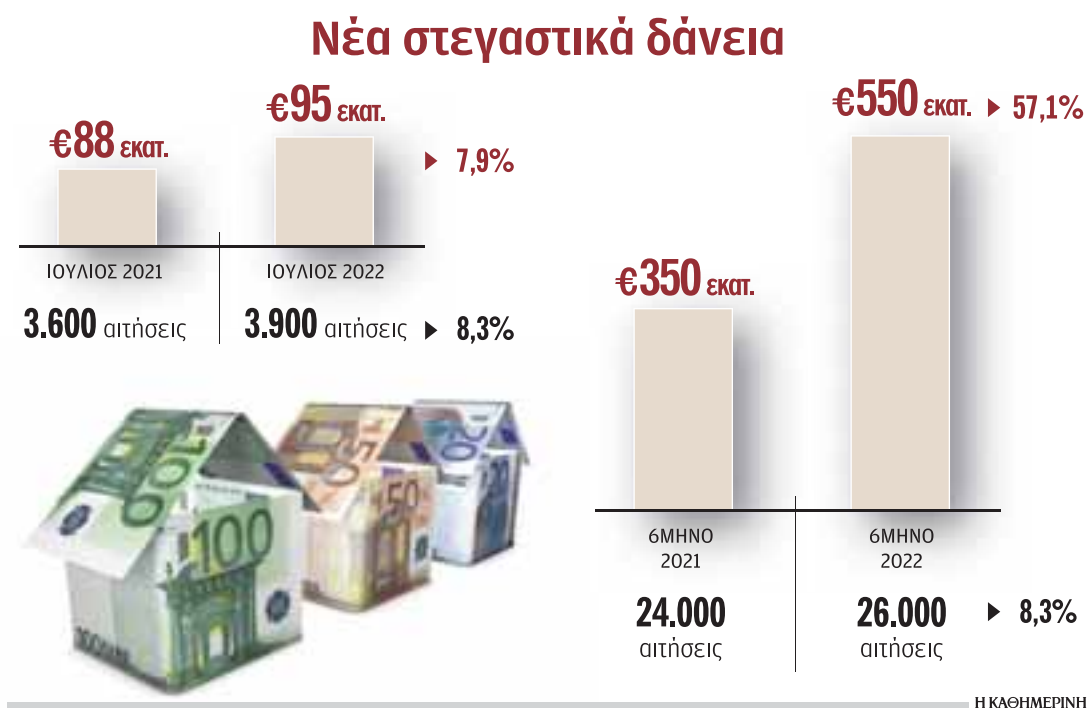
Στα 95 εκατ. οι εκταμιεύσεις έναντι 88 εκατ. το αντίστοιχο περυσινό διάστημα

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Με αμείωτο ρυθμό συνεχίστηκε η ζήτηση στεγαστικών δανείων τον Ιούλιο, αλλά και το εξάμηνο Ιανουαρίου - Ιουνίου, καθώς έπειτα από μακρά περίοδο αναστολής τα προηγούμενα χρόνια, τα νοικοκυριά σπεύδουν να καλύψουν τις στεγαστικές τους ανάγκες, «κλειδώνοντας» την ίδια στιγμή τα χαμηλά σταθερά επιτόκια που ισχύουν σήμερα για μεγάλη χρονική διάρκεια.

Η τοποθέτηση άλλωστε σε ακίνητα δεν είναι μόνο διαχρονικό χαρακτηριστικό των Ελλήνων, αλλά αποτελεί και ασφαλές καταφύγιο σε περιόδους υψηλού πληθωρισμού, όταν τα επιτόκια των καταθέσεων παραμένουν σχεδόν μηδενικά και ροκανίζουν το διαθέσιμο εισόδημα. Για αυτό τα νοικοκυριά καταφεύγουν στην αγορά ακινήτων είτε για ιδιοκατοίκηση είτε για επένδυση, σε μια προσπάθεια να προστατεύσουν μακροπρόθεσμα τις αποταμιεύσεις τους. Σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσιεύει η «Κ», η ζήτηση για στεγαστικά δάνεια σε ό,τι αφορά τα νέα αιτήματα διατηρήθηκε τον Ιούλιο στα υψηλά επίπεδα του μηνίου, καταγράφοντας άνοδο κατά 8,3%. Συγκεκριμένα, οι αιτήσεις για τη χρηματοδότηση της αγοράς κατοικίας αυξήθηκαν στις 3.900 από 3.600 τον Ιούλιο του 2021, ακολουθώντας την αύξηση της ζήτησης που είχε καταγραφεί το α΄ έτος, διάστημα κατά το οποίο οι αιτήσεις για νέο δανεισμό αυξήθηκαν επίσης κατά 8,3% και από 24.000 το αντίστοιχο περυσινό διάστημα ανήλθαν στις 26.000.

Σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία, τα νέα δάνεια που δόθηκαν από τις τράπεζες τον Ιούλιο αυξήθηκαν στα 95 εκατ. ευρώ από 88 εκατ. ευρώ τον αντίστοιχο περυσινό μήνα, καταγράφοντας άνοδο κατά 7,9% και ανεβάζοντας τις νέες εκταμιεύσεις του 7μήνου στα 645 εκατ. ευρώ έναντι 438 εκατ. ευρώ



Τα νοικοκυριά «κλειδώνουν» τα χαμηλά σταθερά επιτόκια που ισχύουν σήμερα για μεγάλη χρονική διάρκεια.

το αντίστοιχο διάστημα του 2021. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι νέες εκταμιεύσεις εκτινάχθηκαν τον Ιούνιο στα 130 εκατ. ευρώ, καθώς οι τράπεζες έσπευσαν να εγκρίνουν αιτήσεις που είχαν δεχθεί τους προηγούμενους μήνες, ενώφει της ανακοίνωσης των αποτελεσμάτων του β΄ τριμήνου και της ανάγκης βελτίωσης των επιδόσεων για νέα δάνεια, που αποτελεί το κύριο πεδίο ανταγωνισμού τους μετά τη μείωση των κόκκινων δανείων. Ειδικότερα οι εκταμιεύσεις το α΄ έτος του έτους εκτινάχθηκαν στα 550 εκατ. ευρώ, καταγράφοντας άνοδο κατά 57,1%.

Η υψηλή ζήτηση για στεγαστικά δάνεια ευνοήθηκε, σύμφωνα με αρμόδιες τραπεζικές πηγές, από το γεγονός ότι η άνοδος των βασικών επιτοκίων από την ΕΚΤ δεν έχει αποτυπωθεί ακόμη στις νέες εκταμιεύσεις δανείων, στις οποίες κυριαρχούν τα χαμηλά ακόμη σταθερά επιτόκια που προσφέρουν οι τράπεζες και τα οποία σπεύδουν να «κλειδώσουν» οι δανειολήπτες, αναζητώντας προστασία από την ανοδική τάση που εμφανίζουν τα κυμαινόμενα επιτόκια. Με βάση τη τιμολόγηση που ισχύουν σήμερα, τα σταθερά επιτόκια ξεκινούν από 2,9% για μικρή διάρκεια 3 ετών και φθάνουν έως και 4,20% για μεγάλη διάρκεια 30 ετών. Σύμφωνα με στοιχεία από τις τράπεζες, ποσοστό πάνω από 90% των νέων δανείων συνάπτεται με σταθερό επιτόκιο 10ετούς διάρκειας.

Τη συγκράτηση των επιτοκίων για νέα στεγαστικά δάνεια σε χαμηλά επίπεδα επιβεβαιώνουν τα στοιχεία που δημοσίευσε χθες η ΤτΕ, με βάση τα οποία το μέσο

επιτόκιο στη στεγαστική πίστη μειώθηκε τον Ιούλιο στο 2,84% από 2,85% τον Ιούνιο. Αιτία είναι ο υψηλός ανταγωνισμός μεταξύ των τραπεζών για την αύξηση των μεριδίων τους στις νέες χρηματοδοτήσεις, που αποτελεί και τον προπομπό για την οριστική επιστροφή στην κερδοφορία. Αυτό είναι κόντρα στη γενικότερη ανοδική τάση των επιτοκίων, αλλά και στην πορεία των επιτοκίων στα υφιστάμενα υπόλοιπα, δηλαδή για δάνεια που έχουν δοθεί στο παρελθόν, το μεσοσταθμικό επιτόκιο των οποίων αυξήθηκε – με βάση τα στοιχεία της ΤτΕ – τον Ιούλιο στο 2,15% από 1,99% τον Ιούνιο. Η άνοδος «φωτογραφίζει» κυρίως τα δάνεια που έχουν δοθεί με κυμαινόμενα επιτόκια, τα οποία έχουν επηρεαστεί από την άνοδο του euribor 3μήνου, που συνεχίζει την ανοδική του πορεία και έχει αναρριχηθεί στο 0,654%. Οι προβλέψεις ανεβάζουν το euribor 3μήνου στο 1,8% έως τα τέλη του χρόνου από το σημερινό επίπεδο του 0,654%.

Μείωση παραγγελιών και απολύσεις στον κλάδο μεταποίησης

Περατέρω υποχώρηση κατέγραψε τον Αύγουστο ο δείκτης υπευθύνων προμηθειών στη μεταποίηση, γνωστός ως δείκτης PMI, απόρροια κυρίως της σημαντικής κάμψης της ζήτησης και των νέων παραγγελιών τόσο από την εγχώρια όσο και από τη διεθνή αγορά. Ανησυχία, εξάλλου, προκαλούν τα στοιχεία που κάνουν λόγο όχι μόνο για μείωση των νέων προσλήψεων στον κλάδο της μεταποίησης, αλλά και για σημαντικό αριθμό απολύσεων. Συγκεκριμένα, η μείωση του αριθμού των εργαζομένων είναι η πρώτη που έχει καταγραφεί από τον Δεκέμβριο του 2020 – περίοδος κατά την οποία η Ελλάδα ήταν σε lockdown – και συνδέθηκε με μεγαλύτερο αριθμό απολύσεων. Το μόνο ενθαρρυντικό στοιχείο, που μένει να δούμε βεβαίως εάν θα έχει διάρκεια, είναι ότι επιβραδύνθηκε ο ρυθμός αύξησης του κόστους κάποιων πρώτων υλών.

Σύμφωνα, λοιπόν, με τα στοιχεία της έρευνας της S&P Global, ο δείκτης PMI διαμορφώθηκε τον Αύγουστο στις 48,8 μονάδες έναντι 49,1 μονάδων τον Ιούλιο, παραμένοντας για δεύτερο συνεχή μήνα κάτω από το όριο των 50 μονάδων, που υποδηλώνει ύφεση. Ατία, η απότομη μείωση της παραγωγής κατά τη διάρκεια του Αυγούστου με τον ταχύτερο ρυθμό που έχει καταγραφεί από το τέλος του 2020 και η οποία οφείλεται στις χαμηλότερες εισροές νέων παραγγελιών και στην ασθενή ζήτηση από την πλευρά των πελατών. Ταυτόχρονα, οι νέες παραγγελίες που έλαβαν οι Έλληνες παραγωγοί αγαθών υποχώρησαν με έντονο ρυθμό, κάτι που αποδίδεται στην εκτίναξη των τιμών και στην αύξηση του ενεργειακού κόστους.

Δυσμενείς είναι οι εξελίξεις και όσον αφορά τις παραγγελίες από το εξωτερικό. Ο ρυθμός συγκρίσιμων των νέων παραγγελιών για εξαγωγές επιταχύνθηκε, ενώ οι νέες πωλήσεις σε πελάτες του εξωτερικού μειώθηκαν με τον εφευρότερο ρυθμό που έχει καταγραφεί από τον Ιανουάριο του



Ο ρυθμός συρρίκνωσης των νέων παραγγελιών για εξαγωγές επιταχύνθηκε.

Νέα πτώση του δείκτη υπευθύνων προμηθειών στις 48,8 μονάδες τον Αύγουστο.

2021. Οι μειωμένες απαιτήσεις παραγωγής οδήγησαν τις εταιρείες στο να περιορίσουν και πάλι τις αγορές εισρών τους κατά τη διάρκεια του Αυγούστου. Η αγοραστική δραστηριότητα υποχώρησε για τέταρτο συνεχή μήνα και μάλιστα με σταθερό ρυθμό. Η ασθενής ζήτηση από την πλευρά των πελατών οδήγησε επίσης σε περαιτέρω συρρικνώσεις των αποθεμάτων, καθώς μειώθηκαν τόσο τα αποθέματα προμηθειών όσο και ετοιμών προϊόντων.

Από την άλλη, πάντως, το κόστος εισρών αυξήθηκε με τον πσιότερο ρυθμό που έχει καταγραφεί από τον Νοέμβριο του 2020, καθώς ο ρυθμός αύξησης επιβραδύνθηκε για πέμπτο συνεχή μήνα. Αν και το ενεργειακό κόστος και το κόστος μεταφοράς δεν αποκλιμακώθηκαν, η πτώση των τιμών ορισμένων πρώτων υλών περιόρισε την αύξηση του κόστους παραγωγής.

Ενα άλλο θετικό στοιχείο είναι ότι, παρά τη μείωση των νέων παραγγελιών, οι επιχειρήσεις του μεταποιητικού κλάδου αισιοδοθούν ότι η ζήτηση θα ανακάμψει το επόμενο έτος.

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ

Οι κτηματικές επιδόσεις Αυγούστου

Το ότι τα πράγματα γενικά δεν πάνε καλά είναι ένα (συννεφιασμένο) γεγονός. Για αρκετούς μήνες τώρα, έχουμε τεράστιες αυξήσεις στο ενεργειακό κόστος και μεγάλες πληθωριστικές πιέσεις. Αυτό σημαίνει πως όλοι βιώνουμε χειρότερηση στην αγοραστική μας δύναμη και αυτό είναι πιο αισθητό στη μεγάλη κατηγορία των μισθωτών, αλλά και των καταθετών.

Σε κάθε πηγαδάκι υπάρχουν τα άτομα που υποστηρίζουν πως όλα θα έρθουν τούμπα, όπως υπάρχουν και τα άτομα που είναι συγκρατημένα αισιόδοξα. Μέσα στη γενική μαυρίλα μπορούν να δουν κάποιες θετικές τάσεις να διαμορφώνονται. Για παράδειγμα, η πτώση του κόστους της βενζίνης από τα €2,1/λίτρο στο €1,6/λίτρο αποτελεί πτώση σχεδόν 24%, ασχέτως αν θα πρέπει να πέσει τουλάχιστον άλλο ένα 10% για να είμαστε στα επίπεδα που δεν το συζητάγαμε. Το ότι το κόστος μεταφοράς ενός κοντινέριου ξεφούσκωσε κατά 40% από το χειρότερο του σημείο, είναι καλά νέα για το εμπόριο, άσχετα αν θα πρέπει να πέσει άλλο ένα 80% για να πάει εκεί που ήταν πριν την εποχή της πανδημίας. Το ότι τα πολλαπλά προβλήματα στην εφοδιαστική αλυσίδα άρχισαν να λιγοστεύουν είναι επίσης ένα θετικό στοιχείο.

Την ίδια στιγμή βλέπουμε τον κόσμο να απολαμβάνει κάθε στιγμή που του δίνεται η ευκαιρία, βλέπουμε μια σοβαρή ανάκαμψη στον

Για αυτούς που περιμένουν τα ακίνητα να πέσουν ή που περιμένουν την «κατάλληλη» στιγμή για να αγοράσουν, φαίνεται πως αυτή η στιγμή δεν έρχεται ποτέ.

τουρισμό, στην εστίαση και στην ψυχαγωγία. Οι θιασώτες του θεάματος και των ταινιών βλέπουν πως μέσω των αλλεπάλληλων ρεκόρ που σπάει το Top Gun: Maverick, έχει αναβιώσει ο κινηματογράφος ο οποίος φυτόζωυσε υπό τη σκιά του streaming. Δεν είναι αστείο να πωλās €1,4 δις εισιτήρια παγκοσμίως με κόστος έργου €170 εκ. By the way όσοι δεν το είδατε, δείτε το! Ο πραγματικός διοικητής του Top Gun τότε που γυριζόταν η ταινία είναι Ελληνοαμερικανός, ο Christopher Papaioanu – call sign «Pops»!

Φυσικά, η αισιοδοξία δεν μπορεί παρά να είναι πολύ συγκρατημένη επειδή η κατάσταση είναι πολύ ρευστή λόγω του συνεχιζόμενου πολέμου και της επερχόμενης βαρυχειμωνιάς. Για τους απαισιόδοξους όμως που περιμένουν τα ακίνητα να πέσουν ή που περιμένουν



Τον Αύγουστο οι κτηματικές επιδόσεις σε όλες τις επαρχίες κινήθηκαν ανοδικά σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2021.

την «κατάλληλη» στιγμή για να αγοράσουν, φαίνεται πως για αυτούς, αυτή η στιγμή δεν έρχεται ποτέ. Αυτό τουλάχιστον δηλώνουν περίτρανα οι επιδόσεις του Αυγούστου αφού όλες οι επαρχίες κινήθηκαν ανοδικά σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2021.

Πιο αναλυτικά τα δεδομένα πια κάτω.

Τον Αύγουστο του 2022 σημειώθηκαν συνολικά 1.331 πωλήσεις (μεταβιβάσεις) ακινήτων. Μπορεί να παρατηρείται μια μικρή κάμψη σε σχέση με τον Ιούλιο, αλλά αυτό δεν σημαίνει τίποτα δεδομένου ότι πάντα ο Αύγουστος θεωρείτο «νεκρός» μήνας λόγω των διακοπών. Σε σχέση με τις 1.139 πωλή-

σεις του Αυγούστου του 2021 είναι αυξημένες κατά 16,9%.

Σε επίπεδο πωλητηρίων εγγράφων (μελλοντικές μεταβιβάσεις συναλλαγών που έγιναν), η Παγκύπρια εικόνα για τον Αύγουστο είναι εξαιρετική αφού κατατέθηκαν συνολικά 972 πωλητήρια έγγραφα, γεγονός που συνιστά 34% αύξηση σε σχέση με τον περυσινό Αύγουστο. Οι συνολικές αξίες συναλλαγών τον Αύγουστο κυμάνθηκαν περίε των €271εκ. Συγκρινόμενες με τον Αύγουστο του 2021 όπου οι αξίες ήταν περίε των €195εκ., συνιστούν μια αύξηση της τάξης του 39%. Ήταν και το πιο ψηλό ποσό που δαπανήθηκε για Αύγουστο από το 2007!

Πώς διανέμεται αυτή η συνολική απόδοση του μήνα μεταξύ των επαρχιών;

Η Λευκωσία κατέγραψε 385 πωλήσεις με συνολικό όγκο συναλλαγών περίε των €63εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Αυγούστου 29% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 23,2% επί της αξίας συναλλαγών. Τον Αύγουστο πέρσι είχε καταγράψει 352 συναλλαγές συνολικής αξίας περίε των €55εκ. Επιπλέον η Λευκωσία κατέγραψε και 190 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 4% αυξημένα σε σχέση με τον Αύγουστο του 2021.

Η Λεμεσός κατέγραψε 398 πωλήσεις με συνολικό όγκο συναλλαγών περίε των €96 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Αυγούστου 29,9% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 35,4% επί της αξίας συναλλαγών. Τον Αύγουστο πέρσι είχε καταγράψει 329 συναλλαγές συνολικής αξίας περίε των €66,5 εκ. Επιπλέον η Λεμεσός κατέγραψε και 358 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 57% αυξημένα σε σχέση με τον Αύγουστο του 2021.

Η Λάρνακα κατέγραψε 261 πωλήσεις με συνολικό όγκο συναλλαγών περίε των €46 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Αυγούστου 19,6% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 17% επί της αξίας συναλλαγών. Τον Αύγουστο πέρσι είχε καταγράψει 193 συνα-

λλαγές συνολικής αξίας περίε των €25 εκ. Επιπλέον η Λάρνακα κατέγραψε και 163 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 25% αυξημένα σε σχέση με τον Αύγουστο του 2021.

Η Πάφος κατέγραψε 224 πωλήσεις με συνολικό όγκο συναλλαγών περίε των €54 εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Αυγούστου 16,8% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 20% επί της αξίας συναλλαγών. Τον Αύγουστο πέρσι είχε καταγράψει 205 συναλλαγές συνολικής αξίας περίε των €40εκ. Επιπλέον η Πάφος κατέγραψε και 218 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 61% αυξημένα σε σχέση με τον Ιούλιο του 2021.

Η Αμμόχωστος κατέγραψε 63 πωλήσεις με συνολικό όγκο συναλλαγών περίε των €12εκ. Είχε μερίδιο στη συνολική αγορά του Αυγούστου 4,7% επί του αριθμού πωλήσεων και μερίδιο 4,4% επί της αξίας συναλλαγών. Τον Αύγουστο πέρσι είχε καταγράψει 60 συναλλαγές συνολικής αξίας περίε των €8εκ. Επιπλέον η Αμμόχωστος κατέγραψε και 43 πωλητήρια έγγραφα που είναι κατά 17% μειωμένα σε σχέση με τον Αύγουστο του 2021.

Για να δούμε τι επιφυλάσσει το φθινόπωρο.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.



ΚΥΡΙΑΚΗ 4 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2022

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΤΕΧΝΕΣ & γράμματα



«Στρατώνες - Νοσοκομείο», διπλό σχέδιο, μελάνι σε χαρτί. Η πίσω όψη πιθανότατα απεικονίζει σκηνικό θεατρικής παράστασης. Αυγοτέμπερα. Ιδιωτική συλλογή.

Στα ίχνη μιας χαμένης έκθεσης

Η ιστορία των έργων του σπουδαίου ζωγράφου Σπύρου Παπαλουκά που καταστράφηκαν στη Σμύρνη

Της **ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

«Ήταν μεγάλο πένθος για αυτόν η απώλεια της δουλειάς στη Μικρά Ασία», λέει η επιμελήτρια συλλογών του Τελλόγλειου Ιδρύματος Τεχνών ΑΠΘ, Χριστίνα Τσαγκάλια. Αναφέρεται στον ζωγράφο Σπύρο Παπαλουκά κι ένα περιστατικό του βίου του με τους σημερινούς όρους βαθιά τραυματικό. Αλλά το τραύμα του, η καταστροφή του μεγαλύτερου μέρους της πολύμηνης, επίπονης, εξαιρετικής καλλιτεχνικής δουλειάς με την οποία αποτύπωνε τα βιώματά του στη μικρασιατική γη, συνδέεται με μια μείζονα εθνική καταστροφή – την πυρκαγιά της Σμύρνης – και το συλλογικό πένθος για τη συντριβή της πόλης και τον ξεριζωμό των Μικρασιατών. Όσο για τον ίδιο τον ζωγράφο, βρέθηκε και πάλι αυτόπτης μάρτυρας των ιστορικών γεγονότων, ετούτη τη φορά χωρίς τη θέλησή του.

Ήταν περίπου ένα χρόνο νωρίτερα, το 1921, όταν ο Σπύρος Παπαλουκάς, που σπούδαζε ζωγραφική στο Παρίσι, αποφάσισε να διακόψει την υποτροφία του και να καταταγεί στον στρατό, όπως μαρτυρά ο επιστήθιος φίλος του Στρατής Δούκας. Την ίδια περίοδο η διοίκηση του υπουργείου Στρατιωτικών αποφάσισε να στείλει στο μέτωπο ζωγράφους για να καταγράψουν με την εργασία τους τις επιχειρήσεις – είχε προηγηθεί ένα χρόνο νωρίτερα η αποστολή του Γεωργίου Προκοπίου. Επιλέγησαν τρεις, σχεδόν συνομήλικοι, τριαντάρηδες τότε: ο Παπαλουκάς, ο Παύλος Ροδοκανάκης και ο Περικλής Βυζάντιος. Όλοι τους έφυγαν για την Ανατολή με σκοπό να δουν τη ζωή στο μέτωπο και να δημιουργήσουν έργα που θα βοηθούσαν στην τόνωση του πηλικού της χώρας.

Τον Ιούνιο του 1922 διοργανώθηκε στο Ζάππειο η «Α' Έκθεση Πολεμικών Έργων Στρατιάς Μ. Ασίας - υπό την προστασία του Διαδόχου». Οι κριτικές από τον Τύπο για τους τρεις καλλιτέχνες ήταν διθυραμβικές – με έμ-

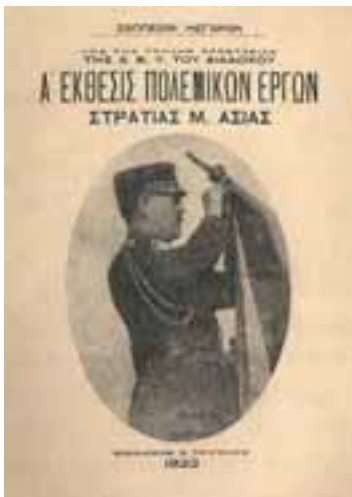


«Η καταστροφή της Σμύρνης», 1922. Σχέδιο, μολύβι και μελάνι σε χαρτί. Ιδιωτική συλλογή.

Σύμφωνα με τον Παπαλουκά, κάπκαν περίπου 500 έργα από τα σχεδόν διπλάσια που είχε δημιουργήσει στη στρατιωτική του πορεία έως το Εσκι Σεχίρ.

φαση στον Παπαλουκά. Θερμότητα ήταν κι η ανταπόκριση του κοινού, όπως έγραφε η Εφημερίς Βαλκανίων. Παρ' όλα αυτά, η έκθεση είχε πολύ μικρή διάρκεια και διεκόπη πρόωρα ενδεχομένως – όπως αναφέρεται στην εξαιρετική έκδοση του Τελλόγλειου που συνόδευσε την έκθεση «Σπύρος Παπαλουκάς. 1922 κ.ε.» (Θεσσαλονίκη, 2012)–, εξαιτίας διενέξεων μεταξύ του υπουργείου Στρατιωτικών και της Στρατιάς. Αποφασίστηκε ωστόσο η μεταφορά της στη Σμύρνη για την εμφύχωση προφανώς των κατοίκων της, ενώ τα έργα συνόδευσαν οι τρεις ζωγράφοι.

Στο μεταξύ, το μέτωπο της Μικράς Ασίας κατέρρεε και το τέλος διαφαινόταν καθαρά. Στις 9 Σε-



Ο κατάλογος της έκθεσης στο Ζάππειο, 1922.

πτεμβρίου (με το νέο ημερολόγιο) η πόλη κατελήφθη από τον τουρκικό στρατό. Η μεγάλη πυρκαγιά που ακολούθησε έκαψε επί τέσσαρις ημέρες. Ο Παπαλουκάς σχεδίασε με μελάνι και μολύβι πάνω σε χαρτί εικόνες της καταστροφής: καπνός υψώνεται πάνω από τις στέγες, το λιμάνι γεμάτο ανθρώπους, οι βάρκες ξεχειλές με γυναίκοι και παιδιά προσπαθούν να φθάσουν στα πλοία. Εκεί, μέσα στη φρίκη και στην εγκατάλειψη, χάθηκαν



Σχέδιο γυναικών που κουβαλούν λαγίνα, ντυμένες με φορεσιές της Ανατολής. Αχρονολόγητο. Θα μπορούσε να ενταχθεί και στην ενότητα των έργων της Μυτιλήνης του 1925.

και τα έργα των ζωγράφων, χωρίς κανείς να γνωρίζει έως σήμερα τον ακριβή αριθμό όσων καταστράφηκαν. Όπως αναφέρει αργότερα ο Παπαλουκάς στον Τύπο (Εφημ. Βαλκανίων), κάπκαν περίπου 500 έργα από τα σχεδόν διπλάσια που είχε δημιουργήσει στη στρατιωτική του πορεία που τον οδήγησε έως το Εσκι Σεχίρ.

Κι όμως, κάτι έμεινε από το έργο του Παπαλουκά εκείνης της περιόδου: λίγοι πίνακες –ακουρέλες– που ίσως δεν είχαν επιλεγεί για την έκθεση και αρκετά σκίτσα που ενδεχομένως υπήρξαν τα προσχέδια, δηλαδή η βάση για τα τελικά ζωγραφικά έργα. Εστω και αυτό το περιορισμένο υλικό –πολύτιμο και δύσκολο στον εντοπισμό του, όπως σχολιάζει στην «Κ»

η πρώην διευθύντρια της Εθνικής Πινακοθήκης Μαίρη Μιχαλίδου, που ασχολήθηκε προσωπικά με το θέμα με τη βοήθεια της κόρης του ζωγράφου, Μίνας– αποδεικνύει το μέγεθος του καλλιτέχνη.

«Τα σπαράγματα που εισώθησαν δείχνουν την ποιότητα του έργου και είναι συνυφασμένα με την ιδιοσυγκρασία και τον χαρακτήρα του», λέει η κ. Μιχαλίδου. «Ο Παπαλουκάς ακολούθησε την πορεία του στρατού και όλο το φως που βρήκε στην Ανατολή διέλυσε τα χρώματα στη ζωγραφική του, κάτι που είναι έντονο στις ακουαρέλες των μικρασιατικών τοπίων. Επειδή όμως ήταν και μέγας σχεδιαστής, με τα σκίτσα του μας παραδίδει εικόνες όχι μόνον της πολεμικής ζωής ή στιγμιότυπα από

το στράτευμα, αλλά επίσης σκηνές από την καθημερινότητα των ανθρώπων που γνώρισε κι αγάπησε».

Η δουλειά που μπορούμε να δούμε σήμερα –ανήκει σε ιδιωτικές και δημόσιες συλλογές, ενώ μικρό δείγμα συμπεριλαμβάνεται στην έκθεση «Μικρά Ασία: Λάμψη Ξεριζωμός· Καταστροφή· Δημιουργία», που πρόκειται να παρουσιάσει το Μουσείο Μπενάκη και το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών από τις 15 Σεπτεμβρίου– έχει ιδιαίτερη ιστορική αλλά και καλλιτεχνική αξία, καθώς λειτουργεί ως καταγραφή των γεγονότων της συγκεκριμένης περιόδου. Τα έργα διακρίνονται για τη γρήγορη σχεδίασή τους, που τους προσδίδει πηγαίο εξπρεσιονιστικό χαρακτήρα, ενώ τα αδρά περιγράμματα των μορφών και οι σχηματοποιημένες φιγούρες παραπέμπουν στην τέχνη του Εμίλ Μπωνάρ, σημειώνεται στην έκδοση του ΜΙΕΤ (2019) «Σπύρος Παπαλουκάς. Σχέδια και μελέτες».

Η επιστροφή του καλλιτέχνη στην Ελλάδα από τη Σμύρνη σηματοδοτήθηκε από μικρότητες, σχολιάζει η κ. Μιχαλίδου στην έκδοση του καταλόγου της έκθεσης «Σ. Παπαλουκάς. 1922 κ.ε.». Εγκαταστάθηκε οριστικά στη χώρα αφού του αρνήθηκαν επίσης τη συνέχιση της υποτροφίας στο Παρίσι, συνδέθηκε με πρωτοποριακούς κύκλους της τέχνης και της διανόησης, δημιούργησε τα έργα της περιόδου της Αίγινας κι εντέλει αναχώρησε με τον Στρατή Δούκα για το Άγιον Όρος, ένα ταξίδι που λειτούργησε καταλυτικά στην εξέλιξη της τέχνης. Εκεί μελέτησε τη βυζαντινή τέχνη και την αιογραφία, ξεκινώντας ουσιαστικά μια νέα περίοδο στην καλλιτεχνική του παραγωγή. Τη δουλειά της Αίγινας και του Αγίου Ορους παρουσίασε στην πρώτη του ατομική έκθεση που έγινε στη Θεσσαλονίκη, στο καφενείο του Λευκού Πύργου, εγκαινιάζοντας μια νέα εποχή για την εικαστική δραστηριότητα της πόλης.

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

4.9 -10.9.22

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
και **ΛΟΥΙΖΑ ΛΟΥΗ**
kouroupakisa@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΜΟΥΣΙΚΗ

Μουσικές Βραδιές στους Προσφυγικούς Οικισμούς

Ο **Δήμος** Στροβόλου ανακοινώνει την πραγματοποίηση μουσικών βραδιών στους Προσφυγικούς Οικισμούς, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της Επιτροπής Προσφυγικών Θεμάτων του Δήμου. Οι συναυλίες αγαπήθηκαν από τους δημότες για δεκαετίες και έχουν γίνει θεσμός. Συμμετέχουν οι Βασίλης Βίκτωρς, Ελένη Πάρπα και Νικόλας Αντωνίου. Προαύλιο Εκκλησίας Αποστόλου Λουκά, την Τρίτη 6 Σεπτεμβρίου 2022 στις 8:00 μ.μ. **Συνοικισμός Κόκκινες. Εισόδος ελεύθερη**

ΘΕΑΤΡΟ

«Φαύστα» στην Πλατεία Ελευθερίας



Η **«Λατέρνα Παραγωγές»** παρουσιάζει την πρώτη της παραγωγή, τη **«Φαύστα»** του Μποστ, μια ιλαροτραγωδία που ο γνωστός πολυσιχδής καλλιτέχνης έγραψε το καλοκαίρι του '63. Το κείμενο είναι αυθόρμητο, γραμμένο σε δεκαπεντασύλλαβο, συχνά ανορθόγραφο, συντακτικά άναρκο, με χρήση καθαρεύουσας και δημοτικής και σαφώς με διάθεση διακωμώδησης της χρήσης της ελληνικής γλώσσας και του τότε γλωσσικού ζητήματος. Ταυτοχρόνως, η σουρεαλιστική ιστορία με την περιγραφή της ελληνικής πραγματικότητας που διαθέτει, παραμένει απaráμιλλης αισθητικής, σύμφωνα με το μοναδικό ύφος του

αγαπημένου Μποστ. Η παράσταση ακολουθεί τα ίχνη από τα πολιτισμικά στοιχεία που συγκεντρώνει το έργο του Μποστ, με στόχο να προωθηθεί το πνεύμα της **«Φαύστας»** στο κοινό. Χωρίς να χαθεί η αυθεντικότητα του έργου του συγγραφέα, στόχος της ομάδας είναι να καταφέρει να εμψυώσει μια νέα πνοή στο κείμενο με βάση την ομαδικότητα, τη φρεσκάδα, τη νεανικότητα και τα νέα στοιχεία του σήμερα που θα μεταφέρουν το έργο στη σημερινή πραγματικότητα. Αμφιθέατρο Πλατείας Ελευθερίας, την Τρίτη 6 Σεπτεμβρίου 2022, στις 8:00 μ.μ. Λευκωσία. **Εισόδος ελεύθερη. Πληροφορίες τηλέφωνο 97766750**

ΜΟΥΣΙΚΗ

Villagers Of Ioannina City στα Λύμπια

Οι **Villagers** of Ioannina City επιστρέφουν συναυλιακά με full ηλεκτρικό set, σε ένα live που η Κύπρος μας πρόσμενε καιρό. Η περσινή Revival Acoustic Tour, άφησε το συναυλιακό της στίγμα σε όλη την Ελλάδα, μέσα από μια σειρά συγκλονιστικών εμφανίσεων των Villagers of Ioannina City οι οποίες μεγάλωσαν την ανυπομονησία μας για τη ηλεκτρική συναυλιακή τους επιστροφή, η οποία θα πραγματοποιηθεί φέτος. Οι Villagers of Ioannina City μπήκαν από τα πρώτα τους βήματα στην εμπροσθοφυλακή της κοχλάζουσας ελληνικής σκηνής, χαρίζοντας στη γενιά τους τραγούδια και live που όρισαν τον ήχο ολόκληρης της γενιάς τους. Θεατράκι Κοινотικού Πάρκου Λυμπίων, την Παρασκευή 09 Σεπτεμβρίου 2022, στις 9:00 μ.μ. **Λύμπια. Προπώληση Soldout**[ticketbox](#)

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ**

Ζωή στο Σπιρτόκουτο

Αναρωτιόμουν ποια θα ήταν η καλύτερη εισαγωγή για ένα σχόλιο που θα αφορούσε την ταινία του Γιάννη Οικονομίδη «Σπιρτόκουτο», 20 χρόνια μετά την πρώτη επίσημη προβολή της. Μια ταινία-σεισμική δόνηση στα θεμέλια της ελληνικής κινηματογραφικής παραγωγής, στις αρχές του αιώνα, που στη διάρκεια των χρόνων έγινε μέρος της ποικουλούρας. Αποτυπώθηκε σε γκράφιτι, σε βίντεο, οι ατάκες της τυπώθηκαν σε μπλουζάκια, μεταφέρθηκαν στο θέατρο, ετοιμάζεται να δώσει, τέλη φθινοπώρου, την πρεμιέρα της ως μιούζικαλ στη Στέγη. Από δε την ερχόμενη Πέμπτη (8 του μηνός) θα προβάλλεται στο «Τριανόν», σε επετειακή επανέκδοση.

Από την αμχανία με έβγαλαν τα ανοιχτά παράθυρα που αφήνουν ανεμπόδιστους να κυκλοφορούν τους ήχους της γειτονιάς. «Πόσες φορές θα σ' το πω, μωρή μαλα...; Σ' το 'πα, δεν σ' το 'πα, τρεις φορές... Δεν άκουσες;» Η ανδρική φωνή δεν ήταν απειλητική, είχε τον τόνο της «οικειότητας» που δηλώνει τρόπο επικοινωνίας. Η γυναικα αντέδρασε στον ίδιο τόνο, αμφισβητώντας αυτό που δεν «άκουσε». Το «Σπιρτόκουτο» είχε μόλις ανανεώσει τη θέση του στην ελληνική πραγματικότητα. Βρίσκεται η ελληνική οικογένεια στο σημείο βρασμού που την κατέγραψε ο Γιάννης Οικονομίδης, παρακάμπτοντας την όποια πθογραφία και υιοθετώντας τον γυμνό, ακραίο, ρεαλισμό; «Ακριβώς στο ίδιο», λέει ο σκηνοθέτης, πιστεύοντας όμως ότι δεν περιορίζεται στα ελληνικά χρώματα. «Θα μπορούσε να είναι μια οικογένεια κάπου στην Ισπανία ή στο Χάρλεμ», σχολιάζει.

Τότε, τον Μάρτη του 2003, που προβλήθηκε η ταινία στις αίθουσες, το κρύο ήταν έξω οξυ και διαπεραστικό όση και η βουβή ένταση των θεατών που δεν μπορούσαν να ανασάνουν με τα διαδραματιζόμενα στην οδόνη. Θυμίζουμε: Μια φαινομενικά «κανονική» οικογένεια (πατέρας, ιδιοκτήτης καφετέριας, μητέρα, δύο μεγάλα παιδιά, κουνιάδος, εξαδέλφη), που ζει σε διαμέρισμα στον Κορυδαλλό, αντιμετωπίζει την καθημερινότητα στη διαπασών. Διάρκως. Απευθύνοντας βρισίες και μπινελίκια ο ένας στον άλλον. Η μεταξύ τους επικοινωνία, για τα απλά και χρειώδη (αν θα πουν μπίρες ή γιατί ο γιος καθυστερεί στο μπάνιο), αγγίζει δυσβάστακτα ντεσιμπέλ. «Ο λεκτικός κανιβαλισμός δεν είναι παρά η απεικόνιση του κατακερματισμένου διαλόγου, συνέπεια της κατακερματισμένης ζωής τους. Δεν συζητούν οι ήρωες της ταινίας» επιτίθενται σαρκοφαγικά ο ένας στον άλλον», γράφame στην «Κ» (14/3/2003).

Αυτή λοιπόν η παραγωγή, που είχε ξεκινήσει με ελάχιστα χρήματα, καινοτομώντας θεματικά και αισθητικά, είχε πει αφοπλιστικά μια καλά κρυμμένη αλήθεια. Την είχε μεγαφωνήσει για την ακρίβεια. Πριν από 20 χρόνια συνέλαβε αυτό που σήμερα ονομάζουμε «κακοποιητικό», δεν σχετιζόταν με τη σωματική βία αλλά άφηνε σημάδια με διάρκεια στον χρόνο. «Αλήθεια... πώς είναι δυνατό να χωρέσουν τόσο άνεμοι μέσα σε ένα «σπιρτόκουτο»;» σημειώνει ο σκηνοθέτης. «Όταν η ανάγκη για σύγκρουση συναντά την αναγκαιότητα για αληθινά τολμηρό ρεαλισμό, τότε οι άνεμοι ξεχνούνται και φανερώνουν το αποκορυφωτικό πρόσωπό τους. Ετσι κι αλλιώς, οι αμαρτίες της διαλυμένης και χαμένης μεσαίας τάξης δεν έχουν τελειωμό... Σε κάθε περίπτωση, πάντως, όλα καταλήγουν σ' έναν κοινό παρονομαστή: τη βία».

Δυσκοლა, βέβαια, οι ένοικοι του Σπιρτόκουτου θα μπορούσαν να θεωρηθούν «μεσαία τάξη». Είναι μικροαστοί ως το μεδούλι, φλερτάροντας με λούμπεν εκδοχές ως προς τη συμπεριφορά και τις αντιδράσεις τους. Εκδοχές και ταυτόχρονα «εκδορές». Υποφέρουν. Πάσχουν και πασχίζουν να ανατρέψουν τους όρους που μόνοι τους έχουν επιβάλει. Τραγικά αδύναμοι και εφιαλτικά εγκλωβισμένοι. Εκφρασδονίζουν τις λέξεις, ουρλιάζοντας ο ένας στον άλλον. Διαιρείς αναφιλέξεις που κανένας οργανισμός δεν μπορεί να αντέξει. Και δεν αντέχει. Κατάρρευση σημαίνει, στη γλώσσα τους, εκμηδένιση. Και τι περίεργο. Η όποια σωπή τους είναι ακόμη πιο δυσώιων. «Τι είναι το Σπιρτόκουτο;» ρωτάει ο Γ. Οικονομίδης, γνωρίζοντας την απάντηση: «...Η τραγική κωμωδία της ζωής... των νεκρών που προχωρούν...»

Προχωρούν άραγε; Οσο εύφλεκτο μοιάζει το υλικό τόσο τυραννικά αδιέξοδο είναι. Οσο μεγαλώνει το αδιέξοδο τόσο διευρύνονται και τα άκρα.

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Διεθνές Φεστιβάλ ΚΥΠΡΙΑ 2022

Επιστρέφει και φέτος στην 30ή διοργάνωση το Διεθνές Φεστιβάλ Κύπρια, από τις 6 Σεπτεμβρίου μέχρι και τις 16 Οκτωβρίου, σε Λευκωσία, Λεμεσό, Λάρνακα και Πάφο. Κύπριοι και ξένοι καλλιτέχνες καθώς και σύνολα με διεθνή αναγνώριση, θα παρουσιάσουν το έργο τους. Το Σάββατο 10 Σεπτεμβρίου παρουσιάζεται το θεατρικό έργο «Καινούργιο παιδί». Η παράσταση είναι ένας μονόλογος της Δάφνης (Κάτια Δανδουλάκη) η οποία αφηγείται περιστατικά που όλοι με τον ένα ή τον άλλο τρόπο έχουμε ζήσει. Ο συντηρητικός μπαμπάς, η μαμά που διαβάζει ακόμα και τη σκέψη της κόρης της, οι έρωτες, οι γάμοι, οι απώλειες.... Η ζωή ξετυλίγεται επί σκηνής, όπως και στην πραγματικότητα, άλλοτε σαν δράμα, άλλοτε σαν κομεντί κι άλλοτε σαν φάρσα, μέσα στο κινηματογραφικό σκηνικό

του Γιώργου Γαβαλά, που δημιουργεί την αίσθηση στον θεατή φεύγοντας, ότι είδε μια κινηματογραφική υπερπαραγωγή. Το «Καινούργιο παιδί» είναι η ιστορία μιας γυναίκας που γεννήθηκε το 1950. Της Δάφνης. Η Δάφνη δεν έχει κάτι ξεχωριστό, κάτι που να τη διαφοροποιεί από το μεγάλο πλήθος. Η Δάφνη είναι μια γυναίκα της γενιάς μας. Είναι μια από μας. Και από μια μεριά, η Δάφνη είμαστε εμείς. Εμείς που επαναστατήσαμε (έστω και στη φαντασία μας) ενάντια στο κατεστημένο, στην οικογένειά μας, στον παραδοσιακό τρόπο ζωής, αλλά αργότερα στήσαμε τα δικά μας σπίτια με μοντέρνο τρόπο και με πολύ παλιά υλικά. Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας, το Σάββατο 10 Σεπτεμβρίου 2022 στις 8:30 μ.μ. **Πληροφορίες και εισιτήρια, τηλέφωνο 77777040**



ΕΚΘΕΣΗ

Ο Νικόλας Αντωνίου στη Lumière Contemporary Art

Η **Lumière Contemporary Art Gallery** εγκαινιάζει την έναρξη των εργασιών της στη Λεμεσό, την Τρίτη 13 Σεπτεμβρίου, στο Δασούδι, και σας προσκαλεί στην ατομική έκθεση του Κύπριου καλλιτέχνη Νικόλα Αντωνίου. Στην έκθεση, που φέρει τον τίτλο «reverie», ο Νικόλας Αντωνίου παρουσιάζει μια σειρά ζωγραφικών έργων που δημιουργήθηκαν τα τελευταία δύο χρόνια. Τα έργα δεν επεξεργάζονται μια συγκεκριμένη

μένη θεματολογία, όμως ανήκουν όλα σε μια ενότητα η οποία βασίζεται στον τρόπο με τον οποίο ο καλλιτέχνης επιλέγει να ζωγραφίσει κατά τη δημιουργική διαδικασία, μια διαδικασία με έντονα χρώματα και τολμηρές πινελιές. Lumière Contemporary Art Gallery, τα εγκαίνια της έκθεσης θα γίνουν την Τρίτη 13 Σεπτεμβρίου και θα διαρκέσει μέχρι τις 20 Οκτωβρίου 2022. **Πληροφορίες τηλέφωνο 25344141**

ΣΙΝΕΜΑ

Μαραθώνιος Θερινών Προβολών

Οι **Πολιτιστικές** Υπηρεσίες του Υφυπουργείου Πολιτισμού και το Θέατρο Ένα σε συνεργασία με τον Όμιλο Φίλων Κινηματογράφου Κύπρου, συνεχίζουν τον Μαραθώνιο Θερινών Προβολών 2022, στον θερινό κινηματογράφο «Κωνσταντία». Το Σάββατο 10 του Σεπτεμβρίου θα προβληθεί η ταινία «Το τέλειο αφεντικό» σε σκηνοθεσία Φερνάντο Λεόν ντε Αρανόα και ερμηνεύουν οι Χαβιέ Μπαρδέμ, Μανόλο

Σόλο και Αλμουδένα Αμόρ. Περιμένοντας την επίσκεψη της επιτροπής των επιχειρηματικών βραβείων, ο ιδιοκτήτης ενός εργοστασίου βιομηχανικών ζυγαριών προσπαθεί να επιλύσει άμεσα τα προβλήματα των εργαζομένων. Κινηματογράφος Κωνσταντία, το Σάββατο 10 Σάββατο Σεπτεμβρίου 2022, στις 9:00 μ.μ. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22348203, 22349085. Προπώληση www.tickethour.com.cy**

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ | Του ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ

Νέοι μουσικοί από τη Βοστώνη γεμάτοι ενθουσιασμό

Ανάμεσα στις πρώτες μουσικές εκδηλώσεις του καλοκαιριού πραγματοποιήθηκε μια ξεχωριστή βραδιά, προκαλώντας αισιοδοξία στο ακροατήριο. Στις 15 Ιουνίου στην αίθουσα «Χρήστος Λαμπράκης» εμφανίστηκε η Ορχήστρα Νέων της Φιλαρμονικής της Βοστώνης, υπό τη διεύθυνση του 83χρονου Βρετανού αρχιμουσικού Μπέντζαμιν Τζάντερ. Σολίστ ήταν ο 22χρονος δυναμικά ανερχόμενος τσελίστας Ζλάτομιρ Φουνγκ.

Προς αποφυγήν σύγχυσης, δεν πρόκειται για ορχήστρα νέων της περίφημης Συμφωνικής της Βοστώνης, δηλαδή της δεύτερης παλαιότερης ορχήστρας των ΗΠΑ, που ιδρύθηκε το 1881 και ανήκει στις πέντε σημαντικότερες της χώρας, αλλά για την ορχήστρα νέων της Φιλαρμονικής της Βοστώνης, η οποία ιδρύθηκε το 1979 από τον ίδιο τον Τζάντερ. Το συγκεκριμένο σύνολο νέων δημιουργήθηκε το 2012 με μουσικό διευθυντή πάντα τον Τζάντερ και πραγματοποιεί τις τακτικές συναυλίες του στη Βοστώνη, ενώ έχει εμφανιστεί σε ορισμένες από τις σημαντικότερες αιθουσές του κόσμου σε Άμστερνταμ, Βιέννη, Βερολίνο και αλλού. Στην Αθήνα το πρόγραμμα της ορχήστρας περιελάμβανε το «Bals» του Μορίς Ραβέλ, το Κοντσέρτο για τσέλο του Εντουαρντ Ελγκαρ και την Πέμπτη Συμφωνία του Ντμίτρι Σοστακόβιτς.



Ο **εξαιρετικός** Ζλάτομιρ Φουνγκ ερμήνευσε με μεγάλη εκφραστικότητα το υπέροχο Κοντσέρτο για τσέλο του Ελγκαρ.

Στη σκηνή της αίθουσας «Χρήστος Λαμπράκης» ανέβηκε ένα σύνολο με τεράστιο αριθμό εκχόρδων. Το πρώτο που οφείλει να παρατηρήσει κανείς ήταν η πειθαρχία του, καθώς εύκολα το αποτέλεσμα θα μπορούσε να καταλήξει είτε χαοτικό είτε ανυπόφορος ένταψ. Αντίθετα, ο Τζάντερ κράτησε εξαιρετικά υπό τον έλεγχό του τους νέους μουσικούς και μάλιστα απέσπασε από αυτούς ήχο συχνά εξαιρετικής

ποιότητας και καλά ελεγχόμενης δυναμικής. Αυτό φάνηκε πολύ καλά στο «Bals», το οποίο άλλωστε παρέχει την ευκαιρία σε ένα συμφωνικό σύνολο να επιδείξει ακριβώς τα χαρακτηριστικά που προαναφέρθηκαν.

Όπως συμβαίνει συχνά στις ΗΠΑ, ο Τζάντερ προλόγισε τα έργα, εξηγώντας τις συνθήκες υπό τις οποίες γράφτηκαν, το περιεχόμενό τους, άρα και τι όφειλε να αναμένει το κοινό από το

ακρόαμα. Προφανώς είναι πολύ δύσκολο να αποσπάσει κανείς από εφήβους μια επιτυχημένη ερμηνεία της Πέμπτης Συμφωνίας του Σοστακόβιτς, όσο έμπειρος και ικανός δάσκαλος και αν είναι. Οχι επειδή οι νέοι υπολείπονται σε τεχνική, αλλά επειδή όσο και να εξηγήσει κανείς με λόγια τις συνθήκες όσων βίωνε ο συνθέτης στη Σοβιετική Ένωση επί Στάλιν, ακόμα και ενήλικοι είναι δύσκολο να εγγραφούν στην ερμηνεία τους την ένταση, το άγχος και τη δυσφορία, ειδικά στα πιο ήρεμα εδάφια. Ετσι, αυτό που κυρίως ακούσαμε ήταν εξαιρετικά ωραίος, λυρικός ήχος και μια σχετικά πιο επιτυχημένη απόδοση των μηχανιστικών, «μοντερνιστικών» παραγράφων της μουσικής.

Υπήρχε όμως και ο εξαιρετικός τσελίστας Ζλάτομιρ Φουνγκ, ο μοναδικός Αμερικανός καλλιτέχνης ο οποίος τα τελευταία 40 χρόνια απέσπασε το πρώτο βραβείο στον Διαγωνισμό Τσαϊκόφσκι για τσέλο. Στο έτσι κι αλλιώς συναισθηματικά ιδιαίτερα φορτισμένο Κοντσέρτο του Ελγκαρ, ο Φουνγκ έδωσε μια ανάλογα έντονη ερμηνεία, που χαρακτηρίστηκε από πλαστικότητα και εκφραστικότητα, ειδικά στα μεγάλως ομορφιάς λυρικά μέρη. Μεγαλύτερη ελευθερία έκφρασης είναι πιθανό να έρθει με τα χρόνια.

Ο Απόστολος Κουρουπάκης απουσιάζει.

Η ανάγκη μας για μια ανθρώπινη επαφή

Η Τώνια Μισιαλή μίλησε στην «Κ» για την συμμετοχή της στο Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας με την ταινία «Δάφνη»

Συνέντευξη στη **ΛΟΥΙΖΑ ΛΟΥΗ**

Η Κύπρια σκηνοθέτης Τώνια Μισιαλή μίλησε στην «Κ» με αφορμή τη συμμετοχή της στο Εθνικό Διαγωνιστικό Πρόγραμμα του 45ου Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας. Ανοίγει τα χαρτιά της για το που βρίσκεται ο κυπριακός κινηματογράφος και μιλά για τον ρόλο των γυναικών και τα ταμπού που εξακολουθούν να υπάρχουν στην κυπριακή πατριαρχική κοινωνία. «Γιατί να μην είναι αποδεκτό η γυναίκα να έχει φιλελεύθερες σχέσεις και να κάνει βασικά αυτό που θέλει, αλλά στους άντρες να είναι αποδεκτό; Γιατί να υπάρχει αυτή η προκατάληψη;», λέει η Κύπρια σκηνοθέτης στην «Κ» με αφορμή την νέα ηρωίδα της ταινίας της, Δάφνη.

- Πείτε μας λίγα λόγια για την «Δάφνη»...

- Την «Δάφνη» την έγραψα μέσα στα lockdown μετά από ανάγκη για έκφραση. Για δυο χρονιά δεν μπορούσαμε να κάνουμε γυρίσματα, αιτήσεις, όρεξη δεν είχαμε να προχωρήσουμε τα προτζεκτς που είχαμε ξεκινήσει, διότι δεν ξέραμε τι είχε να γίνει, και όλο αυτό μας έβαλε σε μια παύση. Η ταινία δημιουργήθηκε περισσότερο για την ανάγκη καλλιτεχνικής έκφρασης, δημιουργίας, και από την προσωπική ανάγκη για ανθρώπινη επαφή. Η ταινία διαδραματίζεται μέσα στο lockdown και η Δάφνη είναι μια γυναίκα που ζει με τον γιο της και μπαίνει σε ένα dating app για να βρει σύντροφο και την βλέπουμε να αλλάζει τον ένα σε-



«Η Δάφνη» δεν είναι καμία καταπιεσμένη αλλά βγαίνουν πράγματα, είναι και αυτή η πίεση της κοινωνίας, το ότι αν δεν είσαι καταπιεσμένη πρέπει να είσαι δυναμική και να τα αντέχεις όλα», λέει για τον κεντρικό χαρακτήρα της ταινίας της, η Τώνια Μισιαλή

ξουαλικό σύντροφο μετά τον άλλο. Όμως, δεν ήταν αυτό που ουσιαστικά χρειαζόταν, νόμιζε ότι είχε ανάγκη αυτό, αλλά τελικά η απολυτή ανάγκη είναι μια απλή αγκαλιά, η στοργή, η αγάπη, μέχρι που βρίσκει ένα πληγωμένο σκυλί στο δρόμο.

- Παρουσιάζετε μια γυναίκα που αλλάζει ερωτικούς συντρόφους. Είναι κάτι που ακόμη θεωρείται ταμπού στις μέρες μας;

- Είναι ταμπού εννοείται. Είναι και ένα δεύτερο στρώμα της ταινίας, γιατί να μην είναι αποδεκτό η γυναίκα να έχει φιλελεύθερες σχέσεις και να κάνει βασικά αυτό που θέλει, αλλά στους άντρες να είναι αποδεκτό; Γιατί να υπάρχει αυτή η προκατάληψη; Που σίγουρα αυτά τα ερωτήματα μας

«Η μικρού μήκους ταινία είναι ένας άλλος τρόπος έκφρασης, είναι ένα format που μπορείς να πειραματιστείς πιο πολύ, να δοκιμάσεις πράγματα, είναι και πιο εύκολο να το κάνεις».

παιρνουν πίσω στα θέματα που μας απασχολούν και εμένα. Είναι μια απελευθέρωση της γυναίκας αυτή η ταινία ταυτόχρονα.

- Μιλήστε μου για την συμμετοχή σας στο Φεστιβάλ Δράμας...
- Στη Δράμα θα είναι η πρώτη

χωρίς επιχορήγηση και με την προσφορά του χρόνου και του ταλέντου των συντελεστών της, και ένα κονδύλι που αφιέρωσα από την εταιρία μου.

Σίγουρα θέλουμε παιδεία

- Πόσο δύσκολο είναι να πάει το κοινό να δει μια κυπριακή ταινία στο σινεμά;

- Για short films θα πάει μόνο στα φεστιβάλ, όπως το φεστιβάλ μικρού μήκους Κύπρου που είναι ένα από το ποιο σημαντικά στην Ευρώπη. Είναι πολύ επιλεγμένος ο κόσμος που πάει να δει κυπριακό κινηματογράφο, ιδιαίτερα για μεγάλου μήκους ταινίες ο κόσμος δεν πάει σχεδόν καθόλου. Σίγουρα θέλουμε παιδεία, αφού δεν υπάρχει παιδεία κινηματογράφου στην Κύπρο. Εάν το σκεφτείς, μόνο ένα Arthouse cinema έχουμε, το Πάνθεον, το οποίο και εκείνο δεν ζει, δεν πάει κόσμος, κάνει τις προβολές του και παν 3-4 άτομα. Ο κόσμος έμαθε στην ευκολία των πλατφόρμων.

- Πως νιώθετε που η «Παύση», η μεγάλου μήκους ταινία σας, που προβλήθηκε για πρώτη φορά το 2018, παίζεται μέχρι σήμερα;

- Είναι ένα υπέροχο συναίσθημα, δεν το περίμενα ότι μετά από τέσσερα χρόνια θα πηγαίνω ακόμη στην προβολή της. Θεωρώ είναι λόγω της προσέγγισης της ταινίας, το ότι έβλεπα τα πάντα μέσα από την ματιά της γυναίκας, επέλεξα να είμαι με την πρωταγωνίστρια μου από το πρώτο δευτερόλεπτο μέχρι το τελευταίο και αυτό έγινε πολύ συνειδητό. Ήταν ένα ρίσκο που πέτυχε. Ήταν και

ένα θέμα επίσης ταμπού η εμμηνόπαυση, και φυσικά μερίδιο της επιτυχίας έχει και η Στέλα Φυρογέννη, που κρατά την ταινία όλη.

- Από τη μεγάλη μήκους ταινία, στη μικρού μήκους... πως έγινε αυτή η μετάβαση; Είναι σαν να πας σε κάτι πίσω;

- Όχι δεν θεωρείται καθόλου ότι πας πίσω, και εκείνος που το θεωρεί αυτό μου βγάλει κόμπλεξ. Η μικρού μήκους ταινία είναι ένας άλλος τρόπος έκφρασης, είναι ένα format που μπορείς να πειραματιστείς πιο πολύ, να δοκιμάσεις πράγματα, είναι και πιο εύκολο να το κάνεις. Μπορεί να θέλεις και πέντε χρόνια να υλοποιήσεις μια μεγάλου μήκους ταινία. Γιατί λοιπόν να μην πας να κάνεις μια μικρού μήκους, να εξασκήσεις και την δουλειά σου. Υπάρχουν πολύ μεγάλα ονόματα σκηνοθετών που μαζί με τις μεγάλες τους ταινίες γυρίζαν και μικρού μήκους.

- Στην «Παύση» αλλά και στη «Δάφνη» κεντρικός χαρακτήρας είναι μια γυναίκα. Πώς βρίσκετε τις θεματικές σας;

- Είναι λίγο υποσυνείδητα που βγαίνει, αλλά σίγουρα οι κεντρικοί χαρακτήρες είναι γυναίκες, κάποιες που ζουν στο περιθώριο, άλλες γυναίκες που θέλουν να βρουν τον εαυτό τους, ή να απελευθερωθούν με κάποιο τρόπο. Η Δάφνη δεν είναι καμία καταπιεσμένη αλλά βγαίνουν πράγματα, είναι και αυτή η πίεση της κοινωνίας το ότι αν δεν είσαι καταπιεσμένη, πρέπει να είσαι δυναμική και να τα αντέχεις όλα. Είναι και τα δυο ακραία εάν το σκεφτείς, αλλά ισχύουν.

Η Παιδιατρική Εταιρεία Κύπρου παρουσιάζει...

ΜΑΡΙΟΣ ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ
DEBORAH MYERS

Because We Believe

ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΟΓΙΑΣ

ΜΕ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΥΠΡΟΥ
ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΣΥΜΜΕΤΕΧΕΙ Η ΠΑΙΔΙΚΗ ΧΟΡΩΔΙΑ «ΔΙΑΣΤΑΣΗ»

ΣΑΒΒΑΤΟ 17 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2022
ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΚΟΥΡΙΟΥ ΛΕΜΕΣΟΣ, 21:00

ΔΕΥΤΕΡΑ 19 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2022
ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΙΙΙ ΣΧΟΛΗΣ ΤΥΦΛΩΝ ΛΕΥΚΩΣΙΑ, 21:00

ΤΑ ΚΑΘΑΡΑ ΕΣΟΔΑ ΘΑ ΠΡΟΣΦΕΡΘΟΥΝ ΓΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΩΝ ΚΛΙΝΙΚΩΝ ΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΣΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΕΠΑΡΧΙΕΣ

Πλατινένιοι Χορηγοί
οπαπ ΚΥΠΡΟΥ
Esso
ecomm bx
ecommpay

Χρυσοί Χορηγοί
αλφameγα
X.A. ΠΑΠΑΕΛΛΗΝΑΣ ΟΜΙΛΟΣ

Χορηγοί Επικοινωνίας
LOVE 100.7 FM
cubix
Τροπώληση Εισιτηρίων
Tickethour.com.cy
7777 7040

ΘΕΜΗΣ ΚΑΡΑΜΟΥΡΑΤΙΔΗΣ
ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΣ

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 2022
ΣΑΒΒΑΤΟ
10 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

ΝΑΤΑΣΣΑ ΜΠΟΦΙΛΙΟΥ

ΠΑΤΤΙΧΕΙΟ ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ ΛΑΡΝΑΚΑΣ
ΤΙΜΗ ΕΙΣΟΔΟΥ 20 ΕΥΡΩ / ΩΡΑ ΕΝΑΡΞΗΣ 21:00

ΜΕ ΤΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΑΡΝΑΚΑΣ

ΜΕΓΑΣ ΧΟΡΗΓΟΣ
PETROLINA

ΕΠΙΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΧΟΡΗΓΟΣ
FRIDAYS
IN HERE IT'S ALWAYS FRIDAY

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΙΑΣ
LOVE 100.7 FM
98.1 & 105.7

ΕΠΙΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΕΑΣ
Cyprus Airways

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΞΟΤΕΡΙΚΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
KARNOS AIRPORT SHUTTLE

ΧΟΡΗΓΟΣ
ADOBARD

ΧΟΡΗΓΟΣ
LEGENDAIRIE

ΧΟΡΗΓΟΣ
Island Oil

ΥΠΟΠΤΗΡΙΚΕΣ
ammos
ΕΡ ΚΟΥΦΥ
Τρέμενοισίτες

ΧΟΡΗΓΟΣ ΦΑΡΜΑΚΩΝ
STELIO

ΤΑ ΚΑΘΑΡΑ ΕΣΟΔΑ ΘΑ ΔΟΘΟΥΝ ΣΤΗ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΑΓΙΑ ΣΚΕΠΗ

Ομίχλη πεσιμισμού πλακώνει την Αγγλία

Εντυπώσεις από μια πρόσφατη επίσκεψη

Του ΜΑΝΩΛΗ ΑΝΔΡΙΩΤΑΚΗ

Στην Αγγλία αυτή τη στιγμή υπάρχει ένα consensus που λέει ότι η χώρα είναι στο κατώφλι μιας παρατεταμένης δοκιμασίας. Είτε στο τιμόνι της χώρας βρεθεί από αύριο, Δευτέρα 5 Σεπτεμβρίου, η Λιζ Τρας ή ο Ρισί Σούνακ, «μια πολιτικός που ξέρει πώς να το κάνει, ή ένας τεχνοκράτης που ξέρει τι να κάνει», κατά το Economist, θα έχουν με βεβαιότητα μπροστά τους να αντιμετωπίσουν έναν πολύ δύσκολο χειμώνα. Η εποχή άλλωστε που μόλις αφήσαμε πίσω χαρακτηρίστηκε από την ίδια έκδοση ως «το καλοκαίρι της δυσaréσκειας». Οι ασυνήθιστα υψηλές θερμοκρασίες, οι απεργιακές κινητοποιήσεις, ο πληθωρισμός που ξεπέρασε το 10%, και η αίσθηση της ακυβερνησίας από την πολύπλευρη κρίση που προκάλεσε η αποπομπή του Μπόρις Τζόνσον από την πρωθυπουργία, καλλιέργησαν ένα γενικευμένο κλίμα πεσιμισμού.

Πλέον, οι Βρετανοί αρχίζουν να μοιάζουν όλο και περισσότερο με τους Γάλλους: γκρινιάζουν για τα πάντα. Ακόμα και το NHS, για το οποίο είναι όλοι υπερήφανοι, εμφανίζει σημάδια κατάρρευσης. Φίλος μου εκμυστηρεύτηκε ότι είδε τη μητέρα του να περιμένει επτά ώρες μέσα σ' ένα ασθενοφόρο, με συμπτώματα εγκεφαλικού, για να βρεθεί κρεβάτι σε νοσοκομείο. Δικαίως, η ακρίβεια και η αβεβαιότητα που έχει επιφέρει η ενεργειακή κρίση εξαιτίας της εισβολής του Πούτιν στην Ουκρανία, των «έξι μηνών που άλλαξαν τον κόσμο», όπως γράφει χαρακτηριστικά το The New Statesman, δεν αφήνουν κανέναν να κοιμάται ήσυχος.

Δυσάρεστη έκπληξη

Στα μέσα του Αυγούστου βρέθηκα για οκτώ μέρες στη Μεγάλη Βρετανία και είδα από κοντά τις δυσοίωνες προοπτικές της χώρας, αλλά και τις περιστασιακές ακτίδες φωτός που εμφανίζονται κατά τόπους στον βρετανικό ορίζοντα. Το ταξίδι μου ξεκίνησε από το never normal («ποτέ φυσιολογικό»), όπως το διαφημίζουν οι τοπικές αρχές, Μπράιτον. Η πόλη που ήθελα από παλιά να επισκεφθώ με εξέπληξε δυσάρεστα. Περιμένα να γνωρίσω ένα γόνιμο και δημιουργικό μέρος, αλλά είδα έναν τόπο παρακμής. Πάνω απ' την τέχνη του δρόμου, τις εκκεντρικές εμφανίσεις, τα πολύχρωμα μαλλιά, το πλήθος των αστέγων και των τουριστών, πάνω ακόμα κι απ' τους γλάρους που κρώζουν διαρκώς, είδα απλωμένη μια σκοτεινιά, που μοιάζει πολύ μ' ένα θλιμμένο τραγούδι του Νικ Κέιβ. Γνώριζα ότι εκεί κατοικεί ο σπουδαίος τραγουδοποιός: άραγε ένα μέρος σαν κι αυτό παράγει τον Κέιβ, ή ο Κέιβ παράγει την εγγενή θλίψη του Μπράιτον; Στην πόλη διοργανώνεται Gay Pride από το 1972. Σήμερα, η ελευθεριότητα της πόλης έχει δώσει τη θέση της σ' ένα αίσθημα απελπισίας, που δεν βρίσκεται νέα δημιουργική έκφραση. Η νοσταλγική βόλτα στο μουσείο των παιχνιδιών, το παιγνιώδες ανάποδο σπίτι με τα διοράματα, και η εκδρομή στο Seven Sisters αντιστάθμισε αρκετά τη μελαγχολία, με μια ισχυρή δόση δέους για τα πράγματα και τη φύση.

Στη συνέχεια επισκέφθηκα την επαρχία του Ντόρσετ. Βρέ-

θηκα φιλοξενούμενος στην κωμόπολη Μπρίντπορτ, κι αναθάρρησα. Οι τοπικές κοινωνίες είναι πιο έτοιμες να αντιμετωπίσουν τον δύσκολο χειμώνα. Είδα ένα χαρούμενο καρναβάλι να παραλαύνει, ενωμένο και αισιόδοξο, και την εργατική τάξη να διασκεδάζει με τα παιδιά της στο αυτοσχέδιο λούνα παρκ. Μπήκα στο τοπικό βιβλιοπωλείο κι αγόρασα καινούργια βιβλία. Εν τω μεταξύ, το Brexit επέστρεφε διαρκώς στις συζητήσεις με τους ντόπιους. Φαίνεται ότι ελάχιστοι το έχουν κωνέψει. Στο μνημείο του «Γίγαντα» («το μεγαλύτερο πέος στην Αγγλία», όπως λέγεται) η επιγραφή που αναφέρει ότι το



Τα απομεινάρια της κατεστραμμένης Δυτικής Προβλήτας του Μπράιτον.

Οι Βρετανοί αρχίζουν να μοιάζουν όλο και περισσότερο με τους Γάλλους: γκρινιάζουν για τα πάντα.

έργο «χρηματοδοτείται από την Ε.Ε.», έχει διορθωθεί πρόχειρα με μια μουτζούρα προφανώς από κάποιον οπαδό του Brexit. Κατέληξα στο Λονδίνο – για δύο μέρες. Όπως και σε όλο το Ηνωμένο Βασίλειο, έτσι κι εδώ όλοι μιλούν χειμώνα πολλοί πολίτες θα αντιμετωπίσουν το δίλημμα «eating or heating» (φαγητό ή θέρμανση). Ένα ανδρικό κούρεμα στο Κόβεντ Γκάρντεν κοστίζει 35 λίρες, ενώ ένα πακέτο τσιγάρα φτάνει να πωλείται 17 λίρες. Εδώ μπορεί να κόβεις εύκολα το τσιγάρο, αλλά κινδυνεύεις να κυκλοφορείς μονίμως ατμηλέντος.

Επισκέπτομαι την Tate Modern, στην οποία συρρέουν κατά δεκάδες χαρούμενοι γονείς με τα παιδιά τους, για να συμμετάσχουν σ' ένα εργαστήριο της Γιαγιό Κουσάμα. Την ίδια ώρα, η έκθεση «Surrealism, Beyond borders» («Σουρεαλισμός πέρα από σύνορα») πλησιάζει προς την ολοκλήρωσή της και σπεύδω να την προλάβω. Το θέαμα με αποδοκίμωνει και με το παραπάνω. Η Tate συγκέντρωσε δείγματα της σουρεαλιστικής τέχνης απ' όλες τις ηπείρους, αναδεικνύοντας την επικαιρότητα της ανατρεπτικής ματιάς του σουρεαλισμού πάνω στα πράγματα. Μοναδικό



Το «Upside down house» στο Μπράιτον.



Τα απομεινάρια της κατεστραμμένης Δυτικής Προβλήτας του Μπράιτον.



Τέχνη του δρόμου στο Μπράιτον.



ΕΙΚΟΝΕΣ από την Tate Modern. Αριστερά, το εργαστήριο για παιδιά της Γιαγιό Κουσάμα και δεξιά, η είσοδος της έκθεσης για τον σουρεαλισμό.

δείγμα της ελληνικής σουρεαλιστικής τέχνης, η φωτογραφία του Ανδρέα Εμπειρικού από την Ελευσίνα. Στο Κόβεντ Γκάρντεν που επιλέγω να μείνω, το πολύχρωμο πλήθος περνάει ανάμεσα από στενά εστιατόρια, εμπορικά καταστήματα, την Τσάινταουν, και κάποιες γκαλερί. Μια απ' αυτές φιλοξενεί τα έργα του Τζόνι Ντεπ, τα οποία πουλήθηκαν σαν ζεστό ψωμί τον Ιούλιο, αποφέροντας συνολικά κέρδη 3 εκατομμυρίων λιρών. «Φίλοι και ήρωες», το όνομα της έκθεσης. Πορτρέτα Αμερικανών που αγαπάει ο δημοφιλής ηθοποιός. Την ίδια στιγμή, στα έντυπα συζητείται το βιβλίο «Good Pop, Bad Pop» του ιδρυτή των Pulp, Τζάρβις Κόκερ. Θυμάμαι την τρομερή τους επιτυχία «Common People», και την ιστορία για την αιγινιατική Ελληνίδα στην οποία αναφέρεται. Πόσο πι-

θανό είναι άραγε η αίσθηση του «no future» (χωρίς μέλλον) που έχουν πολλοί νέοι Βρετανοί, να παράγει μια καινούργια νεανική κουλτούρα; Προς το παρόν, κυριαρχεί το μούδιασμα. Ένας νεαρός, γύρω στα τριάντα, κλέβει μπροστά στα μάτια μου δύο κουτάκια με αλκοολούχο ποτό απ' το ψυγείο του σούπερ μάρκετ. Η νεανική παραβατικότητα βρίσκεται διαρκώς στην επικαιρότητα. Στα κανάλια παίζονται διαφημιστικά για γραμμές βοοθειας που απευθύνονται σε θύματα εκδικητικής πορνογραφίας, ενώ στο ITV παρακολουθώ ρεπορτάζ για την εκτεταμένη, και νόμιμη, χρήση υποξειδίου του αζώτου, αερίου του γέλιου ή αλλιώς balloon («μπαλόνι»), από τα νέα παιδιά που διασκεδάζουν. Περπατώντας έξω από τα κλαμπ βλέπεις δεκάδες «μπαλονάκια» πεταμένα στην άκρη των πεζο-



Σπίτι στην πόλη Μπρίντπορτ, που βρίσκεται στην επαρχία του Ντόρσετ.

δρομίων. Καθώς σουρουπώνει φτάνει στα αυτιά μου το Καρτεσιανό τραγούδι της Billie Eilish και παρατηρώ τριγύρω τους ανθρώπους που διαρκώς βιάζονται κοιτάζοντας τα κινητά τους.

Το μεταπανδημικό Λονδίνο έχει αλλάξει αισθητά. Γαστρονομικά, οι νόμοι της προσφοράς και της ζήτησης, το έχουν μετατρέψει σε μια απέραντη μπεργκερ-ρούπολη: Ειλικρινή μπέργκερ, βρώμικα μπέργκερ, μπέργκερ του Τόνι, της Μαύρης Αρκούδας, του Γκόρντον Ράμσεϊ.

Δωμάτια πολέμου

Αφού δοκιμάσω κι εγώ ένα ζουμερό μπέργκερ, τρυνώνω στο υπόγειο πίσω από το Ουεστμίνστερ για να επισκεφθώ τα «Δωμάτια πολέμου του Τσώρτσιλ», και μεταφέρομαι 82 χρόνια πίσω, όταν ο Βρετανός πρωθυπουργός δήλωνε: «Απ' αυτό το δωμάτιο θα διευθύνω τον πόλεμο». Παρακολουθώ βήμα βήμα την εξέλιξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και τις ιδιοσυγκρασιακές συνθήκες του Ουίνστον Τσώρτσιλ, μέσα στα ανήλιαγα δωμάτια του καταφυγίου. Ο δρόμος με οδηγεί στο Μουσείο του Τσώρτσιλ που βρίσκεται στα ενδότερα. Κι απ' την αίσθηση ασφυξίας του υπογείου, και το Blitz των ναζί, οδηγούμαι σ' έναν νεότευκτο χώρο

διασκεδάσης, το Sandbox VR, όπου σπερμεινοί άνθρωποι συμμετέχουν σε εικονικούς πολέμους. Καλύτερα έτσι, συνειδητοποιώ. Οι υπεύθυνοι με ξεναγούν στα εικονικά δωμάτια πολέμου. Το καινοτόμο εδώ είναι ότι οι προηγμένοι αισθητήρες που φορούν οι παίκτες, και τα γυαλιά εικονικής πραγματικότητας, δεν τους προκαλούν ναυτία. Το επιβεβαιώνουν οι ίδιοι, όταν μιλάμε μετά. Στη συνέχεια με κερνούν ένα ποτό απ' τον ρομποτικό μπάρμαν του καταστήματος, και αναπόφευκτα συλλογίζομαι το τεχνολογικό μας μέλλον.

Φτάνω στο Χίθροου, και μαθαίνω ότι στο αεροδρόμιο χρησιμοποιούνται οκτώ ρομπότ για την απολύμανση των αποχωρητηρίων. Τους έχουν μάλιστα δώσει και ονόματα: Βικτόρια, Κέλι, Λόρα, Λίζα, Ράσελ, Σταν, Εμμα και Ελισάβετ. Φαίνεται ότι το ζοφερό κλίμα έχει αφαιρέσει από τους Βρετανούς και τη φαντασία. Στην καμπίνα του αεροσκάφους μου δίνεται η ευκαιρία να συνδεθώ στο Ιντερνετ, αλλά προτιμώ τις σκέψεις μου. Παρατηρώ κάτω τα πυκνά σύννεφα που απλώνονται απ' την Αγγλία σε όλη την υπόλοιπη Ηπειρωτική Ευρώπη, αλλά αισιοδοξώ γιατί ξέρω ότι μετά το ξέσπασμα της καταγίδας, ακολουθεί πλιοφάνεια.

Sic transit gloria pulchri caerulei Danubii

Του ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΥ

Καθώς η στάθμη του Δούναβη «πέφτει» επικίνδυνα, ως ευθεία συνέπεια της εν εξελίξει επώδυνης κλιματικής κρίσης –και, συνακόλουθα, όχι πια μιας «επικείμενης» κλιματικής αλλαγής– ευλόγως αρχίζουμε ν’ αναπολούμε τον καιρό, και συγκεκριμένα το 1866, όταν ο Johann Strauss II, ο νεώτερος (1825-1899), εμπνεύσθηκε και συνέθεσε το εμβληματικό βαλς «πάνω στον όμορφο γαλάζιο Δούναβη» («An der schönen blauen Donau», αρ. 314). Το βαλς, με το οποίο «κλείνει» κάθε πρωτοχρονιά την παραδοσιακή και παγκόσμιας απήχησης συναυλία της Φιλαρμονική Ορχήστρα της Βιέννης. Βεβαίως, καμία σχέση με το έργο του επίσης διάσημου Ρουμάνου συνθέτη Iosif Ivanovici, «Τα κύματα του Δουνάβεως» («Valurile Dunarii»).

I. «Πινή έμπνευσης» του Johann Strauss II υπήρξε ένα ποίημα του ονομαστού Ούγγρου λογοτέχνη Karl Isidor Beck, όπου σε κάθε στροφή του επαναλαμβάνεται ο στίχος «στον όμορφο γαλάζιο Δούναβη». Κάτι όμως που δεν ίσχυε και δεν ισχύει για τον Δούναβη στην περιοχή της Αυστρίας κοντά στη Βιέννη, αφού εκεί το γαλάζιο απουσίαζε και απουσιάζει εμφανώς. Ας είναι... «Κίνητρο» του Johann Strauss II για τη σύνθεση του βαλς «πάνω στον όμορφο γαλάζιο Δούναβη» ήταν μια πρόσκληση της Ένωσης Χορωδιών Ανδρών της Βιέννης, προδρόμου του Συλλόγου Φίλων Μουσικής της Βιέννης (Wiener Gesellschaft der Musikfreunde), στη δημιουργία και τη λειτουργία της οποίας είχε παίξει καθοριστικό ρόλο ο πάμπλουτος χορηγός, Έλληνας



Την «εκδίκησή» του για την καταστροφή του φυσικού του περιβάλλοντος ο Δούναβης μας την εκδήλωσε με εμφαντική μελαγχολία φέτος το καλοκαίρι.

«Μακίνας της Βιέννης» βαρόνος Νικόλαος Δούμπας. Εκείνη τη χρονιά, το 1865, οι υποχρεώσεις του Johann Strauss II δεν του επέτρεψαν ν’ ανταποκριθεί στην ως άνω πρόσκληση, πλην όμως η εκτίμηση αλλά και ο σεβασμός του προς τον Νικόλαο Δούμπα τον οδήγησαν να συνθέσει τελικώς το περίφημο βαλς για την επόμενη χρονιά των μουσικών εκδηλώσεων, ήτοι για το 1866.

II. Στην πρώτη του μορφή το βαλς «πάνω στον όμορφο γαλάζιο Δούναβη» ακούσθηκε τη 15η Μαρτίου 1867, στο «Dianabadsaal» της Βιέννης, γνωρίζοντας μια πολύ χλιαρή, κατά την επεικέστερη εκδοχή, ανταπόκριση από το κοινό. Ο συνθέτης, παρά την αρχική του απογοήτευση, «πίστευε»

Θα συνειδητοποιήσουμε, επιτέλους, ότι το περιβαλλοντικό έγκλημα που συντελείται –και με δική μας υπαιτιότητα– εδώ και δεκαετίες έχει ως θύματα όχι μόνον εμάς, αλλά πρωτίστως τις γενιές που έρχονται;

στο έργο του. Το ξανασυνέθεσε, ab initio και σχεδόν ex nihilo, μέσα σ’ έναν μήνα, και το καλοκαίρι του 1867 το εμφάνισε στην Παγκόσμια Εκθεση των Παρισίων, που είχε ως θέμα «Επιστήμη και Τέχνη». Στην αρχή της

παρτιτούρας ο Johann Strauss II έγραψε μια πολύ «εύγλωττη» αφιέρωση στον Νικόλαο Δούμπα: «Dem Präsidenten, Herrn Nikolaos Doumpas, gewidmet». Η συνέχεια της «δοξαστικής» πορείας του βαλς «πάνω στον όμορφο γαλάζιο Δούναβη» είναι γνωστή, με την προσθήκη της πληροφορίας ότι αυτή τη δόξα φαίνεται να «ζήλεψε» ως και ο μεγάλος Johannes Brahms: καθώς λέγεται, όταν έπειτα από χρόνια η θετή κόρη του Johann Strauss II, Ελισ φον Μάιστζνερ, συνάντησε σε μια εκδήλωση τον Johannes Brahms και του ζήτησε να υπογράψει, σαν αυτόγραφο, πάνω στη βεντάλια της, εκείνος αρκέσθηκε να γράψει τις πρώτες νότες από το βαλς «πάνω στον όμορφο γαλάζιο Δούναβη», προσθέτοντας

στη συνέχεια: «Δυστυχώς, δεν το συνέθεσε ο Johannes Brahms».

III. Το βέβαιο είναι ότι κάθε πρωτοχρονιά θ’ ακούμε, με ολοένα και εντεινόμενη νοσταλγία, από τη Φιλαρμονική Ορχήστρα της Βιέννης τους ήχους του ανυπέροβλου βαλς «πάνω στον όμορφο γαλάζιο Δούναβη». Μιλώ για νοσταλγία, αφού πια λόγω της κλιματικής κρίσης ο Δούναβης δεν θα είναι ποτέ τόσο όμορφος ούτε τόσο γαλάζιος όσο τον «ύμνησε» ο Johann Strauss II. Και μάλιστα όχι μόνο στην Αυστρία κοντά στη Βιέννη –που, καθώς επισημάνθηκε, ποτέ δεν ήταν– αλλά σε όλη τη «διαδρομή» της ροής του. Την «εκδίκησή» του για την καταστροφή του φυσικού του περιβάλλοντος ο Δούναβης μας την εκ-

δήλωσε, μ’ εμφαντική μελαγχολία φέτος το καλοκαίρι, με το να μας «αποκαλύψει» ακόμη και μυστικά που έκρυβε καλά για πολλά χρόνια στον βυθό του, π.χ. τα «κουφάρια» πολεμικών πλοίων του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου.

IV. Αραγε θα διδαχθούμε αυτό που επιβάλλεται από τον περιβαλλοντικό «όλεθρο», ο οποίος άρχισε να ξετυλίγεται, «ξαφνικά», μπροστά στα μάτια μας και στον Δούναβη; Ή απλώς θα συμβιβασθούμε μαζί του υιοθετώντας, για μια ακόμη φορά, την ασύγγνωστη «μυθριδατική» απάθεια και αδιαφορία μας; Θα συνειδητοποιήσουμε, επιτέλους, ότι το περιβαλλοντικό έγκλημα που συντελείται –και με δική μας υπαιτιότητα– εδώ και δεκαετίες έχει ως θύματα όχι μόνον εμάς, αλλά πρωτίστως τις γενιές που έρχονται; Και αν όχι, με ποιο δικαίωμα κρίνουμε και αποφασίζουμε, αμέσως ή εμμέσως, πως μπορούμε να υποθηκεύσουμε, ατιμωρητί, ένα μέλλον και μια κληρονομιά που δεν μας ανήκουν κατ’ αποκλειστικότητα και κατά «κυριότητα»; Δυστυχώς, με αυτή την «εμπνευμένη» λογική σε λίγα χρόνια μάλλον το βαλς του Johann Strauss II «πάνω στον όμορφο γαλάζιο Δούναβη» θ’ αντικατασταθεί από ένα «σκοτεινό» requiem για την «εξόδιο ακολουθία» του πάλαι ποτέ υπέροχου οικοσυστήματός του, στο οποίο θα ταιριάζει ο τίτλος: «Sic transit gloria pulchri caerulei Danubii» («Έτσι παρέρχεται η δόξα του όμορφου γαλάζιου Δούναβη»)...

* Ο κ. Προκόπιος Παυλόπουλος είναι τέως Πρόεδρος της Δημοκρατίας, επίτιμος καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

3D MAPPING

ΜΕΜΟΣ ΜΠΕΤΣΗΣ

ΙΟΥΛΙΟΥ

ΤΟΥ

ΚΟΣΜΟΥ

ΣΕ

80

ΗΜΕΡΕΣ

ΝΑΤΑΛΙΑ ΔΡΑΓΟΥΜΗ

ΠΡΟΤΟΤΥΠΗ

Η ΜΟΥΣΙΚΗ - ΣΤΙΧΟΙ

ΑΝΤΙΜΟΤΡΑ

10.09.2022

ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Δημοτικό Θέατρο Στροβόλου

16:00 & 18:30

11.09.2022

ΛΕΜΕΣΣΟΣ

Παττίχειο Δημοτικό Θέατρο

11:00 & 16:00

ΣΥΝΘΕΣΙΑ

ΠΑΝΩΣ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

ΔΑΝΑΗ ΜΙΧΟΠΟΥΛΟΥ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΡΑΦΑΗΛ ΚΑΛΛΙΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΥΠΡΟΥ

LOVE 100.7FM

Sold Out TICKETS

PAPAFILIPPOU ICE CREAM

CHANDAL ENTERTAINMENT

ΜΕΡΟΣ ΤΩΝ ΚΑΘΑΡΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΘΑ ΔΙΑΤΕΘΕΙ ΣΤΟΥΣ ΜΙΚΡΟΥΣ ΗΡΩΕΣ

ΠΑΜΕ

ΓΗΠΕΔΟ

ΣΑΒΒΑΤΟ & ΚΥΡΙΑΚΗ

15:00

Σάββας

Κοσιάρης

ΣΠΟΡ FM

95.0

ΑΥΤΟ ΑΚΟΥΣ!

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**



ΠΡΑΓΑ

Νέος χώρος τέχνης

Ενα θαυμάσιο κτίριο, με παλαιότερη βιομηχανική χρήση, είναι εδώ και λίγους μήνες χώρος τέχνης. Πρόκειται για δημιουργία του αρχιτεκτονικού γραφείου Schindler Seko, που με σεβασμό διατήρησε και ανέδειξε τη μορφολογία και την αισθητική αξία της πρόσοψης και της στέγης, ενώ στο εσωτερικό δημιούργησε ιδανικούς χώρους για παρουσίαση σύγχρονης τέχνης. Είναι η νέα Kunsthalle, το νέο μουσείο της Πράγας αλλά και νέο αξιοθέατο.



ΣΙΝΤΝΕΪ

Ταμάρα Ντιν

Η Αυστραλέζα πολυπράγμων δημιουργός Ταμάρα Ντιν παρουσιάζει το νέο έργο της με τίτλο «Το παλάτι των ονείρων» στο Sydney Contemporary. Το υλικό της έκθεσης γεννήθηκε στο υποβρύχιο στούντιο που έχει εγκαταστήσει στην Αυστραλία, ως επιστέγασμα αλλά και προέκταση της βασικής της αγωνίας, της προσέγγισης του ανθρώπου ως οργανικού τμήματος της αλυσίδας της Φύσης. Η Ταμάρα Ντιν γεννά τέχνη μέσα από την έρευνα και την παρατήρηση.



ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Γυναίκες ζωγράφοι

Νέο τόμο αναγγέλλουν οι βρετανικές εκδόσεις Phaidon, αφιερωμένο σε πάνω από 300 γυναίκες ζωγράφους των τελευταίων πέντε αιώνων. Πρόκειται για έκδοση που παρουσιάζει τις δημιουργούς αλφαριθμητικά, καλύπτοντας μια ευρύτατη γκάμα τεχνοτροπιών και καταβολών. Χαρακτηριστικό της έκδοσης είναι ότι περιλαμβάνει γνωστές και καταξιωμένες ζωγράφους, όσο και περιπτώσεις που είχαν επισκιαστεί. Επίσης αντλεί τόσο από την ιστορία της τέχνης όσο και από τη σύγχρονη εικαστική σκηνή.



ΠΑΡΙΣΙ

Φρανκ Ουόλτερ

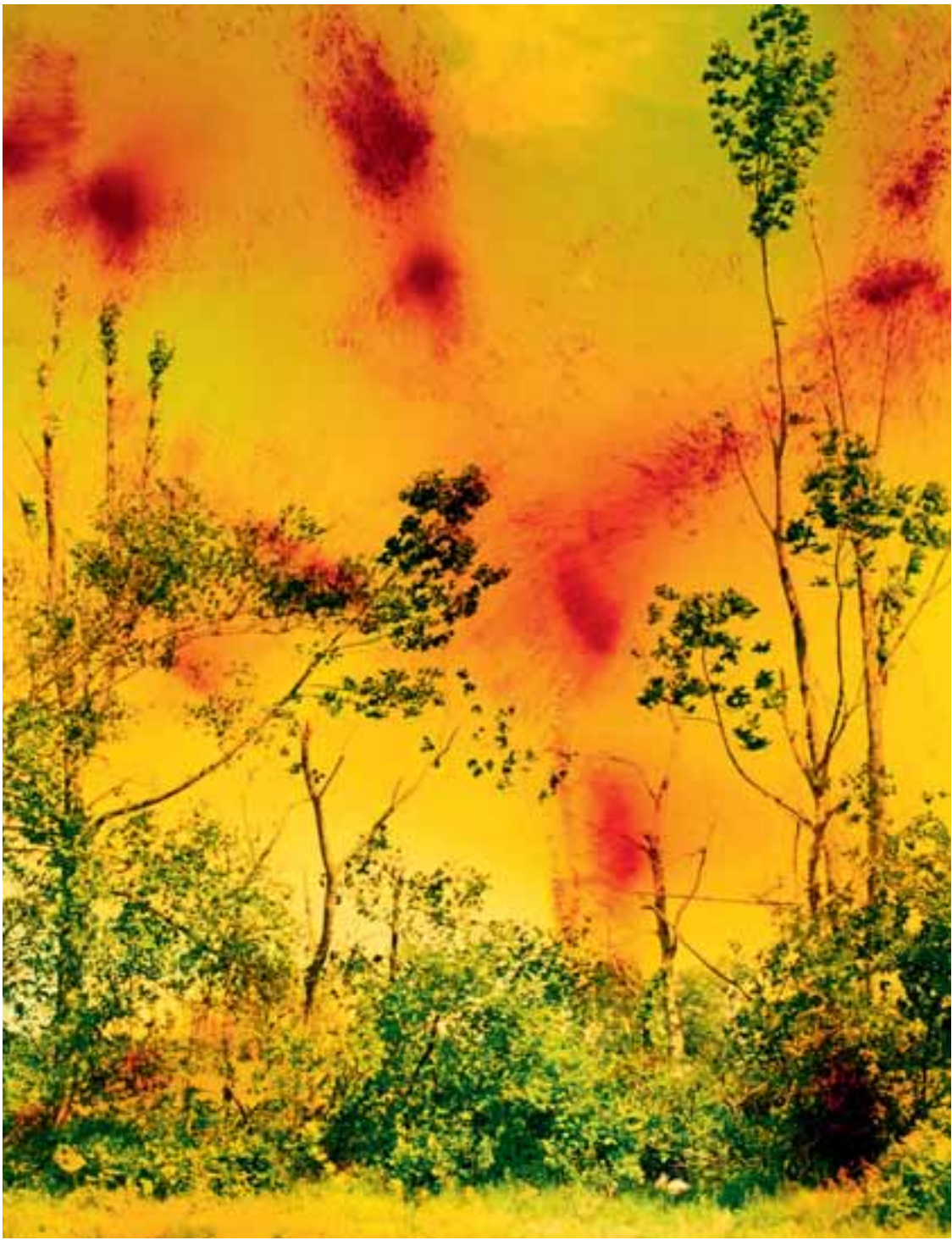
Την περίπτωση του χαρισματικού δημιουργού (ζωγράφου και συγγραφέα) από την Αντίγουα, Φρανκ Ουόλτερ (1926-2009) φωτίζει η έκθεση που παρουσιάζει αυτή την περίοδο στο Παρίσι η διεθνής γκαλερί Xavier Hufkens. Ο Ουόλτερ ήταν ζωγράφος, γλύπτης, φιλόσοφος, ένας αναγεννησιακός άνθρωπος, που συνέδεσε σε ένα δικό του πνευματικό οικοσύστημα την Καραϊβική με τη Βόρεια Ευρώπη. Σήμερα θεωρείται ένας σημαντικός χρονικογράφος του εικοστού αιώνα.



ΛΟΝΔΙΝΟ

Ουίλιαμ Κέντριντς

Στις 24 Σεπτεμβρίου θα εγκαινιαστεί στη Βασιλική Ακαδημία των Τεχνών στο Λονδίνο η πολυαναμενόμενη έκθεση του Νοτιοαφρικανού πολυσχιδούς δημιουργού Ουίλιαμ Κέντριντς. Η πολυμορφία και η θεατρικότητα χαρακτηρίζουν το έργο του. Θα υπάρχουν τεραστίων διαστάσεων σχέδια από την οροφή έως το δάπεδο, ταπισερί μήκους τεσσάρων μέτρων, προβολή σε πολλαπλές οθόνες, μηχανοκίνητη σκηνή θεάτρου και πολλά ακόμη που αποκαλύπτουν το εύρος της δημιουργικότητάς του.



Φωτογραφία του Βόλφγκανγκ Τίλμανς («Παγοθύελλα») από τη νέα έκθεση στο MoMA.

Βόλφγκανγκ Τίλμανς, το χάος και η δημοκρατία του βλέμματος

Η περίπτωση του Γερμανού φωτογράφου Βόλφγκανγκ Τίλμανς (γ. 1968) αποκλίνει από κάθε συμβατική ή αναμενόμενη άποψη για τη φωτογραφία και τη διάκυσή της στο ευρύ κοινό. Ο Τίλμανς έχει ιδρύσει έναν κόσμο από μόνος του, ρηγματώνοντας κάθε σύμβαση όχι τόσο με διάθεση ρήξης όσο με διάθεση υπονόμησης κάθε σύμβασης. Η νέα μεγάλη έκθεση που εγκαινιάζεται στις 12 Σεπτεμβρίου στο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης της Νέας Υόρκης καταλαμβάνει όλον τον έκτο όροφο όπου θα παραμείνει έως τις 31 Δεκεμβρίου πριν μεταφερθεί στην Πινακοθήκη του Οντάριο και στο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης του Σαν Φρανσίσκο. Επιμελήτριά της είναι η Ροξάνα Μαρκότσι, σε συνεργασία με την Κέτλιν Ράιαν και τον Φίλ Τέιλορ. Η έκθεση προκύπτει ως το επιστέγασμα μιας μακράς εξελικτικής διαδικασίας αλλά και το απόσταγμα μιας έντονης ζύμωσης. Αρκεί να σκεφτεί κανείς ότι έχει προηγηθεί οκταετής διάλογος του Τίλμανς με τους επιμελητές. Παρουσιάζονται περίπου 350 φωτογραφίες, βίντεο και εγκαταστάσεις πολυμέσων και όλα συνηγορούν υπέρ μιας ρευστής και δυναμικής αποτύπωσης ενός βλέμματος στον κόσμο. Ο Βόλφγκανγκ Τίλμανς ουδέποτε αποδέχθηκε την κομφορμιστική παρουσίαση της φωτογραφίας.

Μπορεί να κρεμάσει φωτογραφία του πάνω από μία πυροσβεστική φωλιά ή να στριμώξει φωτογραφίες του σε μία γωνία. Ο Τίλμανς βλέπει τη φωτογραφία σε συνάρτηση με μια φορτισμένη κοινωνική και πολιτική ατζέντα, επιχειρεί να ελέγξει το χάος και μέσα από αυτήν τη διαδικασία κατανόησης να ιδρύσει μια νέα ρευστή οπτική δημοκρατία. Ο Τίλμανς έχει μια κοσμοθεωρία, λέει η επιμελήτρια Ροξάνα Μαρκότσι. «Ο Τίλμανς δεν σκέφτεται μόνο τη φωτογραφία, αλλά και τη μουσική, την πολιτική, τη ζωή της νύχτας, την αστρονομία, τον πνευματισμό και τον κοινωνικό ακτιβισμό. Είναι ένας διανοούμενος με επεξεργασμένο βλέμμα και ένας εξαιρετικός άνθρωπος». Μια τυπική έκθεση φωτογραφίας του Τίλμανς παρουσιάζει την όψη ενός ελεγχόμενου χάους, με μια διασπορά φωτογραφιών παρουσιασμένες σε ασυνήθιστες και ασύμμετρες συνθέσεις, με τις περισσότερες να μην έχουν καν κορνίζες. Η έκθεση στο MoMA είναι το ίδιο ανορθόδοξη σε ό,τι αφορά το στάσιμο, με έργα παρουσιασμένα σε υπέρθυρα και γωνίες, με κάποιες από τις φωτογραφίες να στηρίζονται μόνο σε κολλητικές ταινίες. Ο ίδιος πρεσβεύει τις αρχές μιας οπτικής δημοκρατίας, όπως λέει, όπου όλα μπορεί να έχουν θέση και λόγο.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Μια γυναίκα μπροστά από την εποχή της

Η Τζούλια Μάργκαρετ Κάμερον (Julia Margaret Cameron) γεννήθηκε στην Καλκούτα το 1815 αλλά έζησε κυρίως στην Αγγλία. Το σπίτι της, το Ντιμπόλα Λοτζ (Dimbola Lodge) στον κόλπο Φρεσγουότερ της νήσου του Ουάιτ, νότια της Αγγλίας, έχει την ιστορία του.

Στο ωραίο βιβλίο του «The Sea Inside» (εκδ. Forth Estate-Harper Collins), ο Άγγλος συγγραφέας Φίλιπ Χόαρ (Philip Hoare) γράφει πως ο άνδρας που θα παντρευόταν η Τζούλια, ο Τσαρλς, ήταν είκοσι χρόνια μεγαλύτερός της και με βαθιά αδυναμία στη νήσο Κεϋλάνη—σημερινή Σρι Λάνκα—στον Ινδικό ωκεανό.

Το Ντιμπόλα Λοτζ πήρε την ονομασία του από την οικογενειακή φυτεία καφέ του Τσαρλς στην Κεϋλάνη, επηρεάζοντας και την αρχιτεκτονική του.

Με έδρα αυτό το εξωτικό σπίτι

Στο σπίτι των Κάμερον μπαινόβγαίνουν μποέμ ζωγράφοι, διανοούμενοι ή «απλώς αλλόκοτοι τύποι».

σε ένα καθ' όλα βρετανικό νησί της Μάγχης, η Κάμερον εξέλιξε την πρωτοποριακή—για την εποχή—τέχνη της φωτογραφίας, κυρίως του πορτρέτου.

Κατά τον θαλασσόπληκτο Χόαρ, οι σκιές και οι φωτισμοί της παραπέμπουν σε «υποβρύχιες σκηνές». Αξιομνημόνευτη είναι η φωτογραφία που τράβηξε της Άλις Λίντελ, που πιο μικρή είχε εμπνεύσει στον Λούις Κάρολ την «Άλικη στη χώρα των θαμάτων».

Σήμερα, στην οικία που έχει



Η Άλις Λίντελ, που ενέπνευσε την «Άλικη στη χώρα των θαμάτων», φωτογραφημένη από την Τζούλια Κάμερον το 1872.

γίνει μουσείο, μπορεί κάποιος να δει αναρτημένα τα πορτρέτα που τράβηξε των μεγάλων Άγγλων ποιητών της Βικτωριανής περιόδου, Άλφρεντ Λορντ Τένι-σον και Ρόμπερτ Μπράουνινγκ, όπως και του Καρόλου Δαρβίνου. Σημειωτέον, την ίδια περίοδο και στο ίδιο νησί, ο Τένι-σον έγραφε για τα ειδύλλια του βασιλιά Αρθούρου και ο Δαρβίνος το έπος του για την εξέλιξη των ειδών. «Ήταν λες και ο κόσμος αναδιατάχθηκε στα απώτερα όρια της Αγγλίας», σχολιάζει ο Χόαρ.

Το νησί είχε πάντοτε έναν υπνωτιστικό χαρακτήρα, καταπράσινο και γαλάζιο, ήταν σαν να επέπλεε σε ένα πέλαγος λήθαργου, όμως, στο σπίτι των Κάμερον μπαινόβγαίνουν μποέμ ζωγράφοι, διανοούμενοι ή «απλώς αλλόκοτοι τύποι», διοργανώ-

νταν χοροί και αυτοσχέδιες θεατρικές παραστάσεις. Κάποιοι συνέκριναν το σπίτι με την «Αθήνα του Περικλή», σε άλλους θύμιζε πιο πολύ «γαλλικό σαλόνι παρά αγγλική συνεστίαση».

Ο εξωτισμός της Ασίας όμως οδήγησε τελικώς το ζεύγος στη μακρινή Κεϋλάνη. Αναχωρώντας με το πλοίο από το Σαουθάμπτον το 1875, πήραν όλα τους τα υπάρχοντα τακτοποιημένα μέσα σε δύο φέρετρα, ένα για τον καθένα, που επιτελούσαν ρόλο αποσκευών. Γνώριζαν πως δεν θα επέστρεφαν ποτέ ξανά στην Αγγλία.

Τέσσερα χρόνια μετά, η Κάμερον άφησε την τελευταία της πνοή στην Κεϋλάνη, ψηλά στους λόφους όπου καλλιεργούσαν τσάι. Ο Χόαρ γράφει πως πέθανε νύχτα, κοιτώντας τον ένα-στρο ουρανό. Η τελευταία της λέξη: «Ομορφο».



Το Θρυλικό «Ντάλας» του CBS «γεφύρωσε» τις δεκαετίες '70 και '80 με 357 επεισόδια. Τα «Φιλαράκια» (NBC) και τα «The X-Files» (Fox) άφησαν ανεξίτηλο το αποτύπωμά τους στα τηλεοπτικά ήθη των '90s.



Streaming σειρές α λα παλαιά

Από το binge-watching στην κλασική συνταγή του επεισοδίου ανά εβδομάδα

Της **ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΣΚΑΡΑΚΗ**

Με ένα πάτημα στο κουμπί «play» θα παρακολουθούσαμε ολόκληρες σεζόν, θα απολαμβάναμε το ένα επεισόδιο μετά το άλλο με δικούς μας όρους και χωρίς αναμονή, για μία ή δύο μέρες θα «ζούσαμε» στο σύμπαν της αγαπημένης μας σειράς. Αυτό υπόσχονταν οι streaming υπηρεσίες όταν περίπου μία δεκαετία πριν σύστησαν το μοντέλο του binge-watching, δηλαδή της αδιάλειπτης παρακολούθησης περισσότερων του ενός επεισοδίων κάποιου τηλεοπτικού προγράμματος.

Την αρχή έκανε το Netflix όταν πρόσθεσε στην ταινιοθήκη του μονομιάς και τα 13 επεισόδια του πρώτου κύκλου της σειράς «House of Cards», μιας από τις πρώτες πρωτότυπες παραγωγές της πλατφόρμας. Με αυτόν τον τρόπο σηματοδότησε μια νέα εποχή, έναν καινούργιο τρόπο θέασης που κέρδιζε έδαφος με την ανάπτυξη των πολλών υπηρεσιών streaming για θέαση κατά παραγγελία.

Όμως πολύ πριν από την εμφάνιση του Netflix και της καινοτομίας του streaming γενικότερα, ο παραδοσιακός τρόπος θέασης μιας σειράς ήταν με την προβολή των επεισοδίων σε εβδομαδιαία βάση, μια συγκεκριμένη ημέρα και ώρα. Ετσι, είχαμε όχι μόνο τη γοητεία του ασπένυ για τη συνέχεια της ιστορίας αλλά και μια ολόκληρη εβδομάδα για να συζητήσουμε την εξέλιξη της πλοκής ή και να διαβάσουμε κριτικές και σχόλια ειδικών και θαυμαστών. Σε αυτό βοηθούσε και η κυκλοφορία των τρέιλερ που σε πολλές περιπτώσεις έκαναν την αγωνία να χτυπήσει κόκκινο.

Πηγαίνοντας πίσω στον χρόνο, δεν μπορούμε παρά να θυμηθούμε τη μακροβιότερη και ίσως πλέον εμβληματική σειρά - σπουδαιότερη «Ντάλας» που προβαλλόταν στο αμερικανικό δίκτυο CBS. Μια ημέρα την εβδομάδα, οι θεατές καθιζόνονταν μπροστά στη μικρή οθόνη για να παρακολουθήσουν τις εξελίξεις στη ζωή της οικογένειας Γουίνγκ και τις δολοποκίες του ακόρταγου και πονηρού μεγιστάνη του πετρελαίου Τζέι Άρ Γουίνγκ. Ο χαρακτήρας αυτός που ήταν ο μόνος που συμμετείχε και στα 357 επεισόδια, σταδιακά έγινε ο απόλυτος «κακός» της σειράς. Η δημοφιλία

και αγωνία των θεατών της σειράς κορυφώθηκε στο επεισόδιο του 1980 με το μυστήριο «Ποιος πυροβόλησε τον Τζέι Άρ».

Στις αρχές της δεκαετίας του 1990, ήρθε επίσης μια νέα σειρά-σταθμός, η «The X-Files» (Fox) που και αυτή μεταδιδόταν σε εβδομαδιαία βάση. Στα επεισόδια, με ύφος μυστηρίου (η μουσική των τίτλων είναι κλασική πια), τρόμου και μαύρης κωμωδίας, μοιραζόμασταν την αγωνία που είχαν οι πράκτορες Σκάλι και Μόλντερ στην προσπάθειά τους να αποκαλύψουν μια προσχεδιασμένη εισβολή εξωγήινων στον πλανήτη καθώς και τη συνωμοσία της κυβέρνησης για τη συγκάλυψή της.

Λίγο αργότερα, το τηλεοπτικό κοινό γνώρισε τον Τζορσία

61% των χρηστών του Netflix παρακολουθεί 2-6 επεισόδια μιας σειράς μαζί — Οι περισσότεροι ολοκληρώνουν μια σεζόν την εβδομάδα.

Μπάρτλετ και τον ακολούθησε στη διπλή προεδρική του θητεία στον Λευκό Οίκο. Στο «The West Wing» (NBC) βλέπουμε τον τρόπο άσκησης της πολιτικής στην Ουάσιγκτον καθώς και τα προτερήματα και ελαττώματα των χαρακτήρων που απεικονίζονται στη σειρά.

Αυτά τα στοιχεία είναι εμφανή και σε δημοφιλείς κοινωνικές σειρές καταστάσεων (sitcom) όπως «Τα φιλαράκια» (NBC) και το «Gilmore Girls» (Warner Bros) όπου οι χαρακτήρες είναι πιο προσεγγιστικοί στους θεατές, οι οποίοι μπορούν να δουν πιο εύκολα τους εαυτούς τους μέσα από συμπεριφορές της Ρέιτσελ και του Τσάντλερ, της Λόρελαϊ και της Ρόρι. Εδώ, ο ρυθμός είναι πιο χαλαρός —μοιάζει σαν να έχει παγώσει ο χρόνος— αλλά η γραφή των χαρακτήρων «σφιχτή» και πολύ ξεχωριστή, τόσο που επιστρέφουμε ξανά και ξανά για τη συνέχεια.

Και φτάνουμε στο ιδιαίτερα επιτυχημένο «Game of Thrones» του HBO, σειρά που διατήρησε όλα τα χρόνια της προβολής της έναν τεράστιο αριθμό θεατών, πα-



Τα επεισόδια του πολυαναμενόμενου πρίκουελ του «Αρχοντα των Δαχτυλιδιών» στην Amazon θα προβάλλονται ανά εβδομάδα.

ρά το ότι στο μεταξύ αναπτυσσόταν η φόρμα του binge-watching. Η εντυπωσιακή επιτυχία της σειράς συνοδεύθηκε από τις ατέλειωτες διαδικτυακές συζητήσεις των θαυμαστών σχετικά με την πλοκή και τους χαρακτήρες, κάτι που διευκολυνόταν από τη χρονική απόσταση των διαδοχικών επεισοδίων.

Η νέα εποχή

Με το νέο μοτίβο συνεχούς ροής, ο τηλεθεατής δεν χρειάζεται να περιμένει μια εβδομάδα για την κυκλοφορία του επόμενου επεισοδίου, όπως συνέβαινε στην παραδοσιακή τηλεόραση. Η ιδέα της παρακολούθησης πολλών επεισοδίων μιας σειράς το ένα μετά το άλλο, απέκτησε δημοφιλία γύρω στο 2012 και το 2015, το «binge-watch» ανακλύθηκε ως ο όρος της χρονιάς από το λεξικό Collins English. Σύμφωνα με έρευνα του Netflix, το 61% των χρηστών παρακολουθεί συνήθως 2-6 επεισόδια μιας σειράς μαζί. Νεότερη μελέτη διαπίστωσε ότι οι περισσότεροι ολοκληρώνουν μια σεζόν την εβδομάδα.

Υπάρχουν βέβαια και «υπερβολές»: για παράδειγμα, και τα εννέα επεισόδια της δεύτερης σεζόν του «Stranger Things» τα παρακολούθησαν την πρώτη μέρα που κυκλοφόρησαν 361.000 άτομα, σύμφωνα με την εταιρεία μέτρησης δεδομένων Nielsen. Έρευνα της Sykes του 2021 δείχνει ότι το 38% των ερωτηθέντων αφιέρωναν πάνω από τρεις ώρες καθημερινά (το 48% τα Σαββατοκύριακα), αριθμοί που πιθανότατα υποεκτιμούν την πραγματικότητα αφού, με βάση αντίστοιχη μελέτη της Nielsen, το 40% των millennials και της γενιάς Z βλέπουν έξι περίπου επεισόδια μαζί. Οπως ήταν αναμενόμενο, τα νούμερα αυξήθηκαν απότομα με τον εγκλεισμό λόγω κορωνοϊού.

Αν και αποτελεί σαφώς τη νέα κανονικότητα, η υιοθέτηση του νέου μοντέλου θέασης διαφέρει ανάλογα με το είδος της σειράς. Η μεγαλύτερη δημοφιλία του αφορά κυρίως τις κατηγορίες επιστημονικής φαντασίας (όπως π.χ. οι σειρές «Orphan Black» και «Sense8», όπου το δυστοπικό-αποκαλυπτικό δράμα ταρακουνάει τις αισθήσεις

του θεατή και τον καθιζώνει), τρόμου και θρίλερ («The Walking Dead», «American Horror Story» και «The Fall», με στοιχεία που χτυπούν κατευθείαν στο στομάχι) και κωμωδίας με ξαφνικές-δραματικές ανατροπές («Orange is the New Black», «Grace and Frankie» και «Nurse Jackie» που εξιτάρουν τη φαντασία και αποζητούν τη θέαση ενός ακόμα επεισοδίου).

Είναι προφανές ότι το binge-watching δεν θα αποκτούσε πολλούς φανατικούς οπαδούς αν δεν τους προσέφερε μεγάλη ευχαρίστηση. Όπως κάθε είδος ψυχαγωγίας, το «λογικής χρονικής διάρκειας» binge-watching μας επιτρέπει να αποδράσουμε από τις πιέσεις της καθημερινότητας και μας ανακουφίζει από το άγχος. Μας βοηθάει επίσης να νιώσουμε

361.000 χρήστες παρακολούθησαν σερί και τα εννέα επεισόδια της δεύτερης σεζόν του «Stranger Things» την πρώτη ημέρα κυκλοφορίας.

μέρος μιας κοινότητας, με αυτούς που έχουν παρακολουθήσει την ίδια σειρά, και να αναπτύξουμε δεσμούς μιλώντας για αυτή.

Το βασικότερο ίσως πλεονέκτημα είναι ότι ευνοεί την κατανόηση σύνθετων αφηγήσεων («House of Cards», «Bloodline» και «Stranger Things») και την εξέλιξη των χαρακτήρων. Σύμφωνα με τον δημιουργό του «Breaking Bad» και του πρίκουελ του «Better Call Saul» Bivv Γκίλγκαν, ο οποίος ήταν και σεναριογράφος σε πολλά επεισόδια του «The X-Files»: «Το κύριο πλεονέκτημα του binge-viewing είναι το γεγονός ότι επιτρέπει στους σεναριογράφους να ενσωματώνουν πολλές λεπτομέρειες που γίνονται αντιληπτές από τους προσεκτικούς θεατές. Η δυνατότητα να παρακολουθεί κάποιος το ένα επεισόδιο μετά το άλλο, επιτρέπει ένα είδος αφήγησης που δεν ήταν διαθέσιμο πριν από δύο δεκαετίες. Στη σειρά «The X-Files» έπρεπε να κάνουμε ανεξάρτητα επεισόδια, γιατί οι θεατές δεν μπορούσαν τότε να μεταφέρονται χρονικά μπρος-πίσω στο αφηγη-

μα, για πρακτικούς λόγους. Οι θεατές συχνά έχαναν περισσότερα επεισόδια από όσα έβλεπαν. Κατά συνέπεια, ήταν πιο δύσκολο να εξελιχθεί ένας τηλεοπτικός χαρακτήρας, επειδή δεν υπήρχε η δυνατότητα να τον δει κάποιος να αλλάζει από εβδομάδα σε εβδομάδα, όπως γίνεται σήμερα με το streaming».

Οι δεσμοί που αναπτύσσει ο θεατής με τους χαρακτήρες μιας σειράς, και τελικά τον οδηγούν στο να την παρακολουθήσει αδιάλειπτα, προέρχονται από την ταύτιση του με χαρακτήρες («Modern Family») ή επιθυμητές καταστάσεις («Gossip Girl»), καθώς και την αίσθηση στενής σύνδεσης με τον ηθοποιό ή χαρακτήρα στη σειρά. Ωστόσο, η υπερβολική παρακολούθηση ενέχει κινδύνους εθισμού, ενώ μπορεί να οδηγήσει σε κακή ποιότητα ύπνου, συμπτώματα εξουθενώσης, αισθήματα τύφνης και ενοχής, αποτυχίας, μέχρι και κατάθλιψη.

Η στροφή

Παρόλο που οι streaming υπηρεσίες διαθέτουν πλούσιο περιεχόμενο για ασταμάτητη θέαση, κάτι φαίνεται να αλλάζει. Πλατφόρμες όπως η Hulu και η Amazon άρρισαν να κυκλοφορούν επεισόδια πολυβραβευμένων σειρών —«The Handmaid's Tale» και «The Marvelous Mrs. Maisel» αντίστοιχα—, μια φορά την εβδομάδα. Την ίδια στρατηγική υιοθέτησε πρόσφατα και το Disney+ με τα «Wandavision» και «The Mandalorian». Πλέον ακολουθούν το HBO Max με το «House of the Dragon» και η Amazon με το επερχόμενο πρίκουελ του «Αρχοντα των Δαχτυλιδιών». Κι ενώ πολλοί απόρριψαν με αυτή την αλλαγή ως αποτέλεσμα του μάρκετινγκ, οι περισσότεροι χάρηκαν γιατί τα εβδομαδιαία επεισόδια επιτρέπουν τη δημιουργία μιας ρουτίνας και επένδυσης στο πρόγραμμα που παρακολουθούν.

Είναι προφανές ότι η προτίμηση μοντέλου θέασης εξαρτάται τόσο από το περιεχόμενο της σειράς όσο και από τη συγκρότηση της προσωπικότητας του θεατή. Πολλοί είναι πάντως εκείνοι που πιστεύουν ότι η παρακολούθηση μιας σειράς μέσα από εβδομαδιαία επεισόδια προσφέρει ικανοποίηση άλλου επιπέδου. Αν ισχύει αυτό, ίσως αυτή η στροφή να είναι για καλό.

Ματιές στη ζωή των πολιτών της Β. Κορέας

Η προπαγάνδα του καθεστώτος, η πείνα, η καχυποψία, η αγωνία της συμμόρφωσης, αποτυπωμένα σε ένα μυθιστόρημα

ANTAM TZONSON
Ο γιος του αφέντη των ορφανών
μτφρ.: Ιωάννα Ηλιάδη
εκδ. Παπαδόπουλος, σελ. 684

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ**

Στα μέσα της δεκαετίας του 2000, ο Ανταμ Τζόνσον γνώρισε έναν καθηγητή διεθνών σχέσεων, με καταγωγή από τη Βόρεια Κορέα. Ο ηλικιωμένος άντρας του μίλησε για τα παιδικά του χρόνια πριν από τον πόλεμο της Κορέας και για τις πληγές που του άφησε αυτός ο πόλεμος, στον οποίο έχασε τους γονείς του, μένοντας ορφανός. Του αφηγήθηκε τις μέρες που πέρασε με το πλήρωμα ενός αμερικανικού τανκ, το οποίο τον υιοθέτησε με αντάλλαγμα να γίνει ο οδηγός του – ήταν μόλις δέκα ετών, αλλά μιλούσε λίγα αγγλικά. Θυμόταν με λεπτομέρειες την ημέρα που έφτασαν σε μια αμερικανική αεροπορική βάση, όπου τον έβαλαν σε ένα αεροσκάφος με προορισμό τις ΗΠΑ. Προσγειώθηκε στο Σιάτλ και από εκεί σιγά σιγά έκτισε μια νέα ζωή, που περιελάμβανε σημαντικό ανθρωπιστικό έργο – ορφανοτροφεία για παιδιά με αναπηρία στη Νότια Κορέα, μια Μη Κυβερνητική Οργάνωση που φύτευε μπλιές στον Βορρά. Αυτός ο άνδρας, με τον οποίο ο Αμερικανός συγγραφέας συνδέθηκε με στενή φίλια, υπήρξε η έμπνευση για τον Τζουν Ντο, τον «Γιο του αφέντη των ορφανών», που χάρισε στον Ανταμ Τζόνσον το βραβείο Πούλτζερ 2013.

Ο Τζουν Ντο, ο οποίος πήρε το όνομά του από τον μάρτυρα της επανάστασης που κρεμάστηκε



Στο βραβευμένο με Πούλτζερ βιβλίο του Ανταμ Τζόνσον, ο Αγαπτός Ηγέτης παρουσιάζεται υπερφίλος, φαιδρός, δυνάστης του λαού του και υπήκοος της μεγαλομανίας του.

για να αποδείξει την αφοσίωσή του στους αντάρτες συντρόφους του, που δεν τον εμπιστευόνταν παρότι σκότωνε πολλούς Ιάπωνες. Ο Τζουν Ντο, το μεγαλύτερο αγόρι στο ορφανοτροφείο «Μακρινά όνειρα», ένα ορφανό με πατέρα τον σκληρό διευθυντή του ορφανοτροφείου και μητέρα μια τραγουδίστρια τόσο όμορφη που στάλθηκε στην Πιονγιάνγκ, όπως όλες οι ωραίες γυναίκες από την επαρχία. Ένας νεαρός άντρας που στα 14 του, μετά τον φονικό λιμό που το καθεστώς της Πιονγιάνγκ αποκαλούσε ευφημιστικά «Σκληρό Μάρτη», έγινε στρατιώτης σήραγας, εκπαιδευμένος στην τέχνη της μάχης σε μηδενικό φωτισμό.

Το βιβλίο χωρίζεται σε δύο μέρη. «Η βιογραφία του Τζουν Ντο» είναι ο τίτλος και το θέμα του πρώτου μέρους. Εκεί διαβάσουμε πώς



τον βρήκε ένας ηλικιωμένος αξιωματικός, ο οποίος τον στρατολόγησε στην ομάδα του, που είχε αποστολή τις απαγωγές Ιαπώνων – στη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου, δεκάδες Ιάπωνες απήχθησαν από ομάδες Βορειοκορεατών απαγωγέων, προκειμένου να δημιουργηθεί μια γενιά κατασκόπων που θα δρούσαν στην Ιαπωνία χωρίς να τραβούν υποψίες. Οι απαγωγές τελείωσαν όσο ξαφνικά είχαν αρχίσει και ο Τζουν Ντο στάλθηκε σε μια σχολή για να μάθει αγγλικά και από εκεί σε ένα αλιευτικό σκάφος στην Ανατολική Θάλασσα, επιφορτισμένος με την υποκλοπή και καταγραφή ραδιοφωνικών μεταδόσεων των εχθρών. «Το κατάλυμά του ήταν χαμπλά, στο πρυμναίο αμπάρι του Τζούνμα, ένα ατσάλινο δωμάτιο αρκετά μεγάλο για ένα τραπέζι, μια καρέκλα, μια γρα-

φομπαχάν και μια στοιβα δέκτες κλειμμένους από αμερικανικά αεροσκάφη που είχαν καταρριφθεί στον πόλεμο. Το αμπάρι φωτιζόταν μόνο από την πρασινωπή λάμψη του εξοπλισμού ακρόασης, η οποία καθρεφτιζόταν στη γυαλάδα των ψαρόνερων που περνούσαν κάτω απ' τους μπουλμέδες και διαρκώς έκαναν το πάτωμα να γλιστράει», γράφει ο Τζόνσον, που περιγράφει τις μέρες του Τζουν Ντο στο πλωτό του σπίτι με έναν συνδυασμό γλαφυρότητας και λυρισμού, ζωγραφίζοντας εικόνες και αγγίζοντας συναισθηματικές χορδές με τις λέξεις του. Σε μια χώρα που δεν ενδιαφέρεται για την αλήθεια μιας ιστορίας, αλλά για τη χρησιμότητά της και την παραδειγματική της αξία, ο Τζουν Ντο τελικά ανακηρύσσεται ήρωας. Μέσα από τα μάτια και τη ζωή

αυτού του ανέλπιστου αντλήρω, ο Τζόνσον ανοίγει μια κλειδαρό-τρυπα στη ζοφερή καθημερινότη-τα της εν πολλοίς άγνωστης ζωής των πολιτών της Βόρειας Κορέας. Περιγράφει την προπαγάνδα που καθορίζει το αφήγημα της προσωπικής και κοινωνικής τους ζωής, την πείνα, την καχυποψία, την αγωνία της επιβίωσης και της συμμόρφωσης.

Η γλώσσα που επιλέγει ακροβατεί ανάμεσα στην απελπισία και τη θυμωδία. Οι περιγραφές του σοκάρον και θλίβουν, πολλές από τις εικόνες και τις συνθήκες που μεταφέρει μοιάζουν πολύ κακές για να είναι αληθινές. Ο συγγραφέας επισκέφθηκε τη Βόρεια Κορέα στη διάρκεια της έρευνάς του για το βιβλίο και από αυτό το ταξίδι αντλήσε πολύτιμο υλικό, στο οποίο βασίστηκε για να συνθέσει το σκηνικό της ιστορίας του. Εμπειρέχει στερεοτυπικές απεικονίσεις της καθημερινότητας και κριτική του καθεστώτος, παραμένει όμως σε κάθε περίπτωση ένα μυθοπλαστικό πόνημα.

«Ηρωας»

Στο δεύτερο μέρος του βιβλίου, με τίτλο «Οι εξομολογήσεις του διοικητή Γκα», βρίσκουμε τον Τζουν Ντο να παριστάνει έναν ήρωα του καθεστώτος, προσωπικό φίλο του Αγαπτού Ηγέτη Κιμ Γιον Ιλ και σύζυγο της εθνικής ηθοποιού Ηλίου Σελήνης. Όσο προχωράει, η ιστορία γίνεται ολοένα πιο περίεργη και σπινδυλωτή, με χωροχρονικές αλλαγές στη ροή της αφήγησης, που ακολουθεί τον ήρωα από το στρατόπεδο συγκέντρωσης, όπου στάλθηκε μετά την

επιστροφή του από τις ΗΠΑ, ως το ανακριτικό γραφείο του Τμήματος 42, όπου βασανίζεται για να αποκαλύψει ποιος ήταν πριν κλέψει τη ζωή του διοικητή Γκα και τι απέγινε η Ηλίου Σελήνη και τα παιδιά της. Παράλληλα παρακολουθεί στιγμές της ζωής και τις αιρετικές σκέψεις του ανακριτή του, τις μικρές πράξεις αντίστασης των πολιτών στον ολετήρα της προπαγάνδας.

Σε αυτό το μέρος ο Τζόνσον υιοθετεί έναν φρενήρη, σχεδόν πυρετικό ρυθμό, εναλλάσσοντας σκηνικά, ήρωες και συναισθήματα, με ευθείες αναφορές και βολές στον ίδιο τον Αγαπτό Ηγέτη, που παρουσιάζει ως υπερφίλο, φαιδρό, ανεμμάτιστο, δυνάστη του λαού, αλλά και υπήκοο της μεγαλομανίας του. Είναι η σκιά που πλανάται πάνω από την Πιονγιάνγκ, τα χωριά, την ενδοχώρα, τα στρατόπεδα συγκέντρωσης, τους ορυζώνες της χώρας, εκεί που από τα μεγάφωνα μεταδίδονται οι προπαγανδιστικές ειδήσεις και «Η καλύτερη ιστορία της Βόρειας Κορέας», το παραμορφωμένο είδωλο, η παραποιημένη εκδοχή της ιστορίας του Τζουν Ντο, του διοικητή Γκα και της Ηλίου Σελήνης. Ο γιος του αφέντη των ορφανών δεν είναι η ιστορία ενός άντρα, ενός δικτάτορα, ενός λαού, μιας χώρας, αλλά ένα ακουόγραμμα των φωνών τους, των μύχιων σκέψεων που αντηχούν στις μυστικές γωνιές του εγκεφάλου τους, των πονεμένων κραυγών τους, των ψιθύρων που κρύβονται στα σκοτεινά πεζοδρόμια τα βράδια της συσκότισης.

Για τον άνθρωπο
και τον γοργισμό

30 χρόνια

ΚΑΝΑΛΙ 6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

ΕΞΙ

www.kanali6.com.cy info@kanali6.com.cy 25 820500

ΤΟ ΠΡΩΙΝΟ ΠΟΥ ΑΚΟΥΕΙ
όλη η Κύπρος

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ
6:00-10:00

ΤΑΣΟΣ ΤΡΥΦΩΝΟΣ
ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ ΑΡΤΕΜΙΟΥ

LOVE 100.7 FM
98.1 & 105.7

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΚΠΟΜΠΗΣ
cyta mobile | vodafone

Ένα τζίνι με αδυναμίες κοινού θνητού

Η επιστροφή του Τζορτζ Μίλερ πίσω από τις κάμερες

Τρεις χιλιάδες χρόνια προσμονής ★★ ★
ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ (2022)
Σκηνοθεσία: Τζορτζ Μίλερ
Ερμηνείες: Τίλντα Σούντον, Ιντρίς Ελμπα

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Ο σπουδαίος Τζορτζ Μίλερ αφήνει για λίγο στην άκρη τον δημοφιλή μύθο του «Mad Max» για να ασχοληθεί με μια άλλη, εξίσου θρυλική παράδοση, η οποία προέρχεται από τον κόσμο της Ανατολής. Πρωταγωνίστρια εδώ είναι η (πάντα) υπέροχη Τίλντα Σούντον στον ρόλο της δρος Αλήθεια Μπίνι, μιας μοναχικής Βρετανίδας ακαδημαϊκού, ειδικευμένης στην Ιστορία και στη

λίτικες παραδόσεις, δημιουργώντας ένα σύγχρονο περιτύλιγμα ώστε να τις σερβίρει στον σπερινό θεατή. Η βασίλισσα του Σαβά, ο σοφός Σολομώντας, ο Σουλεϊμάν ο Μεγαλοπρεπής κ.ά. ξεπηδούν μέσα από τις σελίδες της Ιστορίας και του θρύλου για να διασταυρωθούν με την πορεία του τζινιού ανά τους αιώνες. Η δική του αφήγηση και τα πλούσια ειδικά εφέ μάς ταξιδεύουν από την Κωνσταντινούπολη των σουλτάνων έως τη Μεσοποταμία, ενώ ταυτόχρονα η αρχικά δύσπιστη Αλήθεια σαγνεύεται επίσης.

Σε αντίθεση άλλωστε με τις συνηθισμένες απεικονίσεις των τζινιών στη λογοτεχνία και στο σινεμά, αυτό εδώ είναι πολύ πιο... ανθρώπινο: αγαπά και ερωτεύεται όπως οι κοινοί θνητοί και έχει ακόμη πολλές από τις δικές τους αδυναμίες. «Είναι αθάνατος, οπότε δεν είναι στα χαρακτηριστικά του να ερωτεύεται, να νιώθει ανθρώπινα συναισθήματα, επιθυμίες και πόθους. Αυτό όμως είναι που ξεκινάει το ταξίδι του. Οι ιστορίες που λέει στην Αλήθεια είναι ένας τρόπος να την πείσει να κάνει τρεις ευχές, αλλά στην πραγματικότητα είναι η ευκαιρία να κάνει την ψυχοθεραπεία του. Είναι η ευκαιρία να αναλογιστεί τι συνέβη εδώ και τρεις χιλιάδες χρόνια και ίσως να μην επανέλθει τα ίδια λάθη. Οι ιστορίες που διηγείται έχουν σημασία για τον ίδιο», λέει σχετικά με τον χαρακτήρα του ο Ιντρίς Ελμπα.

Φυσικά, τόσο ο ίδιος όσο και η Τίλντα Σούντον είναι υποδυματικοί στους ρόλους τους, σε ένα φιλμ το οποίο πετυχαίνει να ταξιδέψει όντως τον θεατή, κάπου ανάμεσα στην παράδοση και στην παραδοξότητα, παρόλο που ο ρυθμός της αφήγησης του θα μπορούσε να είναι και καλύτερος.



Η Αλήθεια Μπίνι (Τίλντα Σούντον), μια μοναχική Βρετανίδα ακαδημαϊκός, ειδικευμένη στην Ιστορία και στη μυθολογία, βρίσκεται στην Κωνσταντινούπολη για ένα συνέδριο, όπου εντελώς αναπάντεχα συναντά ένα τζίνι (Ιντρίς Ελμπα), το οποίο θα της προσφέρει τις κλασικές τρεις ευχές με αντάλλαγμα την ελευθερία του.

HOME CINEMA

Επιστροφή στον κόσμο του «Game of Thrones»



House of the Dragon
ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ (2022)
Δημιουργός: Ράιαν Κόνταλ, Τζορτζ Ρ. Ρ. Μάρτιν
Ερμηνείες: Πάντι Κόνσινταίν, Ματ Σμιθ, Μίλι Αλκοκ

Μία από τις πιο πολυαναμενόμενες σειρές των τελευταίων ετών είναι επιτέλους εδώ για να μας επιστρέψει στον συναρπαστικό κόσμο του Γουέστερος και του Τζορτζ Ρ. Ρ. Μάρτιν.

Ο Βρετανός συγγραφέας του «Game of Thrones» αναλαμβάνει μάλιστα εδώ ακόμη πιο ενεργό ρόλο, προκειμένου να αφηγηθεί (και) επί της οθόνης (του HBO, και στην Ελλάδα της Vodafone TV) την ιστορία των Ταργκάριεν, του βασιλικού οίκου που κυριάρχησε επί αιώνες έναντι των υπολοίπων χάρη στην ισχύ των τρομερών τους δράκων.

Στον θρόνο εμείς βρίσκουμε τον βασιλιά Βισέρις (Πάντι Κόνσινταίν), έναν μετριοπαθή ηγεμόνα, ο οποίος ωστόσο αντιμετωπίζει προβλήματα διαδοχής, μιας και δεν διαθέτει αρσενικό απόγονο. Η προφανής επιλογή

είναι ο ρωμαλέος, αλλά τρομερά επιπόλαιος, αδελφός του (Ματ Σμιθ), ωστόσο στο παιχνίδι σύνομα μπαίνει και η χαρισματική κόρη του, Ρενίρα (Μίλι Αλκοκ). Γύρω από τους τρεις τους περιστρέφονται δεκάδες ακόμη χαρακτήρες, φίλοι και εχθροί, που αναμένεται να συγκρουστούν μεταξύ τους μέχρι τελικής πτώσης.

Η ατμόσφαιρα και η επιβλητικότητα του «Game of Thrones» βρίσκονται εδώ σχεδόν ακέραιες, σε μια σειρά η οποία άλλωστε διαθέτει υψηλότερο μπάτζετ από οποιονδήποτε κύκλο της προηγηθείσας. Από την άλλη, το «House of the Dragon» είναι λιγότερο τολμηρό και ρηζικέλευθο σε επίπεδο εικόνων και διαλόγων, ωστόσο το 2022 κάτι τέτοιο είναι μάλλον αναμενόμενο.

Το σημαντικό είναι πως εδώ το ταξίδι σε έναν άλλο κόσμο υπάρχει και με το παραπάνω, το ίδιο και η ίντριγκα και τα πάθη, ενώ οι λάτρες των εντυπωσιακών μαχών –και φυσικά των δράκων– δεν θα μείνουν παραπονούμενοι.

Παρίσι, 13ο διαμέρισμα **1/2 ΔΡΑΜΑ (2021)
Σκηνοθεσία: Ζακ Οντιάρ
Ερμηνείες: Λουσί Ζανγκ, Μακίτα Σαμπά, Νοεμί Μερλάν

Από την πλατφόρμα του Cινοβο επιλέγουμε το πιο πρόσφατο φιλμ του Ζακ Οντιάρ («Ένας προφήτης»). Ο Γάλλος κινηματογραφιστής επικειρεί να σκιαγραφήσει ένα πορτρέτο των σύγχρονων νεανικών σχέσεων μέσα από ένα πρωτότυπο ερωτικό... τετράγωνο. Η Εμιλί γνωρίζει και ερωτεύεται τον Καμίλ. Σε εκείνον με τη σειρά του αρέσει η αινιγματική και ανασφαλής Νορά, η οποία ταυτόχρονα μιλάει διαδικτυακά με την Αμπέρ, μια κοπέλα που προσφέρει online ερωτικές υπηρεσίες. Ο Οντιάρ κινηματογραφεί σε ατμοσφαιρικό ασπρόμαυρο μια σπονδυλωτή ιστορία με σύγχρονο χαρακτήρα και μερικές πολύ εύστοχες παρατηρήσεις. Οι πρωταγωνιστές του τα καταφέρνουν επίσης αρκετά καλά και, παρά την κάποια επαναληπτικότητα, το σύνολο αποπνέει φρεσκάδα και κυλάει σχετικά αβίαστα έως το φινάλε.

PIK1 THΛ.: 22862000	PIK2 THΛ.: 22862000	ALPHA THΛ.: 22212400	ANT1 THΛ.: 22200200	OMEGA THΛ.: 22477777	ΣΙΓΜΑ THΛ.: 22580100	CAPITAL THΛ.: 25577577	MOVIES BEST
 21.30 Παραδοσιακή βραδιά 07.30 Θεία Λειτουργία 10.30 Σπίτι στη φύση - (Ε) Ντοκιμαντέρ. 11.00 Κοίτα με στα μάτια Ντοκιμαντέρ. 11.30 Χρυσές συνταγές - Weekend Edition - (Ε) 12.00 Play List - (Ε) Μουσική εκπομπή. 13.30 Road Story - (Ε) Μουσική εκπομπή. 14.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ 14.30 Αμύνεσθαι περί πάτρης Ενημερωτική εκπομπή. 15.00 Μουσικό ραντεβού - (Ε) Μουσική εκπομπή. 15.30 Προσωπογραφίες - (Ε) Εκπομπή πολιτισμού. 16.30 Χρονογράφημα, ΙΙΙ - (Ε) Ντοκιμαντέρ. 17.00 Εκείνη & εκείνοι - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή. 18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική) 18.20 Ειρήνη Πάσι - (Ε) Κωμωδία εποχής. 19.00 Ότι κόμνες βρίσκες - (Ε) Κυριώτικο σκετς. 20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ 21.00 Αθλητική Κυριακή 21.30 Παραδοσιακή βραδιά Ψυχαγωγική εκπομπή με την Άντριτ Καραντώνη. 23.15 ΕΙΔΗΣΕΙΣ 23.20 Wake up Ταινία μυστηρίου. 00.45 Προσωπογραφίες - (Ε) 01.45 Εκείνη & εκείνοι - (Ε) 02.30 Επαναλήψεις	 21.05 My Best Friend's Bouquet 07.30 Γέλο χαμογέλο - (Ε) Παιδικό πρόγραμμα. 08.00 Παιδική ζώνη α. Μπόμπι και Μπιλ β. Γουίσιερ γ. Γκάρφιλντ δ. Αστυνομός Σαϊνς ε. Όλι στ. Παιχνίδια στην άμμο ζ. Η Μπιο ταξιδεύει η. Τα στρομφάκια 11.00 Στη χώρα του Γιατί - (Ε) 11.35 Παιδική ζώνη α. Λέο Ντα Βίντσι β. Η Μία και εγώ γ. Ο Μπιο ταξιδεύει 15.30 Στη χώρα του Γιατί - (Ε) 16.00 Μανώλης και Κατίνα - (Ε) 16.30 Ιστορίες του χωρκού - (Ε) 17.00 Euromaxx a la Carte 17.30 Euromaxx on Vacation 18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική) 18.30 Σε προσκυνώ γλώσσα Ο Καθηγητής Γεώργιος Μπαμπινιώτης συνομιλεί με τη δημοσιογράφο - φιλόλογο Βίκυ Φλέσσα. 19.40 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (αγγλική) 19.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (τουρκική) 20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική) 21.05 My Best Friend's Bouquet Αισθηματική τηλεταινία. 22.30 Little murder by Agatha Christie The ABC Murders Σειρά ταινιών μυστηρίου. 00.15 Επαναλήψεις 01.30 ΓΙΟΥΡΝΙΟΥΣ	 21.00 Το νησί 06.00 60΄ ΕΛΛΑΔΑ - (Ε) 07.15 Deal - (Ε) Τηλεπαιχνίδι. 08.00 Άσε μας ρε μαμά - (Ε) Κωμική σειρά. 08.45 Η φαρμία - (Ε) Κωμική σειρά. 10.00 TET - Α - TET Ψυχαγωγική εκπομπή. 11.00 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε) Κωμική σειρά. 12.00 Επτά θανάσιμες πεθερές Κωμική σειρά. 13.00 The Chase - (Ε) Τηλεπαιχνίδι. 13.45 Στο παρά πέντε - (Ε) Κωμική σειρά. 14.45 Άσε μας ρε μαμά Κωμική σειρά. 15.45 Το σόι σου - (Ε) Κωμική σειρά. 17.15 Οικονομιακές ιστορίες Ελληνική σειρά. 18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική) 18.15 Οικονομιακές ιστορίες (Συνέχεια) 19.15 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε) Κωμική σειρά. 20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ 21.00 Το νησί Κοινωνική σειρά. 22.00 Never Let Me Go Δραματική ταινία 23.45 Singles 01.15 Αστυνομός Μπέκας - (Ε) 03.15 Έρωτας μετά - (Ε)	 21.20 Fast And The Furious 2 07.10 Ο κόσμος να χαλάσει (Ε) Κωμική σειρά. 08.00 Santa Γιολάντα (Ε) Κωμική σειρά. 09.00 Δείξε μου τον φίλο σου Κωμική σειρά. 09.30 Άκρως οικογενειακών (Ε) Κωμική σειρά. 11.10 Κος και Κα Πελάς - (Ε) Κωμική σειρά. 12.00 Ενώπιος ενωπίω, ΙΙΙ - (Ε) Ενημερωτική εκπομπή με τον Νίκο Χατζηνικολάου 13.30 Λίτσα.Com (Ε) Κωμική σειρά. 14.50 Κάνε γονείς να δεις καλό (Ε) Κωμική σειρά. 15.40 Εκείνες κι εγώ (Ε) Κωμική σειρά. 16.30 ROUK ZOUK Special (Ε) Τηλεπαιχνίδι. 17.30 5 Χ 5 - (Ε) Τηλεπαιχνίδι. 18.00 Τα νέα του ANT1 σε 10΄ 18.15 Σαλώμν - (Ε) Ελληνική σειρά. 20.15 Τα νέα του ANT1 21.20 Περιπέτεια με τους Πολ Γουόκερ, Εύα Μέντες, κ.ά. 23.00 Supper mammy - (Ε) 00.10 Πάνω από το νόμο - (Ε) 01.00 Ταμάρ - (Ε) 02.00 Χωρίς όρια - (Ε) 02.50 Κλεμμένη ζωή - (Ε) 03.40 Καί... Sera Sera - (Ε)	 21.15 Τροχός της τύχης 07.00 Όρα Ελλάδας Ενημερωτική εκπομπή, με τη Άννη Παυλόπουλο και την Ευλαμπία Ρέβη. 09.50 OPEN Weekend Ψυχαγωγική εκπομπή, με την Ελένη Τσολάκη. 13.00 Τροχός της τύχης - (Ε) Τηλεπαιχνίδι. 15.15 Επιπλοκουρμεδιές Εκπομπή μαγειρικής με τον Σταυρή Γεωργίου. 16.15 Travel Guide Ταξιδιωτική εκπομπή με τον Θάνο Παπαδημητρίου. 17.30 Cash or trash - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή με τη Δέσποινα Μοιραράκη. 18.00 OMEGA NEWS 18.10 Cash or trash Συνέχεια. 19.10 Fars Attack - (Ε) Σατιρική εκπομπή με τον Χάρη Αριστείδου. 20.10 OMEGA NEWS 21.15 Τροχός της τύχης Τηλεπαιχνίδι με τον Πέ- τρο Πολυχρονίδη και τη Νατάσα Κουβελά. 22.15 Κόκκινο ποτάμι - (Ε) Δραματική σειρά εποχής με τους Ιωάννη Παπαζή- ση, Αναστασία Παυτούση. 01.15 OPEN Weekend - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή. 04.15 Μπάτσος αγάπη μου - (Ε) 05.00 Η μαμά λείπει ταξίδι 06.00 Ρίξε μια ζαριά - (Ε)	 22.00 Pearl Harbor 07.00 Στο χωρκόν μας - (Ε) Κωμική σειρά. 07.30 Συνταγές ψυχής - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής. 08.20 Μόλις χθες - (Ε) Κυπριακή σειρά. 09.00 Όρα για φαγητό - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής. 09.30 Dot. - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή, με τη Νάντια Μπουλέ και τον Μίνωα Θεοδόκη. 10.20 Κάτι ξαναψήνεται - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής. 11.40 Άλλα λόγια θκεει παπά Κωμική σειρά. 12.30 Στην υγειά μας ρε παιδιά Ψυχαγωγική εκπομπή. 15.00 Παντρεμένοι κι οι δυο Κωμική σειρά. 16.00 Η πεθερά - (Ε) Κωμική σειρά. 17.00 Οι Τάκκοι - (Ε) Κωμική σειρά. 18.00 Γεγονότα σε συντομία 18.10 Happy Traveller - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή. 19.10 Βουράτε γειτόνοι - (Ε) Κωμική σειρά. 20.00 Τομές στα γεγονότα 21.00 Βουράτε γειτόνοι - (Ε) Κωμική σειρά. 22.00 Pearl Harbor Πολεμικό δράμα. 00.00 Γεγονότα σε τίτλους 00.10 Στην υγειά μας ρε παιδιά 03.00 Dot. V - (Ε) 04.00 Καταγίδα - (Ε)	07.00 Τηλεαγορά 08.00 Ξένη ταινία 09.45 Ξένη ταινία 11.20 Τηλεαγορά 13.00 Ελληνική ταινία 14.30 Τηλεαγορά 15.20 Ελληνική ταινία 17.00 Τηλεαγορά 19.00 Ξένη ταινία 21.00 Ξένη ταινία 23.00 Ξένη ταινία 01.00 Ξένη ταινία 03.00 Ξένη ταινία PLUS THΛ.: 22259000 07.50 Παιδικό παραμύθι. 09.00 Έξιπνες γεύσεις - (Ε) 11.00 Τηλεαγορά 14.00 Αυτό είναι Σ/Κ 16.35 Τηλεαγορά 18.30 Αόρατος φακός 19.00 Ταξίδι γεύσεων, ΙΙΙ - (Ε) 19.55 Ο καιρός 20.00 Τα καλύτερα της αγοράς 20.35 Fatsa Book 21.35 Το ταξίδι της ζωής 22.30 Ξένη ταινία 23.55 Ξένη ταινία 02.10 Ξένες σειρές EXTRA THΛ.: 25715111 10.20 Κορίτσια ο Μάρκουλης 12.30 Ελιές Θρούμπες 13.00 Έξιπνες αγορές 14.00 Ασημένια φεγγάρια 15.35 Έξιπνες αγορές 16.05 Κινημ/φικές επιτυχίες 16.10 Έξιπνες αγορές 16.40 Δελτία Ειδήσεων 17.15 Αόρατος φακός 18.05 Ελληνική ταινία 19.45 EXTRA News 20.20 Ελληνική ταινία 23.45 Ξένη ταινία	 21.00 Sarlatan (Charlatan) 08.00 Waiting For The Barbarians 10.00 Pig 12.00 Jungle Beat 13.40 An Acceptable Loss 15.30 The Frozen Ground 17.20 Monos 19.15 Hitler Versus Picasso 21.00 Sarlatan (Charlatan) 23.10 The Basketball Diaries 01.00 10 Steps To Love 02.30 The Warden 04.15 10 Minutes Gone GREEK CINEMA  23.00 Αιχμάλωτοι του μίσους 09.00 Οι εραστές του ονείρου 10.35 Ο τσαρλατάνος 12.05 Θέελλα σε παιδική καρδιά 13.25 Η κυρία Δήμαρχος 14.40 Ο κράτσης 16.15 Μια λατέρνα μια ζωή 17.30 Λίγο πριν ξημερώσει 18.45 Μια νύκτα στον παράδεισο 20.00 Ο Ηλίας του 16ου 21.30 Ο Γιώργης εκπαιδευτείται 23.00 Αιχμάλωτοι του μίσους 00.45 Αναζητώντας την ευτυχία 02.15 Ο απίθανος 03.35 Διπλή θυσία

Ασκήσεις ισορροπίας σε ντάνες από στίχους

Η ευθύτητα της ποίησης του Αϊλίν Μάιλς

ΑΪΛΗΝ ΜΑΪΛΣ
Εύα και άλλα ποιήματα
Μτφρ: Κρυστάλλη Γλυνιαδάκη, Δημή-
τρης Αθηνάκης, Νίκος Ερνάκης, Ευ-
τυχία Παναγιώτου, Κάλλια Παπαδάκη,
Θεόδωρος Χιώτης
εκδ. Αντίποδες, **σελ.** 168

Του **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Ξεκινώ με το βίντεο. Τραβηγμέ-
νο πριν είκοσι χρόνια. Εικόνες
ενός μικρού διαμερίσματος στη
Νέα Υόρκη. Ένα ξέστρωτο κρε-
βάτι. Ένα μαύρο γραφείο γεμάτο
χαρτιά. Ράφια με βιβλία. Λευκοί
τούβλινοι τοίχοι. Ένα μπουκέτο
λουλουδία. Ένα σκυλί. Είναι το
σπίτι που ζει η Αϊλίν Μάιλς. Ή ο
Αϊλίν Μάιλς. Ή το Αϊλίν Μάιλς.
Ή, όπως προτιμάει, οι Αϊλίν Μά-
ιλς. Στον πληθυντικό. Μα αυτό θα
το προτιμούσε κάθε συγγραφέας.
Και δεν ξέρω κανέναν που το κα-
τάφερε. Εκτός από έναν.

Θα μπορούσα να συνεχίσω
την περιγραφή του σπιτιού, με
πάσα λεπτομέρεια, επειδή θυ-
μίζει τα ποιήματα της συλλογής
που είναι ακατάστατα, ορμητι-
κά, αγενή, ντόμπρα. Λες και κά-
ποιος έχει πετάξει τα προσωπι-
κά του αντικείμενα στο πάτωμα,
αδιαφορώντας αν ο αναγνώστης
πρόκειται να τα ποδοπατήσει.

Το Αϊλίν Μάιλς —αποδέχο-
μαι την επιλογή της ουδέτερης
αντωνυμίας από τις εκδόσεις αντί-
ποδες— γράφει γρήγορα, απότο-
μα. Με μια αμεσότητα μεγάλων
απαιτήσεων. Είναι σαν μαγνή-
της. Καθώς περπατά, κολλάνε τα
πράγματα πάνω του. Κι αυτό εί-
ναι δύσκολο. Επειδή προηγουμέ-

νως πρέπει να έχεις αποδεχτεί τον
εαυτό σου. Να τον έχεις αγαπήσει
και να τον έχεις μισήσει αρκετά.

Μπορεί να είναι καλός επίγο-
νος του Γκίνσμπεργκ, του Ασπε-
ρι ή του Ο' Χάρα, αλλά από την
άλλη, έχει μια αυθεντική ρευστό-
τητα που προκύπτει από τη ρευσ-
τότητα των φύλων, την αδιαφο-
ρία με την οποία αντιλαμβάνεται
το σώμα του: ούτε γυναίκα, ούτε
άντρας, ούτε ανδρόγυνη περσό-
να. Κάτι ανάμεσα. Σχεδόν τίπο-
τα. Μόνο δύο πόδια, δύο χέρια,
δύο μάτια που περιφέρονται στο
Ιστ Βίλατζ, Κουβαλά πάντα στην
τσέπη τα λιγνά του σημειωμα-
τάρια και σημειώνει λίγες λέξεις
ανά σελίδα, τη μία κάτω από την
άλλη, ακριβώς όπως είναι τα ποι-
ήματά του. Ξαν ρωμαϊκοί κίονες
ή διατομές σπιτιών, «σύντομοι
στίχοι που μοιάζουν να κατρα-

«*Η αποστολή μου/
ήταν να ζήσω
εγώ τη μοίρα/
οποιοδήποτε/
οποιοδήποτε
διασήμου/ προφανώς/
όμως/ κανείς/
διάσημος/
δεν την πατάει/ έτσι*».

κυλάνε στη σελίδα», για να δα-
νειστώ μια εύστοχη παρατήρηση
από την εισαγωγή του βιβλίου.

Όταν το καλέσανε από το
πρόγραμμα σύγχρονος τέχνης



Είχε ονειρευτεί να έρθει στην Ελλάδα ήδη από τη δεκαετία του '80, όταν ήταν τριάντα χρόνων και επειδή δεν τα είχε καταφέρει ελλείψει χρημάτων, είχε γρά-
ψει ένα ποίημα, το πρώτο αυτής της ανθολογίας: «Την 1η Ιουλίου/ θα κάθομαι στο διαμέρισμά μου/ φορώντας τα σανδάλια μου/ και θα 'μαι στην Ελλάδα».



Τα ποιήματα του Μάιλς είναι εξορ-
γιστικά προσωπικά, αλλά συνδέονται
μαζί τους. Έχουν ευθύτητα, δεν κρύ-
βονται πίσω από κανέναν, δεν προ-
σποιούνται. Είναι ανοιχτά, όπως ένα
ποτάμι δίχως όχθες.

Phenomenon στην Ανάφη, πριν
την πανδημία, αποδέχτηκε την
πρόσκληση και έγραψε μερικά
ποιήματα για τον τόπο με την
αφосιώση ενός ανθρώπου που

έχει μάθει να ζει σε μια σπηλιά,
σε μια τρύπα στο πουθενά. Είχε
ονειρευτεί να έρθει στην Ελλά-
δα, ήδη από τη δεκαετία του '80,
όταν ήταν τριάντα χρόνων, και
επειδή δεν τα είχε καταφέρει ελ-
λείψει χρημάτων, είχε γράψει ένα
ποίημα, το πρώτο ποίημα αυτής
της ανθολογίας: «Την 1η Ιουλίου/
θα κάθομαι στο διαμέρισμά μου/
φορώντας τα σανδάλια μου/ και
θα 'μαι στην Ελλάδα». Μπορεί να
είναι αδύνατον να ταξιδέψεις με
την επιθυμία, μα η επιθυμία αρ-
κεί για να γράψεις.

Στην πραγματικότητα, ακό-
μα και η πιο φλογερή επιθυμία
δεν επαρκεί. Συχνά, η επιθυμία
για γράψιμο σε οδηγεί να μιμη-
θεις το ύφος ενός ποιητή. Δεν
αντέχεις το δικό σου βάρος και
το μόνο που ζητάς είναι να σε
προσέξουν κι έτσι γλιστράς στη
σκιά κάποιου που έχει ήδη αγα-
πηθεί. Αλλά είναι μια αποτυχη-
μένη τακτική. Επειδή είναι ασφα-
λής. Η μοναδική τακτική είναι
να εκτεθείς. Και είναι κοπιώδης.

Το Αϊλίν Μάιλς το αποδεικνύει.
Του πήρε χρόνια και κάμποσα
βιβλία για να φτάσει η φωνή του
σ' ένα ευρύτερο κοινό, μια φωνή
—όχι περισσότερες, το υπογραμ-
μίζω— που αναπτύσσεται με ειλι-
κρίνεια από το '78: «Η αποστολή
μου/ ήταν να ζήσω εγώ τη μοί-
ρα/ οποιοδήποτε/ οποιοδήποτε
διασήμου/ προφανώς/ όμως/
κανείς/ διάσημος/ δεν την πα-
τάει/ έτσι».

Το διάβασμα των δεκαπέντε
ποιημάτων της συλλογής, από
το βραχύτερο —«26 Μαΐου»— ως
το εκτενέστερο και πιο χαοτικό
—«Εύα»—, είναι σαν να χάνεις την
ισορροπία σου σκοντάφτοντας σε
στοίβες από εικόνες, ντάνες στί-
χων που ενώνονται με εξαιρετική
ελευθερία μεταξύ τους, ημερολο-
γιακές καταγραφές ενός λύκου
που έχει παγιδευτεί στην πόλη
και γελάει με την κατάντια του.
Μια τρύπα σ' ένα λευκό πουκά-
μισο, ένα πλαστικό αρκουδάκι με
μέλι, ένας πίνακας του Μοράντι,
ένα αγόρι που λέγεται Μπόμπι,

είναι σημάδια που φτιάχνουν ένα
ενιαίο ποίημα. Ξαν ένα ραπ τρα-
γουδι που δεν έχει τέλος.

Τα ποιήματα του Μάιλς είναι
εξοργιστικά προσωπικά κι ενώ
θα περίμενες να συμβεί το αντι-
θετο, συνδέονται μαζί τους με
μια επίσης εξοργιστική ευκολία
που σχεδόν σ' ενοχλεί. Επειδή
σ' ανακουφίζει. Εκεί έγκειται η
σπουδαιότητά τους. Έχουν ευ-
θύτητα. Δεν κρύβονται πίσω από
κανέναν. Δεν προσποιούνται. Δεν
ντρέπονται. Είναι καλά ποιήμα-
τα, κακά ποιήματα, ποιήματα του
δρόμου, οικιακά ποιήματα, ατί-
θασα ποιήματα, τρυφερά ποιή-
ματα. Είναι ανοιχτά. Όπως ένα
ποτάμι δίχως όχθες. Όπως μια
βιντεοταινία που δεν παύει να
ξετυλίγεται.

Αφήνοντας τον λεπτό τόμο
από τα χέρια μου, ανακαλύπτω
πως τ' όνομα του Μάιλς είναι
γραμμένο διαφορετικά στη ρά-
χη: «Αϊλίν». Ποιος άραγε επιμε-
λήθηκε ένα τόσο ταριαστό τυ-
πογραφικό λάθος;

Αγγελος Δεληβορριάς, ένας συνεχιστής της γενιάς του '30

Η «απάντησή» του στους αμφισβητίες της ιστορικής συνέχειας του Ελληνισμού και η άποψή του για τα μουσεία της χώρας

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΘΕΜΕΛΗ**

Ακρως σημαντική και φορτισμέ-
νη ιδεολογικά και πολιτικά είναι
η πρόσληψη του παρελθόντος
στη συγκρότηση του παρόντος
στη χώρα μας. Σύμφωνα με από-
ψεις ορισμένων ιστορικών, αρχαι-
ολόγων και κοινωνιολόγων, δεν
τίθεται θέμα ιστορικής συνέχειας,
αλλά «συνειδητής αναβίωσης»,
δεν υπάρχει δηλαδή συνδετική
γραμμή ανάμεσα στο Βυζάντιο
και στον νέο Ελληνισμό, ότι η
διαμόρφωση της ιστορικής συ-
νείδησης είναι λόγιας μορφής.
Ο Αγγελος Δεληβορριάς απαντά
με τον παθιασμένο και γοητευ-
τικό τρόπο του στους επικριτές
της βασικής μουσειολογικής εκ-
θεσιακής ιδέας του για την ιστο-
ρική συνέχεια και τη συνοχή του
Ελληνισμού, που αισθητοποιήσει
στους εκθεσιακούς χώρους του
Μουσείου Μπενάκη. Υπογραμμί-
ζει ότι το πανόραμα της μουσει-
ακής του έκθεσης θα επιτρέψει
στους επισκέπτες να δώσουν μό-
νοι τις απαντήσεις σε ερωτήματα
όπως η συνέχεια και η συνοχή,
κυρίως όμως η αντοχή του Ελ-
λινισμού στη διάρκεια του χρό-
νου. Δεν είναι μόνο το έργο που
άφησε πίσω του ο Δεληβορριάς,
είναι που γενιές αρχαιολόγων θα
εμπνέονται από αυτό. Όπως τό-
νιζε συχνά, το Μουσείο Μπενά-
κη δεν μπορεί να χαρακτηριστεί
αρχαιολογικό ή εθνογραφικό ή
ιστορικό, προσεγγίζει και προ-
σλαμβάνει με διαφορετικό προσα-

νατολισμό το νόημα της έννοιας
του έθνους και τη σημασία της
ιστορικής μνήμης, ιδίως σε ό,τι
λέγεται «ελληνικότητα», που δεν
πρέπει να εκλαμβάνεται ως εκδή-
λωση ελληνοκεντρισμού διαπνε-
όμενου από άκρατο εθνικισμό.

Οι απόψεις της «γενιάς του '30»
για την αξία του νεοελληνικού πολ-
ιτισμού και της σύγχρονης δημι-
ουργίας βρήκαν συνεκτιστές που
έκαναν πράξη το όραμά τους, με
εκπρόσωπο τον Αγγελο Δεληβορ-

Υποστήριζε
την αποδέσμευση
των κρατικών
μουσειακών οργανισμών
από την υποταγή τους
στα ιδεώδη
του δημοσιοϋπαλ-
ληλικού παρελθόντος.

ριά, γεννημένο το 1937, έφηβο
στη δεκαετία του '50, την εποχή
δηλαδή που το έργο της γενιάς
αυτής του '30 βρισκόταν σε άν-
θηση, παράγοντας δραστικό λόγο
στην ποίηση, στη λογοτεχνία, στη
ζωγραφική, στη μουσική, στο θέ-
ατρο, στον κινηματογράφο, στην
αρχιτεκτονική και στην πολιτική,
όπως επισημαίνει ο Αλέκος Λεβί-
δης. Ο Αγγελος, όπως και πολλοί
ογδοντάρηδες του σήμερα, αν-
δρώθηκε σε εποχή ευφορίας και



Ο Αγγελος Δεληβορριάς απαντάει με τον παθιασμένο και γοητευτικό τρόπο του στους επικριτές της βασικής μουσειολογικής εκθεσιακής ιδέας του για την ιστορική συνέχεια και τη συνοχή του Ελληνισμού, που αισθητοποιήσει στους εκθεσιακούς χώρους του Μουσείου Μπενάκη.

οραματισμών, μια εποχή που την
έκανε έκθεμα σε παράρτημα του
Μουσείου Μπενάκη.
Τα εκθέματά του γενικώς δεν
αποτελούν αντικείμενα αισθητι-
κού αποκλειστικά ενδιαφέροντος,
αντιμετωπίζονται ως τέχνηρα με
ανθρωπολογικό ενδιαφέρον, φο-
ρείς πολλαπλών πληροφοριών.
Υπήρξε πρωτοπόρος στα ανοίγμα-
τα σε περιοδικές εκθέσεις και εκ-
θέσεις εξωτερικού, σε συνέδρια,
εκδόσεις, κυλικεία, εστιατόρια και



πωλητήρια που δυστυχώς απου-
σιάζουν παντελώς από ορισμένα
μουσεία και χώρους ακόμη σή-
μερα, όπως από τον αρχαιολογι-
κό χώρο της Αρχαίας Μεσοπό-
λης που δέχεται πλήρη επισκεπτών.
Εκτός των άλλων η απώλεια εσό-
δων για το Ταμείο Αρχαιολογικών
Χώρων, τον σημερινό ΟΔΑΠ, εί-
ναι τεράστια.
Η άποψη του Αγγελου για τα
μουσεία, τους μουσειακούς οργα-
νισμούς γενικώς ήταν ότι πρέπει

να θεωρούνται ισότιμοι και ισάξι-
οι, να μην κρίνονται παρά μόνο
από τα αποτελέσματά της προ-
σφοράς τους, με κριτήρια απο-
κλειστικά ποιοτικά. Υποστήριζε
την αποδέσμευση των κρατικών
μουσειακών οργανισμών από την
υποταγή τους στα ιδεώδη του δη-
μοσιοϋπαλληλικού παρελθόντος,
την απαλλαγή τους από τα δεινά
της νεοελληνικής γραφειοκρατίας.
Απευθύνει ο Αγγελος ένα λό-
γο συμβουλευτικό προς τους νε-

ότερους συναδέλφους του, να
αποφύγουν τη φεουδαρχική νο-
στοργία και τον αυταρχισμό, τον
υδροκέφαλο διευθυντικό συγκε-
ντρωτισμό που επικρατεί σε ορι-
σμένες κρατικές μονάδες. Με το
ίδιο ακριβώς πνεύμα απελευθε-
ρωσε ο ίδιος το μουσειακό υλι-
κό από κάθε είδους ιδιοκτησι-
ακές επιβαρύνσεις, το διέθετε
αδέσμευτο στα ενδιαφέροντα και
στις έρευνες της επιστημονικής
κοινότητας.

Η ΕΞΕΛΑΟΣ

Μαρτυρίες από τις επαρχίες του Μεσόγειου Πόντου

9ος τόμος
ΚΥΡΙΑΚΗ
11/9

Μια πολύτομη
έκδοση του Κέντρου
Μικρασιατικών
Σπουδών

1922
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ Ν Η Μ Η Σ
2022



Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ